הע
זה
גולדה
האשה
והאגדה

תשקיף

לא תוקמנה התנחלויות חדשות

למרות הצהרתו המפורשת של ראש־הממשלה מנחם בגין, כי תוקף ההתחייבות לא להקים התנחלויות חדשות הוא לשלושה חודשים בלבד, אין כל כוונה להקים בעתיד הקרוב התנחלויות חדשות בגדה המערבית או ברצועת־עזה.

במישרד החקלאות ובמחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית לא נעשות שום הכנות להקמת התנחלויות נוספות בעתיד הנראה לעין. מקורביו של ראש־הממשלה טוענים כי הצהרותיו של בגין מיועדות רק לצרכי פנים. על בגין נמתחת ביקורת, כי הוא אינו מבין שההצהרות המיועדות כלפי פנים זוכות להדים שליליים ומזיקים לישראל ברחבי העולם.

המפד"ל מחפשת סיבה לפרישה

בקרב ראשי המפד"ל מתגבשת והולכת ההחלטה לפרוש מממשלת הליכוד ולנצל את ההזדמנות הראשונה לפרישה על רקע אידיאולוגי. אם לא תפרוש המפד"ל על רקע אישור חוק השירות הלאומי לבנות, נראה כי חברי־הכנסת שלה יעוררו ביוזמתם מחלוקות שעל רקעם יהיה להם נוח לפרוש מהממשלה.

אי שביעות הרצון במפד"ל נובעת בעיקר מחוסר התחשבותו של בגין בשריה. שרי המפד"ל טוענים כי למרות שהכוח האלקטוראלי של שרי התנועה הדמוקרטית אפסי, הרי אותם משתפים יותר בנושאים מדיניים ומעמדם חזק ממעמד השרים הדתיים. שר־הפנים יוסף בורג טען לא מכבר, שבעוד שלדמוקרטים אין למי לדאוג, לא תפקיר המפד"ל את ציבור בוחריה.

יהודקו קשרי הכלכלה עם רומניה

מישלחת רומנית בדרג של שרים אמורה להגיע לישראל ב־19 בינואר 1979, במטרה לקיים שיחות עם שרי המסחר, התעשייה והחוץ של ישראל. אין זה מן הנמנע כי מילבד דיון על הידוק הקשרים הכלכליים בין שתי המדינות תידון גם האפשרות שרומניה תהיה צד במערכת היחסים הכלכליים שיכונו בין ישראל ומצריים אחרי חתימת הסכם השלום. הרומנים בחרו במתכוון בתאריך זה — כחודש אחרי המועד שבו אמור היה להיחתם הסכם השלום עם מצריים.

במישרד־החוץ מקווים כי בשיחות עם הרומנים ניתן יהיה לגשש לגבי האפשרות לקשור יחסי מיסחר עקיפים עם סין העממית אחרי שרומניה וסין הגיעו לא מכבר לסיכום בדבר פיתוח יחסי כלכלה עם צד שלישי.

מקור במישרד־החוץ טען, כי ייתכן וביקור המישלחת הרומנית יידחה.

תסיסה במישמר־הכנסת

כמה מחיילי יחידת מישמר־הכנסת פנו במיכתב תלונה ליו"ר הכנסת, יצחק שמיר, ולמזכיר הכנסת, בו הם מגוללים שורה של האשמות על המתרחש במישמר־הכנסת. לטענת המתלוננים „מתעללים בנו ממש והמצב עומד לפני התפוצצות."

בין שאר טענותיהם קובלים אנשי מישמר־הכנסת כי מיספר המפקדים במישמר עולה על מיספר השומרים, כי העניקו להם דרגות מבלי שההעלאה בדרגה תהיה מלווה בהעלאת שכר וכי הם נדרשים להחזיר ימי מחלה. אנשי המישמר המתלוננים ביקשו לפתוח בחקירה על המתרחש במישמר־הכנסת, כשהם מעלים בתלונתם חשד על אי־סדרים ומעשי־עוול.

עיצומים בבנק - החיילים סובלים

ביחידות רבות של צה"ל לא קיבלו החודש החיילים בשרות סדיר את המשכורת הצבאית החודשית המגיעה להם. בגלל העיצומים שנוקטים עובדי „בנק ישראל" לא עלה בידי מערכת הביטחון לספק מזומנים לשלמי כל היחידות של צה"ל, וכתוצאה מכך נותרו חיילים רבים ללא המשכורת שהיא מקור הכנסתם היחיד.

איך נמנע משבר „חילול השבת"?

אנשי המיפלגות הדתיות, ובמייוחד ח"כ המפד"ל יהודה בן־מאיר, נסוגו בהם מכוונתם לחולל משבר סביב ההכנות שנעשו בצה"ל בשבת לקראת הלווייתה של גולדה מאיר וגרמו לחילול שבת פומבי. תחילה הם סברו, על־פי המידע שהגיע לידיהם, כי מדובר רק במפקד אחד בדרגת סגן־אלוף וביחידת המישטרה הצבאית שחייליה חיללו את השבת. אולם אחר־כך הסתבר להם כי מיפקדות רבות בצה"ל פעלו כבר בשבת לצורך זה וכי חילול השבת הקיף יחידות רבות. כאשר נוכחו כי לא ניתן להילחם בכל צה"ל, חזרו בהם מתביעתם להעמיד את האחראים לדין.

רעיית השר במוסד הרזייה בחו"ל

לילי שרון, רעייתו של שר־החקלאות אריאל שרון, בילתה באחרונה כשבועיים במוסד מיוחד להרזייה בבריטניה. אשת השר שהתה במוסד בעת שבעלה היה בביקור בצרפת.

מכיוון שבאותו מוסד בו קיבלה לילי שרון את טיפול ההרזייה שהו באותה תקופה גם פאציינטים ממדינות־ערב, ננקטו אמצעי־ביטחון מיוחדים כדי שלא יזהו את הישראלית. במשך כשבועיים לא יצאה לילי שרון מחדרה ומנות הדייאטה שלה הוכנסו אליה לחדר.

השבתת התיכוניים תיפגע בצה"ל?

במישרד־הביטחון חוששים כי אם תתמשך שביתת המורים התיכוניים עלול הדבר לגרום בעתיד לפגיעה רצינית בצה"ל. ככל שתתמשך השבתת תלמידי השמיניות הם יאלצו להשלים את החומר שהפסידו אחרי תום שנת הלימודים.

כתוצאה מכך תיתכן גם דחייה של בחינות־הבגרות העלולה להביא בעיקבותיה לדחיית הגיוס של מחזור שלם של בוגרי שמיניות. במצב כוח־האדם בצה"ל עלולות להיות לכך השלכות חמורות.

לא מן הנמנע לכן שמישרד־הביטחון יתערב כדי להשפיע על הממשלה להביא להפסקת שביתת מורי התיכון.

תבוטל התוכנית „על אנשים ומיספרים"

הנהלת רשות־השידור מתכוונת כנראה להביא להפסקתה של תוכנית הרדיו הפופולארית על אנשים ומיספרים, המשודרת פעמיים בשבוע בהשתתפותם הקבועה של הכלכלנים יצחק טאוב, יצחק טישלר ודן הלפרין.

התוכנית, שזכתה לתגובות חיוביות רבות, עסקה בעיקר במתיחת ביקורת על מדיניותה הכלכלית של הממשלה ועל מיפגעים שונים במשק.

התואנה לחיסול התוכנית תהיה ניסיון לשלבה במיסגרת מגאזין החדשות היום הזה — דבר שיפגע ברוח התוכנית ובסיגנונה. נראה כי הרקע לביטול הצפוי הוא מילחמות יהודים בתוך שידורי־ישראל.

צעדים חדשים לספיגת כספים

מישרד־האוצר נוקט בימים אלה בפעולות־מנע להקטנת גרעון הנזילות של הבנקים, שהגיע לשיא חדש, על־ידי ספיגת כסף מהציבור.

אחד הצעדים במיסגרת הניסיונות לספיגה יהיה העלאת תיקרת החיסכון של תוכנית החיסכון לחייל מ־15 אלף ל"י ל־30 אלף ל"י, והעלאת תיקרת החיסכון של תוכנית החיסכון להשכלה גבוהה מ־15 אלף ל"י ל־40 אלף ל"י.

אולם חוגים בבנק־ישראל סבורים שלא תהיה לפעולה זו של מישרד־האוצר אפקטיביות מרובה, ויש למצוא דרכים אלטרנטיביות לספיגת כספים. בין יתר התוכניות שתוצענה על־ידי כלכלני בנק־ישראל תהיה תוכנית מהפכנית של הנפקת איגרות־חוב חדשות. איגרות אלה תהיינה אטרקטיביות יותר אף משלושה סוגי איגרות־החוב שהונפקו בפברואר.

ימאים ערבים זכו בהגנת עו"ד חיפאי

ימאים עיראקים, מצרים ופאקיסטנים זכו לסיוע מצידו של עורך־הדין החיפאי ישראל גיל, שהעניק להם הגנה מיקצועית ודאג שיקבלו פיצויים מבלי שידעו על כך. אחרי שהאוניה הקפריסאית הלנה 1 נתקעה בנמל אילת, לאחר שעלתה על שירטון, פשטו בעלי האוניה את הרגל ונמנעו מלשלם את שכר הימאים הערבים שבאוניה במשך כמה חודשים. השכר המולן וההטבות הסוציאליות הסתכמו בכ־100 אלף דולר. מזכיר איגוד קציני הים בחיפה, אדם צ'יז'יק, גייס אלפי דולרים מקופת האיגוד כדי להחזירם במטוסים למדינותיהם.

עורך־הדין גיל גויים למערכה המישפטית למען הימאים: הוא קיבל צו למכירת האוניה ומכרה בסכום של 450 אלף דולר. מסכום זה נוכו מייד 100 אלף דולר לטובת הימאים הערבים. אדם צ'יז'יק יצא עם הצ'ק ללונדון, כדי למסרו שם לאירגון הימאים הבינלאומי, כדי שזה יחלק את הכסף בין 27 ימאי האוניה הפזורים עתה ברחבי תבל.

ולנטין סולק ממושב הפרקליטים

תקרית שאירעה בעת דיון בתביעתו של הקבלן בצלאל מזרחי נגד היומון „הארץ" הביאה לסילוקו של אחד הנאשמים, כתב „הארץ" אבי ולנטין, מהספסל המיועד לעורכי־הדין באולם בית־המשפט. מאז תחילת המשפט ישב ולנטין ליד פרקליטי „הארץ", סייע להם בעת חקירת העדים. השבוע, בעת שעורך־הדין מיכה כספי החקיר את בנו, רם כספי, בחקירה הנגדית של העדים מטעם התביעה, הוא הבחין שולנטין יושב על ספסל הפרקליטים. הוא תבע מהשופטת שולמית ולנשטיין את סילוקו משם. השופטת נעתרה לבקשתו והחליטה על פינוי.

SONY

בואו לראות, לחוש ולשמוע מוסיקה באולמי התצוגה של סוני

פרסום מלניק|רפאל טיראן

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. ת.א־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר

בשבוע שעבר הופיעו בכל עיתוני ישראל ידיעות גדולות בעמודי החדשות, שבכמה עיתונים אף זכו להבלטה מייוחדת במיסגרות שמנות. סופר בהן כי העולם הזה ועורכו הראשי, אורי אבנרי, הורשעו בבית־מישפט השלום בתל־אביב בעבירה על חוק בתי־המישפט, האוסר פירסום דבר על עניין התלוי ועומד בבית־המישפט ושיש בו להשפיע על מהלך המישפט ותוצאותיו. באותן ידיעות הודגש כי העולם הזה נקנס על עבירה זו בסכום של אלפיים ל"י.

אינני יכול למצוא סיבה אחרת להסביר מדוע זכתה ידיעה זו להבלטה כה רבה, מילבד השימחה לאיד שהסתתרה מאחריה. אולם אילו טרחו עיתונאי אותם עיתונים לעיין ולהתעמק באותו תיק מישפטי, ייתכן והיו מגלים כי שימחה מובלטת זו לאידו של העולם הזה אינה במקומה. שכן, הסוגיה המישפטית שעמדה לדיון באותו מישפט אינה נוגעת רק להעולם הזה, אלא לעיתונות הישראלית כולה. היא קשורה קשר הדוק לחופש העיתונות, שתחומיו הולכים ומצטמצמים.

כי המערכה המישפטית שהתנהלה בתיק זה, היתה רק חזית אחת במאבק המתמשך על חופש הבעת הדיעה וחופש העיתונות בישראל.

רצח אופי מתועב

הפרשה שעליה נסב הדיון המישפטי היא, לכאורה, פרשה שולית.

בחודש אוגוסט 1976 התנהל מאבק על הקצאת בתים נטושים בשכונה הירושלמית עין־כרם. מינהל־מקרקעי־ישראל החליט למסור את אחד המיבנים הנטושים שבבעלותו, ליד מינזר הרוזרי, למשוררת ולקולנוענית רחל חלפי. החלטה זו לא נשאה חן בעיני אחד מתושבי השכונה, דויד לוי, שראה את עצמו זכאי למיבנה.

לוי הגיש עתירה לבית־המישפט העליון, בשיבתו כבית־מישפט גבוה לצדק, ביקש להוציא צו־על־תנאי נגד שר־החקלאות, מינהל־מקרקעי־ישראל ונגד רחל חלפי, כדי שיבואו וינמקו מדוע לא תוקצה הדירה לו או לזכאי אחר אלא דווקא לרחל חלפי. בית־המישפט הוציא צו כמבוקש.

כשבועיים אחר־כך פירסם העולם הזה (2033) כתבה, שעסקה ברקע הפרשה. בשער האחורי, שנשא את הכותרת בירונים נגד משוררת ובכתבה, שכותרתה היתה יש חרם בעין־כרם, פרש העולם הזה את השתלשלות יחסי השכנות הרעים בשכונה הירושלמית המקסימה.

איש לא טען כי הפרטים והעובדות שפורסמו באותה כתבה היו לא נכונים או בלתי מדוייקים. אולם דויד לוי ופרקליטו ראו בפירסום זה משום ניסיון להשפיע על בית־המישפט לכשיבוא להכריע בעתירתם. הם פנו ליועץ־המישפטי, ביקשו ממנו להגיש תביעה נגד העולם הזה על פירסום דבר בעניין התלוי ועומד בבית־המישפט.

תביעה מעין זו לא הוגשה במדינת־ישראל מאז שנת 1962. לא משום שהעיתונות הישראלית נזהרה והקפידה שלא לפרסם דברים בעניינים הנדונים בבתי־המישפט, אלא מפני שהתפיסה המקובלת באותן שנים במערכת המישפטית של ישראל היתה, שאין בדברים המתפרסמים בעיתונות כדי להשפיע על שיקול דעתם של שופטים מאומנים ומיקצועיים, כאותם המכהנים בבתי־המישפט בארץ. בהתאם להנחייה, שנקבעה בשעתו על־ידי השופט־העליון חיים כהן, בעת שכיהן כיועץ־מישפטי לממשלה, נימנעה המדינה מלתבוע עיתונאים על עבירה זו, למרות שניתן לגלות כמותה כימעט בכל יום בכל עיתון.

דעתו של היועץ־המישפטי, הפרופסור אהרון ברק, היתה אחרת. הוא הורה להגיש את המישפט, למרות שפנינו אליו והסברנו שיקולינו בפירסום כתבה זו. טענו בפניו כי נוכחנו, שבקשתה של רחל חלפי לקבל בית בעין־כרם נתקלה בהתנגדות חריפה של קבוצת־לחץ אלימה, ומשום כך

הכתבה ב„העולם הזה" 18.8.76
האם ניתן להשפיע על שופטים עליונים?

ראינו חובה מוסרית להגן עליה. לא האמנו כי לפירסום יכולה להיות השפעה כלשהיא על שופטי בית־המישפט העליון, ששופטיו הם אנשי־מיקצוע מעולים, האמונים על שפיטה אובייקטיבית. ראינו בפירסום מילוי חובתו הציבורית של העיתון.

אורי אבנרי אף הסביר בהרחבה מניעים אלה בבית־המישפט, אחרי שהוגשה התביעה. „הכתבה פורסמה אחרי שקראנו בעיתונות פירסומים על הבג"ץ שהוגש, שהדבר הבולט בהם היתה אינסינואציה ברורה של פרוטקציה על רקע היחסים בין רחל חלפי לאלוף זורע, ראש מינהל־מקרקעי־ישראל," אמר אבנרי. „מאחר ואני מכיר את רחל חלפי כיוצרת וכמשוררת, ראיתי בכך מיקרה בולט של רצח אופי מתועב. החלטנו לחקור באופן יסודי את הפרשה ושלחנו צוות לעין־כרם. למעשה, יצאנו להגנתו של האלוף (מיל.) זורע, הגם שהוא יריב פוליטי שלנו. ראיתי בו איש הגון למופת.

„...אנו פועלים זה שנים על פי ההנחייה, שנקבעה על־ידי היועץ־המישפטי חיים כהן, שבישראל, בה מכהנים שופטים מיקצועיים, אין לנקוט בהליכים לגבי פירסומים כאלה. אנו פועלים על סמך ההנחה שביזיון בית־המישפט הוא להעליב שופטים וליחס להם מניעים בלתי ישרים, אבל אין מניעה מפירסום בעיות שהתעוררו במישפט.

„הנחייה זו היתה לנגד עינינו כאשר פירסמנו את הכתבה. השיקול המערכתי, במיקרה מסויים זה, היה שיש אנשים העושים שימוש בבית־המישפט לא על מנת להשיג צדק, אלא לרצח אופי — והקורבן נשאר ללא הגנה, כי בית־המישפט אינו מתייחס לכך. השמצה המתלווה לדברים, והנהגית מחסינות מישפטית, אין מפניה הגנה. לכן ראיתי חובה לצאת להגנת הקורבנות. זה מה שעשינו. הצוות שבדק את העניין השתכנע כי מדובר בחבורת בירונים שהשתלטו על המקום — מצב שקיים במקומות רבים — המפחידים את השילטונות, ולעומתם ניצבים אשה שהיא סמל התמימות, הרחוקה מענייני יום־יום אפורים, ואלוף (מיל.) בצה"ל, המוחזק בעיני כל כסמל ההגינות..."

קרדום של שתיקה

מבחינה מישפטית הורשעו העולם הזה ועורכו הראשי בעבירה על סעיף 41 (א) לחוק בתי־המישפט תשי"ז. התביעה טענה במישפט שאין צורך כלל להוכיח שבית־מישפט הושפע מפירסום כלשהו, כיוון שנקבע בפסיקה שאי־אפשר לבדוק השפעה כזאת ולכן הקריטריון הוא שהאפשרות להשפעה קיימת. די שהציבור יכול לראות בפירסום כתבה מעין זו ניסיון השפעה או השפעה על הליך מישפטי. ההגנה על שלום הציבור עדיפה על חופש העיתונות.

למרות שהכתבה פורסמה אחרי שהצו־על־תנאי כבר הוצא על־ידי בית־המישפט העליון, טרם הוגשו התצהירים הנגדיים של המשיבים בתיק זה, ולפיכך הוגדר המישפט כתלוי ועומד עדיין.

בטיעוניו, לפני הכרעת־הדין ולפני גזר־הדין, פרש פרקליט העולם הזה, עורך־הדין אמנון זכרוני, שורה ארוכה של טיעונים מישפטיים. טען זכרוני בין השאר:

לא מספיק שהפירסום עלול להשפיע, הוא צריך להיות כזה שיכול לחדור מבעד לחסינותם של שופטים, להשפיע ולהתערב באורח לא־לגטימי בשיקולי השופט... בתי־המישפט באנגליה, בארצות־הברית ובישראל הבחינו בין שופט מיקצועי לבין הדיוט.

„העובדה היא שמדובר כאן בשופטי בית־המישפט העליון," טען זכרוני, „היושבים כבית־דין גבוה לצדק ודנים, בדרך כלל, במחלוקות ציבוריות הזוכות בפירסום רב. לומר על שופטים כאלה שהם עלולים להיות מושפעים מפירסום — זה חריף בהרבה מהפירסום הנדון.

„הפירסום בהעולם הזה היה מבחינה כרונולוגית אחרי הגשת העתירה ולפני התשובה — אך לא פורסם בו דבר אחר ממה שבא לפני בית־המישפט. כאשר יש חפיפה בין הפירסום לראיות שהובאו בדין — בוודאי שאין השפעה על בית־המישפט... אין כמובן להתיר רסן לכל פירסום, אך כאשר אין בפירסום להביא לידיעת השופט דברים שלא באו בפניו, ולא היה בהם כדי להשפיע עליו — אין להרשיע.

„...המיבחן שבית־המישפט צריך לשוות לנגד עיני וצריך להיות הסכנה המוחשית של השפעה אפשרית. כאן היא לא היתה קיימת... העקרון הנוסף הוא חופש־העיתונות... תפקידה של העיתונות בישראל חשוב ביותר, ואם רוצים להניף עליה קרדום של שתיקה ולהביא לקיצה של העיתונות החופשית — אז נזמין את בית־המישפט לגזור עונשים מרתיעים!"

חופש הביטוי מול עשיית הצדק

השופט דיאמנט לא קיבל את טיעוני העולם הזה ופרקליטו. בהכרעת־הדין שלו ובגזר־דינו, קיבל את הגירסה הטוענת, שזכותו של האזרח למישפט צדק ולהליכים מישפטיים תקינים, שלא יושפעו מכל גורם חיצוני, עדיפה על חרות העיתונות.

קבע השופט דיאמנט בין השאר: „החוק אינו אוסר ואינו מגביל הבאת עניין הנוגע למישפט בפני הציבור, כל עוד המישפט לא התחיל או אחרי שהוא נסתיים. העיתון אינו מוגבל למתוח ביקורת על בית־המישפט, אחרי שסיים מלאכתו, כל עוד אין בכך ביזיון בית־המישפט. אולם במשך מהלך הבירור המישפטי יש מעין מוראטוריום על הוויכוח הציבורי.

„בכל מדינת חוק, הגוף המוסמך לקבוע אשמתו או חפותו של אדם הוא בית־המישפט, ומשזה נזקק לעניין והתחיל לברר את המישפט זכאי הוא, וחייבים לאפשר לו, לעשות את מלאכתו ללא כל השפעה. חופש הביטוי אינו גם חופש להסיג את גבולו של בית־המישפט... בצד חופש הביטוי קיים גם הערך של עשיית צדק, שאין הוא נופל ממנו בחשיבותו..."

כאשר בא לגזור את גזר־הדין, ניצב מול עיניו של השופט פסק־הדין במישפט המדינה נגד אריה דיסנצ'יק, עורכו המנוח של מעריב. דיסנצ'יק הועמד בשעתו לדין באשמה דומה, על שעיתונו פירסם דברי נאשם במישפט רצח בטרם נאמרו בבית־המישפט, בעת שהמישפט היה עדיין תלוי ועומד.

פסק השופט דיאמנט: „קשה לתאר ביטוי קיצוני יותר לעניין הפגיעה בסוב־יודיצה מאשר היה במישפט הנ"ל. שם נענשו הנאשמים בקנסות לא גבוהים במיוחד, ללא עונש מאסר כלשהו... בעשותי השוואה בין העניין שלפני לבין מישפט דיסנצ'יק, אין ספק שחומרת נסיבות העבירה בתיק זה קלה בהרבה."

אין לחלוק על דבריו של השופט כי בצד חופש הביטוי קיים גם ערך עשיית הצדק. אבל במהלך המישפט באו לידי עימות שתי השקפות־עולם, המעוגנות במערכת המישפטית — זו הגורסת כי אין פירסום כלשהו עלול להשפיע על עשיית הצדק — וזו הסבורה כי יש לפרש את החוק כלשונו, ולהעניש כל המפרסם דבר בעניין התלוי ועומד בבית־המישפט. השופט דיאמנט אימץ את התיאוריה השנייה.

העולם הזה לא השלים עם קביעתו זו של שופט השלום. השבוע הגיש פרקליט העולם הזה, אמנון זיכרוני, ערעור על פסק־הדין במישפט זה. הערעור אינו על גודל הקנס בסך אלפיים ל"י, שגזר השופט, אלא על פסיקתו, העלולה להפוך לתקדים, שעל פיו יועמדו גם עיתונים אחרים לדין.

ובדרך אגב — בית־המישפט העליון, בשיבתו כבית־מישפט גבוה לצדק, דחה את עתירתו של אותו דוד לוי מעין־כרם, שניסה למנוע מהמשוררת רחל חלפי לקבל את הבית שהיקצה לה מינהל־מקרקעי־ישראל. השופטים העליונים הגיעו למסקנה דומה לזו שאליה הגיע העולם הזה בשעתו, לפיה לא נפגעה כל זכות ממשית של לוי במסירת הבית לרחל חלפי וכי בשום פנים ואופן לא היה העותר זכאי לקבל את המיבנה אשר קיבלה ממינהל־המקרקעים.

„אגוזי של עלית-אגדה"

באגוזי של עלית יש:
שוקולד, סוכר, גלוקוזה, אבקת-חלב,
קרמל-חלב, אגוזים-אגדה!

טוב לי עם אגוזי של עלית

פרסום ד"ר יעקבסון

„העולם הזה" 842
תאריך: 10.12.53

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, עמד בצל ההתקפה הבירייתית שנערכה על עורכי השבועון, ומדור „במדינה" תיאר התקפה זו בהרחבה. על המדור „קורא יקר" חתם חבר־המערכת, העיתונאי אורי סלע. כתבת־תחקיר מקפת עסקה בציד המכשפות שהתחולל בארצות־הברית, תחת הכותרת: „מק־קארתי: גיבור הפחד". המדור „ראיון מיוחד" הוקדש לאחד ממתכנני האופנה הנודעים של פאריס, ז'אק פאט. בצד הראיון פירסם „העולם הזה" דו"ח על איפנת החורף 4—1953 בישראל.

ראיון נוסף שראה אור ב„העולם הזה" לפני 25 שנה, נערך על־ידי עורך מדור הקולנוע של השבועון, מיכאל אלמוז, עם שחקן הקולנוע הצרפתי ז'אן גאבין, תחת הכותרת „דו־שיח עם גאנג־סטר".

בשער הגיליון: נתקף שלום כהן („ממכונת הירייה למכונת־הכתיבה").

משה שרת ושגיאות הדקדוק של העיתונות ✶ דוב שילנסקי

יוצא מבית־הכלא ✶ הדרגות החדשות של משה דיין

✶ כוסות התה של אייזק שטרן ✶ פסק־הדין והמיפלגה

העם

הכוללים

היה זה כאילו כבה ניצוץ האלוהים בבנייני הממשלה ובמסדרונות הכנסת. עם פרישתו של דויד בן־גוריון, שמסר את כתב־התפטרותו הרשמי לנשיא־המדינה, חדלו ההמונים כימעט לחלוטין להתעניין במישחק הקנוניות, המקח־והממכר ומילחמת־העצבים שנועדו להוליד את ממשלתם החדשה.

האדישות המוחלטת, שליוותה את ההודעות המצחיקות של המיפלגות על ניתוק המשא־ומתן הקואליציוני וחידושו, מקורה בריא. מישטר דימוקרטי אמיתי בנוי על מיפלגת שילטון חזקה ואופוזיציה חזקה. לטובת המישטר, רצוי שההבדל בין השתיים יהיה גדול ככל האפשר, למען תהיה ביקורת ציבורית יעילה.

התמונה שנתגלתה השבוע היתה שונה לגמרי: עדה של מיפלגות מתרוצצות, שכל אחת מהן ביקשה לחטוף נתח מן העוגה הממשלתית, ביצעה תרגילי לוליינים כדי שהנתח יהיה גדול ככל האפשר. היה ברור לגמרי שאופי הממשלה לא ישתנה על־ידי צירוף מיפלגה זו או אחרת. רק השלטים על לישכות השרים ישתנו.

זקנים בעלי זיכרון טוב לא התקשו במציאת דוגמה. כך בדיוק היה המצב בימי הכוללים בירושלים העתיקה ובצפת. קבוצות הטפילים חיו על נדבות יהודי העולם, והתקוטטו רק על אופן חלוקתן.

בתקופה המחייבת מעשים נועזים, ומנהיגים דגולים, לא היתה זאת תמונה משמחת.

מיפלגות

התקליט הוחלף

עם אישור פסק־הדין שהוציא בית־המישפט המחוזי בחיפה נגד ראש עיריית חדרה, דויד ברמן, שידר קול ישראל בצהריים את הידיעה כלשונה, וציין כי השופט העיר בפסק־דינו המנומק כמה הערות שלא היו לכבוד הנאשם מהבחינה הציבורית.

עוד באותו יום התקשרה אישיות מפא"יית מרכזית אל אחד ממנהלי מחלקת־החדשות בשרות־השידור, והציעה לרכך את הנוסח. להודיע רק שהנאשם זוכה, ולהשמיט את הפרטים הנוספים. הצעה מפי אותו איש, פירושה פקודה. הצטדק העורך: „לא ידעתי... חשבתי שמפא"י הפקירה את ברמן כבר מזמן לזאבים."

חביב האריות. היה לאותו עורך על מה לסמוך. כשנודע לראשונה על הזיופים בחדרה, והתחוללה סערה ציבורית, התרחקה המיפלגה מראש־העיר שהפך למעמסה. ברמן התלונן שהוא עומד לבדו במערכה. אפילו עיקר הוצאות ההגנה שלו, שהגיעו לכדי 8000 ל"י, סופקו לו על־ידי חבר אישי, איש הש"י הוותיק עזרא דנין.

אולם עם מתן פסק־הדין החליפה מפא"י לפתע את התקליט. אחרי שקול ישראל שינה את הנוסח והפך את ברמן לקדוש מעונה, הומטר עליו מטר של מיברקי־ברכה. מועצת המיפלגה קיבלה אותו בתשואות סוערות. האיש שנזרק לזאבים הפך פתאום חביב האריות.

שני הדברים גם יחד היו בלתי מוצדקים. גם קודם לכן הגיעו חוקרים* לכלל מסקנה שברמן לא גנב כסף, לא נהנה אישית מהזיופים. אולם ברור היה גם שאדם נקי־כפיים אשר נוהג הזיופים פשט ממישרדו אינו האדם המתאים ביותר לשמש כניבחר ציבור.

רדיו

שירות שידור פרטי

מיקרה ברמן (ראה לעיל) לא היה המיקרה היחיד שגילה את שיעבודו המוחלט של קול ישראל למיסגרת הצרה של מפא"י. בשיחה בין מרכזי שירות־השידור נתגלו השבוע שתי תגליות נוספות: הכתב־המדיני של קול ישראל, אינו אלא מישרד־החוץ (ובכמה מיקרים, שר־החוץ עצמו) והכתב הפרלמנטרי, במידה שמדובר על משא־ומתן קואליציוני, אינו אלא מרכז מפא"י.

כשהחלה מועצת־הביטחון בדיוניה בפרשת קיבייה, שמעו המאזינים לא פעם הודעות אשר ניסוחן החריף הפתיע. אלה נמסרו בשם הכתב־המדיני, אולם יודעי־דבר ידעו שהיו אלה פרי מצב־רוחו של משה שרת עצמו, אותו לא יכול היה לגלות בתוקף מעמדו הרשמי. בין השאר השיב משה שרת לדובר מישרד־החוץ הבריטי: „דובר מישרד־החוץ הבריטי גר בלונדון, מה הוא יודע על פצצות?"

שילטון אישי. איש לא יוכל לערער על שילטונה של הממשלה במכשיר זה, אך רבים הציגו השבוע את השאלה מדוע חייב קול ישראל לשמש מכשיר אישי־ציבורי למיפלגת השילטון ולאישיה.

עם מינויו של זלמן ארן כשר, הרי אין כל ספק שיוקם עבורו מישרד לענייני הסברה, אשר ירכז בתוכו גם את קול ישראל. כמנהל כללי נוקבים כרגע בשמותיהם של אהוד אבריאל או ד"ר ישראל קסטנר**, מי שהיה דובר מישרד המיסחר והתעשייה בימי דוב יוסף, ואילו על ראש שירותי המודיעין הנוכחי הילכה השבוע שמועה מבוססת למדי שהוא עומד לעבור לשירותה של ממשלה זרה. קבע אחד מעובדי מישרדו: „הוא ראש שירותי מודיעין מיקצועי, ולא חשוב לו בשביל מי הוא עובד..."

תולדות

האסיר שחזר

שושנים וציפורנים, אדומות, ורודות וצהובות, מילאו את הדירה הקטנה והנעימה. בעלת־הבית, חייכנית ומאושרת, הגישה תה, עוגות ויין. דוב שילנסקי לא רצה לשתות מאומה מלבד תה: זה היום השלישי ששתה בצוותא עם חבריו שהוסיפו לזרום פנימה, ולברכו לרגל שיחרורו, אחרי 14 חודשי מאסר על נשיאת הפצצה במישרד־החוץ (העולם הזה 787, 781).

דוב מיעט לדבר על המיקרה, ואמר רק: „הדבר שרציתי להעלות את הדיון עליו מחדש, הפך עתה לעובדה קיימת, דבר המעיד על ההידרדרות המוסרית של העם היושב בציון ואוזלת היד של הנוער, שתמיד חרט על דגלו את סיסמת הטוהר והאידיאליזם. אני מקווה שההתפכחות מהפאטה־מורגנה ששמה שילומים תקדים לבוא, ואם המעשה שלי הוסיף נידבך לכך, יהיה זה שכרי על סבל המאסר."

חיי מישפחה שקטים. בשהותו בכלא החליט שילנסקי לא לבזבז זמנו לריק. מלבד מישפטים, כלכלה ואנגלית, למד גם את שיטות הטיפול באסירים, וקיבל לצורך זה את הזכות לנסוע בין בתי־הכלא המפוזרים בארץ.

מלבד זאת הקים עם חבריו למאסר את תיאטרון האסירים במחנה מעשיהו, שנשא את השם מעשיטרון, וכתב למענו שני מחזות: שלום הבית ומותו של אברימל מרביהר.

אך כל זה שייך לעבר. תוכניות לעתיד? דוב, בניגוד לדיעותיו החריפות, אינו שואף לגדולות, ויש בדעתו למצוא עבודה (אחרי שעבודתו הקודמת כמזכיר איגוד הקבלנים, נתפסה בינתיים על־ידי מישהו אחר), לחיות חיי מישפחה שקטים עם אשתו רחל ושני ילדיו הקטנים, יוסקה בן הארבע ושמואליק בן שבעת החודשים, אשר נולד בעוד אביו בכלא.

---

* ביניהם חוקרי העולם הזה (789), שהגיעו למסקנה זהה עם פסק־הדין.

** שהוכר מאוחר יותר כגיבורה של „פרשת קסטנר" ונירצח בפורים 1957, אחרי ששופט בית־המישפט המחוזי (דאז), בנימין הלוי, טען כי קסטנר: „מכר את נפשו לשטן..."

אנשים

● ברשימה על ראש־הממשלה המיועד של ישראל, **משה שרת**, שהיתה מלווה בתמונתו כשהוא לבוש מכנסיים קצרים, סיפר טיים, שבועון החדשות האמריקאי, כי שרת החליף את שמו משרתוק, שפירושו שד קטן, לשרת, שפירושו משרת, אך כינויו המקובל בממשלה, לדברי טיים, הוא „מלמד". סיפר טיים באותה רשימה: באחת ממסיבות העיתונאים האחרונות שערך שרת נכח כתב־חוץ שלא הבין עיברית. אחרי ששרת הירצה חצי שעה, ביקש הכתב מאחד מעמיתיו לתרגם לו את תוכן הדברים, והופתע לשמוע התשובה: „הוא עוד לא התחיל, עד כה התקיף רק את העיתונות העיברית על שגיאות הדיקדוק שלה."

● בצאת רב־אלוף **משה דיין** מטכס חילופי הרמטכ"לים בבית ראש־הממשלה חיכתה לו הפתעה: נהגו הכין מראש את מעילו עם סימני הדרגה החדשים, ומסר לו אותו שעה שנסעו לפגישה מייד אחרי הטכס.

כשנתן הכנר **אייזק שטרן** רסיטל לכינור באולם ירושלמי, לא ניבהל מהקור, ונילחם בו בתרופה מקובלת: בכל הפסקה לגם שלוש כוסות תה חם, אותן הגיש לו הסדרן, שעבר עם הכוסות דרך האולם, לנוכח גרונות הצופים המקנאים.

רענן לוריא מתאר את משה שרת, יורש מקומו של דויד בן־גוריון.

פרסום פלד
סטודיו רם

אמנון זיכרוני ממשיך בתיאור חוויותיו בעת ביקור „מישלחת היונים" במוסקבה: על סירובניקים וחנויות כל־בו

ג'ינס ובאלט

24 בנובמבר

לנינגרד. ביקור במרכז של תישלובת תעשייתית לייצור נעליים בשיטת הסרט הנע. מילבד מנהל־התישלובת נוכחים מזכירת התא המיפלגתי, יו"ר איגוד־העובדים והמהנדס הראשי.

התישלובת כוללת 13 מיפעלים, המפוזרים במקומות שונים ברחבי ברית־המועצות אם כי 17 אלף מבין 20 אלף העובדים בכל התישלובת נמצאים בלנינגרד.

הייצור השנתי מסתכם ב־36 מיליון זוגות נעליים. 85% מעובדי התישלובת הם נשים.

מדליות בכל מקום

לכל מיפעל יש מיכסות־ייצור, ומובן שבכל בית־חרושת פועל תא מיפלגתי, המשגיח כנראה על דרכי הניהול, והמדווח למרכז־המיפלגה. אלא שבניגוד למה שהיה מקובל בעבר, ניתנת עצמאות להנהלה המקומית. הצנטרליזם הוחלש במיקצת.

נראה שהוזמנו לבקר דווקא בתישלובת לייצור נעליים כדי להצביע על הפיתוח המוגבר המתנהל ברחבי המדינה בענפי התעשייה הקלה תעשיות־התצרוכת. המנהל מצביע בגאווה על־כך שכל אזרח סובייטי רוכש בממוצע 3 זוגות נעליים בשנה. התפיסה הסובייטית דוגלת בבעלות המדינה על התעשייה, ורווחי המיפעלים נכנסים לקופת המדינה. המחליטה, בהתאם למדיניותה, כמה כסף להזירים חזרה לתישלובת, לעידוד הייצור, להסבת תנאי העבודה ולשיפור השרותים הסוציאליים.

התישלובת אינה רק כלכלית. יוצרים יחס חיובי לעבודה ולמקום־העבודה. כרוכים בתישלובת מיפעלים סוציאליים: בתי־הבראה, מועדונים, מחנות־נוער, אולם־ספורט, איצטדיון, בית־תרבות, בית־חולים. בתוככי התישלובת פועלים גני־ילדים, מועדוני־נוער, חוגים למיניהם.

שכר־העבודה החודשי הממוצע הוא 166 רובל (כ־4250 ל"י). כימעט שאין הבדל בין שכר ברוטו לנטו. אם משלמים מסים, הריהם נמוכים ביותר.

מנהל התישלובת מסביר שיש להם עניין בקידום שכר־העובדים, מתוך דאגה לרווחתם. ללמדך שיש עימות מסויים בין היחידה לבין המרכז, לצימצום הצנטרליזם. אין פערים גדולים בין שכר המנהל לבין שכרם של עובדי־הייצור.

דגש מושם על האחריות הקולקטיבית. מסתבר כי לסמלים יש חשיבות רבה, וקבוצות־העובדים, המאוגדות בבריגדות, מתחרות ביניהן על קבלת מדליות. בכל מקום רואים אנשים העונדים מדליות. לעיתים מדליה אחת, ולעיתים מיספר רב של מדליות. המדליות הן חלק מההווי הסובייטי. כך, למשל, היו כמה ממארחינו במוסקווה גיבורי ברית־המועצות, ואילו כאן, בבית־החרושת, אפשר לראות אדם הנושא מדליה שפירושה משהו כמו גיבור העמל הסוציאליסטי.

איך מטפלים בשיכור?

קיימת תוכנית־חומש, שעל התישלובת להקפיד על ביצועה. אנחנו עוברים ממחלקה למחלקה, משוחחים עם העובדים ומתרשמים לחיוב מקצב הייצור. מחיר זוג־נעליים לצרכן גבוה למדי, ובהכנסה חודשית של כ־200 רובל, מחיר של כ־25—20 רובל (625—500 ל"י) לזוג נעליים הוא גבוה.

בתישלובת ועדות סוציאליות, המרכזות את הפעולות והדאגה לרווחת העובדים. תנאי השכר והעבודה נקבעים בחוזה קולקטיבי, הנערך בין המינהלה והאיגודים המיקצועיים. ללמדך שקיים היום גם מאבק מיקצועי.

מהפכת המנהלים מתרחשת בברית־המועצות. השוני שבין העולם הקפיטליסטי לבין העולם הקומוניסטי קשור, בין היתר, בירושה המעמדית המקובלת בעולם הקפיטליסטי, שאינה מקובלת במישטר הסובייטי. מי שמשתלב במערכות המישטר, והוא בעל כישורים, יוכל להתקדם.

מסתבר כי הזכויות הסוציאליות צמודות למקום־העבודה, ואם אדם אינו קשור במקום־עבודה, עלולות זכויותיו להיפגע. העובד, כחלק מהקולקטיב, זוכה בהגנה מירבית, והוא מאבד אותה ברגע שהוא חדל להשתלב בקולקטיב. זכות יוצאי־הדופן, האינדיווידואליסטים, או אולי „הפרזיטים" במינוח הסובייטי, אינה מובטחת באותה מידה.

במערב נמתחת, ובצדק, ביקורת על העובדה שרבים מן האינדיווידואליסטים נשלחים מפעם לפעם, במהלך ההליכים המישפטיים, לבדיקות פסיכיאטריות. אבל צריך להבין את המנטליות הסובייטית, הרואה את יוצאי־הדופן כסוטים מהנורמה, שהסולידריות הקולקטיבית היא מסימני־ההיכר הבולטים שלה.

המונוליטיות היא סימן־ההיכר הבולט של החברה הסובייטית, והסביבה מפעילה על הפרט לחץ חברתי חזק, אם הוא מנסה לפרוש ממנה.

בעת הביקור התגלגלה השיחה לבעיית השיכורים. שאלתי אם מפטרים אותם. המנהל הביט בי בתמיהה. אי־אפשר לפטר איש. מה עושים? „החברים שלו מנדים אותו."

מה יש בכל־בו?

בבית־החולים השייך לתישלובת 35 רופאים ו־85 אחיות. הרופאים מסוגלים לטפל בכל סוגי המחלות: סרטן, לב, שחפת וכו'. אדם זכאי לריפוי ללא כל תמורה.

גם כאן מזכירים הדוברים את זוועות המילחמה, ושאיפת העם הסובייטי לשלום. בלנינגרד, שאיבדה במילחמת־העולם השנייה כשליש מתושביה, במצור אגדתי שנמשך אלף ימים ולילות, קיימת הצדקה מלאה לכך.

כולנו מתרשמים מהמאמץ המושקע בחינוך הדור הצעיר. מופיעים לפנינו ילדים בגיל רך, בהופעות תרבותיות למיניהן, ובכושר שלא תמצא דוגמתו בקרב בוגרי־תיכון אצלנו.

בדרכנו חזרה מבקשת דורית שריד להיכנס לאחד מבתי הכל־בו הגדולים. עוזי ואני מצטרפים אליה, ואנחנו נוהרים בעיקבות קהל הצרכנים. למרות שפע המוצרים, המיבחר דל למדי, ואין כלל מקום להשוות את בתי־המיסחר הסובייטיים לבתי־המיסחר הגדולים המקבילים באירופה המערבית או בארצות־הברית. כאן פשוט אינך רוצה לקנות, ושם אינך יכול לעמוד בפיתוי, אם כי הגדרותיו של מרקוזה על היות האדם המודרני צרכן חלים גם על אזרחי ברית־המועצות, לפי קצב הרכישה והתורים הבלתי־מובנים, הקיימים פה ושם לרכישת מוצרים חדשים.

האופנה משעממת ומיושנת. חליפות־הגברים הן בגיזרה שמלפני דור, אבל מחירה של חליפה שלמה הוא כ־60 רובל (1,500 ל"י) בילבד, שליש, בערך, ממחירה של חליפה בינונית באירופה.

בגדי־הנשים יותר מגוונים, אבל לא תמצא, למשל, מיכנסי־הרמון, שלא לדבר על משהו בסיגנון סופר־מודרני.

הג'ינס האוריגינליים הם מיצרך יקר־המציאות בברית־המועצות, ואינם מוצעים למכירה בדוכני הכל־בו. לעומת זאת אפשר למצוא ג'ינס סובייטיים זולים למדי, שאיכותם נופלת בהרבה מהג'ינס המקוריים.

גרבי־מיכנס לנשים, העולים אצלנו כ־15 ל"י, עולים בברית־המועצות 125 ל"י (5 רובל), אבל פרוות יפהפיות ניתנות לרכישה בזול, שלא לדבר על „כובעי לרה" (אהובתו של ד"ר ז'יוואגו), שהם אטרקציה לכל תייר מערבי.

הזבנים אינם יעילים, אינם מסבירים פנים, וחסרים את החיוך המיקצועי שיש לעמיתיהם בארצות־הברית ובאירופה. קצב העבודה איטי, בניגוד גמור לעובדי־הייצור בתישלובת־הנעליים. בכל־בו אין לזבנים פרמיות ומדליות — ואולי משום־כך יחסם עויין.

20 מיליון אנשים סובייטיים נספו במילחמת־העולם השניה. ערים נהרסו כליל. ברית־המועצות הנציחה את זיכרם של הנספים: במוסיאונים, באתרים, בפסלים, במוצגים, בסרטים. המוני אזרחים סובייטים נוהרים מדי יום לאתרים ההיסטוריים, ודומה שאצל כולם קיימת כמיהה עמוקה לשלום, שמקורה בטראומה של המילחמה.

לאחר תום הביקור בתישלובת, אנו נוסעים לאחד המוסיאונים וצופים בסרט מחריד. דומה שהעולם נוטה לשכוח את ממדי הזוועה של המילחמה בברית־המועצות, כפי שהוא נוטה להתעלם מהשואה היהודית.

בערב אנו שוב בתיאטרון קירוב, בהצגת בלט נהדרת: „פרח הסלע".

הבלט הסובייטי הוא הצגת־ראווה עני־

בקור הרוסי העז עומד זיכרוני, בכיכר מוסקווה, בין יוסי שריד ואשתו דורית, ונפתלי פדר.

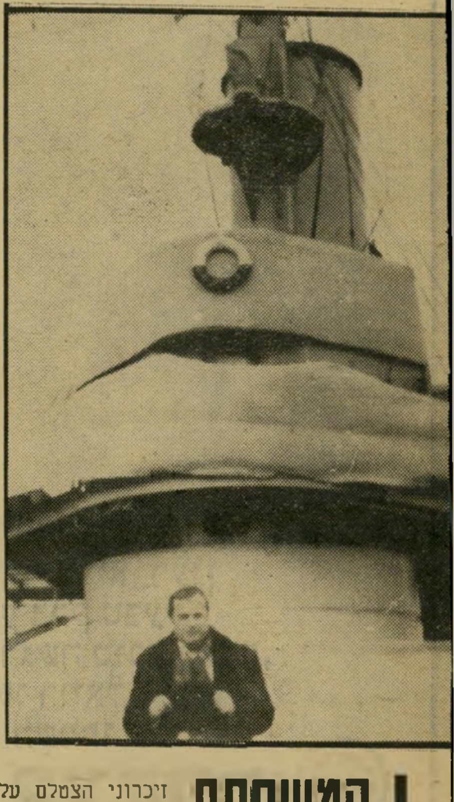

המשחתת זיכרוני הצטלם על סיפון **אורורה**, שבה החלה המהפכה הרוסית בשנת 1917.

קית, ולהוציא המלל, שזורים בו כל יסודות התיאטרון: בימוי, מישחק, תיפאורה, תילבושות ואיפור. לרוסים מסורת־בלט עשירה, והיא מקור לגאווה לאומית. הבולשוי במוסקווה היה לשם דבר בעולם כולו. האמנות הסובייטית תואמת את השקפת־העולם החברתית המקובלת בברית־המועצות, ועבודת־הצוות הנפלאה בהצגת הבלט מתקשרת עם תפיסה זו, אם כי בתיפאורה מרשים הציירים לעצמם יתר חרות ודימיון. לעתים קרובות אין התיפאורות משקפות את העולם החומרי, ויש בהן יחסי־צבעים המשקפים את הראייה הפרטית של האמן, כמקובל בציור המודרני.

אין חיי־לילה

בלילה, אחרי התיאטרון ואחרי פגישה נוספת עם פעילי־עליה, אני מנסה לחפש את חיי־הלילה של לנינגרד, ואלה כימעט ואינם קיימים. פה ושם, בבתי־מלון, מצויים בארים לתיירים. יושבות בו מעין מארחות סובייטיות, המוזמנות למשקה על־ידי תיירים, שמטבע זר בארנקם. אני שואל איפה התושבים המקומיים, ומסבירים לי שהבילוי בברית־המועצות הוא ביתי. ואין שיכורים? ודאי שיש, אבל כדי להשתכר, לא מוכרחים לשתות בבארים.

בתי־הקפה בברית המועצות הם מעטים, אם כי לאחרונה ניכרת מגמה לפתחם, בעיקר באזורים חדשים. בבתי־הקפה ניתן להאזין למוסיקה מערבית, לאכול בחורף גלידת־וניל נהדרת, ולשתות פונש קר.

כשביקשתי פונש חם הסתכלו עלי בפליאה. מרבית היושבים בבתי־הקפה הם צעירים, בעיקר סטודנטים הלובשים ג׳ינס ומרכלים על חבריהם, כמקובל בכל העולם.

האם הטיפים מקובלים בברית־המועצות? בניו־יורק הטיפ הוא מרכיב חשוב בשכרו

סיור בלנינגראד

חברי המישלחת בכיכר המרכזית — ח״כ נפתלי פדר ממפ״ם, אברהם מלמד מהמפד״ל, ח״כ תופיק טובי מרק״ח, דורית וח״כ יוסי שריד ממיפלגת־העבודה ועוזי בורשטיין מרק״ח. אמנון זיכרוני צילם. בין חברי המישלחת הישראלית: המלווים הסובייטיים לביקור זה.

של המלצר או נהג־המונית, ונהג־מונית יכול לעורר שערוריה אם יחשוב שקופח בתשלום הטיפ. נוהג זה אינו נפוץ ברחבי ברית־המועצות, אם כי לא יחזירו לך את הטיפ אם תחליט להעניקו, ואיש־המלתחה, העוזר לך ללבוש את מעילך, יסביר לך פנים בין אם תיתן לו טיפ ובין אם לאו.

חדרי המלתחה לשמירת המעילים והכובעים נמצאים בכל מקום: בבתי־המלון, במישרדים, בבתי־הקפה, בבתי־הספר, ואתה משאיר את המעילים וכובעי הפרווה היקרים ללא חשש.

25 בנובמבר

ביקור בבית־הכנסת המרכזי בלנינגרד. נוכחים כמה עשרות מתפללים, רובם קשישים. ניגשים אלינו בלבביות; מזמינים אותנו לשבת בשורה הראשונה. מחלקים לנו סידורים, ואני יוצא לחדר־הכניסה כדי לרשום את התרשמויותי, מבלי לפגוע ברגשות המתפללים. הסידור שניתן לי כתוב עברית, והחזן מאריך ומסלסל בקולו.

אני חוזר לכותל־המיזרח ומשוחח בלחש עם אחד הסירובניקים, שבא לבקרנו. אני מציין בפניו כי לפי הרגשתי קיים שיפור ניכר ביחס השילטונות הסובייטים למבקשים היתרי־היציאה. אם כי לפי הערכתי לעולם לא יסירו השילטונות את כל ההגבלות.

הסיכון, אפילו הקלוש, שבאי־קבלת ההיתר מאלץ את המהגר הפוטנציאלי לנהוג בזהירות מירבית, משום שעם הגשת הבקשה, או מיד לאחריה, עליו להתפטר ממקום העבודה, ומה יקרה אם ההיתר לא יינתן?

אילו היו השילטונות הסובייטים מסלקים את כל המחסומים, ניתן להניח בוודאות גמורה שמיספר היוצאים היה גדול יותר. אבל החברה הסובייטית, המשקיעה הרבה בחינוך אזרחיה, מעוניינת להפיק מהם תועלת למען המטרה הכוללת, ולא להתיר להם לזנחה.

אני מספר לפעיל העליה שגם אצלנו מתייחסים בשלילה אל היורדים, וזכות־ההגירה — שבעיני היא זכות־יסוד — אינה נתפסת ככזו אפילו בישראל.

אחרי־הצהריים פגישה מסכמת. שיחה פוליטית, חלוקת מתנות. אנחנו מקבלים מזכרות ומחלקים מטעם המישלחת מתנה למארחים. אני מגיש לפרופסור מלינין, סגן יו״ר ועד־השלום בלנינגרד, וסגן הרקטור של אוניברסיטת לנינגרד, ספר של לובה אליאב, הנושא את השם שלום.

אין חתיכות במטוס

בלילה ממריאים למינסק. הטיסה הסובייטית אינה נוחה, למרות שאנו יושבים במחלקה הראשונה. עולים באפנו צחנת עיפוש וריח זיעה חריף. לארוחת־הערב במטוס אנו מקבלים ביצים קשות ולחם שחור.

הדיילות במטוס אינן צעירות וחטובות, אלא נשים שמנות בשנות ה־40׳ שלהן, שלבושן אינו אופנתי.

מדוע ניתן להנהיג לבוש אופנתי בקווי־התעופה הבינלאומיים, ולא להנהיגו בקווי־התעופה הפנים־ארציים?

אפשר שיחסי השלילי אל האשה הסובייטית אינו מוצדק. אחרי הכל, עבודת־האשה מקובלת בברית־המועצות, ונוסף על עבודתה מחוץ לבית מנהלת האשה גם את משק־ביתה. כדי לרכוש את מיצרכי־המזון הבסיסיים היא צריכה להיטלטל אחרי יום־עבודה מפרך בכמה חנויות, מפני שאין בנמצא סופרמרקט לרכישת כל המוצרים. בכל חנות ממתינים בתורים לרכישת המוצרים הבסיסיים, ואולי בגלל המאמצים הללו קשה לאשה הסובייטית לטפח את עצמה.

הרבה מהנשים נעזרות אומנם בסבתות, הפורשות לגימלאות בגיל 55, לאחר 20 שנות־ותק במקום־העבודה. אלא שהסבתות עוזרות בעיקר בגידול הנכדים, ואולי בנקיון הדירה. אלא שכאן אין להשקיע עבודה רבה, מפני שהדירות קטנות, ולעיתים מחלקות מישפחות אחדות מיטבח ושירותים משותפים. אולי ביגלל קשיים אובייקטיביים אלה נישאת האשה הסובייטית בגיל מתקדם למדי, או לפחות יולדת לראשונה בסוף שנות ה־20׳ שלה, ושיעורי הילודה נמוך, ילד אחד או שניים למישפחה.

אחרי טיסה של שעה וחצי, נוחתים בנמל־התעופה של מינסק.

מינסק היא עיר־הבירה של הרפובליקה הסובייטית ביילו־רוסיה (רוסיה הלבנה). גם כאן, קבלת־הפנים בנמל־התעופה, כשמקבלי־הפנים הם מנכבדי הרפובליקה. המלון שבו משכנים אותנו הוא מלון מפואר, בסיגנון מערבי מודרני.

זר במוסקווה

חברי המישלחת (אברהם מלמד, נפתלי פדר, יוסי שריד, דורית שריד ועוזי בורשטיין) נושאים זר גדול של פרחים אל המוזוליאום של לנין, אבי המהפכה, שגופת סטאלין הוצאה ממנו בשעתו.

26 בנובמבר

מינסק היא עיר עתיקת־יומין, שבמהלך ההיסטוריה שלה נהרסה ונבנתה מחדש שמונה פעמים. הנאצים השמידוה כליל, ותושבי המקום גאים על שהצליחו לבנותה מחדש. ומאחר שניבנתה מחדש היא אחת הערים היפות ביותר בברית־המועצות.

איגוד־עובדים במושב

בשליש מתושבי הרפובליקה, שלושה מיליונים, נהרגו במהלך מילחמת־העולם השניה, ותושבי מינסק הנציחו את זיכרם. אנחנו מבקרים במוסיאון להנצחת זכר הנספים, ונוסעים לכפר שהושמד כליל במהלך המילחמה.

בערב שוב ביקור בתיאטרון, בהצגת הבלט „בריאת העולם”. לפני ההצגה אנו משוחחים עם מנהל התיאטרון. בתיאטרון המקומי מועסקים כ־600 איש, ומובן שהתיאטרון, בדומה לכל התיאטרונים האחרים בברית־המועצות, מסובסד על־ידי המדינה.

27 בנובמבר

ביקור בקולחוז. חלק ניכר מתושביה של ארץ־הסובייטים עוסק בחקלאות. עם הקמת ברית־המועצות אוחדו משקיהם של האיכרים, והוקמו משקים שיתופיים גדולים, הנקראים קולחוזים.

הקולחוז אינו מורכב מיישוב אחד. הוא מאגד בתוכו כמה יישובים סמוכים, והתיכנון הוא משותף לכל היישובים. מאז ומתמיד טענה העיתונות המערבית כי אי־אפשר לבקר בקולחוזים סובייטיים, מפני שהם מפגרים ואין בהם השפע המאפיין את החוות החקלאיות הגדולות שברחבי ארצות־הברית. לא נתקלנו בכל קושי כזה, ואין להתבייש בתנאי־החיים בקולחוזים.

את פנינו מקבל יושב־ראש הקולחוז ויושב־ראש ועד־העובדים, וכן נציגי האירגונים הציבוריים המקומיים. הגברים לובשים חליפות כהות, עונבים עניבות.

לרשות הקולחוז שטח אדמה של כ־75 אלף דונם, והוא מאגד כ־20 יישובים, שבו אלף מישפחות, ומועסקים במיסגרתו כאלף עובדים. אנחנו מקבלים נתונים על התנובה ורווחי הקולחוז. השכר הממוצע הוא כמקובל במשק הסובייטי, אלא שלחברי הקולחוז אפשרות להפיק רווחים נוספים משטחי־האדמה ה„פרטיים” העומדים לרשות כל מישפחה, בגודל של כחמישה דונם למישפחה.

כ־600 מתושבי הקולחוז הגיעו לגיל הפנסיה, והם מקבלים גימלה ממשלתית. הקולחוז גאה בשירותים הסוציאליים שהיא מעניק לחבריו. יש בקולחוז בית־ספר תיכון, ששה בתי־ספר יסודיים, גן־ילדים, מעון־ילדים שבו מתגוררים הילדים במרבית ימי־השבוע. בברית־המועצות עובדים 5 ימים בשבוע, גם בחקלאות ניסו לעבור לכך, אבל עד כה טרם הצליחו.

גם בקולחוז קיימות מיכסות־ייצור ותוכניות־חומש, וכל חברי הקולחוז חברים באיגודים מיקצועיים. רבים מבני־הקולחוז ממשיכים בלימודים באוניברסיטות. לקולחוז מרכז־בריאות משלו, המכיל 50 מיטות. רווחי הקולחוז נכנסים לקופת־המדינה, המחליטה, בשיתוף עם ראשי הקולחוז, כיצד לחזור ולהשקיעם. אנו מבקרים בבית הנמצא בתהליך בנייה, קוטג׳ שאינו נופל ברמתו מאותם המקובלים במושבים הישראליים האמידים.

שיחה על „העולם הזה”

בסיום הביקור נערכת לכבודנו הצגה מרשימה של ילדים בגיל רך, המעוררת התרגשות עזה אצל כולנו. ושוב אנחנו מודעים למאמץ החינוכי הרב שמשקיעה החברה הסובייטית בילדיה.

בצהריים — ביקור בעיריית מינסק. שיחה עם ראש־העיר, העומד למעשה בראש המימשל האיזורי, וחברי הנהלת העירייה. הם מעלים לפנינו תוכניות־פיתוח. אלה צמודות לתוכנית־החומש. רווחי המיפעלים מועברים לממשלה, והמיפעלים אף נושאים בעול המסים הממשלתיים. הממשלה מצידה מממנת את תקציב העיריה.

אנחנו מתרשמים מיעילותו של ראש־

(המשך בעמוד 40)

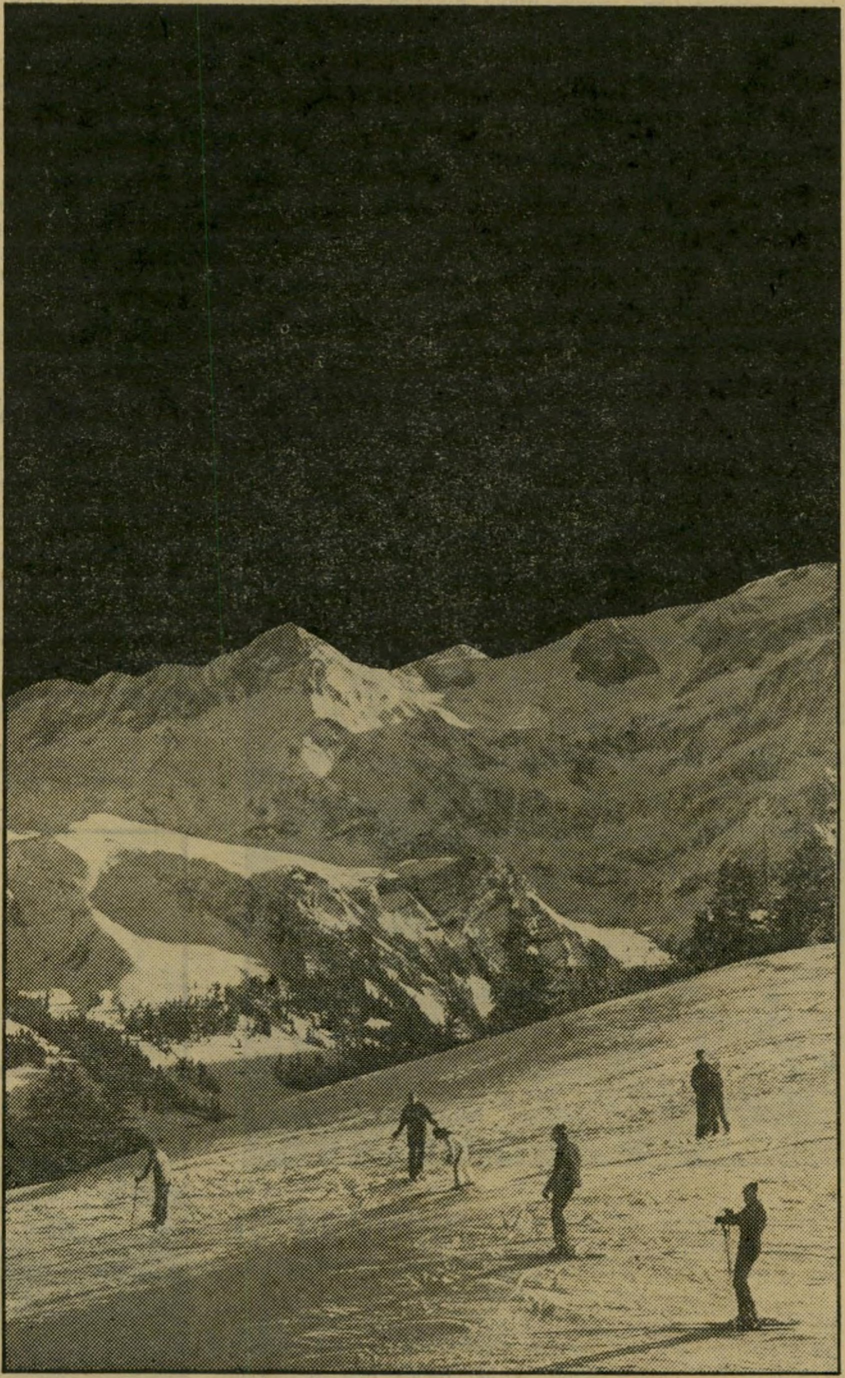

פסגות מושלגות בהרי האלפים, מסלולי סקי מעולים, קרונות הרים הנוסעים בנופים עוצרי נשימה, ובתי מלון שהאח דולקת בהם בערב והאווירה חמימה ומזמינה אורחים — זוהי אוסטריה בחורף.

אם לא התנסית עדיין בחוויה של חופשת סקי אמיתית, כדאי לך לעשות זאת השנה באחד מעשרות אתרי הסקי הנפלאים של אוסטריה.

חוברת ופרטים על חופשות הסקי באוסטריה תוכל לקבל בכל משרדי הנסיעות ובנתיבי אויר אוסטריים בישראל.

חופשת סקי - חוויה אמיתית.

AUSTRIAN AIRLINES

רחוב טרומפלדור 12, טל. 53535, תל־אביב.

נציגות משרד התיירות האוסטרי

מכתבים

מעשה נובל

דומני, שעל נסיעתו של ראש־הממשלה מנחם בגין לקבלת פרס נובל לשלום ב־אוסלו, ניתן להחיל את הפסוק שהשמיע בשעתו הנביא ירמיהו: „אל תנבל כסא כבודך" (ירמיהו י"ד כ"א). ראש־הממשלה עסוק מדי באיסוף תוארי־כבוד, שבחים ופרסים בכל רחבי העולם, ועושה פחות מדי למען פתרון בעיותיה של המדינה. אולי הוא סבור שקבלת פרס נובל תנציח אותו בהיסטוריה כ„עושה שלום במרומיו". אבל על מנת להשכין שלום אין די לעסוק רק בעניינים שבמרומים. יש גם לרדת אל הארץ אל העם — וזאת אין מנחם בגין עושה. בסופו של חשבון הוא ייזכר בהיס־טוריה לא בזכות פרס נובל, אלא במידה שיצליח או לא יצליח להשכין את השלום באזור. קבלת הפרס לפני השכנת השלום, כמוה כרתימת העגלה לפני הסוסים ויש בה כדי לנבל את כסאו של ראש ממשלת ישראל.

ישראל שני, רמת־גן

אינני מסכים עם השוללים את זכותו של ראש־הממשלה לקבל את פרס נובל לשלום, גם ללא נוכחותו של נשיא מצ־ריים בטכס. מעמד חלוקת הפרס הוא אי־רוע בינלאומי, שישודר בכל רשתות הטל־וויזיה בעולם, ועשרות מיליונים יצפו בו. לתודעתם של המונים ברחבי העולם יוח־דר באמצעות מאורע זה כי ראש־ממשל־תה של ישראל הוא שזכה בפרס השלום. אין שירות טוב יותר להסברתה הלקויה של המדינה מאשר מעמד זה. גם אם נסע מנחם בגין לאוסלו רק במיסגרת מסע ההסברה של ישראל בעולם — די בכך. הוא תרם תרומה מכרעת לשיפור תדמי־תה של המדינה בדעת־הקהל העולמית.

שלום מן, תל־אביב

מפליא שהמגוננים העיקריים על נסיעתו של מנחם בגין לאוסלו היו דווקא פקידי ממשלה כמו מזכירו של ראש־הממשלה, יחיאל קדישאי, דוברו, דן פתיר, או שג־רירת ישראל בנורבגיה. ממתי זקוקים נב־חרי העם שפקידיהם יהיו להם למליצי־יושר?

חנה ישועה, ירושלים

אי אפשר היה שלא לגחך למשמע טענתו של שר־הפנים יוסף בורג להצדקת נסי־עתו של בגין לטכס חלוקת פרס נובל. בורג טען, כי אם יודיע בגין על ביטול

נסיעתו, עלול עוד סאדאת לנצל עובדה זו כדי להחליט ברגע האחרון כן להשתתף בטכס ואז יצא בגין מופסד. זוהי טענה ברמה של גן־ילדים. בגין יכול היה למסור הודעה פומבית, כי מאחר שהוא שותף לפרס נובל לשלום עם סאדאת, הרי שבל־עדי סאדאת לא יופיע בטכס. בכך הוא יכול היה להרגיע לא רק את פחדיו של השר בורג, ש„יסדרו" אותנו, אלא גם לנ־קוט מחווה, שהיתה מזכה אותו באהדה כללית בעולם ומתקבלת בהבנה ובהוקרה במצריים.

אנשל רוט, בת־ים

...טוב שהטלוויזיה החליטה לשדר את טכס חלוקת פרס נובל לשלום בצבע. כך יוכלו בעלי מקלטי הטלוויזיה הצבעוניים בארץ לגלות, שבגין אפילו אינו מסמיק מבושה כשהוא מקבל את פרס השלום לבדו.

יחיאל תורן, תל־אביב

● ● ●

שחור בעיניים

בכל פעם שהממשלה אינה מצליחה לפ־תור את בעיות המשק והכלכלה במדינה נשלף מהמגירה השעיר לעזאזל — ההון השחור. פעם דיברו על כך שהכלכלה השחורה במדינה מותנעת בכוחם של עש־רה מיליארדי לירות. עכשיו מדברים על מאה מיליארד לירות שחורות ויותר. יוצא מכך שקצב גידול ההון השחור גדול יותר מאשר קצב הזרמת הלירות הלבנות ל־שוק. מאחר שהממשלה היא אחד הסק־טורים המרכזיים במשק, לא ייתכן שההון השחור סובב מסביבה ואינו מגיע אליה. המסקנה המתבקשת היא שהממשלה עצמה מעורבת בכלכלה השחורה ותורמת להר־חבתה.

ירון פנחסי, פתח־תיקווה

אני שכיר במיפעל תעשייתי, העובד גם בעבודה נוספת בשעות אחרי העבודה כדי שאוכל לפרנס את מישפחתי. הכנסתי הכו־ללת אינה מסתכמת ביותר מאשר 12 אלף ל"י לחודש. למרות זאת אין שילטונות מס־ההכנסה מרפים ממני. מדי שנה יש לי

ויכוחים עם פקיד השומה על גודל החוב שאני חייב למס־ההכנסה — כשהוויכוח הוא על סכומים של אלפיים או שלושת אלפים לירות. פקידי המס משקיעים מדי שנה עשרות שעות בבדיקת הכנסותי ב־עריכת שומות ובניסיון לגבות ממני עוד מיספר אלפי לירות זעומות.

ואחר־כך אני קורא ושומע שאין מס־פיק פקידי מס־הכנסה כדי לטפל במעלימי המס ובבעלי ההון השחור. אני סבור שאילו המנגנון הקיים במס־ההכנסה היה מפסיק להתעסק בציבור השכירים ולחפש אחרי העלמות מס בסכומים של מאות לירות ומופנה לטיפול בעצמאיים ובלוויית־נים המגלגלים מאות אלפי ומיליוני ל"י, היה אוצר־המדינה נשכר יותר גם במנ־גנון הגבייה המוגבל העומד לרשותו עתה. אבל כמו אותו יהודי בבדיחה, קל יותר לחפש את הגרוש מתחת לפנס מאשר במקום בו הוא אבד.

חנן פ., חיפה

● ● ●

הצבועים והמתחסדים

יישר כוחכם על שהחלטתם לחשוף בפני הציבור את הכנסותיהם האמיתיות של חברי־הכנסת (העולם הזה 2153), שרובם ככולם מרוויחים סכומי עתק מעבודותיהם הצדדיות, ובכל זאת אינם בושים להעלות את משכורותיהם בטענה כי „אינם יכולים לגמור את החודש". עצם העלאת טענה זו משמיטה את הקרקע מתחת לטענות ראשי המדינה וראשי האוצר, כי לא צרכי האזרחים ולא אפשרויות המדינה הן ה־מכתיבות את שיעור תוספות־השכר במשק. האם החודש של חבר כנסת ארוך יותר מחודש של פועל שכיר ואב למישפחה מרובת־ילדים?

אבל נראה כי כל אדם קרוב אל עצמו, ובעיותיהם הפרטיות של חברי הכנסת נוגעות להם יותר מאשר בעיות כלל אז־רחי המדינה. המשיכו לחשוף את רווחי־

(המשך בעמוד 12)

הורוס קופ

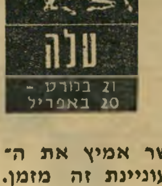

אם תהיה אמיץ די ה־צורך כדי להציג כמה שאלות נוקבות באוזני האדם הנכון, יתגלו לך עובדות מדהימות, ש־תהיינה לך לתועלת רבה במישור המקצועי. בת טלה, כושר ההת־אפקות המעולה שגילית לאחרונה, יתחיל לשאת פרי, ויקשור אליך בקשר אמיץ את ה־אדם שבקרבתו את מעוניינת זה מזמן.

✶ ✶ ✶

אל תתפתה לאמץ ל־עצמך רעיונות חדשים ויפים לכאורה, מבלי לבדוק תחילה מה מסתתר מאחורי הצי־פוי הנוצץ, ומה מטר־תם האמיתית של הו־גי הרעיונות. יסוד הפתעה שימלא תפ־קיד חשוב במהלכין הקרובים, יזמן לך צירוף מקרים מעניין. בת שור, אל תבטלי בפניו את אישיותך.

✶ ✶ ✶

ידידים, בני מישפחה, וסתם מכרים ייצאו ה־שבוע מעורם כדי לע־זור לך ויתייצבו לי־מינך בכל הזדמנות. הם לא ימנעו ממך עצות נבונות ועזרה ממשית, אך אם כל אלה יעזרו לך לצאת מהמשבר בו אתה נתון — הדבר תלוי ב־קור רוחך ובכוח רצונך. בת תאומים — תני לו להרגיש שהוא הגבר בבית.

שילוב נדיר של גור־מים אחדים יסייע לך להתגבר על קשיים ו־בעיות, שרק לפני זמן קצר נראו לך כבלתי נמנעים. חברים לעבו־דה יגלו רצון טוב, ויעשו כמיטב יכולתם כדי להיות לך לעזר. רעיון חדש שיצוץ ב־מוחך, יישא פירות מבורכים, ויזכה אותך בהוקרה ובהערכה מצד גורמים רשמיים.

✶ ✶ ✶

אתגרים שייכפו עליך על ידי אחרים, יאלצו אותך להתמודד עם בעיות ולפתרן כמיטב יכולתך, כדי לשמור על מעמדך והישגיך. בז־כות חיוניותך ההולכת וגוברת אתה עשוי ל־השקיע במאמצים אלה את כל כוחך הנפשי, עד שתמצא את היע־דים שהצבת לעצמך. בת אריה — עבורך שבוע של הצלחה בשטח החברתי.

✶ ✶ ✶

בימים הראשונים של השבוע יהיה עליך לפתור בעייה עדינה במישור המישפחתי אינטימי. יש להניח שהדבר יהיה כרוך ב־עצבנות רבה. הימים האחרונים יעמדו ב־סימן של התקדמות גדולה בכל השטחים.

אתה ניצב בפני שורה ארוכה של אתגרים ובעיות, החייבות לבוא על פתרונן ללא די־חוי. מן הראוי שתדע מראש כי אתה מצוייד בכל הכלים והכישורים שאתה נהנה מהם ה־דרושים להתמודדות מוצלחת עם רוב ה־בעיות הללו, כך שאם לא תעשה זאת, אל תאשים אלא את עצמך. חוג ידידיך עשוי להת־רחב בימים הקרובים, תהליך שיביא עימו לטווח רחוק, שינויים דרסטיים באורח חייך המישפחתיים.

✶ ✶ ✶

זה הזמן להאיט קמעה את התקדמותך ה־מהירה והמאומצת, ולבחון מחדש את ה־תוכניות, המטרות, וה־אמצעים. אם תגיע ל־מסקנה כי משהו טעון שינוי, אל תהסס לע־שות אותו מייד. אנשים בעלי עמדה והשפעה, אשר יש להניח שתהיה זקוק לעזרתם, יתייצ־בו לצידך באופן מלא. קשיים בלתי צפויים ב־מישור המישפחתי יעו־ררו בך דאגה מוגזמת מאד. בת עקרב, ה־ריב היה באשמתך. אל תאשימי אחרים.

✶ ✶ ✶

אתה מציב בפניך משימות בלתי אפ־שריות, כדי שיהיה לך תירוץ לשבת ב־שקט ולא לעשות כלום. אם תציב לעצ־מך מטרות ריאליות, יש סיכויים שתוכל ל־הגיע לכמה מהן בק־רוב, כי הכוכבים ל־טובתך. בת קשת — צפויה לך הצלחה רו־מנטית שעד כה לא העזת אפילו לחלום עליה, כדי להיות מו־כנה לה שפרי את חיצוניותך ואת ני־מוסיך, ומה שחשוב מכל — היי טבעית.

✶ ✶ ✶

צירוף נדיר של אופטימיות ומצב רוח טוב, יגרום לכך שחימים הקרובים יהיו אחת התקופות המאו־שרות ביותר במחצית זו של השנה. זה הזמן להתנער מכל היסוסיך ופקפוקיך, ולהתקדם בצעדים בטוחים לק־ראת המטרה שהצבת לעצמך. סיכויי התצ־לחה כולם לצידך, ואם תחמיץ הפעם את ה־הזדמנות תהיה לך סיבה טובה להאשים את עצמך במשך זמן רב. על תהסס לבצע את כל המשימות שהצבת לעצמך בעבר.

✶ ✶ ✶

אל תחשוש לעמוד על דעותיך אפילו מול אדם חשוב ורם מעלה. הסבר את עמדתך וסמוך על ה־בנתם של אחרים. ה־רגע לו אתה מצפה יגיע השבוע, ותהיה לך הזדמנות לנצל או־תו לטובתך, בתנאי ש־תשמור על צלילות מחשבתך ועל כושר הניתוח שנחנת בו. בת דלי — אל תדביקי לו את כל התכונות הטובות שאת מבקשת למצוא בגבר חלו־מותיך, הוא די מוצלח כמות שהוא.

✶ ✶ ✶

תפסיק לריב עם חבריך לעבודה, בשביל מה זה כדאי ומה זה מועיל? הבעייה ה־מטרידה אותך תזכה השבוע לתשובה ולהס־בר. המרץ שאתה מו־צא בעצמך פתאום, יע־זור לך לפתור כמה מהבעיות המטרידות אותך. המשך לסייע ל־אדם הקרוב אליך ל־צאת מהמצב הקשה בו הוא נתון. בת דגים — נצלי את ה־רגיעה היחסית בחיי ה־חברה שלך לשיפורים באישיות ובמראה החיצוני. קצת טיפוח עצמי לא יזיק לך.

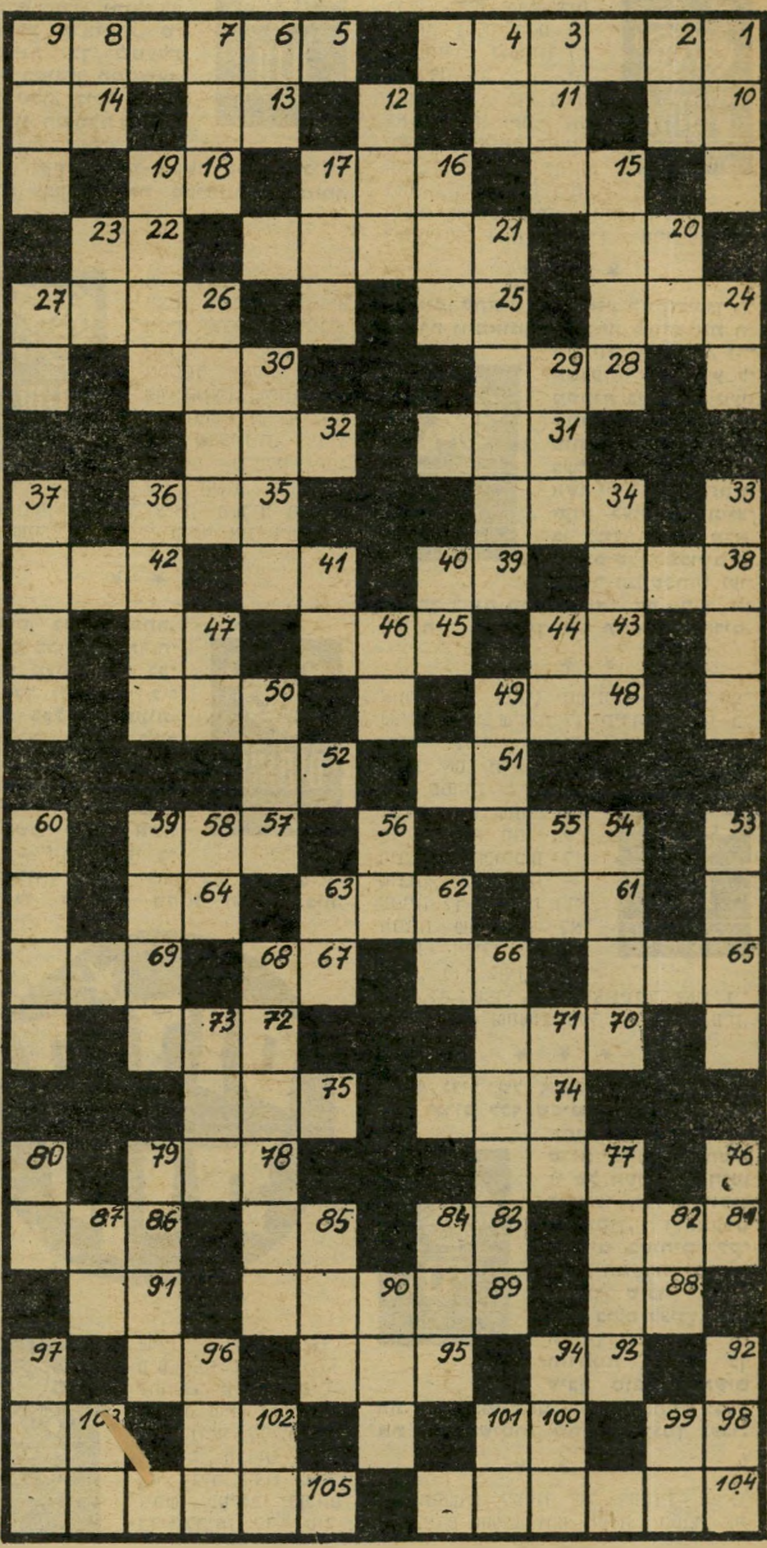

מאוזן:

1) עיסת שקדים; 5) אבן־חן; 10) כיסא־כבוד; 11) קידומת הולנדית; 13) בתוכו; 14) אביון; 15) בהשאלה: פתי; 16) עם; 18) מבלה את הלילה; 20) חומת־מים אדירה; 21) גיצים; 22) הרבץ!; 24) הידד! 25) סופו של יום; 26) לבוש־קודש; 28) שורת הרים; 30) אולם; 31) מריבה; 32) גוף ראשון רבים; 34) משמש בקודש; 35) פרח־גוי; 38) מסג׳; 39) מטבע יפאני; 41) להבה; 42) מין עץ; 43) מונח בתורת החשמל; 46) מסימני הפיסוק; 47) מילת־זירוז; 48) בלעדי; 50) נרתיק החרב; 51) פרוסה; 52) מן ההורים; 54) נמל עתיק בארץ; 57) דממה; 61) צעיר; 62) [illegible]; 64) עליך לטעת!; 65) מעונות [illegible] 66) כלי־קיבול לנוזלים; 67) כלי־קיבול גדול; 69) נציגות נבחרת; 70) קטף ענבים; 72) סופו של כורת; 74) חפירה עמוקה; 75) מחלקי הרגל; 77) כיצד; 78) לא עקום; 81) גשם קפוא; 83) מכינויי האלוהות; 85) ענף; 86) נתח; 88) נרו יאיר (ר״ת); 89) מלאכת המורים; 91) מיקווה־מים ענקי; 93) בלבד; 95) המגיפה השחורה; 96) מזל; 98) פרפר־לילה; 100) בת־קול; 102) אריג; 103) מילת שאלה; 104) רכב להסעת מטיילים; 105) מבני יעקוב.

מאונך:

1) מודע; 2) ראש, בערבית; 3, מחלקי היממה; 4) שמא; 6) מספיק!; 7) שער!; 8) מצבת־זיכרון; 9) מענית; 12) פנוראמה; 15) תמיד; 16) מימטר; 17) ... ישמח לבב אנוש; 19) יישוב בעמק; 20) מן השוואים; 21) מלחין־אופרות איטלקי; 23) כיוון ש־; 24) הווייה; 26) בהשאלה: מרכז; 27) אפס כוחו; 29) מישתה; 30) בן־אדם; 33) רקיע; 34) ירק־גינה; 36) מטוס ללא מנוע; 37) מידת לח; 40) ישן; 41) כעס גדול; 44) רסיסי־לילה; 46) משתחווה; 47) מרחם; 49) נמל עתיק בארץ; 50) בהרת־קיץ; 53) מג; 54) ממכות מצריים; 55) באופן זה; 58) זעיר; 59) שגיאה; 60) כלי־עבודה; 62) בלוטת־הנקה; 63) בן־אדם; 66) עגור; 71) סימלו של דואר ישראל; 73) קנייה; 76) מחייתו־יער; 77) גדול ונורא; 79) ענק; 80) מידת־שטח; 82) מזמר; 84) שגב; 85) בור לשאיבת מים; 87) הסתיים; 90) גדול בתורה; 92) לא הרבה; 94) המון גדול; 96) מן המזלות; 97) בתוכן; 98) מינחה; 101) מספיק!; 102) צאצא; 103) מסולם הצלילים.

מכתבים

(המשך מעמוד 11)

הם והונם של צבועים אלה, למען ידע הציבור כולו את מידת ההתחסדות שלהם.

ראובן קדוש, הרצליה

● ● ●

השלמת מיצווה

בעיתונכם (העולם הזה, 2152) במדור מיכתבים פירסמתם את תמונתה של דיילת אל־על שהתלוותה אל מנחם בגין בטיסתו לארצות־הברית ושזוהתה בטעות על־ידי השבועון הגרמני שטרן כחסיה, בתו של ראש־הממשלה. עשיתם מיצווה — והמתחיל במיצווה אומרים לו: גמור!

אז על מנת לסס את המיצווה, כדאי שלא רק תגידו מי היא לא הדיילת, אלא גם מי היא כן. אם אינכם יודעים זאת, הריני לשירותכם: הדיילת המתבוננת במישחק השח של מר בגין היא רינה שלו, אשתו של מאיר שלו, המצחיקן הממושקף מהטלוויזיה.

מירה זקס, תל־אביב

דיילת שלו עם מנחם בגין
אשת המצחיק מהטלוויזיה

● ● ●

מוות בקבלנות

בהתחלה קיימת אי־נחת. הזמן מכרסם, מוצץ, עושה שמות והייאוש נובט. מיואש פוגש בעמיתו במסיבות לילות שבת וחגים והייאוש מתפשט כנגיף מדבק, עד שהוא מבשיל כטירוף. בהתחלה קיים השיעמום. לא יודעים איך להסתדר עם הזמן החוזר על עצמו. אחרי שגומרים לגלגל חומרים מסויימים בניירות דקים, המסתלסלים באדי עשן, מפזרים גוף על גוף ומפיקים אנקות עינוגים, עד שנגמר האוויר ואז מבקשים לברוא עולם אחר.

אפשר לקשט גם בפירורי דת, בכמה פתיתים של השקפת־עולם, שהרי הפה הכיל מאז ומעולם כל מה שהוזן בו מעמקי הלב והגרון — ולדבר אפשר בלי הפסקה.

אחר־כך מבקשים משהו חדש, מפוצץ, מהמם ואז מנסים איך זה למות. אנשים צעירים פחות או יותר, לוקחים את חייהם וחותכים אותם, כפי שאירע לחברי כת מיקדש־העם בגאינה. הם מכבים את האש של עצמם בנשיפה מהירה ומחסלים עצמם לדעת.

אני מודה שלא הייתי מסוגל לקרוא בעובי השורות והסתפקתי בכותרות. נדמה לי שגוף הדברים הוא רכילות, של סוף המישחק.

אברהם שרון, עין־השופט

אני תמה על חברי כת מיקדש־העם, שבחרו דווקא בגאינה כדי להתאבד התאבדות קולקטיבית. אם כבר החליטו לעשות מה שעשו — הרי יש מקום שנוסה כבר בהצלחה למיבצע מעין זה — מצדה.

יוסף קראוס, נס־ציונה

לא ידידי, לא. זו לא סכנת האטום המאיים, ואף לא סכנת האוויר המצחין מעשן ארובות הפיח סביבנו. אין זה מירוץ הזיון הניצחי ואף לא מילחמות הזוועה. ואין זה אפילו ג׳יימס ג׳ונס, אלמוני כאריזמטי וגם לא איזו מאגיה שחורה, מיסתורית, הרסנית, כדיברי פסיכולוג מלומד. זהו הניכור המעמיק חדור, כחנקן בנפשנו; זהו השפע שאנו שוקדים לאגרו, מתוך אמונת אינסטינקט תורשתי כי הקיום הפיסי מורשתי לגבינו זו הזרות החודרת כסרטן ממאיר בשלוחות נחשיות, מאיימות, מתמידות, באיטיות מבהילה בתוכנו.

זה אותו הניכור הניצחי, המזקין עד אימה את צעירנו בעודם באיבם, המלבין ראשי תינוקות בטרם נולדו, הנוטע את האחד הקטן בים טרשים צחיח, עני אביון וגלמוד, יחידי כדויד מול גולית של מימסד, של חברה אדירת משאבים, משגשגת, סינתטית, יבשה וקרה עד אימה העולה ומתעצמת יותר ויותר.

הגורל הוא אחד — להימחק, להיכלות, כאותם נמחקי יערות גאינה, שספגו וינקו את הקץ אל תוכם, כמו רבים אחרים בתוכנו אשר מתו עוד בטרם נולדו... גם אתם, אל תולידו תינוקות על מנת להורגם.

גד גזית, תל־אביב

● ● ●

פני הייצוא

קראתי במדור אנשים (העולם הזה 2150) כי מר בנימין ג׳יבלי, מנכ״ל חברת שמן בחיפה, התפאר כי קנה את חליפתו בבאנגקוק. עד כמה שזכור לי, היה מר ג׳יבלי מנהל מכון הייצוא הישראלי. ככה נראה הייצוא שלנו וככה נראית התעשיה שלנו.

ברוך גושן (תעשיין), תל־אביב

● ● ●

סרטן מנייר

אין לי אמון באגודה למילחמה בסרטן. אני דורש, שלפני שיקישו על דלתי כדי לאסוף כספים, שיקישו לממשלה שתיסגור את כל בתי־החרושת לסיגריות ושהעישון יוצא אל מחוץ לחוק. רק אז באמת נאמין להם שהם נלחמים בסרטן. עד אז תעמור לתם נשמעת כפיתפותי שקדים. אפילו הרופאים והאחיות מעשנים ללא שמץ של בושה בתוך כתלי בתי־החולים. כנראה שהסרטן הוא סרטן מנייר.

ז. ישר, גבעתיים

● ● ●

מתי השתולל הליכוד?

הרשו לי לתקן אי־דיוקים אחדים שהשתרבבו לכתבתכם „האשה מאחרי הקלעים” העולם הזה 2152). בפרס העיתונאית על כתבה שפורסמה בבמחנה זכיתי בשנת 1967 ולא בשנת 1976, כפי שפורסם אצלכם בטעות. אינני חברת מערכת ידי־

(המשך בעמוד 18)

כדאי לפגוש
את הוורמוט החדש
של שטוק

ורמוט רוזה.

שטוק הביאה לארץ משקה משגע. וורמוט רוזה.
טעם חדש לכל מסיבה. טעם חדש לכל אירוע.
פגוש אותו. זה כדאי לך.

STOCK

העם ההולכים בחושך

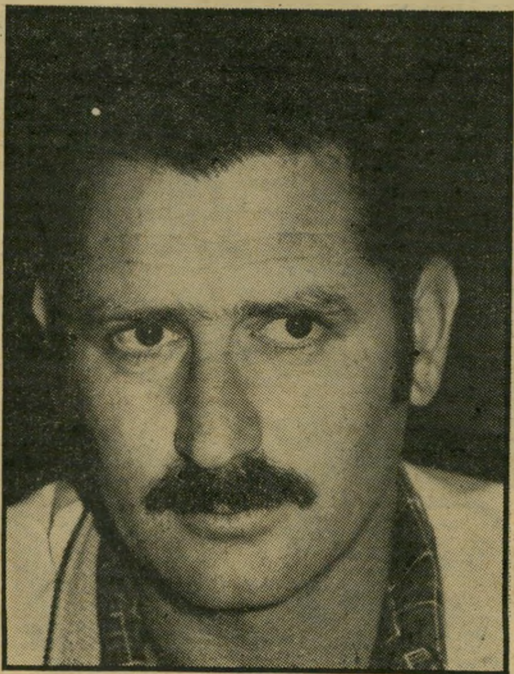

„העם, ההולכים בחושך, ראו אור גדול; יושבי — בארץ־צלמוות, אור נגה עליהם. הר בית הגוי לא, הגדלת השימחה. שמחו לפניך כשימחת־הקציר, כאשר יגילו בחלקם שלל. כי את עול־סובלו ואת מטה־שיכמו, שבט הנוגש־בו, החיתות כיום — מדין. — — — — — — כי ילד יולד לנו, בן ניתן לנו, ותהי המישרה על שיכמו. ויקראו שמו: פלא־יועץ, אל גיבור, אבי־עד, שר־שלום.״
(ישעיהו ט׳, א׳—ה׳).

שעות ספורות בלבד אחרי שנתבשר העולם על חתימת הסכמי קמפ־דייוויד, יכנס דוברו הצעיר והמוכשר של האירגון לשיחרור פלסטין מסיבת עיתונאים בביירות, שבה דחה את ההסכמים על־הסף. בימים שלאחר־מכן, הקיפה ההתנגדות להסכמים אלה (ובמיוחד, למרכיב ה„אוטונומיה״ שבהם) את העם הפלסטיני כולו, במולדת ובפזורה.

היתה זו תגובתו הראשונית, האינסטינקטיווית, של העם הערבי־הפלסטיני — ובדין היתה כזאת.

באותו בוקר עצמו, כששמעתי לראשונה את הידיעה, מעל גלי־האתר, חשתי שימחה רבה ותחושת־הקלה. לא שנסתתרו ממני מיגבלותיהם של ההסכמים (ובמיוחד, הקשורות במרכיב ה„אוטונומיה״), אלא שחשתי כי אנו עומדים בפני תקופה חדשה, הפותחת סיכויים חדשים שטרם ידענום. תחושת־סיפוק כעין־זו, חשו אותה שעה ישראלים רבים ממחנה־השלום, אותם שפעלו שנים רבות, ובתנאים קשים ומתסכלים, לקרב את בוא השלום, שאחד מיסודותיו המהותיים, כך האמינו, חייב להיות פיתרון צודק לבעייתו הלאומית של העם הפלסטיני.

היתה זו תגובתם הראשונית, האינסטיקטיווית, של שוחרי־שלום בישראל — ובדין היתה כזאת.

תגובתם הנזעמת והשלילית של הפלסטינים ושל אירגונם היציג, מובנת לחלוטין. במישור העקרוני, אין ההסכמים מזכירים בצורה מפורשת את העצמאות המדינית הפלסטינית; את זכות הפלסטינים להגדרה לאומית עצמית, לרבות כינון מדינתם החופשית; את סיום הנוכחות הישראלית הכובשת בשיטחי הגדה המערבית ורצועת־עזה, לרבות פינוי כוחות צה״ל והיישובים שהקימה ישראל, כדי ליצור עובדות לקראת סיפוח. יתר־על־כן: עתידם המדיני הסופי של שיטחי ה„אוטונומיה״ נשאר לוט בערפל סמיך ומכוון, כאשר ממשלת ישראל מציגה בתוקף רב עמדת „טוען־לריבונות״, ומכריזה בתרמות ובשבועות כי „לעולם״ לא תאפשר הקמת מדינה פלסטינית עצמאית לצידה. ועוד: ההסכמים מתייחסים רק לשליש העם הפלסטיני, זה היושב על אדמתו בשטחים האמורים, אך מתעלמים לחלוטין מן הפזורה הפלסטינית, בעוד שתמצית הבעייה הפלסטינית היא — עקירתו ופיזורו של אותו עם. כן מתעלמים ההסכמים, בדברם על שיתוף נציגות של „תושבי השטחים״, בדיון על עתידם המדיני, מן הנציגות הלגיטימית והמוכרת של הפלסטינים, הלא הוא אש״ף (בעוד ישראל חוזרת בתוקף רב על מחוייבותה, כי „לעולם״ לא תישא־ותיתן עם אירגון זה, וארצות־הברית, הכבולה ע״י מיסמכי ה„חבנה״ עם ישראל, מסרבת אף לקיים עימו דיאלוג רישמי וגלוי).

■ ■ ■

במישור המעשי, חוששים הפלסטינים, כי חוסר־הבהירות המכוון של הסכמי קמפ־דייוויד, יאפשר לישראל להציג פירוש משלה למשמעויות ההסכמים, להתמקח שנים ארוכות על גירסות ופרשנויות, ובינתיים — ליצור עובדות בשטח, להתמקח על קרקעות ולנסות לשנות את המאזן הדמוגראפי (כדרך שעשתה בהקשר להחלטת מועה״ב 242). בעיקר חוששים הם, כי הסכם קמפ־דייוויד הוא למעשה הסכם נפרד בין ישראל למצריים, אשר יוציא את מצריים ממעגל־העימות עם ישראל (אחרי תשלום מס־שפתיים כלשהו לעניין הפלסטיני) ובכך יחליש את מעמדם האיסטרטגי של הערבים — שהוא מישענת הכרחית למאבקם של הפלסטינים — ויניח לישראל להקשות את עורפה בנושא הפלסטיני, ולסרב קטיגורית לכל ריבונות פלסטינית לצידה.

תגובתם החיובית והאופטימית של שוחרי־השלום בישראל נוכח הסכמי קמפ־דייוויד, אף היא מובנת לחלוטין. אין היא מתעלמת, כאמור, ממיגבלותיהם של ההסכמים, בעיקר בכל־הנוגע לנושא הפלסטיני. אך אותם ישראלים יודעים היטב, שבתנאים הנתונים, היה זה המירב שאפשר להשיגו; ששלום זה חייב היה להיות „שלום אמריקני״, משום שרק בידי ארצות־הברית מצויים ה„מנופים״ שבכוחם להניע את ישראל — ולו גם צעד־אחר־צעד — אל־עבר השלום הכולל והוויתור על כיבושיה משנת 1967; ש„הסכמי המיסגרת״ יוצרים עבור הפלסטינים את המיקדמה הטובה והמבטיחה ביותר שהיתה להם ב־30 השנים האחרונות. והחשוב ביותר: שממשלת ישראל (ואחת היא אם ממשלת הליכוד או ממשלת המערך) נאלצת לנוע במסלול זה, על־אף מחוייבויות אידיאולוגיות קודמות, ועל־אף הצהרות ונסיונות־חבלה ממשיים.

אלה בישראל הסבורים כי, בהקשר של שלום אמין ויציב, חייבת ישראל להשתחרר מכיבושיה עד האחרון שבהם; אותם שסבורים כי, בהקשר כזה, חייבת ישראל לאפשר לעם הערבי־הפלסטיני לממש את זכותו להגדרה עצמית; אותם שסבורים כי האינטרס הלאומי הישראלי מחייב שני צעדים אלה, וכי בלעדיהם כלל לא ייכון שלום — כל אלה רשאים, בצדק, לגלות מידה של אופטימיות נוכח הסיכויים שפתחו הסכמי קמפ־דייוויד, כשם שהם רשאים לשאוב עידוד מן הסדקים שיצרה יוזמת־סאדאת ב„קונסנזוס הלאומי״ השלילי והמכשיל שסיחרר את חושיה של מדינת־ישראל בעשור האחרון.

■ ■ ■

אלה מגנים ומסתייגים, ואלה משבחים ושואבים עידוד. לפנינו, איפוא, סתירה של ממש בין תגובתם של הפלסטינים להסכמי קמפ־דייוויד, לבין תגובתם של אותם אישים וקבוצות בחברה הישראלית, אשר חתרו שנים ארוכות להבנה ישראלית־פלסטינית ולכיבוד זכות העם הערבי־הפלסטיני להגדרה עצמית, לצד מדינת ישראל.

סתירה זו מכאיבה ומצערת מאד (בעיקר, כאשר מביאים בחשבון את קורת־הרוח שהיא עשוייה להסב למי שלחם מלחמת־חורמה נגד כל דו־שיח והתקרבות בין ישראלים ופלסטינים, ויש בה כדי לרפות ידיים הזקוקות לחיזוק ולעידוד, דווקא בשעה קריטית זו. אולם תהיה זו שטות פוליטית ועקרונית להתעלם מאותה סתירה בשל אי־הנוחות שהיא יוצרת. אדרבא: יש לראותה נכוחה, ולהתמודד איתה ביושר־לבב ובאומץ אינטלקטואלי. וציווי זה חל בעת־ובעונה־אחת על שוחרי הדיאלוג הפורה וההבנה ההדדית בשני העמים.

הצגת הדברים עד לנקודה זו עשוייה להיראות סימטרית מדי. ולא היא: בקרב הערבים נפוצה האימרה, כי אין זה מצב סימטרי כלל, כאשר „האחד סופג מלקות, והשני עומד בצד ומונה אותן...״ על־אף אלמנטים סימטריים רבים במצבם העקרוני של אנשי־השלום בקרב הישראלים והפלסטינים, הרי כימעט מכל בחינה מעשית, מצבם של הפלסטינים חמור ומסובך יותר, ולו־אך מן הסיבה הבסיסית, שהישראלים כבר מימשו את זכותם להגדרה לאומית עצמית, והם חיים במדינה ריבונית משלהם, בעוד שהפלסטינים עדיין נאבקים על ההכרה בזכותם זו ועל מימושה הלכה־למעשה.

■ ■ ■

במצב דברים כזה, גוברת הנטיה בקרב בעלי רצון טוב בצד הישראלי להשיא לעמיתיהם וידידיהם הפלסטיניים עצות, כיצד עליהם לכלכל את מעשיהם, כדי לקדם את מטרותיהם הלאומיות הלגיטימיות. בכל המיקרים הללו הוכח, כי זוהי מלאכה כפויית־טובה, וכי העצות (הטובות־יותר והטובות־פחות) נופלות על קרקע של חשדנות ואי־אמון. (ואגב, כאשר קראתי באחרונה באחד העיתונים את קריאתו של ראש־עיריה מיליטאנטי מאחת הערים בגדה, אל שוחרי־השלום בישראל, לדחות טוטאלית את הסכמי קמפ־דייוויד, הערכתי בחיוב את עצם המחווה של פנייתו, אך קיבלתי את תוכנה בהסתייגות רבה. אני מסוגל, איפוא, להבין את רגישותם של הפלסטינים לפניות כאלה מן הצד הישראלי).

ובינתיים, ואני בהחלט רוצה לומר זאת לשיבחם של הפלסטינים, הם עושים את הדבר האלמנטארי, שכל ציבור פוליטי נבון חייב לעשותו בנסיבות דומות: הם מתלכדים, אינסטינקטיווית, סביב הנהגתם המוכרת והמוסכמת, כדי לא לאפשר לשום גורם חיצוני — בינלאומי, ישראלי, או ערבי — לפצל את שורותיהם ולנצל חילוקי־דעות לגיטימיים כדי להחליש את עמדת־המיקוח של הפלסטינים (המצומצמת־למדי, בלאו־הכי) במאבקם על מימוש זכויותיהם הלאומיות. אין פירוש הדבר, בהכרח, חד־ממדיות ואוניפורמיות פוליטית במחנה הפלסטיני. שנים ארוכות של מאבק ושל בניית קהילה פוליטית יצרו אצל הפלסטינים מיגוון מעניין של דעות ותפיסות. אולם, בהתאם לנסיבות, הוא בא לביטוי במיסגרת של ציבור והנהגה מלוכדים במטרה העיקרית.

■ ■ ■

אני מנסה, כמיטב יכולתי, ללמוד את ה„קייז״ הפלסטיני, ואת התנאים והאילוצים שבהם נתון עניינו של עם זה. תכופות, כשאני מהרהר בדבר, אני שואל את עצמי, מה הייתי עושה אילו הייתי במצבם. אין לי לכך תשובות קלות ומוכנות־מראש. אני משער, שהייתי מנסה ללמוד היטב, תקדימים היסטוריים דומים, עם כל השוני בין התקדים לבין הסיטואציה הממשית, ובעיקר את התקדים האלג׳ירי של ניהול שיחות־אוויאן בשנת 1961 שבהן לא יוצג הצד האלג׳ירי ע״י אירגונו המדיני היציג, אלא ע״י „ממשלה זמנית״ בראשות איש־ציבור מן ה„ליגה השנייה״. אך היה ברור לכל כי נציגות זמנית זו אינה מסוגלת לפעול ולחתום על הסכם אלא בבירכת „חזית השיחרור הלאומית״, אשר בסופו של דבר אכן הגיעה לשילטון בארצה. אני משער, כמו־כן, שבמקביל למאבק העקרוני נגד תוכנית האוטונומיה, הייתי נוקט גישה „דיאלקטית״, ונותן אור ירוק לתומכי בשטחים הכבושים, להיכנס להתמודדות על איוש עמדות־המפתח באוטונומיה, כנקודת־זינוק טובה לקראת השלב הבא. ולבסוף, אני משער, כי הייתי חותר ל„מודוס ויוונדי״ סביר עם ממלכת ירדן, שהיה מאפשר לשני הצדדים, הפלסטיני והירדני, להחליט כבר מעתה על אופי מערכת־היחסים העתידית ביניהם, ולסלק בכך אבן־נגף, שאינה משרתת את הפלסטינים ואף לא את הירדנים.

אלה הן, כאמור, מחשבותי האישיות, שאינן צריכות בהכרח להיתפס כעצות ישירות או עקיפות, לעם הפלסטיני. חובת ההתמודדות עם מצבו ועם בעיותיו חלה בראש־ובראשונה עליו.

אך נותרה בעינה שאלת הדיאלוג בין שוחרי־שלום ישראליים ופלסטיניים. דיאלוג זה הוא גורם חיוני בכל מצב, קל־וחומר בסיטואציה המורכבת הנוכחית. הכרח לקיימו במערב ההבנה, הרגישות והטקט, ללא התנשאות פאטרנליסטית, אך גם ללא חשש מעצם קיומה ונוכחותה של הסתירה הבסיסית, שעליה הצבעתי בראשית הרשימה. אני מעלה על דעתי התכנסות של ישראלים ופלסטינים לימי־עיון משותפים, אשר בהם ייעשה מאמץ עליון של כל צד ללמוד את מצבו ואת בעיותיו של הצד השני לפרטי פרטים — ובשלב הנתון, לא להרחיק־לכת מעבר לנקודה זו.

סביר להניח, כי נמשיך לחיות את הסתירה שבינינו גם להבא. אך אולי — וזהו סוד הדיאלקטיקה — יחד עם המשך קיומה של הסתירה, נמצא את עצמנו קרובים בכמה צעדים קטנים נוספים אל האור שבקצה המינהרה.

יוסי אמיתי, גבולות

כשחברה כמו רוטקס מתלבשת עליך - זה תענוג להתפשט.

Rotex

רוטקס מתלבש עליך יופי.

תחתונים, גופיות , גרביים, פיג'מות, כותנות, חולצות , שמלות לבית ולחוף.

יואל אביטל

משה שרת גילה ביומנו: „דיין מוכן למעשי־שוד ולחטיפות ✱ פני דיין למילחמה. וכל תריס שיוקם בפניה פסול בעיניו ✱ דיין הוא אסון ✱ לדיין היו תוכניות טירוף ✱ בצבא אין אמת ✱ לבון יזם מעשי זוועה ✱ ישראל יזמה את התקריות ✱ לידין יש תסביך עליונות...״

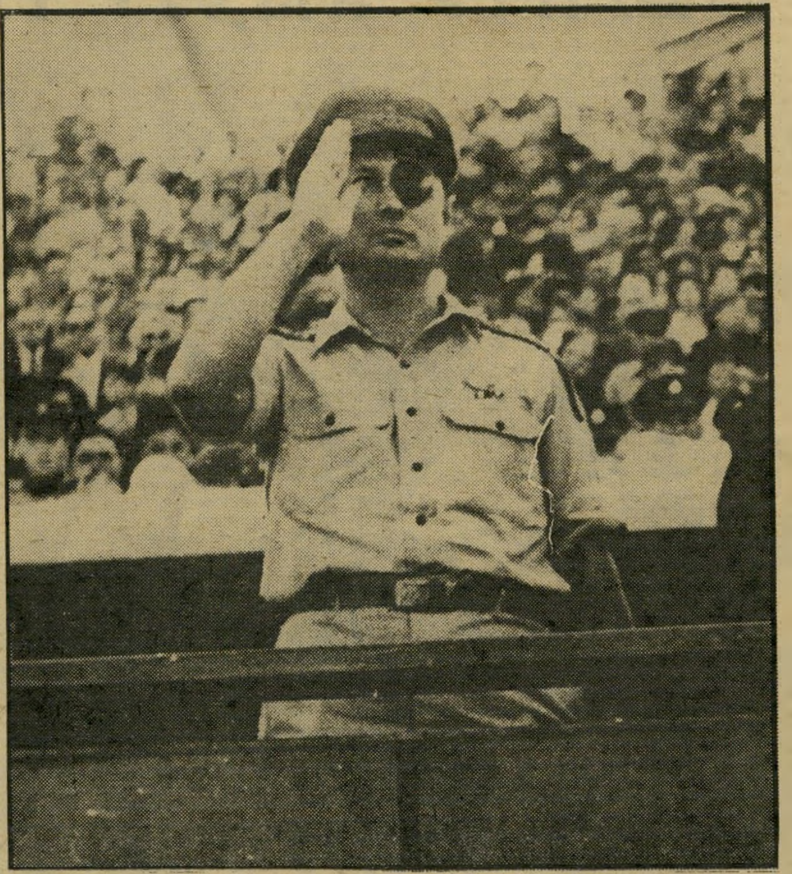

דיין, איש המזימות

ידו בכל ויד כל בו — כך מצטיירת דמותו של משה דיין ביומנו האישי של משה שרת. כרמטכ״ל העוסק בפוליטיקה, או כפוליטיקאי המפקד על צבא, מאיים דיין לאורך שנים על מעמדו של שרת, שהיה שר־החוץ ולאחר מכן (מסוף 1953 עד סתיו 1955) גם ראש־הממשלה.

דיין מצליח, בניגוד לדרישותיו של שרת, לחלץ את מאיר הר־ציון וחבריו מאימת המישפט, לאחר ששחטו נערים בדואים הפים־מפשע בסכינים, כנקמה על רצח אחותו של הר־ציון וחברה; הוא חותר תחת מעמדו של שגריר ישראל בפארים, יעקוב צור, ומגשש אצל אהוד אבריאל, אם יאות לכהן כשגריר במקומו; הוא מנסה לנשל את אנשי מישרד־החוץ מכל מגע עם אנשי האו״ם ומנטילת חלק בעבודתן של ועדות שביתת־הנשק: הוא מסית נגד הממשלה ומשתמש בצבא לחימום הגבול והאווירה, כדי לקרב את המילחמה.

רק מעט מיזער מכך מתפרסם בעמודים אלה.

(באותיות רגילות — קטעים מן היומן כלשונם. באותיות דקות — דיברי הסבר וקיצור דברים מן היומן. ההערות בסוגריים, בגוף היומן, נכתבו עליידי יעקוב („קובי״) שרת, בנו ועורך יומנו של שרת.)

יום שני, 12.10.53

כשיצא שרת מלישכתו של ראש־הממשלה, דויד בן־גוריון, שם התקיימה התייעצות־חברים, תחב מישהו לידו פתק בערבית. נאמר בו: „בן־גוריון חושב על אשכול כראש־הממשלה; מרדכי מקלף התפטר, ומשה דיין יתמנה רמטכ״ל.״

מדליף הסוד היה יצחק נבון, מזכירו האישי של בן־גוריון, ומי שהיה קודם לכן מזכירו האישי של שרת. הערבית שימשה בין השניים ככתב־סתרים.

עוד באותו היום מגלה בן־גוריון לשרת את פרטי השינויים הצפויים, ושרת כותב:

אמרתי מייד, כי משה דיין הוא חייל רק בשעות־מילחמה, אבל בימי־שלום הוא איש־מדיניות. אין לו כל עניין בניהול המשק הצבאי. המינוי פירושו „מידון״ * המטה. כושר־המזימה המופלג של הרמטכ״ל החדש יהיה שורש פורה סיבוכים. בן־גוריון הודה בנכונות הגדרות אלו, ולא עוד אלא הוסיף, כי דיין עצמו הגדיר עצמו כך, ולכן ביקש לפסול עצמו למישרה זאת — אבל אין דבר, יהיה טוב.

יצאתי מלפניו בלב כבד ביותר.

„אופי עיקש ✱ ויושר גמיש״

יום ראשון, 18.10.53

ערב כינוסה של מועצת־הביטחון:

כתום הישיבה הראה לי בן־גוריון מיכתב, ובו הצעה כי משה דיין אף הוא יטוס לניו־יורק. שאל להסכמתי ונתתיה מייד. אין ספק כי יועיל שם. בינתיים לא יזיק פה, וכן ילמד שם משהו בינה, בעומדו פנים־אל־פנים מול חזית־החוץ, ובהיווכחו לדעת כיצד נגזר עלינו להאבק בה.

יום ראשון, 25.10.53

בתום החומר מיכתב מגידעון רפאל מניו־יורק, לפיו הודיע שם משה דיין, כי לא התנגדתי לקיביה **, כי ראש־הממשלה הביע סיפוקו מהמיבצע והריהו משוכנע כי המשך ההסתננות והתגובות עליה מוכרחים להביא לידי מילחמה, ואין מנוס ממנה.

יום שלישי, 27.10.53

בדרך מירושלים לשפלת החוף אוסף שרת „טרמפיסט״ שמכוניתו נתקלקלה — מנכ״ל מישרד־החוץ, וולטר איתן.

בדרך שאלני אם ראיתי חליפת מיברקים בין דיין בניו־יורק לבין הרמטכ״ל (רב־אלוף מרדכי מקלף) כאן, על הוצאת איזה „פקק״ בירדן, ואם יש לי מושג מה הענין. על כל פנים, עומדים כנראה לחולל שינוי במצב הדברים. לנו לא הוגד דבר. שוב אנו עתידים לעמוד בפני עובדה מוגמרת, והעיקר — מועצת־הביטחון תועמד בפני איזו אפתעה ממש עם גשתה לדון בעניין.

שרת חוקר ומגלה, כי ה„פקק״ הוא סתימה זמנית שהתקינה ישראל בירדן, לשם ביצוע עבודות חפירה, וכי מזה שבוע נטל הצבא לידיו את הנהלת העבודה בצפון, תחת **תה״ל**. בפגישה עם הרמטכ״ל שומע שר־החוץ הנדהם, בין השאר, את הדברים הבאים: „הריסת הפקק בניגוד להחלטת מועצת־הביטחון עלולה לגרות את הסורים לפתוח אש. הרי שמכל הבחינות חיוני לסיים פרשה זו לפני הפסקת העבודה.״

באותה הזדמנות מתנה מקלף את צרותיו באוזני שרת:

שאלתיו על שום מה ולמה הגיש התפטרותו. בתשובה פתח סגור־ליבו ושפך מרי שיחו: קיטרוג קטלני על ראש־הממשלה, שהפקירו לנפשו ולא סייע בידו לבצע את הקיצוצים הקשים בסגל־הפיקוד אשר הוא עצמו גזר עליהם. על פינחס לבון, אשר מראשית כניסתו לתפקידו, כממלא מקום שר־הביטחון, לא שעה לעצתו, לא הסתייע בנסיונו, אלא פסק על דעת עצמו ובניגוד לדעתו, דעת הרמטכ״ל; על מנכ״ל־ביטחון (שימעון פרס), החותר תחתיו בלי הרף ומתנכל לגזול ממנו ענפי פעולה ולהעבירם לרשותו; על משה דיין, שאינו קצין כלל, העושה דברים יוצאי־דופן על דעת עצמו, והורס כל מיסגרת נאותה של פעולה חברית ומאורגנת.

ישבתי המום מהתמונה שנגולה לפני...

דיין ✱ הוא „אסון״

יום רביעי, 25.11.53

נשארתי מהורהר לרגע אחרי שיחה זו. תהיתי על בחור זה, ששמו משה דיין, שאני זוכרו ילד שחרחר כפחם בדגניה. מוח בלתי־רגיל, נוקב ובעל־אמצאות, אבל אופי עיקש ופתלתול ויושר גמיש ביותר. עכשיו יהיה רמטכ״ל, ואני אהיה ראש־הממשלה, ופינחס לבון בינינו, „ים שלישי״ *, ואין תיומת כלל ועיקר, ומי יודע הסבכים והמשברים שנכונו לנו!

יום ראשון, 29.11.53

עיקרה של ישיבה זו היה מינוי הרמטכ״ל החדש. משהודיע בן־גוריון על התפטרות מקלף ועל הצעתו למנות את דיין במקומו, קמה סערה. „הכלליים״ ו(משה) שפירא פתחו בהתקפה. נתגלה אי־אמון עמוק למשה, גם יחס של הערכה כנה למרדכי מקלף. היתה התנגדות לחילופים בכלל, לאחר שרק לפני שנה הוחלף ידין; במייוחד להסתלקותו של מקלף; ובמייוחד שבמייוחד למינויו של דיין.

בן־גוריון היה, כמובן, בשלו, ונוצרה מתיחות קשה. חברינו לא נזדרזו להיכנס למערכה. לבון שתק. נאלצתי לומר משהו לעזרת בן־גוריון — אחרת היתה שתיקתי מתפרשת כתמיכה בהתנגדות, שהיא עמדתי האמיתית.

(כדאי לקרוא מישפט אחרון זה פעמיים. יתכן שהוא מבטא את כל אופיו של שרת.)

כתבתי לגולדה פתק על יחסי לחילופים אלה. אמרתי: „משה דיין אינני איש־צבא ואיננו איש־מישמעת. הוא לוחם־פרטיזן נועז במילחמה, ומדינאי־הרפתקן מחונן בשלום. אין לו מושג ואין לו כל עניין בניהול המשק הצבאי.״

אחר־כך נפגש שרת עם משה („מויש״) פרלמן, ראש שירותי ההסברה במישרד ראש־הממשלה, כדי לדון בפירסום הודעה בדבר חילופי רמטכ״לים:

בינתיים הרחיב מויש פרלמן דיבור על החילופים עצמם, והגדירם כאסון (CALAMITY). דיין בלתי־מסוגל לחלוסין לנהל אירגון מסועף כצה״ל, לטפל בהמון השאלות האישיות, המשקיות, הטכניות, האירגוניות, המתעוררות יום־יום, ולהתמיד בטיפול ובדאגה.

„ליקוי חמור ✱ בביון״

יום ראשון, 31.1.54

בערב בבית התייעצות כמה שרים מחברינו בהשתתפות הרמטכ״ל. לבון יזם שיחה זו. משה דיין גולל תוכנית אחרי תוכנית של „פעולה ישירה״. הראשונה — מה ייעשה כדי לפרוץ את ההסגר על מיפרץ אילת. יש להשיט אוניה בדגל ישראלי, ואם המצרים יפגיזוה, אזי להפציץ את העמדה המצרית מהאוויר, או לכבוש את ראס אל־נקב, או לפרוץ מדרום לרצועת עזה עד החוף. היתה התקוממות כללית. שאלתי את משה: „אתה מבין כי פירוש הדבר מילחמה עם מצריים?״ אמר: „בהחלט.״ אמרתי: „ואז יוכלו להפציץ את אילת או אפילו את תל־אביב.״ אמר: „לא, לא יעשו זאת.״ מניין הביטחון — נסתם.

הכלל, הכל דחו תוכניות־טירוף אלו, ולבון מיהר לסגת.

...המסקנה המאלפת ביותר מכל אלה היא, כי זהו כיוון מחשבותיו של הרמטכ״ל החדש. מדאיג ביותר.

נראה כי שרת, שכבר היה אז ראש־הממשלה, הסתפק ברישום הערה זו ביומנו.

---

* מילה שהמציא שרת, שפירושה „פוליטיזציה״.

** פעולת „תגמול״ שבוצעה נגד כפר ערבי, בפיקודו של אריק שרון, ובה נהרגו עשרות גברים, נשים וילדים.

* „ובינותם לבב ים שלישי״ — מתוך „אהבת ציון״ ליהודה הלוי.

משה דיין ומשה שרת
„יד חופשית לרצוח את נשיא סוריה..."

יום שני, 1.2.54

גידעון (רפאל) בא לספר על התסיסה בקרב הדרוזים של ישראל עקב הנגישות של שישקלי * בסוריה, שפגעו גם בדרוזים והסעירו אא6 ה„הר" (הר הדרוזים בדרום סוריה). יש שמועות על מאסרו של סולטאן אל־אטרש (מנהיג הר־הדרוזים), ואפילו על הפצצת כפרים. הדרוזים שלנו כמרקחה; אומנם סירבו להצעת דיין, לגייס מתוכם חבלנים שצה"ל יציידם — הם מוכנים ומזומנים לברך את צה"ל לקראת מסע־פלישה לסוריה, לכיבוש הר־הדרוזים לשם שיחרורו — אבל הם עצמם אינם מוכנים להסתכן... בינתיים התברר כי לאמיתו של דבר אין אנו יודעים אל נכון מה מתרחש ב„הר", ובסוריה בכלל. בשעת־ניסיון נתגלה ליקוי חמור בביון שלנו.

יום שני, 17.5.54

(העיתונאי היהודי־אנגלי) ג'ון קמחי בא לביקור של רבע שעה וישב שעה וחצי. סיפר בתמיהה מה ששמע מפי משה דיין, כי המצב בגבולות טוב משהיה זה עידן, ולאמיתו של דבר הוא מניח בהחלט את הדעת — וזה בניגוד לתמונה המצטיירת מפירסומי התקריות. משה דיין גם הודה כי בכמה מיקרים נכונים תיאורי או"ם מתיאורינו.

יום ראשון, 23.5.54

הבוקר בישיבת הממשלה שלח לי פינחס (לבון) פתק שקיבל מהרמטכ"ל. צלף ערבי ירה מעל חומת ירושלים ופצע אשה יהודיה. דיין שואל — הלעמיד צלף שלנו מול החומה באותו מקום?

עניתי בשלילה.

יום שני, 31.5.54

נכנס לחדרי יוסף שתקוע, ובפיו תשובות לשאלותי על הסתומות שבתקריות האחרונות. סוף־סוף הגעתי לגירסה הרשמית הכמוסה על מעשה תל־צאפי — שני ערבים ששלחנו פגעו במוכתר, שכאילו ידו

אריק שרון ודיין (1955)
„בן־גוריון משחק בחיילים..."

היתה במעשי־גניבה, והרגו את אשתו; במיקרה אחר, עברה חוליה שלנו „בטעות" את הקו; במיקרה שלישי סיירו שלושה חיילים שלנו עמוק בתוך שטח ירדן, נתקלו במישמר לאומי שפתח עליהם אש — מי יבדוק? — השיבו אש והרגו ארבעה.

על תקרית זו זכינו בגינוי חריף ופירסום מרעיש מצד ירדן, הארץ יצא היום במאמר תוקפני כלפי הממשלה, הדורש ממנה דברים ברורים, ואילו פינו סתום...

כשחזרתי הביתה השיג לי שמאי בטלפון את הרמטכ"ל והזמנתיו אלי למחר, לשיחת בירור יסודית בשאלת התקריות האחרונות, על מנת לשים אחת ולתמיד קץ להתנהגות הפרועה של חציית הקו בכל שני וחמישי, ללא כל התחשבות בתוצאות הממאירות.

אגב, מטרה זו לא השיג שרת מעולם.

---

* אדיב שישקלי, שהודח מן השילטון בסוריה כעבור שלושה שבועות, קיים מגעים חשאיים עם שליחי ממשלת ישראל בעת גלותו באירופה.

אבל הוא עצמו וממשלתו פירסמו מדי יום הודעות שיקריות על תקריות אלה, עד כי רוב דעת־הקהל בארץ שוכנע שהמצב הוא בלתי־נסבל, ושיש לצאת למילחמה.

יום שישי, 3.9.54

המנכ"ל: (דיין הוא) „מק־ארתור"... *

יום שלישי, 4.1.55

זלמן („זיאמה") ארן, מראשי מפא"י ומי שהיה שר־החינוך, בא ללישכת ראש־הממשלה.

אך לא לתנות עלבונותיו בא, אף לא לדגול בהישגיו. סיפור בפיו — הרמטכ"ל (משה דיין) פנה אל אריה בהיר ** והציע לו להקים מעין ברית, שבה ישתתפו הוא עצמו, נוער המושבים ואיחוד הקבוצות

דיין מקבל עיטור צרפתי (1954)
„תעלוליו ושיטות־פעולתו הפסולות של שימעון פרס..."

והקיבוצים, לשם „החלפת ההנהגה" — במיפלגה, בהסתדרות ובממשלה.

לא פחות ולא יותר!

זיאמה שואל אם נגזר עלינו לסבול פעילות זו של הרמטכ"ל במדיניות האזרחית הפנימית שמאחורי הקלעים? האם לא אזמינו ואציע לו להתפטר תחילה מ־

---

* המצביא האמריקאי במילחמת קוריאה, שהתגרה בגלוי בנשיא הארי טרומן עד שזה פיטר אותו באופן דרמתי, בצורה שעוררה סערה־רבתי.

** אריה בהיר כיהן באותה עת כמרכז הבחירות במרכז מפא"י, הצטרף ב־1965 לרפ"י.

הרמטכ"לות, אם רצונו לנצח על מאבק במיפלגה? המשך הסיפור הוא כי בהיר הביא את העניין לפני פגישה של חברים מרכזיים ב„איחוד" — (קדיש) לוז, (מאיר) מנדל, (זאב) שפר — והללו דחו לחלוטין את „ההצעה".

„דיין כמוהו כשישקלי"

יום רביעי, 5.1.55

בערב כסה בבית. אכל עימנו ואחר־כך פתח שוב בפרשת לבון. לפי גירסתו (של לבון) קשרו הרמטכ"ל ומנכ"ל־ביטחון קשר נגדו, לחסלו מבחינה ציבורית. הרמטכ"ל בעיניו כמוהו כשישקלי, מסוגל להגות מהמסילה כל מי שעומד בדרכו.

שבת, 8.1.55

3 עד 4 אצל בן־גוריון — עניין קאהיר כישלון חייו. חקר אם היתה יד לדיין. סיפרתי בעיית החקירה ותוצאותיה. חייב להקפיא ולעבוד.

אמרתי: „בצבא תסביך עליונות" — „זה מידין" (הגיב בן־גוריון);

„בצבא יצר הרפתקנות" — (בן־גוריון) תמה ושלל.

„בצבא אין אמת" — (בן־גוריון) אישר ואמר: „זה הנורא ביותר."

יום ראשון, 9.1.55

תקוע טילפן ממישרד־החוץ — עניין המוצב המצרי ליד ניצנה לגמרי לא כצעקתה. מסתבר, ראשית, כי זהו מוצב חדש, ולא חידוש הישן שנאסר על־ידי או"ם, ושנית, כי אין הוא כלל בתחומנו, אלא בתחום מצריים.

הרי לך! אילו נעניתי לרמטכ"ל ולשר־הביטחון, היינו נכשלים בשערוריה מפוצצת ונוחלים בזיון וקצף. שוב ניצלנו מכישלון מביש.

בלילה טדי *... טדי משוכנע כי אין מנוס מהליכת לבון לאלתר. גם את ג'יבלי יש להרחיק. בדיין אין לנגוע, לעת עתה.

ללא תאריך

ב־12 בינואר 1955 הגישו השופט יצחק אולשן והרמטכ"ל בדימוס יעקוב דורי את מסקנות חקירתם, בנוגע לעסק־ביש במצריים. שרת צירף ליומנו פתקים בכתב־ידו, ובהם כמה ממסקנותיו על דו"ח אולשן־דורי:

1) לבון אינו יכול להישאר שר־הביטחון.

2) דיין אינו יכול להישאר רמטכ"ל.

3) ג'יבלי אינו יכול להישאר ראש אמ"ן.

4) מוכרחה לחול לא ריאורגניזציה אלא רגנרציה גמורה בצבא, קודם כל במגמה אחת: א מ ת.

5) שר־הביטחון צריך להיות איש, שהינו גם בעל־בית וגם בעל מוסריות גבוהה. טיפוס: גיורא יוספטל.

6) רמטכ"ל צריך להיות ח י י ל ס ד י ר, לא פרטיזן ולא דילטנט מדינאי. טיפוס: חיים לסקוב.

חוששני כי זמנם של 1 ו־2 יבוא רק לאחר הבחירות.

יום שלישי, 18.1.55

עוד זה מדבר ולבון עצמו בא — כאילו נתכוון לאמת את דעתי עליו ללא כל דחייה.

הייתי עד להשתוללות של חרון עיוור. הוא קרא אמש את מסקנותיהם של אולשן ודורי. מיסמך כוזב כזה לא ראה מעודו — כולו מלא סילופים, התעלמויות ותחבולות־טישטוש, הופך השערות לעובדות ועובדות להשערות ומסתכם בעיוות־דין משווע. בשום פנים ואופן לא יקבל דין זה, אלא ידרוש חקירה פרלמנטרית, כל עתידו עומד כאן על הקלף, והוא לא ייכנע.

ברור לו עכשיו כי אולשן הוא ידידו האישי של הרמטכ"ל. אשר לדורי — הוא לא יאמר מה שהוא חושב עליו.

מעניין שאותן הטענות עצמן, כימעט באותו נוסח, הועלו בשנים האחרונות נגד מסקנותיה של ועדת אגרנט ונגד שניים

(המשך בעמוד 64)

---

* טדי קולק היה אז מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה, נמנה על עוזריו הקרובים של שרת.

מכתבים

(המשך מעמוד 12)
עות אחרונות אלא כתבת על תקן של „משתתפת־קבועה".

לא אמרתי כי השתוללות הליכוד בבחירות למועצות המקומיות היתה ביום הבחירות עצמו. הדגשתי כי בעיקר בשבועיים שקדמו לבחירות ועד לערב יום הבחירות, היתה ההשתוללות בשיאה וכימעט שלא היה סעיף בחוק הבחירות, שעליו לא עברו אנשי הליכוד בתל־אביב ובראשם ראש־העיריה.

הוז

כל העבירות שהזכרתי, כולל המוסיקה ברמקולים, הדבקת־מודעות פראית, שילטי ניאון והצגת שקופיות ברחובות העיר, או שימוש במכוניות העיריה להעברת חומר של הליכוד, הן עבירות על חוק תעמולת הבחירות ולא על חוק עזר עירוני.

לא התלוננתי באוזני עוזרו של מר שלמה להט, כי אזעיק את המישטרה להשתיק את רמקולי המוסיקה בדוכנים, אלא סיפרתי לו — לאחר מעשה — כי הזמנתי את המישטרה להשתיקם.

צר לי שהכתבה השמיטה מישפט שהדגשתיו, שחסרונו מקשה להבין את גירסתי. כשציינתי, כי התוצאה של הבחירות בתל־אביב אינה משקפת את המציאות בשטח, התכוונתי קודם כל לעובדה, כי פחות מ־50 אחוז מתושבי תל־אביב טרחו בכלל להצביע. גם בין המצביעים האלה, אחוזי ההצבעה הגבוהים היו דווקא בצפון תל־אביב (מעוזו של מר להט) ונמוכים בשכונות הדרום, שהיו אמורות להצביע הצבעת מחאה נגד שלמה להט.

לא הזכרתי את המילה „מרירה". אדרבא, אמרתי מפורשות, כי אינני מרירה בעיקבות תוצאות הבחירות, אלא מאוכזבת. ויש הבדל בין השניים, דומני.

עדה הוז, תל־אביב

● ● ●

ספורט ובולשיט

מכתבי זה נכתב כתשובה למכתבו של הקורא אילן פרידלר (העולם הזה 2150). אילן יקר, אתה כנראה בן יחיד וחושב שכל דבר שאתה רוצה תקבל. אז מה אם אתה אוהב כדורגל?

האם אתה זה שתמנע ממני לצפות בתוכנית מבט ספורט בטלוויזיה במשחקי כדורעף, שהוא ספורט מאוד אהוב עלי, ולפי דבריך הוא בולשיט? ובקשר לשידורי הערבית: אם שם אתה מוצא את סיפוקך, ושם אתה רואה יותר כדורגל, אז תמשיך לצפות בירדן ואל תפריע לאחרים ליהנות ממה שהם אוהבים.

יעל גולן, תל־אביב

● ● ●

זכש"כם

לצערי עלי לקבוע שהינכם מעדיפים את נוחיותכם על פני הצורך לתת לקורא את מירב ההנאה מקריאת השבועון. להלן דוגמאות מיספר:

א. לפני שנים רבות הייתם חלוצי הנוהג הפסול, שלא לחתוך את שולי הדפים בגיליונות עתונכם. התוצאה היא שרוב הקוראים הקונים את העתון בדרך לעבודה, נאלצים להחזיק בידם עתון קרוע בצורה לא אסתטית. עם קצת רצון טוב אפשר היה למצוא פיתרון נוח יותר להפרדת הדפים. אחרי הכל בעיית הגיליונות המוחזרים על־ידי המפיצים היא בעייה שלכם ולא של הקורא המשלם 15 ל"י.

ב. התשבצים, לא זו בילבד שאינם מהווים אתגר אינטלקטואלי לפותר, אלא שהם מודפסים גם בצורה הגובלת בזילזול. לקראת חלקו התחתון של התשבץ מתבלבל סיפרור ההגדרות וקשה להתאים את הערכים למקומם הנכון.

ג. המדור במדינה, אשר לדעתי הוא החשוב שבמדורים, מפוזר לאורך כל הגיליון ללא סדר וללא היגיון, כך שלא פעם אני פוסח על קטעים המוצנעים בתוך כתבות שונות.

אברהם פיק, ראשון־לציון

● הערותיו של הקורא פיק הובאו לתשומת־ליבה של המערכת, וייעשה מאמץ למצוא להן פיתרון.

הנדון:

סלע

איתן

מה היה העיקר בתופעה זו, ששמה גולדה מאיר? מה היתה תמצית ישותה?

גולדה היתה פוליטיקאית. לפני הכל. מעל לכל. ואולי אפשר לאמר: גם ב מ ק ו ם הכל.

בלי ספק: פוליטיקאית גדולה. אחת הגדולות בדורנו.

וכמו כל פוליטיקאי גדול, היא הצטיינה, לטובה ולרעה, בתכונות־היסוד של מיקצוע זה.

■ ■ ■

כל פוליטיקאי נושא בליבו את השלהבת של תאוות־השילטון. אצל גולדה, היתה זאת תכונה יסודית. בימי ארץ־ישראל־העובדת, לא היה נעים להודות בכך. זה היה אסור. כמו שהנביאים בימי־קדם היו חייבים, למען הטעם הטוב, לברוח מן השליחות ולקלל את היום שבו הוטלה עליהם המשימה, כן היו „שליחי־הציבור" של תנועת־העבודה הציונית חייבים להיות צנועים, לברוח מן השררה ולקבלה רק מאונס.

גולדה מאירסון לא רצתה אף פעם בתפקיד. תמיד הכריזה שאין היא ראוייה לו. אבל תמיד קיבלה את „דין התנועה". גם כאשר קבלת־התפקיד היתה כרוכה במעשה־ניבזות, כמו הדחתו הברוטאלית של ידידה, משה שרת.

גולדה דבקה בשילטון. מאז היתה תלמידה בכיתה ב' והחליטה להיות למורה, ועד יומה האחרון בשילטון, לא השתוקקה אלא לזה. היא ניצלה כל הזדמנות, לחמה על כל מינוי. גם אחרי השואה של יום־הכיפורים לא התפטרה. היא נכנעה רק כאשר לא היתה עוד כל ברירה, כאשר כל יום נוסף בשילטון היה גורם לפילוג בעם ולהרס תדמיתה ההיסטורית.

■ ■ ■

כל פוליטיקאי גדול הוא שחקן. גולדה היתה שחקנית בחסד.

אי־שם בדרך חייה עיצבה לעצמה את הפוזה שהתאימה לה — הסבתא היהודיה, האם טובת־הלב, אשת המיטבח, שעזבה את כל אלה כדי להיות לאמא של עמה, כלביאה המגינה על גוריה, נביאה תנ"כית בלבוש מודרני.

כמו שקורה לכל פוליטיקאי גדול המעצב לעצמו פוזה, השתלטה הפוזה עליה. התדמית כבשה את האשה. לבסוף האמין העם, ואחריו העולם כולו, בתדמית זו. יתכן שגולדה עצמה האמינה בה בסוף ימיה.

מובן שגולדה מאיר לא היתה סבתא יהודיה, כשם שדויד בן־גוריון לא היה פילוסוף דגול, ואייב לינקולן לא היה בחור ישר ופשוט, וג'ורג' וושינגטון לא היה אדם שלא ידע לשקר. כולם היו פוליטיקאים גדולים, שהפוזה הפכה להם טבע שני, ולבסוף טבע ראשון.

הסבתא היהודיה החייכנית עם סל־הקניות היתה אגדה. מאחוריה התחבטאה אשה חריפה, שאפתנית ברוטאלית — כמו כל פוליטיקאי גדול.

■ ■ ■

כל פוליטיקאי גדול הוא צדקן ומתחסד. גולדה היתה צדקנית ומתחסדת.

דמגוגים קטנים ממציאים שקרים ומנסים להפיצם. אין הם מרחיקים לכת. מכשירי־הקליטה העדינים, החבויים בליבו של העם, מגלים את השקר, במוקדם או במאוחר. אי־אפשר לרמות את כל האנשים במשך כל הזמן, כפי שאמר אייב הישר וההגון.

הפוליטיקאי האמיתי אינו מרמה, מפני שהוא מאמין באמונה שלימה לכל מילה היוצאת מפיו. הוא יכול להכריז בחצות־הלילה שהשמש זורחת בלב השמיים, ולבשר בצהרי־יום שהוא רואה את הכוכבים. הוא מאמין בכך בכל לבו, ועל כן הוא מסוגל לשכנע בכך את העם, ואת העולם.

הפוליטיקאי יודע שהוא צודק תמיד, בכל עת, בכל עניין, בכל מצב. בזה כוחו. ואם הוא צודק, משמע שיריבו טועה ומטעה, מרמה ומשקר.

מבחינה זו הגיעה גולדה לשיאים שגם עמיתיה הדגולים יכלו לקנא בהם. פעם נאמר עליה: „כשאתה אומר לגולדה שהיא צודקת ב־99%, היא לא תסלח לך זאת עד סוף ימיה. שהרי היא צודקת ב־100%. אם אתה טוען שהיא צודקת ב־99% בילבד, משמע שאתה מעז לרמוז שהיא טועה ב־1%. זהו שקר גס, ורק אנטישמי יכול להעלות זאת על דעתו!"

לגולדה לא היו יריבים שלא הסכימו עימה. מי שלא הסכים עימה, היה שונא, אוייב, מוקצה מחמת מיאוס. ולא רק שלה אישית, אלא של כל העם היהודי, לדורותיו.

גולדה היתה משוכנעת בכך. נדמה שמעולם לא התגנב לליבה אף צל צילו של ספק. בזה היה כוחה.

■ ■ ■

לפוליטיקאי גדול אין חיים פרטיים, ולא אופי פרטי, ולא תחביבים פרטיים, ולא חובבויות פרטיות. הפוליטיקה היא תוכן חייו, התוכן היחידי.

על כן ראוי הפוליטיקאי האמיתי לכך שישפטו אותו על פי התוצאות הפוליטיות של מעשיו. כל קנה־מידה אחר להערכת חייו אינו אלא כוזב.

על פי קנה־מידה זה, מהו סיכום חייה של גולדה מאיר? כיצד תשפוט אותה ההיסטוריה — אם לא היום, כאשר ההספדים הסנטימנטליים מערימים על קיברה פרחים ושקרים מוסכמים, אזי מחר ומחרתיים?

עד לקום המדינה, היתה אחת הפעילים הרבים של ארץ־ישראל־העובדת. לא היה לה חלק עצמאי משלה במאורעות. רשאית היא להתחלק, עם עמיתיה, בהישג הכביר של בניית המדינה־בדרך — הישג שאין רבים כמותו בהיסטוריה של העת החדשה.

מאז קום המדינה ועד לפרישתו של דויד בן־גוריון, חיתה בצילו של „הזקן". רצונו שלו היה דומיננטי. גם כשרת־החוץ לא היתה אלא אחד המכשירים שבידו, מוציאה־לפועל של מחשבותיו ותוכניותיו. היא גרמה לאסון במוסקווה, כשהיתה שם שגרירה, והשיגה הישגים באפריקה, כשהיתה שרת־החוץ. אך אלה לא החזיקו מעמד.

התקופה שבה הטביעה גולדה מאיר את חותמה האישי על ההיסטוריה התחילה במארס 1969 ונסתיימה באפריל 1974. ההישגים והכישלונות של אותן חמש שנים גורליות, כשעמדה בראש הממשלה, הם שיונחו על שתי כפות המאזניים בבוא העת לקבוע את מקומה בהיסטוריה. הסך־הכל של תקופה זו יהווה את פסק־הדין.

חוששני שיהיה זה פסק־דין חמור מאוד.

בעוד עשרים או שלושים שנה, אחרי שתתנדף האגדה, ויתפזר ערפל הסנטימנטים, וייעלמו שרידי שטיפת־המוח של כלי־התיקשורת, ותתחיל העבודה הרצינית של ההיסטוריונים, לא יהיה מנוס מן המסקנה:

היו אלה חמש שנים הרות־אסון.

■ ■ ■

מארס 1969 עד אפריל 1974 — מה היו סימני־הדרך של התקופה?

המאורעות כתובים בדברי־הימים: תוכנית־רוג'רס (9.12.69) ודחייתה המוחלטת על־ידי ממשלת־ישראל; הצעת השלום של הנשיא אנוור אל־סאדאת לגונאר יארינג (15.2.71) והתשובה השלילית המוחלטת של השגריר יוסף תקוע (26.2.71); דחייתה המוחלטת של יוזמת המלך חוסיין (15.3.72); מילחמת יום־הכיפורים (6.10.73); חלקה של ישראל בפיצוץ ועידת־השלום בז'נבה (דצמבר 1973).

ובמקביל: תנופת ההתנחלות בכל השטחים שנכבשו במילחמת ששת־הימים; ההתנגדות המוחלטת להכרה בעצם קיומו של העם הפלסטיני; הזילזול המוחלט ברצונם וביכולתם של הערבים להאבק להחזרת אדמותיהם; החבלה בהזמנתו של נחום גולדמן לקאהיר; מרד השמיניסטים; המחדלים המדיניים, הפסיכולוגיים והצבאיים הנוראים שהובילו לשואה של יום־הכיפורים.

מצב־הרוח של ישראל באותה תקופה הושווה לא פעם לזה של ספינת־שוטים. גולדה מאיר היתה הקברניט. יותר מזה: היא היתה הרוח החיה של הספינה. היא הטביעה את חותמתה על התקופה כולה.

שיאה היה מילחמת יום־הכיפורים.

■ ■ ■

המספידים ליד גופתה מציינים שוב ושוב לשבח את „עמידתה האיתנה" בימי המילחמה. היא עמדה כצוק איתן בים ההיסטריה. כאשר ניבא משה דיין את חורבן הבית השלישי וייעץ לנטוש את מרבית סיני, עמדו לה עצביה של גולדה.

היא ראוייה לשבח זה. כוחה היה בעמידה: יותר מכל דימוי אחר, התאים לה הדימוי של סלע, ששום כוח בעולם אינו מסוגל להזיזו.

אך אוי לה למעלה זו, כשהיא המעלה היחידה.

ארבע וחצי השנים הראשונות של שילטונה דמו לתקופת־האבן. הכל היה קפוא. „העמידה האיתנה", „הנוקשה" היו ביטויי התקופה — כמו „זקיפות הקומה" בימים אלה.

אך בהיסטוריה אין עמידה. הכל זז, הכל נע, הכל משתנה בלי הרף. גולדה מאיר לא היתה מסוגלת להבין זאת. היא היתה בטוחה שדי בעמידה איתנה, כדי לעצור את העולם. קולות השינוי לא נקלטו באוזניה. הן היו אטומות לכל רחש מבחוץ.

בחוץ גברה התנועה הפלסטינית. בחוץ בער רצונם של העמים הערביים לשים קץ לקיפאון, שגזל מהם את אדמתם ואת כבודם. בחוץ הוביל הכל אל ההתפוצצות של יום־הכיפורים.

גולדה לא שמעה. גולדה לא הבינה.

המחדל הגדול של יום־הכיפורים היה פרי רוחה שלה — רוח שדבקה בכל חלקי המימסד המדיני והצבאי. המילחמה היתה בלתי־אפשרית, מפני שלא התאימה לקונספציה של גולדה. גם כשאלף סימנים העידו על ההכנות הערביות הסופיות להסתערות, ניצחה רוחה של גולדה את מראה־העיניים. הכל האמינו לגולדה, ולא לעובדות.

היה זה ניצחונה האחרון של גולדה, שעלה בחיים רבים. הוא שם קץ לשילטונה ולתדמיתה ההיסטורית.

■ ■ ■

המספידים חוזרים בלהט, כדרכם של מספידים, על הציון שהיא היתה אשת־שלום, שהשלום היה משאת־נפשה, שקיוותה יותר מכל לחזות בשלום בחייה.

זה נשמע יפה. אין לזה כל משמעות.

בוודאי, היא רצתה בשלום. וכי מי אינו רוצה בו? אבל לשלום היה, בעיניה, פירוש אחד ויחידי: שהערבים יקבלו את כל טענותיה ודרישותיה. הרי זה סביר: מכיוון שהיא צדקה ב־100% — איך יכלה לוותר על 50%, או אף על 10%?

לכן דחתה את תוכנית־רוג'רס, שרבים עוד יתגעגעו אליה. לכן דחתה את תוכנית המלך חוסיין, שחסידיה מעלים אותה כיום כאלטרנטיבה לאוטונומיה של בגין. לכן דחתה בבוז את הודעתו של הנשיא אל־סאדאת, בפברואר 1971, שהוא מוכן לכרות חוזה־שלום עם ישראל אם זו תסכים לסגת לגבול הבינלאומי — הבסיס לשלום הישראלי־מצרי הנדון עתה. לכן התעלמה מעלייתו של אש"ף, שהעולם כולו רואה בו עתה מרכיב חיוני של בניין־השלום.

גולדה רצתה בשלום. בוודאי. אבל היא לא ידעה מה זה שלום. היו לה הסגולות הדרושות לעמידה איתנה במילחמה, גם במצבים נואשים. לא היתה לה אף אחת מן הסגולות הדרושות לכריתת שלום.

כל עוד היתה היא בשילטון, לא היה השלום אפשרי. היא חסמה את הדרך אליו כסלע איתן.

■ ■ ■

אם נשאה גולדה בעומס האחריות למאורעות שהובילו למילחמת יום־הכיפורים, היא שילמה עבורו מחיר כבד.

היא נאלצה להתפטר אחרי מאבק קצר, והאומה הפליטה באותו יום אנחה כללית של הקלה.

היא חזתה בהתפוררות מיפלגתה, שהיתה קדושה בעיניה, ובירידתה לאופוזיציה, אחרי 46 שנות שררה ביישוב ובמדינה.

היא ראתה כיצד עולה מנחם בגין, שנוא־נפשה במשך שנים, לכס השילטון.

היא היתה עדה לביקורו ההיסטורי של אנוור אל־סאדאת בירושלים של בגין, וכל חלקה באותו מחזה גדול לא היה אלא בסצינה צדדית קטנה, שבה גילתה כושר־מישחק מעולה כשחקנית־אופי.

היא מתה ביום שבו המריא בגין לאוסלו, לקבלת פרס־נובל לשלום.

כמשה רבנו, ראתה מרחוק את ארץ־השלום, ואליה לא הגיעה.

ועד הרגע האחרון היתה משוכנעת בצידקתה.

■ ■ ■

גולדה מאיר שייכת להיסטוריה הישראלית. יהיה פסק־הדין הסופי של פועלה כאשר יהיה, איש לא ישלול ממנה את מקומה.

היא הגיעה למקום זה בכוחות עצמה, בכוח אישיותה בילבד.

לטובה ולרעה, היא היתה אשה גדולה.

מאת אורי אבנרי

ימים מעטים לפני שהגיעה אל כס ראש־הממשלה, נערך סקר דעת־קהל על המועמדים לרשת את לוי אשכול. הוזכרו מועמדים רבים.

פחות מאחוז אחד מן הנשאלים בחרו בגולדה מאיר.

גולדה היתה אז אחד האישים הפחות־פופולאריים בישראל. היא עוררה התנגדות, הסתייגות, ואפילו שינאה.

זכרו אותה כמזכירת־המיפלגה הקנאית, שהתנגדה לצירופו של משה דיין לממשלה בימי החרדה ערב מילחמת ששת־הימים, בטענה ש„אנחנו לא צריכים שותפים לניצחון.” המעריצות של דיין, „נשות וינדזור העליזות”, הפגינו אז תחת חלון מישרדה בזעם, נופפו סיסמות משמיצות.

בחלל עוד ניסרה הגדרתו הארסית של דויד בן־גוריון: „גולדה יודעת לעשות רק דבר אחד — לשנוא!”

בבוא היום, נבחרה גולדה מאיר על־ידי עסקני מיפלגתה לראש־הממשלה, בגלל סיבה אחת ויחידה: הם לא יכלו להסכים ביניהם על שום מועמד אחר. המחנות של משה דיין, יגאל אלון ופינחס ספיר ניטרלו זה את זה. גולדה, שהיתה אז בת 69 וחולה כרונית, נראתה כמועמדת־פשרה מתאימה לשנה־שנתיים, עד שיוכרע המאבק בין יורשי־העצר האמיתיים.

בנובמבר 1972, ערב ראש-השנה, כאשר גולדה מאיר היתה בשיא עוצ-מתה ופופולריותה, בחר בה „העולם הזה” כאשת-השנה תשל”ב.

הפרק שהוקדש לניתוח חייה ואופייה, תחת הכותרת „מלכת המיט-בח”, ושנכתב על-ידי אורי אבנרי, מת-פרסם להלן שוב, כלשונו ובלא שינויים:

לא היה לה חבר־נאמנים מוכה־כאריזמה, כמו משה דיין. כוחה התבסס כל כולו על אישיותה.

האידישע מאמע של כולם

מה מקורה של תופעה מוזרה זו? ההסבר הפשטני, והנכון כשלעצמו, הוא שהציבור הישראלי הפך לקהל של צופי־טלי־

במהדורה היהודית המיוחדת של תסביך אדיפוס קולקטיבי.

אולם גם זה אינו ההסבר העיקרי.

יש לגולדה מאיר כישרון עילאי לנגן על מיתרים החבויים בליבו של כל יהודי. פסוק מפיה מעורר הד מיידי במיליוני לבבות יהודיים.

שום כושר ריטורי אינו משיג מטרה זו. גולדה היא ההיפך מנואמת. היא דוברת עברית משובשת, אנגלית וולגארית, רוסית פגומה, כל זה במיבטא קלוקל, רק באידיש היא שולטת ממש.

דבריה נעדרים כל תוכן אינטלקטואלי שהוא, כל זכר למחשבה עצמאית. נראה כי בחמישים השנים האחרונות לא קראה ספר. ההשכלה שלה — בית־ספר תיכון בעיר־שדה אמריקאית, בתוספת סמינר למורים — היא מינימלית.

פסוק שייוחס בתשל”ב למשה דיין אמר: „יש לגולדה אוצר מילים המוגבל ל־200 מילה, שעליהן היא חוזרת שוב ושוב, בגלל האמונה המשונה שהן מתקבלות יפה על־ידי הציבור.”

אם אמנם אמר דיין פסוק זה, הרי הוא — כמו רבים אחרים — אינו מבין את כוחה הסמוי של התופעה הקרויה גולדה מאיר.

אין היא זקוקה לאוצר מילים מבריק, לפעלולים ריטור־

המלכה גולדה

ההורים מאבוביץ: זיכרונות מפוגרום שלא היה

גולדה במילווקי: כל הגויים הם קוזאקים

כמה שבועות אחרי כניסתה לתפקידה, נערך שוב סקר של דעת־הקהל. 82% מן הנשאלים תמכו בגולדה מאיר. כמעט בין לילה הפכה לגיבורת העם.

אז נמשך מסע־הניצחון האישי של גולדה. עסקנית־המיפלגה השנואה הפכה לחביבת ישראל, לדמות בינלאומית מוכרת. אחרי שעברה על פני היורשים הצעירים, בעלי הכאריזמה והחן הצברי, היא גימדה אותם כליל.

לפני 200 שנה השתלטה נסיכה גרמנית קטנה ובלתי־אהודה על רוסיה, גימדה את כל סביבתה, הפכה את הנסיכים והארכי־דוכסים רבי־העוצמה לנערי־חצר, עשתה בממלכה כבתוך שלה. בישראל הקטנה חזרה הנערה מקייב על מיבצע זה של יקטרינה הגדולה.

בסוף תשל”ב שלטה גולדה בישראל שילטון ללא־מצרים. איש לא העז להתנגד לה, להמרות את פיה, לשנות את דעתה. כל דבר שנוי במחלוקת בצמרת, גדול או קטן, החל במינוי שרי־המישפטים וכלה בקביעת התעריפים של „אגד”, הובא אליה להכרעה אישית.

המיטבח של גולדה הפך חצר־המלכות.

שילטון אוטוקראטי זה לא היה מבוסס על שום עמדת־כוח עצמאית. גולדה לא התבססה על צבא של עסקני־מנגנון, החבים לה חוב אישי, כמו פינחס ספיר. לא היתה לה דוכסות אישית, כמו הקיבוץ המאוחד של יגאל אלון.

וויזיה, ציבור של צרכנים פוליטיים, המופעל באמצעות סיסמות כמו „העם החליט — קפה עדית”, או „מקיר אל קיר — גולדה מאיר”.

ציבור זה מתייחס אל כל בעל־תפקיד — שר, ראש־עיר או תופס־כלבים — כאל המועמד הטבעי והיחידי לתפקיד המסויים שהוא ממלא. הוא רוצה בגולדה במקומה של גולדה, בדיין במקומו של דיין (ולא במקום אחר), במאיר וילנר במקומו של מאיר וילנר. בסקר מעניין, בסוף תשל”ב, הגיע יחס זה גם לשליטים זרים. הרוב העצום של הנשאלים בישראל הביעו את דעתם שהנשיא ניכסון צריך להישאר נשיא ארצות־הברית.

אילו נשאל, היה רוב זה מביע דעה דומה על הנסיך של ליכטנשטיין ועל המיקאדו של יפאן.

אולם הסבר פשוט זה אינו מסביר את התופעה ששמה גולדה מאיר. יש סיבות הרבה יותר עמוקות לכך שהעם אימץ אותה אל ליבו במהירות ובלהט, ברגע שהיא דיברה אליו מעל כס־המלוכה.

גולדה מאיר היא האידישע מאמע, האמא של כל אחד, השליטה בבית היהודי, שבו שרר תמיד מעין מאטריארכאט בלתי־רשמי. ברגע שהעם הרגיש שהתייצבה בראשו אם שתלטנית, האומרת לו מה טוב בשבילו והמחניקה באיבו כל נסיון של עצמאות מצידו, האמא של פורטנוי, הוא הרגיש את עצמו „כמו בבית”,

ריים, למיטען אינטלקטואלי, לכושר מחשבתי. להיפך, כל אלה רק היו מפריעים לה.

מה שיש לה הוא הקשר הבלתי־אמצעי עם הרגשות העמוקים ביותר בתת־ההכרה היהודית, בתת־הכרתו של כל יהודי ויהודי. היא מנגנת על המיתרים האלה כאוות־נפשה — לא כמו וירטואוז שלמד שנים ארוכות בקונסרבטוריון, אלא כזמר־עם פרימיטיבי שלא למד תווים מעולם, אך המסוגל להרטיט את לב שומעיו.

זמרת־עם גאונית

זרים, המקשיבים לדברי גולדה מאיר בכנסת או בוויכוח פומבי, אינם מסוגלים להבין את מהותו של כישרון מיוחד זה. הם שומעים את תשובתה המגומגמת של גולדה על טענה מוחצת שהוטחה בפניה, ואומרים: „אבל היא לא אמרה כלום! היא בכלל לא ענתה לטענה! היא רק זרקה כמה דברים באנאליים!”

הם לא תפסו שבדברים באנאליים אלה, בשפה משובשת, קברה גולדה מאיר את יריבה בעיני כל יהודי.

כך, למשל, הקשיבה גולדה בסבלנות ליריב שטען שממשלתה נכשלה במערכות ההסברה שלה בחו”ל.

ולראייה: היא איבדה את אהדת מיטב הידידים בעולם.

תשובתה של גולדה: כל הגויים שונאים את ישראל. העולם כולו עמד מנגד כאשר נרצחו שישה מיליון יהודים.

מה הקשר? אין קשר. לפחות, אין קשר פורמלי בין השאלה והתשובה. אולם לגבי המאזין היהודי, יש קשר. פסוקיה של גולדה עוררו בו נימות עמוקות. כל העולם שונא יהודים. אם היו לישראל ידידים, הם לא היו אלא שונאים מוסווים.

אם חדלו להיות ידידים, זה רק מוכיח שההנחה הבסיסית היתה נכונה. העולם כולו נגדנו.

בוויכוח אחר טען מישהו שגולדה מנהלת מדיניות המבודדת את ישראל בעולם.

תשובתה של גולדה: העולם אינו יכול לסבול יהודים מנצחים. העולם רוצה לרחם על היהודים. אם נפסיד במילחמה, כל העולם יהיה בעדנו.

המסקנה המתבקשת: בידוד ישראל אינו כישלון, אלא הישג כביר. שהרי זה מוכיח שישראל מנצחת, שהיא חזקה וגאה.

מי שרוצה בכך שישראל תרכוש אהדה, מציע למעשה להשמיד את ישראל.

בוויכוח על פרשת אן שליט, האשה הסקוטית שנישאה לקצין ישראלי ושסירבה להתגייר, פתחה גולדה את נאומה בתיאור נלהב של היהודים בכל הדורות, שסירבו להמיר את דתם ומתו על קידוש השם. זה מוכיח את הצורך לשמור על ייחודנו הדתי־לאומי. והנה, מה דורשים מאן שליט? בסך הכל שתביא קורבן קטן, ותעבור תהליך של גיור. האם זו דרישה גדולה מדי?

כאשר תורגם הנאום לעיתונאי אמריקאי נודע, תפס בראשו בייאוש: „איזו אשה! איזה חוסר־הגיון מוחלט! איך היא יכולה להעלות על נס את היהודים, שהעדיפו את המוות על המרת דתם — ובאותו נאום עצמו לטעון שהמרת דתה של הגברת שליט הוא עניין של מה בכך?”

אותו עיתונאי לא יכול היה להבין שבשביל גולדה מאיר, ובעיני מאזיניה היהודיים, אין בכך כל סתירה. אצל יהודי, הנאמנות לדת אבותיו היא מיצווה קדושה. אצל גוייה, הסירוב להמיר את דתה הוא סתם עקשנות גלוזה, סימן חשוד לאנטי־שמיות חבוייה.

הגיון? אין הגיון. אילו היה לגולדה מאיר קורטוב של הגיון, היא לא היתה בסוף תשל״ב מלכת ישראל.

איך חטפו את סבא

יש המאמינים שגולדה היא דמאגוגית בחסד, מדינאית מתוחכמת המשתמשת בטכסיסים פרימיטיביים כדי להשיג את מטרתה.

אין דבר הרחוק יותר מן המציאות.

גולדה מאיר מסוגלת לדבר כך, לנגן על מיתרי ליבם של יהודים ניצולי־שואה, להגיע אל הרבדים העמוקים ביותר של זיכרונות הגטו — מפני שכל אותם רבדים קיימים וחיים בליבה שלה.

עד כמה שקשה להאמין בכך: גולדה מאיר מאמינה לכל מילה שהיא אומרת. ככל שדבריה הם פחות הגיוניים, יותר פרימיטיביים — כך הם כנים ואמיתיים יותר.

כי גולדה מאיר היא בת הגטו. בגטו עוצב עולמה הנפשי. השנים החשובות ביותר בחיי כל אדם — שמונה השנים הראשונות — עברו על גולדה בבית טיפוסי של הגטו היהודי.

אביה היה בעל־מלאכה בפינסק, עיר ביילורוסית, שהיתה שייכת אז לממלכת הצאר, שעברה לאחר מכן לפולין, ושחזרה בינתיים לברית־המועצות. בשנות ההיסטוריה הארוכה שלה עברה פינסק פעמים רבות מיד ליד, היתה שייכת לאוקראינים, לליטאים, לרוסים, למונגולים ולפולנים. היא היתה במוקד המילחמות של מיזרח־אירופה.

הכובשים התחלפו. הקורבנות היו תמיד היהודים.

אביה, הנגר העני מפינסק, שכל השכלתו באה לו מלימוד בישיבה של סלונים, נדד עם אשתו ובתו שיינה לקייב, בירת אקוראינה הסמוכה, כדי להרוויח את לחמו שם. הוא הכין רהיטים לבתי־הספר, אך „לא רצו לקבל ממנו את הרהיטים, ואז נשארנו שקועים בחובות, בלי פרוטה למחייה. אבא היה אומר (שלא קיבלו את רהיטיו) מתוך אנטי־שמיות.”

זה היה המצב ב־3 במאי 1898, כשנולדה גולדה מאבוביץ בקייב. האנטישמיות האמיתית והמדומה ריחפו על ראשה מרגע לידתה. קל היה להסביר בה את כל הכישלונות, לראות בה את שורש כל מוראות החיים.

כך עשו בני מיעוטים מדוכאים בכל הדורות, וליהודים היתה בוודאי סיבה יותר טובה לכך מאשר לרבים אחרים.

גולדה מאבוביץ ספגה את אווירת הפוגרום הפרמננטי יחד עם חלב האם. אם לשפוט לפי זיכרונותיה שלה, הרי סיפורים על האנטי־שמיות היו הרשמים הראשונים שלה בחיים. נדמה כי בדמיונה הילדותי התערבבו סיפורים אמיתיים ואגדות.

כך, למשל, היא מספרת כיום כי סבה, אותו לא הכירה מעולם, היה אחד מן ה„חטופים” שמילאו תפקיד כה מרכזי בספרות־היגון היהודית. מספרת גולדה:

„הוא נילקח מביתו בהיותו בן 13, ו־13 שנים שירת בצבא הרוסי. אף ניסו לאלץ אותו להמיר את דתו, גם על־ידי עינויים גופניים. שעות על שעות היה עליו לכרוע ברך על אפונים יבשות, שהיו מפוזרות על הריצפה

גולדה הצעירה: בריחה מהבית

— אבל הוא לא נכנע. כנראה היה איש דתי מאוד. כל שנות שירותו צבא — שלוש־עשרה שנים! — לא בא אוכל מבושל אל פיו, כדי שלא ייכשל באכילת טריפה. ואחרי שנשתחרר — כך סיפר אבי — חשש שמא בכל זאת חטא, אפילו בלא־יודעין, ולכן ישן שנים רבות על ספסל בבית־הכנסת, כשאבן משמשת לו במקום כר, כדי לכפר על חטאיו.”

סיפור זה נושא את כל הסממנים של סיפור מן הסוג שנהגו הורים יהודיים בגטו לספר לילדיהם, למטרות חינוכיות. אבל בדמיונה של גולדה נשתמר כסיפור אמיתי על סבא אמיתי, והיא חוזרת עליו בכל הרצינות כעבור שבעים שנה.

הפוגרום שלא היה

גם פוגרום אינו חסר בעולם זיכרונותיה של גולדה. אמנם לא ראתה מעולם פוגרום ממש. אבל אין זה חשוב. פוגרום מדומיין משפיע לא פחות מפוגרום אמיתי.

וכך היא מספרת, בצורה פלאסטית: „(פשטה) שמועה על פוגרום שיתחולל בקייב. גרנו בקומה הראשונה. אני זוכרת שעמדתי בכניסה, על המדרגות שהוליכו לקומה השנייה, אל דירת השכן, יחד עם בת השכן, וראיתי איך אבי ואביה מנסים לבצר את הכניסה לבית בהצמדת קרשים לדלת. למזלנו לא היה אז פוגרום, אבל את האווירה של טרם פוגרום לא שכחתי.”

גולדה ובעלה: האיש הנעלם

זה קרה — אם קרה — לפני שגולדה היתה בת 5 — בעיר שממנה אינה זוכרת אפילו את צורת ביתה.

כשהיתה בת 5, חזרה המישפחה מוכת־הרעב לפינסק. היא גרה לייד תחנת־המישטרה. „היינו שומעים את צעקות האימים של הבחורים והבחורות שהיו עצורים שם בגלל פעילותם הבלתי־ליגאלית, היו מכים אותם שם מכות־רצח.” ועוד זיכרון מפינסק: „באותם ימים נכנסה יחידה של קוזאקים לפינסק. הם היו דוהרים על סוסיהם ברחובות העיר, וכל מי שניקרה על דרכם, נדרס. הם אף היו מכים באכזריות כל בחור ובחורה שנתקלו בהם.” תמונה הנראית קצת מוגזמת, אך שנחרתה בלב הילדים. כעבור שנים, כאשר כבר חיתה המישפחה בארצות־הברית, ראתה אחותה הקטנה של גולדה שוטרים רכובים בראש תהלוכת פועלים. היא פרצה בצעקות „אמא! הקוזאקים באים!”, נפלה למישכב והיתה חולה שבועות.

זהו עולם הילדות של גולדה — לא זיכרונות ממש עם כל הטוב והרע, אלא זיכרונות מזוקקים, מעובדים, מכוונים כולם בכיוון אחד: „מה הם הזיכרונות שנשאתי עמי (מרוסיה)? זכר הקוזאקים, זכר ליל תשעה באב, זכר הביצות של פינסק, חיי הרעב בקייב, הצעקות מתחנת־המישטרה...”

זוהי, יולי, אחת העובדות המכריעות של ישראל בפרוש תשל״ג: כראש המדינה החזקה ביותר במרחב השמי, המחזיקה בשטחים כבושים עצומים, השולטת ללא־סייג במיליון וחצי ערבים חסרי־ישע, — עומדת אשה החייה בזיכרונות של ערב־פוגרום, של קוזאקים אכזריים, של מיעוט חסר־מגן.

„העולם כולו נגדנו...”

בכך מסמלת גולדה מאיר את המדינה כולה. בתת־ההכרה הלאומית שוכנות זו בצד זו שתי תבניות נפשיות: התבנית של הגטו היהודי, המופקר לחסדי קוזאקים ונאצים, שבכל רגע מאיים עליו הגורל של קישינב ואושוויץ — והתבנית של ישראל הכובשת, האדירה, המצפצפת על העולם המתנכר והרוחשת בוז תהומי למאה מיליון ערבים.

שתי תבניות אלה חוזרות ללא הרף בכל ויכוח בישראל, והם המושמעים בפי גולדה בנשימה אחת: „האוייב הזומם להשמידנו” ו„צה״ל ינחיל תבוסה ניצחת לכל שליט ערבי שיפתח במילחמה חסרת־תוחלת.”

לכאורה יש כאן סתירה. אך למעשה משלימות שתי התבניות זו את זו, ומשמשות לחילופין את אותה המטרה. מפני שהעולם התנכר ליהודים ועמד מנגד כאשר נרצחו שישה מיליונים, יש לישראל הזכות לצפצף על דעת העולם. מפני שנהגו ביהודים באכזריות, מותר ליהודים להפעיל „ציונות אכזרית”.

אומה חזקה מדורי־דורות, שבעת מילחמות, כמו בריטניה, לומדת במשך הזמן את חוכמת ההתאפקות, את התבונה העמוקה של ההגבלה העצמית. אך אומה קטנה, שקפצה בדור אחד את הקפיצה העצומה מרכבות אושוויץ לטורי־השיריון של ששת־הימים, חסרה מעצורים פנימיים כאלה.

„העולם כולו נגדנו, אבל לנו לא איכפת!” היא שירו של עם נירדף, שהופקר לגורלו המחריד על־ידי העולם כולו. כאשר עם זה הפך לפתע אומה צבאית כובשת, קיבל אותו שיר משמעות אחרת לגמרי — הצדקה לכל מעשה.

כמה פעמים פנו מדינאים זרים אל גולדה בשאלות

גולדה כילדה: ללא דייסה

(המשך מעמוד 21)
כמו: „אתם היהודים הייתם עם נרדף במשך דורות כה רבים — איך זה אתם אדישים כל־כך לגורל פליטים ערביים? איך זה דווקא אתם סותמים בארות של בדואים ומרעילים תבואות של עובדי־אדמה?" תשובתה של גולדה היתה בכל פעם מוחצת וזועמת, בלשון: „איך אתם מעזים לבוא אלינו בטענות? אתם שתקתם כאשר רצחו שליש מעמנו! אסור לכם בכלל לפתוח פה נגד יהודים!"

בהכרתו או בתת־הכרתו של כל יהודי חיים זיכרונות הגטו. צבר בן צבר, שעבר שלוש מילחמות שבהן ניצח צה"ל — הוחדרו בו זיכרונות אלה על־ידי מערכת החינוך, הסיפרות והפולקלור של מדינת ישראל. כל כלי־התיקשורת האדירים במדינה מגוייסים כדי לנטוע בו „תודעה יהו־דית" זו.

גולדה מאיר עצמה, האשה שכל הזיכרו־נות האלה באו לה באופן בלתי־אמצעי, החייה אותם בכל יום של חייה, היא הנציגה האי־דיאלית של הגטו החמוש, העיירה היהודית שהיתה לאימפריה.

סבתא בשם גולדה

שים אדם אינו מכיר את עצמו. אבל כאשר אדם מתאר את עצמו, מגלה עצם התיאור הרבה על תכונותיו.

לא מכבר, כאשר תיארה גולדה את עצמה, היא פתחה במילים: „מאבא קיבלתי את העקשנות..."

כך מעלה גולדה את „העקשנות" על ראש מעלותיה וסגולותיה.

לפי מילונו של יהודה גור, עקשן הוא אדם „קשה־עירף, קשה לב, מתעקש בדעתו ומחזיק בה." אין זו בהכרח תכונה חיובית. אמנם, אם העקשנות צמודה לאידיאלים חיוביים — רדיפת־צדק, שאיפה לחופש, חיפוש האמת — היא יכולה לשרת מטרה טובה.

אבל כשהעקשנות מופיעה כערך בפני עצ־מו, כאידיאל עצמאי, היא יכולה להיות תכונה שלילית — מקור של צדקנות בלתי־נסבלת.

את העקשנות, כך טוענת גולדה, ירשה מאביה הנגר. הוא מצטייר בכל תיאוריה כשתלטן, עקשן, אדם שלא שינה את דעתו לעולם.

כשהיתה גולדה בת 5, נסע לבדו לארצות־הברית, כדי להרוויח כסף ולחזור לרוסיה. אולם משנסתבכה הבת הבכירה, שיינה, בפעילות ציונית־סוציאליסטית, הזמין האב את המישפחה אליו לאמריקה. הבת שיינה ברחה מהבית, כשרצה לכפות עליה את טעמו בלבוש ובהתנהגות. גולדה ברחה אף היא, כשסירב להרשות לה ללמוד בבית־ספר תיכון. במשך כל השנה שהיתה מחוץ לבית, לא כתב לה האב העקשן אף מילה אחת.

התבנית ברורה ושיגרתית: אב רודן ו־שתלטני, אך אהוב על בתו המעריצה. האגדה הנושנה של אלקטרה. גולדה הקטנה שואפת להיות כאביה הנערץ, הופכת את עקשנותו לאידיאל של חייה, משתדלת להידמות גם בחי־צוניותה לגבר נחוש החלטה.

האב היה פועל בעל הכרה, עסק כל חייו בפעילות באגודה המיקצועית. דרכה של הבת אל חיי־הציבור, הסוציאלים והאיגוד המיקצועי היתה נתונה. דירבנה אותה לכך אחותה הבכירה, אותה העריצה — שיינה, שקיימה בביתם בפינסק אסיפות בלתי־חוקיות של „ה־תנועה". כשגולדה הקטנה מתחבאה מעל לתנור ומקשיבה ברטט, ואילו האם אחוזת־הפחד שומרת ברחוב פן יופיע שוטר־המקוף הרוסי, שגולדה זוכרת את שמו כעבור 70 שנה — לסוק.

בצד ההשפעה האבהית המכרעת, היתה גולדה הקטנה מושפעת מנשים. אי־שם ברקע מופיעה סבתא בשם גולדה, סמל המאטריארכאט, „ובמישפחתנו לא החליטו שום החלטה ולא עשו דבר בלי להיוועץ בה תחילה. ...עד כמה ששמעתי, יש דימיון מפתיע ביני ובין סבתא זקנה זו."

האם היתה מפוכחת יותר מהאב, והיא ניהלה את העסקים. אך גם היא היתה בעלת־אופי.

הצורה שבה נישאה לאביה של גולדה היתה בלתי־רגילה בימים ההם: היא ראתה ברחוב בחור צעיר שבא העירה להתגייס לצבא, התאהבה בו והחליטה ב־עצמה להתחתן עימו. זוג ההורים שר זמירות־שבת עד גיל מופלג, שמר על אווירה דתית, או „מסורתית", ב־בית. בבית דיברו תמיד אידיש.

ברבות הימים הפכה גולדה אתיאיסטית, כאופנת הימים ההם, היתה עסקנית במיפלגה שהיתה אנטי־דתית מובהקת. אולם היתה זאת רק תחפושת אופנתית. כמו כימעט כל בני דורה, חזרה ברבות הימים לכור־מחצבתה ה־דתי, המחופש כ„מסורתי".

כאשר אנשים כמו גולדה מנהיגים בישראל חוקי כפייה דתית ומטיפים נגד הפרדת הדת מן המדינה, אין הם משר־תים רק קנוניות עם מיפלגות דתיות. מתוך גרונם מדב־רים זיכרונות־ילדות המתגברים לעת זיקנה, האידיליה של ערב־שבת בעיירה, ליל הסדר.

גולדה עצמה למדה, במילווקי, בתלמוד־תורה, והבסיס של השכלתה המצומצמת הוא יהודי־דתי.

קפיצה מהקומה השניה

אמה של גולדה ילדה ארבעה בנים וארבע בנות — מהם נשארו בחיים, אחרי גיל הילדות, שלוש בנות.

גולדה, האמצעית, זוכרת כיצד האם האכילה פעם אותה ואת אחותה הקטנה, נתנה לכל אחת צלחת של דייסה. „(אחותי) גמרה את מנתה לפני, ואמא לקחה עוד קצת מן הדייסה שלי, ונתנה לה. אני עדיין זוכרת (כעבור 70 שנה) את הזעזוע שעבר עלי — שהנה לקחו ממני מעדן כזה, שאני מקבלת אותו לעיתים רחוקות כל־כך."

זה היה בקייב. במילווקי השתפר המצב. האם פתחה חנות למאכלי־חלב, והמישפחה גרה מעל לחנות. גולדה הקטנה נאלצה בבקרים לטפל בקונים, שעה שהאם הת־רוצצה בשוק לקנות סחורה. היא שנאה עיסוק זה — מה שגם שבגללו איחרה באופן קבוע לבית־הספר.

האם רצתה שגולדה תהיה פקידה, ותמצא שידוך טוב. אולם גולדה החליטה עוד בכיתה ב' להיות למורה.

כשסירבו ההורים להרשות לה ללכת לבית־ספר תיכון, ארזה את בגדיה המעטים בחבילה, קפצה מחלון הקומה השנייה וברחה אל אחותה, שגרה בעיר אחרת. רק כעבור שנה וחצי נכנע האב העקשן וביקש אותה לשוב — וכך הותר לגולדה ללכת לבית־הספר התיכון, ולאחר מכן לסמינר למורים.

תמונותיה מאותה תקופה מראות בחורה חמורת־פנים, גברית בהופעתה, אך לא מכו־ערת.

בספר־המחזור של שנת 1916 נרשמה גולדה מאבו־ביץ, „חברת מועדון לינקולן ומועדון למדע" של בית־הספר, כשמתחת לתמונתה המובאת הפיוטית הבאה: „הסובבים אותה / ממנה ילמדו דרכי הכבוד המושלם."

עוד לפני זה, בגיל 15, הכירה את האיש ששמו נודע בגללה בעולם: מאירסון. זוהי הדמות הנעלמת בכל זיכ־רונותיה של גולדה. היא אומרת עליו, באדיבות, ש„היה פחות איש־ציבור והרבה יותר אדם לעצמו, עם חוג של ידידים והערכה לאמנות, למוסיקה, לספרות, למחשבה

אשת־השנה תשל"ב: יקטרינה הגדולה

רצינית... תמיד אהיה אסירת־תודה לו על הרבה דברים שלא קיבלתי אותם בבית והוא־הוא שנתן לי אותם."

אולם בעל עדין זה, שנשא — כרבים מסו־גו — אשה שתלטנית, השפיע עליה לאין שי־עור פחות מאשר האב „העקשן" והרודן. גול־דה מזכירה אותו רק באקראי.

ההורים עלו ארצה חמש שנים אחרי גולדה. בנו בית בהרצליה ג', ושמרו בו עד הסוף על אווירה מסורתית.

ברחש, ערבים ומלריה

עוד בהיותה בגימנסיה הצטרפה גולדה „למיפ־לגה". מיפלגתה של גולדה היתה תמיד „המיפלגה", עם הדגש על ה"א הידיעה, אף ששמה השתנה מפעם ל־פעם. כאשר הצטרפה אליה, בהשפעת אחותה הגדולה, נקראה „פועלי ציון". למענה נאמה ברחובות מילווקי.

כבר אז לא חסרה לה לשון חריפה — תכו־נתה הבולטת כל חייה. כאשר הודיעה לאביה שהיא עומדת לנאום מעל שולחן בפינת־רחוב, הוא נשבע שיתפוס אותה בצמתה ויוריד או־תה בכוח. אך כאשר ניגש האב ושמע את בתו, מלא לבו גאווה.

גולדה הגיעה לארץ עם בעלה, אחותה ופטיפון מו־דרני נדיר, באוניה רעועה, ב־14 ביולי 1921 — עשרה שבועות אחרי יום־הולדתה ה־23. היא גרה בשכונת נווה־צדק, בקצה רחוב ליליינבלום, שילמה שכר־דירה עצום של 5 לא"י לחודש (סכום השווה ל־5000 ל"י כיום) וניגנה לשכנים תקליטים על הפטיפון שלה, בעודה ממתינה ל־קבלתה לקבוצת מרחביה.

פרשת חיי־הקיבוץ של גולדה מאירסון לוטה בערפל מוזר. פעמיים סירבו 30 חברי־הקבוצה לקבלה, ורק ב־הצבעה השלישית נתקבלה. גולדה מייחסת הסתייגות זו מאישיותה למוצאה האמריקאי.

גם הסיבות שבגללן נאלצה לעזוב, כעבור שלוש שנים, לוטות ערפל — פעם טענה שי־

הגננת הלאומית: כל הגיבורים הפכו אצלה לילדים

היו אלה „סיבות מישפחתיות", ופעם אחרת שהיו „כל מיני סיבות".

ברור שכבר אז נהגה גולדה להיות „צודקת" ו„מזועזעת" לעיתים תכופות. היא הכריחה את המיטבח להגיש לחברים דג־מלוח מקולף, למורת רוח הבחורות האחרות, שלא אהבו לקלף. היא הקפידה לגהץ את בגדיה, שוב למורת רוח הבנות, שוויתרו על הגיהוץ המפרך. היא הכריחה את החברים להחליף את ספלי האמאייל החלודים, ואף טיפסה על הסולם התלול של מיגדל־המים, לתדהמת החברים והחברות כאחד.

בן־גוריון, שבא לארץ 16 שנים לפניה, נדהם ונגעל ביום הראשון מן השפה הערבית והריחות הערביים, שבהם נתקל עם רדתו מן האוניה ביפו. גולדה מאיר התעלמה מן הערבים בכלל, ראתה בהם חלק מן הנוף — מטרידים פחות מן המלריה, ובהרבה פחות מן הברחש — אך שייכים לאותו סוג.

„הדבר היחידי שהביא אותי לכלל ייאוש היה הברחש. מרחביה נמצאה בין שני כפרים ערביים ומזמן לזמן היו יורים עלינו — אבל האמנתי שיבוא זמן ונחייה איתם בשלום. במרחביה היתה מלריה, וגם אני חליתי במלריה ושכבתי בבית־החולים, אבל האמנתי שיבוא יום ולא יהיו ביצות ולא תהיה מלריה. אבל הזבובונים האלה — האם יבוא להם סוף?"

זאת היתה טעותה של גולדה. היתושים נעלמו. הברחש כימעט נעלם. אבל הערבים לא נעלמו — ו־50 שנה אחרי שהצטרפה לקבוצת מרחביה התייחסה אליהם גולדה באותה אי־הבנה טוטאלית, באותה התעלמות גמורה, כפי שעשתה אז.

שור בחנות חרסינה

כשעזבה את מרחביה „מכל מיני סיבות," לא הלכה גולדה מאירסון להוראה.

אכן, נדמה שלא עבדה אף יום אחד במקצוע זה — אף שנהגה כל חייה כמורה או כגננת, בייחסה לזולת.

גולדה הלכה לעסקנות — המיקצוע היחידי שבו עסקה כל חייה. היא עברה את הדרך הקלאסית של עסקן מפא"יי — שנתיים עבדה בהנהלת סולל־בונה, משם עברה למועצת־הפועלות ולוועד־הפועל של ההסתדרות, משם לוועד־הפועל הציוני ולוועד הלאומי. כשנאסרו מנהיגי היישוב ונכלאו בלטרון, מילאה את מקומו של משה שרת כראש המחלקה המדינית של הסוכנות — מישרד־החוץ של המדינה־בדרך.

עם קום המדינה, היתה גולדה שייכת לגארניטורה השנייה של מנהיגות מפא"י, בדרגה אחת עם לוי אשכול, מרדכי נמיר ודומיהם. בחיפזון הראשון של אייוש עמדות־המפתח של המנגנון הממלכתי החדש, נשלחה כ־

שרת־החוץ: אוצר של 200 מילים

שגרירות ישראל במוסקבה, אולי מפני שנולדה ברוסיה וידעה רוסית.

היה זה בשיא ירח־הדבש הסובייטי—ישראלי. ברית־המועצות היתה המדינה הראשונה בעולם שהכירה דה־יורה בישראל, מייד עם הכרזת המדינה. נשק קומוניסטי — מרובים ומיקלעים ועד מטוסים — זרם לישראל. הכרזתו המפורסמת של אנדריי גרומיקו באו"ם, שהיתה מנוסחת בסיגנון ציוני בולט, ביטאה את התפנית המדהימה של סטאלין לטובת ישראל.

יחסים אלה היו עדינים מאין כמוהם. ברית־המועצות היתה מעוניינת להוציא את הבריטים מארץ־ישראל, לבסס כאן מדינה ידידותית. אולם סטאלין היה גם מודע לרגשות העמוקים שהמדינה החדשה עשוייה לעורר בקרב מיליוני היהודים בברית־המועצות עצמה.

לתוך מצב עדין זה פרצה גולדה מאיר כמו שור לתוך חנות של כלי־חרסינה. בסך הכל שהתה במוסקבה ארבעה חודשים — מסוף אוגוסט 1948 עד ינואר 1949. זמן קצרצר זה הספיק כדי להרוס כימעט ללא־תקנה את יחסי ישראל—ברית־המועצות — ולעורר מחדש את התנועה הציונית בארץ הסובייטים.

גולדה היתה, אולי, האדם האחרון שיכול היה לקשור יחסים טובים עם שליטי מוסקבה. כפי שהודתה לא פעם, השאירו בה שמונה שנות־חייה הראשונות ברוסיה זיכרונות זוועתיים בילבד. השגרירה הראשונה לברית־המועצות שנאה בעומק ליבה גם את רוסיה וגם את המישטר הסובייטי.

היא ראתה את עצמה מלכתחילה כשגרירת ישראל ליהדות ברית־המועצות. ביקוריה ההפגנתיים בבית־הכנסת של מוסקבה עוררו סצינות של התלהבות המונית, שצולמו ופורסמו ברחבי העולם. במישרדו של הרודן הזקן בקרמלין נידלק אור אדום. הוא החליט, כנראה, שהסכנה הפנימית של התעוררות הציונות בבריה"מ עולה בחומרתה על כל שיקול סובייטי אחר כלפי ישראל.

בתפקיד זה כבר הראתה גולדה את כל סגולותיה המייוחדות כמדינאית: אי־היכולת הטוטאלית להבין זרים ולנהל עימם מישחק פוליטי, בצד הכישרון העילאי לנגן על מיתרי־ליבם של יהודים.

יקטרינה הגדולה

בינואר 1949, אחרי הבחירות לכנסת הראשונה, החזיר בן־גוריון את גולדה ארצה, מסר לידיה את מישרד־העבודה. יתכן שהשפיע גם החשש שגולדה עלולה לגרום לשואה ביחסי תל־אביב—מוסקבה.

ב־1956 הפכה בן־גוריון לשרת־החוץ. כל עוד רצה להעמיד פנים של רודף־שלום השאיר את משה שרת על כנו. אך כאשר החליט להתחבר עם שני מישטרים קולוניאליים, צרפת ובריטניה, כדי לתקוף את מצריים — חיפש שר־חוץ נוקשה לגישה החדשה. ערב מיבצע־סיני זרק את שרת, מינה את גולדה מאיר.

בתפקיד זה לא הבריקה גולדה, ולא לכדה את אהדת הציבור הישראלי. התפקיד, הצטמצם כולו בקיום מגעים עם הגויים, לא איפשר לה להפעיל כראוי את כישרונה הגדול ביותר.

השגרירים הזרים השמיעה את אותם הנאומים שהרטיטו את ליבות היהודים. אולם הדיפלומטים הגויים הגיבו אחרת. הם ראו בה אשה צדקנית, מתחסדת, אי־פוליטית, רדודה ונוקשה. הם לא סבלו אותה.

לבן־גוריון עצמו היתה סיבה טובה להתחרט על הכנסת אשה זו לצמרת הממשלה. כי גולדה מאיר מילאה את התפקיד המרכזי בהדחת דויד בן־גוריון ב־1963, כשפחד נערי־החצר הצעירים של בן־גוריון נפל על ההנהגה הקשישה. שינאתה הלוהטת של גולדה למשה דיין ולשימעון פרס, עוד מהימים ששניים אלה ניהלו מדיניות־חוץ פרטית והתעלמו מקיום שרת־החוץ הרישמית, הפכה שינאה לבן־גוריון עצמו. אחרי הפילוג, ניהלה את המאבק הקשוח ביותר נגד רפ"י.

אילו הקשיב לוי אשכול לעצתה במאי 1967, תחת להקים את ממשלת הליכוד הלאומי, היה משה דיין כיום עסקן נשכח בשולי האופוזיציה.

עלייתה לשילטון נראית כצירוף של מיקרים. מיקרה הוא שאשכול נפטר משבץ־לב. מיקרה הוא שיחסי הכוחות בצמרת היו מאוזנים כפי שהיו, ושלא היה לתפקיד העליון מועמד סביר אחר מקרב מפא"י.

אך כמו למיקרים אחרים, נראה שגם למיקרה זה היה הגיון נסתר.

גולדה ודיין על גדת התעלה: להגיד „לא" לכל העולם

"סוכריה" מיוחדת בבנק לאומי

עד 31 בדצמבר, מועד סיום "כח ח"י כפליים"

"כח ח"י כפליים", תכנית החסכון המצליחה של בנק לאומי, מעניקה הטבה מיוחדת במשך חודש דצמבר, למי שיצטרף למסלול החסכון החד פעמי.

11% מענק מיוחד עד-.3960 ל"י

נוסף ליתרונות הבאים: • מענק מידי בשעור 10% • רבית והצמדה למדד על הקרן והמענק המידי • הכל פטור ממס. המענקים ישולמו בתום 6 שנות חסכון.
פרטים נוספים בכל סניפי בנק לאומי, בנק אגוד ובנק ערבי-ישראלי!

בנק לאומי

פרסום א. מל

מאת יגאל לביב

צימצום האשראי -

חיזוק ההון־השחור

מדיניות האוצר — להילחם באינפלציה באמצעות צימצום האשראי הבנקאי בארץ ומחו"ל — מחטיאה את המטרה ותגרום להתעצמות הסקטור השחור במשק. סוף־סוף הכיר גם שר האוצר, **שימחה ארליך**, כי ההון השחור הוא אחד משלושה הגורמים העיקריים לאינפלציה. כאשר תקציב המדינה מרוסן ותוספת־השכר מהווים רק חלק זעום מן הביקוש (לפי מחקר מקיף של הכלכלנית אסתר אלכסנדר ממשרד ראש־הממשלה), הרי שנותר רק ההון השחור כמקור לביקוש היוצר העלאות מחירים וסיחרור אינפלציוני.

היקף ההון השחור מתקרב עתה לממדי התקציב הלאומי, וכולו חסר פיקוח. הפשיטות של אנשי המסים בשבועיים האחרונים הראו, כי שני־שלישים מאלה שפשטו עליהם אינם מנהלים ספרים כחוק. יוצא, כי רק ההימנעות מתשלום מס־ערך־מוסף מגדילה את ההון השחור בכ־30 מיליארד לירות לשנה. האוצר יגבה השנה כ־15 מיליארד לירות מע"מ מאותו מיעוט המקפיד לשלמו. עבור כסף הניתן כיום מחוץ למיסגרת הבנקאות משלמים 43 אחוזים מראש, שהם 67—70 אחוזים לשנה!

עתה בא האוצר ומצמצם עוד יותר את האשראי הבנקאי, פוגע שוב בסקטור היצרני משלם־המסים. מי שלווה כסף בבנק, גם משלם עליו מסים! אם מצמצמים את האשראי הבנקאי, מעבירים עוד חלקים של המשק למעגל ההון השחור ומגדילים את הסקטור החי מחוץ לכל רישום.

מתנות לעשירים

נגיד בנק־ישראל, **ארנון גפני**, הציע לחברי ועדת־הכספים של הכנסת לתבוע משר־האוצר שיגלה מהו היקף הסובסידיות להון שנותן האוצר השנה, ומה היקף ההנחות ממסים הניתנות השנה

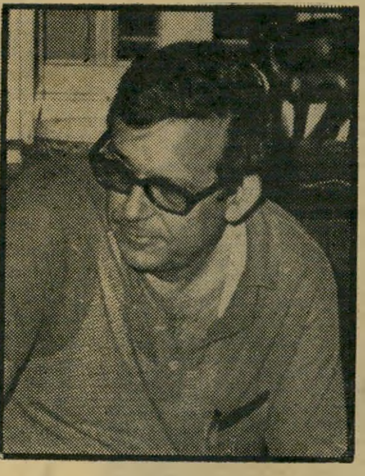

נגיד גפני
איפה הח"כים?

לגופים כלכליים. על היקף ההנחות ממסים אין בידי כרגע נתונים, אולם על היקף הסובסידיות להון ניתן ללמוד מחישובי החוג לכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים.

בתקציב השוטף נמסר כי היקף הסובסידיות להלוואות ממשלתיות, לחברות ולעצמאיים, עולה על 20 מיליארד לירות. זהו ההפרש שבין הריבית שהיה על מקבל ההלוואה לשלם בשוק החופשי לבין מחירה על חשבון המדינה. ההלוואות הללו ניתנות ל־6 שנים, בריבית ממוצעת של 14%. על כל מיליון לירות בתנאים כאלה מקבל הלווה כל שנה מתנה בגובה הפרשי הריבית, שהם לפחות 26%, או 260 אלף לירות לשנה (על כל מיליון!). במשך 8 שנים תתפח המתנה עד כדי 2 מיליון לירות ויותר, על הלוואה שלקח בגובה מיליון אחד בלבד!

פירצה במס

מאפשרת רווחים

פירצה בחוקי מס־ההכנסה איפשרה למומחה המיסים וההצמדות, **יוסף ריגר**, לפתח טכניקה של צבירת רווחים גדולים.

לפני כשנה תוקנה תקנת־מס המאפשרת לשלם מס של 10% בילבד על רווחים אינפלציונים. מצד שני, מותר כיום לנכות מהמס הוצאות שכירות אמיתית במלואן, וכן מותר שלא לשלם מס על רווחי הצמדה באיגרות חוב ממשלתיות.

עתה עושים את התרגיל הבא: נניח שאתה בעל מיפעל, ששוויו בספרים מיליון לירות, אחרי ניכוי פחת של כמה שנים, כאשר לא ניכית את הפחת המלא כפי שאתה רשאי, אתה מוכר את המיפעל בסכום של, נניח, 10 מיליון לירות. יש לך כ־9 מיליון לירות רווח אינפלציוני, שעליהן אתה משלם מס של 10%, ונשאר לך כ־8 מיליון לירות, שאותן אתה משקיע בצמודים. אחר־כך אתה שוכר את המיפעל מן הגורם שלו מכרת אותו, ואתה מנכה את הוצאות השכירות כהוצאה מלאה מהכנסותיך. כך יוצא שאתה ממשיך למעשה להפעיל את המיפעל כבעבר, אלא שעכשיו אתה מנכה את הוצאות ההשכרה מהכנסות המיפעל ומקטין את מס־ההכנסה ששילמת קודם, שהיה עד 60% מהרווח. נוסף לכך אתה נהנה מהכנסות מהשקעת־הכסף בצמודים.

אם אין לך רכוש, אתה יכול לעשות אותו תרגיל כאשר אתה לווה כסף צמוד וקונה רכוש, נניח מחשב, ועושה אותו דבר, כאשר הוצאות הריבית וההצמדה שאתה משלם לבנק על ההלוואה הן הוצאות מוכרות מלאות מדמי־השכירות שאתה מקבל. בתום תקופת השכירות אתה מוכר את הנכס ומשלם על הרווח האינפלציוני רק 10% מס, וכך מרוויח כימעט את כל הקרן שאתה מקבל תמורת הנכס במכירתו. למשל: אתה קונה מחשב בחצי מיליון דולר, משכיר אותו ב־50 אלף דולר לשנה. את הכסף לקניית המחשב לווית מן הבנק, ואתה משלם לבנק את ההלוואה מדמי השכירות שאתה מקבל. אתה מרוויח את הפרש המחיר הנוסף שאתה מקבל על המחשב כאשר אתה מוכר אותו בתום השכירות.

מישרדים של

עורכי־דין ישראליים

בניו־יורק

בניו־יורק פועלים רשמית שני משרדים של עורכי־דין ישראלים. המדובר במשרד ישראלי ולא בעורך־דין ישראלי הפועל כחלק ממשרד עורכי־דין אמריקאיים. המשרדים הם של עורכי־הדין **יעקב ישראלי**, **יוסי ירושלמי** ושל **אמנון שיבולת**. משרד ישראלי נוסף פועל בלוס־אנג'לס. עיקר עיסוקם של המשרדים הללו אינו בישראלים או ביורדים, אלא באמריקאים שיש להם עסקים בישראל.

אילת: כיצד קונים

קרקע למלונות

מאז מילחמת יום־הכיפורים חל שיתוק כימעט בהרחבת שטחי המלונות באילת. בחמש השנים האחרונות הוקם באילת מלון „אמריקנה" (105 הדרים), של המשקיע **דויד אפל** משיקגו, ליד בקעת הירח, ונוספו 40 חדרים במלון „קראוון", בחוף אלמוג, של **גדי בן־זאב**. שינויים אחרים היו בבעלות. מלון „מלכת שבא" נרכש על־ידי קבוצה פרסית ומאז הוא סגור (80 חדרים), ומלון „עדי" נרכש על־ידי „קופל טורס", המפעילו בשם „אופיר" (30 חדרים). תוספת החדרים נטו בחמש שנים מסתכמת ב־65 חדרים.

הגדלת שטחי המלונות יכולה לבוא רק על־ידי בניית מלונות חדשים, ולשם כך דרושה קרקע. הקרקע כולה בידי מינהל־מקרקעי־ישראל. המינהל הוציא לאחרונה מיכרזים לשטחי קרקע לשלושה מלונות נוספים — כל מישבצת מלון בת 6 דונם במחיר של 1.2 מיליון לירות לדונם. על כל מישבצת ניתן לבנות מלון בן 250 חדר. מכאן יוצא, שמחיר הקרקע לחדר הוא 28.8 אלף לירות. משרד התיירות נותן כיום הלוואה לכל חדר במלון חדש במקום השיטה הקודמת של החזרי מסים. ההלוואה היא מ־321 אלף עד 450 אלף לירות לכל חדר, ברבית של 23% לא צמוד, לפי דירוג המלון. יוצא כי מחיר הקרקע לכל חדר הוא כ־12% מהמענק הניתן, בעוד שקודם לכן היה מחיר הקרקע לחדר עד 3% מן המענקים הממשלתיים.

„בתנאים האלה," אומרים נציגי אגודת „אילות" שהוקמה לשם הקמת מלונות עממיים ובעליה הם 60 מאזרחי המקום, „לא כדאי לבנות מלון אלא לרכוש את הקרקעות מן המינהל לשם ספקולציה."

מחיר דונם קרקע למלון היה לפני 4 שנים 300 אלף לירות. כיום מחירו 1.2 מיליון. מי שזכה במיכרזים ועשה פיתוח שטחי וקל על הקרקע, בלי להשקיע הרבה, יכול להחזיקה שנתיים ולמכור אותה ברווח הון של 100% לשנה. אם יעשה פיתוח קל לא יכול המינהל לקחת ממנו את הקרקע.

מחירים מופקעים

בייבוא טלוויזיות

אחרי שהוכח לפני שבועיים במדור זה, כי יבואני המכוניות דורשים ומקבלים מחירים מופרזים לעומת העלות בייבוא אישי, כדאי לראות מה קורה בתחומים אחרים.

טלוויזיה צבעונית עולה כיום לצרכן בין 39 אלף לירות ל־60 אלף לירות, לפי הדגם והגודל. בייבוא אישי ניתן להשיג טלוויזיה מעולה מתוצרת „ראנק" הבריטית, למשל, עם שלט־רחוק, במחיר המתחיל ב־25 אלף לירות (22 אינץ'). מי שרוצה לקנותה בישראל בזול, ולא לנסוע לשם כך לבריטניה, יכול לעשות זאת באמצעות חברת „שקל" המסתפקת ברווח של 15% על הייבוא (ולא 150%, אצל ייבואנים אחרים). טלוויזיה צבעונית תוצרת „ראנק" עולה 238 לירות אנגליות בנמל חיפה; המחיר כולל הובלה אווירית וביטוח לישראל. על עלות

טלוויזיה צבעונית
בחצי מחיר

זו, שהיא 7,740 לירות, יש להוסיף מסים בשיעור של 176%, שהם עוד 11,382 לירות. סך־כל העלות היא כ־24 אלף לירות.

פת ימנה את

תיכון למנכ"ל

אם יקבל **גידעון פת** את תיק התעשייה, המסחר והתיירות, הוא ימנה את **דן תיכון** כמנכ"ל המשרד במקום **עמוס מר־חיים**. תיכון הוא איש המיפלגה הליברלית בירושלים, ומאז עלה הליכוד לשילטון הוא מתקדם בסולם הפקידות הממשלתית בצורה מסחררת.

עמוס מר־חיים מונה מנכ"ל בתקופת השר **חיים בר־לב** ונשאר בתפקידו גם בתקופתו של **יגאל הורביץ**.

ב„לופטהנזה" מכירים רק בערבית

חברת־התעופה הגרמנית „לופטהנזה" צירפה למנות האוכל שהיא מגישה בקוו המזרח־התיכון פתק, המבטיח כי במנה זו אין בשר חזיר. הפתק מוכנס גם למנות בקו לישראל. למרבה הפלא כתוב הפתק בכמה שפות, כולל ערבית, מבלי שאות עברית מופיעה בו. נראה כי אנשי „לופטהנזה" סבורים כי החזיר אסור על מוסלמים ומותר ליהודים.

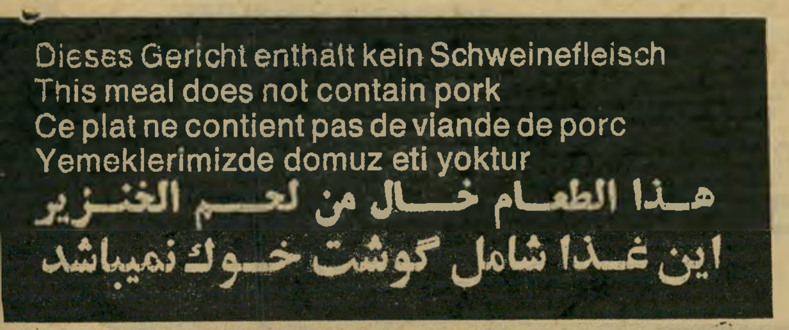

מה זה אנטי מחיקון של Metz צבע ?!

היחידה עם BURST REVIVER "אנטי-מחיקון"

נאמר בהודעה שפירסמה היום ע' ידי סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס".

...לשעבר וילי בראנדט, ש־ הוא עתה יו"ר המפלגה הסוציאל־ דמוקראטית. היא ניהל את המו"מ,

...נאם תסכים לשיבה... 160,000 פלי־ טים הנמצאים עתה בסין.

מקלטי־טלוויזיה צבעוניים יוכלו לקלוט סרטים שצבעם „נמחק"

הודות למכשיר שהומצא על־ידי חב' מץ המבטל מחיקת־הצבע

מאת מיכאל גרטי, סופר „הארץ"

מאמ"ש אפשר לקלוט בצב־ עים את כל שידורי הטלוויזיה הישראלית שהוכנו במקורם בשידורי צבע. עד כה „מח־ קו" ברשות השידור את ה־ צבע בשידורים אלה והם נק־ לטו בשחור־לבן גם במקלטי טלוויזיה צבעוניים. ההזרת הצבע מתאפשרת באמצעות מכשיר אלקטרוני, המבטל את „מחיקת" הצבע. המכשיר, שמחירו כאלפיים ל"י, פותח על־ידי מהנדסי חברת מץ ו־ הוצג אמש בבניין החברה ב־ בני־ברק.

מנכ"ל מץ בישראל, מר יצ־ חק פוגל, מסר שהחברה תהל בשיווק המכשיר בימים הקרו־ בים. לדבריו מותאם המכשיר כיום למקלטי הטלוויזיה של מץ, אך החברה עוסקת בפיתוח מכ־ שירים דומים בעבור מקלטי ה־ טלוויזיה הצבעוניים המיוצרים על־ידי חברות אחרות.

✶

לדברי מר שמואל עדן, מהנ־ דס אלקטרוניקה בחברת מץ, ה־ מכשיר, שגודלו כגודל שתי קופסאות סיגריות והמותקן ב־ תוך המקלט, מחזיר את אלמנט הצבע, ש„נגזל" בידי רשות ה־ שידור. בתשובה לשאלת סופר „הארץ" הדגיש מר עדן, שכל ניסיון „למחוק" את הצבע ב־ צורה שונה כדי לנטרל את ה־ מכשיר החדש, יגרום לירידה דרסטית באיכות התמונה המ־ שודרת.

✶

כבר שנתיים מתנהל ויכוח בין חברת מץ לבין רשות השי־ דור ומשרד התיקשורת בנושא הסרת הצבע משידורים, שהם במקורם צבעוניים. לפני כשנה — בדיון שנערך בעתירה נגד רשות השידור, שהגישה חברת מץ — הודתה הרשות שאכן היא מסירה את הצבע משידורים רבים כמו סדרות הסרטים פול־ דארק, האחים, תשע בריבוע, היים שכאלה ועוד. לאחר שבית הדין הגבוה לצדק קבע שאין מהובת רשות השידור להעביר שידורים אלה בצבע, פנו ראשי החברה בישראל בבקשה לחב־ רת מץ בגרמניה לפתח מכשיר אלקטרוני, שיוכל להתגבר על הסרת הצבע.

✶

לאחר עבודה של חודשים את־ דים הצליחו מהנדסי מץ בגר־ מניה ובישראל לפתח מכשיר אלקטרוני המותאם לטלוויזיות הצבעוניות של מץ ומאפשר ק־ ליטת שידורי הצבע המחוקים בצבעים, במכשירים המיוצרים על־ידי החברה.

מנהל חטיבת היצוא של מץ, כבר נפגש עם גורמים בקפריסין וביוון כדי לייצא מכשירים אלה לארצות שבהן קיימת איתה בעיה.

הארץ 31.8.78

...כדור רגל אנגלי
האחים, תשע בריבוע
תיאטרון הכורסא
ותוכניות אחרות
בטלוויזיה הישראלית
בצבע!

ניתן להשיג בגדלים "26 "16 "14.

מץ-צבע. מימד חדש בטלוויזיה צבעונית.

פרטים אצל הסוכנים המורשים למוצרי מץ ובבית מץ. רחוב מודיעין 19, בני ברק-רמת גן

הספקה מיידית!

במדינה

העם

שמץ של מרירות

האיש שנעדר והאשה שנפטרה הצניעו את הרגע הגדול של מנחם בגין

שניים חברו יחד לרוקן את הרגע הגדול של מנחם בגין מתוכנו: אנוור אל־סאדאת החי וגולדה מאיר המתה.

אל־סאדאת „בלט בהיעדרו”. הביטוי השיגרתי קיבל, במיקרה זה, את מלוא משמעותו האמיתית. בהיעדרו, בלט נשיא מצריים הרבה יותר מכפי שהיה בולט בנוכחותו. בחוש הדרמאתי האופייני לו, הבין אל־סאדאת כי אי־הופעתו לטכס חלוקת פרס־נובל לשלום תדגיש את חשיבותו יותר מאשר הופעתו.

אילו הופיע, היה נוצר שיוויון חזותי ומדיני בינו ובין בגין. בהיעדרו, הובלט אי־השיוויון בין האיש אשר יזם ובא לירושלים, ובין האיש אשר הגיב וקיבל את פניו.

ואילו גולדה מאיר השתלטה, במותה, על החדשות. המוות חזק מכל פרס. דמותה של גולדה תפסה את מרכז הבמה הציבורית, הלאומית והבינלאומית. מדינאים מארצות רבות שלחו שדרים ופירסמו הודעות. כמה מהם הודיעו שיבואו ארצה — והטכס באוסלו נדחק לקרן־זווית לעומת הלווייה.

שום דבר לא הרתיע את מנחם בגין מלטוס אל הבירה הצפונית עטופת־הצינה. בשבילו, היתה זאת פיסגת חייו. האיש שהוגדר פעמים כה רבות כ„טרוריסט”, שתואר כ„צמא־דם”, שהושמץ כ„פאשיסט”, שהפגינו נגדו מפני שהוא „מיכשול ל־שלום” — ראה בטכס של קבלת פרס־השלום רהביליטציה עולמית צודקת ומ־הדהדת.

אם התגנב השבוע שמץ של מרירות לליבו של מנחם בגין, היה זה אך טבעי.

ראש הממשלה

טכס מביך

בלי חיבוקים ובלי נשיקות חולק הפרס לחתני השלום שאיננו

הטכס היה צנוע. חסר בו הברק של אירוע היסטורי. התיזמורת אך יצאה כדי חובה, המלך ויורש־העצר נראו כאילו הם מתאפקים בקושי מלהירדם, הנאום של היושבת־ראש הנורווגית היה שדוף ומ־שעמם.

מנחם בגין נראה מאוכזב. אך היה זה, מן הסתם, רושם מוטעה. לפני כל נאום גדול, מכונס בגין בעצמו, מרוכז בתוכו פנימה, מודע אך בקושי למה שמתרחש. ואחרי כל נאום גדול, חש בגין בליבו ריקנות רבה, עיניו מצועפות והוא מאבד את הקשר עם הסביבה.

הנאום עצמו הוא העיקר. ונאומו של מנחם בגין בטכס־פיסגה זה התרומם לרמתו הרגילה. הוא הבליט את כל המעלות, וגם את כל המיגבלות, של מנחם בגין כנואם־מדיני וכמדינאי־נואם.

שלושת הגיבורים. הסיגנון היה מצויין, אף כי היה זר במיקצת לחברה הצפונית המאופקת. הוא העלה את כל הדברים שהוא היה מעוניין להעלותם ב־רגע היסטורי זה: זיכרונות השואה, אשמת העולם המערבי ששתק, זכותו של עם־ישראל על אדמתו, שאיפתו לחרות. הוא אף הצליח להגניב אל תוך הנאום את כל שלושת גיבוריו המוצהרים: בנימין זאב הרצל, זאב ז׳בוטינסקי וג׳יזפה גאריבלדי.

אך הנאום גם הבליט את המיגבלות הטבעיות של האיש. בעודו מפליג בשבח השלום, בפסוקים כימעט־ליריים, לא אמר אף מילה אחת על הצד השני. הוא דיבר אל ההיסטוריה, לא אל העולם הערבי, שעימו יש לעשות את השלום. הוא החמיץ הזדמנות חד־פעמית להעלות על נס את תיפארת העבר והתרבות של עמי־ערב, למצוא מסילה אל ליבם על־ידי טיפוח גאוותם. מובן מאליו שלא העלה על דל־שיפתותיו את המילה „פלסטינים” — מילה שהיתה מחשמלת את שומעיו, ואת העולם כולו, אילו באה מפיו.

שלושה נביאים. אל־סאדאת הנעדר דיבר באמצעות שליחו וידידו, סעיד מרעי, שהוא גם חותן בתו. כשם שבגין הילל את עתיקות ישראל ואת אופיו היחידי־במינו של העם היהודי, כן הילל אל־סאדאת את עתיקות מצריים ואת אופיו המייוחד של העם המצרי. בעוד שבגין הביא כעדים את נביאי־ישראל, הזכיר אל־סאדאת כי משה רבנו נולד במצריים, וכי גם ישוע מנצרת גדל במצריים (אחרי שהוריו ברחו מאימת הורדוס, לפי הברית החדשה). דת־האיסלאם מכירה במשה ובישוע כבנביאים, שקדמו למוחמד ושסללו לפניו את הדרך. אל־סאדאת השתמש בצורה מחוכמת ב־עובדה זו, כדי להפגין את נדיבותו כלפי היהודים והנוצרים כאחד.

הנאומים לא עשו היסטוריה. ואכן, לא היתה כל אפשרות כזאת. מעל לטכס כולו ריחפה העובדה שהשלום לא נחתם — ושוועדת־הפרס לא היתה, מן הסתם, מח־ליטה מה שהחליטה, לולא היתה בטוחה, בשעתו, לגמרי כי עד ליום חלוקת־הפרס כבר יהיה חוזה־השלום חתום ומתוייק.

עגלה לפני הסוס. קשה היה לדעת מה התרחש בראשיהם של הנורווגים ה־מאופקים, שמילאו את האולם. אך אפשר היה לנחש כי קיללו בליבם את הוועדה, אשר יצרה את המצב המביך הזה.

בשעתו העניקה ועדת־הפרס את פרס־השלום להנרי קיסינג׳ר ולעמיתו הוויאט־נאמי, על כי הצליחו להשיג שלום בדרום ויאט־נאם. הנורווגים לא הבינו את אשר ידע כבר אז כל בר־דעת: שבוויאט־נאם לא הושג שלום, אלא אך אמתלה מכובדת להסתלקות האמריקאים מן הארץ מוכת־הגורל, ולהסכמתה האילמת של וושינגטון להשתלטות הקומוניסטים עליה. הפרס לא היה אלא אנדרטה לתמימות הפוליטית המביכה של ועדת־הפרס.

גם השנה לא הבינה הוועדה את המורכבות של התהליך, ואת המיכשולים בדרך. היא נסחפה בגלי ההתלהבות של אמצעי־התיקשורת, בלא הבנה מעמיקה יותר של הבעייה. התערבותה בתהליך מדיני הנמצא עדיין בעיצומו הולידה את האירוע המביך העגלה נרתמה לפני הסוס.

ביל מולדין ב„סאן טיימס”

סדר הפוך

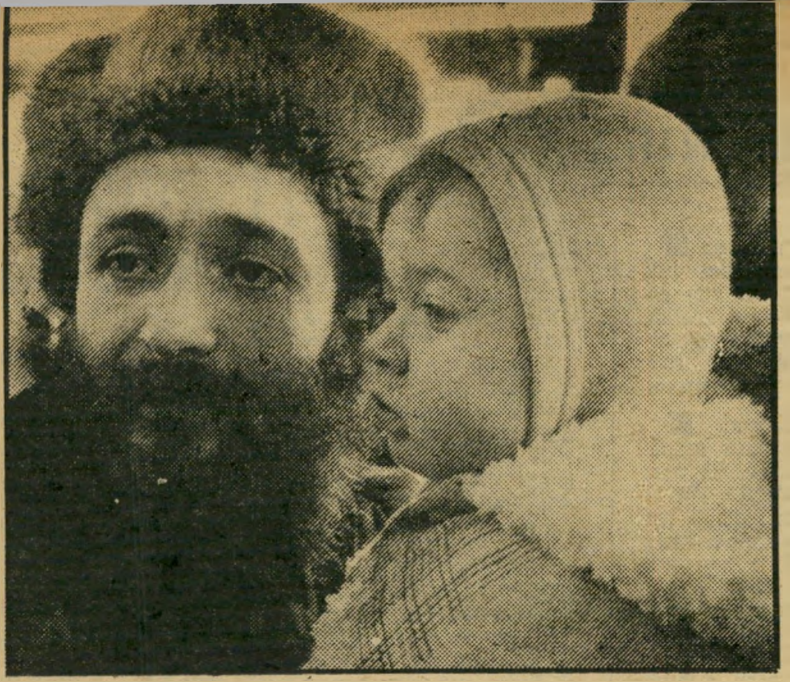

ג׳סיקה ובוריס כץ

„חתול! חתול!”

יהדות

„זאב! זאב!”

העיתון החשוב ביותר באמריקה טוען: ג׳סיקה כץ נוצלה למען תעמולה כוזבת

בדרך כלל עטים עיתוני ישראל על כל מאמר ראשי של *ניו־יורק טיימס*, העוסק בעניינים ישראליים או יהודיים, כעל מציאה גדולה. השבוע התעטפו אותם עיתונים בשתיקה עמוקה, כאשר פירסם *טיימס* מאמר ראשי על נושא כזה.

היתה סיבה טובה מאד לקשר־שתיקה זה. כי המאמר היה חסר־תקדים, ובלתי־נעים מאד.

„כץ! כץ!” נושא־המאמר היה גורלה של התינוקת ג׳סיקה כץ.

וזו לשונו:

מי זה היה ־שצעק „זאב! זאב!”? או, למען הדיוק, „כץ! כץ!”?

התינוקת של מישפחת כץ עומדת למות ממחלה, כך צעקו, ורק הרפואה האמריקאית המהוללת מסוגלת לרפאה. אך הרוסים הנוראים האלה אינם מרשים לג׳סיקה ולהוריה, בוריס ונטליה כץ, להגר.

ההפרזה גברה והלכה, בקריאות־עזרה של ההורים, בכינוסי־מחאה, במאמרי עיתונים ובבקשות של חברי־הקונגרס. מצבה של ג׳סיקה הפך עניין בינלאומי, בה בשעה שמצבה הרפואי השתפר. בשבוע שעבר הגיעה לארצות־הברית, עם הוריה ואחותה שנולדה זה עתה, כשהיא נראית בריאה ומרגישה, כך נדמה, בטוב.

...כפי שהרופאים האמריקאיים חשדו מרחוק, קבעו הרופאים הסובייטיים באביב שעבר אבחנה נכונה, כשהתינוקת היתה בת ששה חודשים. האבחנה היתה הפרעה בעיכול, הקרוייה „סינדרום אי־קליטה”. מצב זה מונע מתינוק להפיק תזונה מחלב וממזון־תינוקות רגיל. מצבה של ג׳סיקה השתפר כאשר החלה אוכלת מזון העשוי לפי נוסחה, שנשלחה מארצות־הברית.

מדיניות „מיפלצתית”. כך היה הסיפור מסתיים באושר, לולא העובדה המביכה שרבים הוטעו להאמין שזוהי דוגמה נוקבת של שרירות־לב סובייטית. נאמר כי ג׳סיקה עלולה למות, לא רק מפני שהסובייטים אינם חפצים בהגירת יהודים, אלא גם מפני שהסובייטים הם פאראנואידים ביחס למומחי־מחשבים כמו הוריה, ומחשש פן יתגלה כי הרפואה האמריקאית עולה על זו שלהם. גם אנחנו מחינו על כך במדור זה, וכתבנו שאנחנו תמהים מי מייעץ לקרמלין לנקוט מדיניות „מיפלצתית” כזו.

ובכן, אנחנו מתנצלים בפני הרוסים. נראה שהם טיפלו בג׳סיקה היטב ושההמולה העולמית הפריעה להם עד כדי כך שהם בלעו את גאוותם והניחו למישפחת כץ לצאת. אומנם, שום מדינה אינה ראוייה לשבח על כך שהיא מניחה למישהו להגר. אולי יהרהרו מנהיגי ברית־המועצות על הסיבות לכך שאנשים כה רבים מוכנים להאמין עליהם את הדברים הרעים ביותר. אם אנשים רבים מדי צעקו במיקרה זה „זאב! זאב!”, הרי זה בגלל המינהג הסובייטי להציג לא פעם את הזאב כאילו היה כיפה אדומה.

אך המוסדות היהודיים, המבקשים ל־עשות דרמתיזציה של המצוקה היהודית בברית־המועצות, חייבים לחשוב היטב על הסיכון הכרוך בפיתוי לנצל סיפור טוב, אך כוזב. מוטב להם גם לחשוב על כל הטאקטיקה שלהם. יש להצטער על המיגבלות המוטלות על ההגירה היהודית מ־ברית־המועצות, אך אין זה הופך כל פליט פוטנציאלי קורבן של רדיפה מיוחדת. אין הן מצדיקות כל שיטה של התקפת־נגד, החל בתעמולה מטעה וכלה בהגבלת־מיסחר.

מוסר־ההשכל של המשל המפורסם על אודות נער־הרועים והזאב הוא שאין מא־מינים לשקרנים, גם כשהם אומרים את האמת. יש די והותר מצוקה בעולם, ואין צורך שאנשים טובים ימציאו עוד.

(המשך בעמוד 30)

לא חשוב מה עושה קצין לחיילת -

בתנאי שיחבוש את הכומתה בשעת מעשה

נראה כי ד"ר **יעקב ארגון**, מי שהיה מנכ"ל האו־צו', רגיל להנפקת סדרות. על כל פנים, אחרי שבנו **אריה ארגון**, שהוא כלכלן, ואשתו **רותי**, שהיא נכדתה של **סימה ארלוזורוב**, העניקו לו נכדה ראשונה בשם **עינבה**, עברו רק שלושה שבועות ובנו השני, עורך־הדין **יוסי ארגון** ואשתו **אהובה** הנפיקו נכדה שניה, שנקראה **קרן**. שתי הנכדות נולדו בשבתות.

כמו כל הח"כים, שמע גם ח"כ **שמואל טולידאנו**, כיום חבר ש"י ולשעבר חבר ד"ש, את כינויו של ידין: „פר־פאי". טולידאנו התרגז על ה־השוואה בין מנהיגו־לשעבר ל־בין פופאי, וטען: „ההבדל בין פופאי לידין הוא שכאשר פו־פאי אוכל תרד, הוא מקבל שרירים, ואילו כאשר ידין או־כל תרד, הוא מקבל שילשול."

השדרן **מני פאר** טוען טוען כי יש גם הבדל בין **מיקי מאוס** לבין שר־החוץ לשעבר, **יגאל אלון**. „ההבדל הוא ב־10 שנים," טוען מני. אלון חגג בשבוע שעבר את יום הולדתו, ואילו בהוליווד חגגו בשבוע שעבר את יום הולדתו ה־50 של יליד רוחו של **וולט דיסני**.

כאשר אירח שר־הבי־טחון **עזר וייצמן** את ועדת עורכי־העיתונים, בעת סיורה בשארם־אל־שייך, הוא הודיע כי לא יהיה מוכן להשיב על שאלות הקשורות במשא־ומתן בין ישראל למצריים. כשנשאל על־ידי אחד העורכים מדוע אינו מוכן לכך, השיב: „עכ־שיו המשא־ומתן הוא בקורוס־פונדנציה, וזה לא מעניין או־תי. קורוספונדנציה זה רק לב־חינות־בגרות אכסטרניות."

באותו סיור, כאשר העורכים אכלו ארוחת־צהריים בבסיס צבאי בשארם, הפסיק וייצמן את חלוקת הקפה בתום הארוחה, והחל נואם לפני לפ־ני העורכים. לאחר כמה דקות הפסיקה אותו אשתו, **ראומה**, ולחשה לו משהו באוזן. וייצמן קרא לחיילים־המלצרים והורה להם להמשיך בחלוקת הקפה, כשהוא מסביר זאת: „אשתי רוצה לשתות קפה."

הצעת השבוע שייכת, ללא ספק, לסגן־שר־האוצר, **יחזקאל פלומין**. הוא הציע להנפיק שטרות של לירה עם זוטא. „זו הצורה היחידה שבה אפשר יהיה לגרום לכך שה־לירה תהיה מושכת," הסביר פלומין.

שר־הדתות, איש־המפד"ל **אהרון אבו־חצירא**, ידוע בכנסת כאיש בעל הומור בריא. בשבוע שעבר הפתיע אבו־חצירא את חבריו במיזנון ה־כנסת כשטען, כי לדעתו אפ־שר להחזיר את רמת־הגולן. „המדינה בין כה וכה איבדה כבר את הצפון!"

חוש־הומור מסוג אחר הפגין מזכיר־הממשלה, **אריה נאור**, שנדמה כי הוא אחד הבודדים מהמקורבים אל ראש־הממשלה שנשאר בארץ. כא־שר ראה נאור בטלוויזיה את **מנחם בגין** בנמל־התעופה הקפוא והמושלג של אוסלו, אמר: „ראש־הממשלה נמצא עתה במצב שרבים מאוייביו מאחלים לו כבר הרבה זמן — ב־15 מעלות מתחת לאפס."

כאשר נערך בשבוע שעבר דיון בעניין שביתת המורים לא יכול היה מי שהיה שר־החינוך, ח"כ **אהרון ידלין**, להתאפק מלומר: „עכשיו אני יודע כמה הייתי טוב כשר־החינוך!"

לאחר הסערה שעורר בשבוע שעבר חבר קיבוץ רו־חמה ומי שהיה איש השב"כ **גרשון רבינוביץ**, בתוכנית עלי כותרת, נזכרו גם אחרים בעלילות־סתר דומות. רבינו־ביץ גילה כי **איסר** („איסר הקטן") **הראל** הורה לו לרגל אחרי כל המיפלגות, מלבד מפא"י ומפ"ם, ולשתול מיק־רופונים לצורך זה. **נתן פלד**, ממנהיגי מפ"ם נזכר השבוע כי הראל בא אליו באותה תקו־פה וסיפר לו כי **משה סנה** הקים ממשלת־צללים, שתת־פוס את השילטון כאשר הרו־סים יכבשו את המרחב. לדב־רי הראל, היו כל השרים בממ־שלת־סנה ערבים. כך רצה הר־אל לשכנע את אנשי מפ"ם כי שיטותיו הן כשרות למהדרין.

לעומת סיפור זה יודע לספר ראש סיעת של"י בהס־תדרות, **יאיר צבן**, מי שהיה מקורב לסנה בשנותיו האח־רונות, כי אחרי מותו של סנה הוא פגש את הראל, שאמר לו כי „כל הסיפורים על זה שסנה היה קשור לריגול הסובייטי היו קישקוש אחד גדול."

זמי שטיינוביץ הצייר, תפס טרמפ על הענקת פרס־נובל לשלום, שניתן לראש־הממשלה מנחם בגין, ולנשיא מצריים, אנוור אל־סאדאת. הוא מציג תערוכת ציורים משלו באוסלו, במלון „סקאנדינביה". לפני שיצא לאוסלו, נערכה לצייר קבלת־פנים על־ידי נספח־התרבות של השגרירות הנורווגית בישראל, האנס בראטוסטה, ובה פגש זמי את סמדר עזאני, תימניה צעירה, שלהפתעתו דיברה פינית. סמדר עזאני חזרה משהות של שנה בארץ הקרה, שם למדה את השפה.

מיקרה בלתי נעים אי־רע לדובר המישטרה, סגן־ני־צב **ברוך לשם**. הוא התקשר עם חדר המחשב במטה האר־צי, וביקש ממפעילת המחשב להוציא פרטים על עבריין מסויים. השוטרת ביקשה ממנו להזדהות, ולשם אמר לה את שמו ואת תפקידו. „לא יכול להיות שאתה דובר המישט־רה," השיבה לו הפקידה, וסיר־בה למסור לו את הפרטים. לשם הזמין אותה לעלות לי־לישכתו. ואז התברר לשוטרת כי לשם הוא אכן דובר המיש־טרה. „לפני כמה שנים, כשאני הייתי עוד תלמידת־תיכון ב־ירושלים, אתה היית עורך עי־תון הסטודנטים פי האתון ו־הרצית לפנינו. אז קראת לנו להתמרד נגד המימסד ונגד המישטרה, וקיבלנו את הדב־רים שלך ברצינות. לא האמנתי שכעבור כמה שנים אתה תהיה קצין בכיר במישטרה," הסבי־רה השוטרת.

אגב, לשם החל מפרסם בידיעות אחרונות קטעים מ־סיפרו על רצח **רחל הלר**, העומד לצאת למכירה בשבוע הבא. על פי תקנות־המישטרה, לא ירוויח לשם אפילו אגורה אחת מהספר, ויצטרך לתרום את הכל לקרנות של שוטרים.

בסיפרו מגלה לשם פר־טים על המרד הראשון שהיה אי־פעם במישטרה. היה זה אחרי הביקורת שהוטחה נגד סגן־ניצב **אברהם צמרת**, מי שהאשים את **יורם בוי־בונסקי** ברצח. בעיקבות ה־ביקורת הציבורית ננזף צמרת גם על־ידי מפקדיו, והחוקרים האחרים במחוז חיפה סירבו לצאת לחקירות מסובכות, מח־שש פן יינזפו אם ייכשלו. על המטה הארצי היה לשלוח חוק־רים אחרים לחיפה, עד שהפר־שה שככה.

בעימות שנערך בין יושב־ראש תנועת מושבי הפו־על המיזרחי, לבין מזכיר ה־קיבוץ הארצי **אורי פינקר־פלד**, דרש מפינקרפלד כי מו־שבי הפועל המזרחי יתפנו מ־איזור פיתחת־רפיח. לפני ה־קהל הנדהם השיב לו איש המושבים: „הלא אנחנו שנינו כבר פונינו פעם." התברר כי המושבניק היה חבר משואות־יצחק בגוש־עציון, ואילו הקי־בוצניק היה חבר קיבוץ רבדים שבגוש. אולם בעוד שאיש ה־שומר הצעיר — הצליח לצאת מהגוש בשיירה האחרונה, נפל הדתי בשבי, ושהה במשך תש־עה חודשים במחנה־שבויים מאפרק, שבירדן.

אי־אפשר היה, כמובן, להימנע מגל־בדיחות על פר־שת מפקד חיל־הים המושעה, האלוף **מיכאל** („יומי") **ברקאי**. הבדיחה הראשונה טו־

איתן יעקובי בן ה־21, שמישקלו 155 ק"ג (מימין), נענה למודעה שהופיעה בעיתון וביקשה „שמן אמיתי עם חוש־הומור" עבור תפקיד בסרט הישראלי „דיזנ־גוף 99". לידו עומד עמי לינזר, בן ה־24, שמישקלו 175 ק"ג, ושגם הוא ענה על אותה מודעה. שני הבחורים היו השמנים היחידים שהופיעו במישרדי ההפקה של הסרט. עדיין לא הוחלט מי מהשניים יקבל את התפקיד, אך תחביבם של השניים הוברר: בישול.

אנשים

ענת כי הרמטכ"ל, רב־אלוף **רפאל** („רפול") **איתן,** לא כעס על יומי ביגלל מה שהוא הוחשד בו — נסיון לאונס החיילת, — אלא ביגלל החשד שמא לא חבש כומתה כשעשה זאת.

■ הבדיחה השנייה טוענת כי זו הפעם הראשונה שאשה בצה"ל הגיעה לדרגת תת־אלוף.

■ למספרי הבדיחות יש גם הסבר משלהם לשנה־וחצי, ש־עברו מאז המיקרה ועד לתלו־נתה של הסמלת. ההסבר הוא בשיר להקת חיל־הים, שהפך כבר להימנון החייל: אנשי הצפרדע, / אנשי הדממה, איש לא ראה, / איש לא שמע

■ אגב, אחרי שנודע שאם יקבל שר־האנרגיה **יצחק מודעי** את תיק התחבורה, ימונה גרופר כסגנו, מתלוצצים עתה בכנסת כי הרכבת תקבל הוראה לעצור בהרצליה, מקום מגוריו של מודעי, ובעתלית של גרופר, בכל אחת מנסיעו־תיה.

■ באותה הופעה התלונן גרופר בחריפות רבה על חברו למיפלגה, ח"כ **מנחם סביי־דור,** שכינה אותו בוועדת ה־כספים של הכנסת „אידיוט". „אני לא מבין מה סבידור רו־צה ממני, ולמה הוא כועס עלי. בסך הכל מה שאמרתי לו זה שהוא לא ראוי להיות חבר־כנסת, ועל דבר כזה צריך לכעוס?"

נאדיושקה בת ה־26, הנראית על מסכי הטלוויזיה הגרמנית בסרט־הטלוויזיה הקרוי „קומיסר בחזקת שניים", נבחרה על־ידי הצלמים האיטלקיים כ„האשה בעלת הסכס הרב ביותר". המייוחד באירוע זה הוא שהיפהפיה המעורטלת מוצגת בעיתונות הגרמנית כ„ספרדיה, אשר נולדה בישראל". כל המזהה אותה מוזמן להודיע על כך למערכת השבועון „העולם הזה".

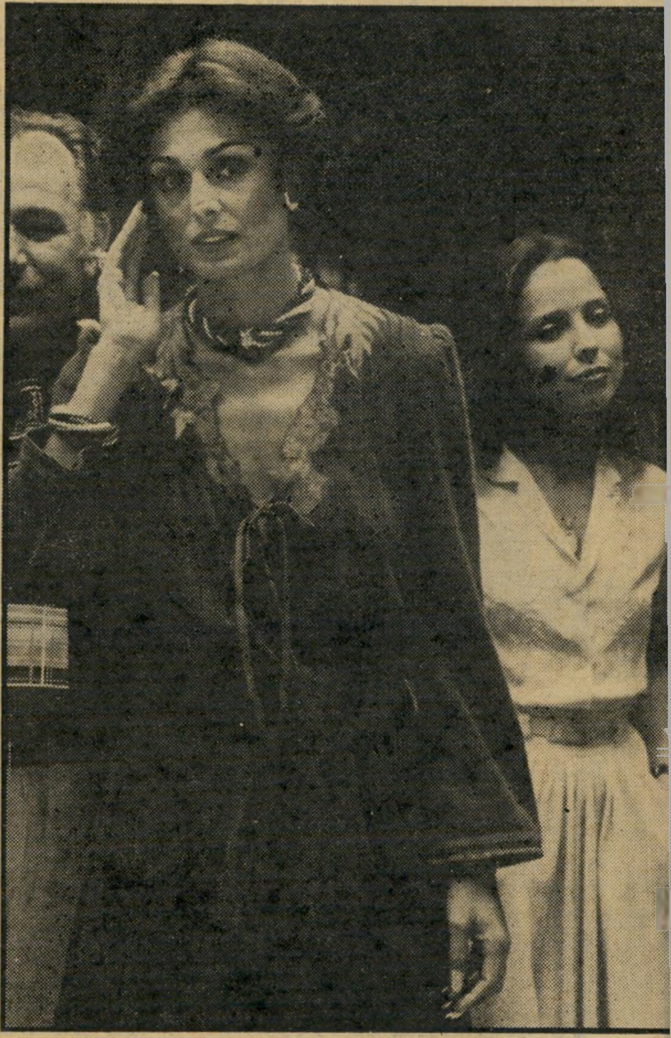

דליה לביא השחקנית הישראלית, המתגוררת במי־אמי, ערכה מסיבה לכוכבי הסרט היש־ראלי „שרגא קטן", שהוקרן בפסטיבל־הסרטים שם. דליה ובעלה, יצרן הפלאסטיק ג'אק גאנץ, שכרו מועדון־לילה במייוחד עבור האירוע. המסיבה הסתיימה בשעות הקטנות של הלילה, כשכל משתתפיה פוצחים בשירי־מולדת ישראליים. דליה, שהפכה עקרת־בית, מגדלת עתה ארבעה בנים בביתה. שניים הם שלה, מנישואיה הקודמים, ושניים של בעלה, מנישואיו הקודמים. בתמונה עומדת דליה בין ניצה שאול, כוכבת הסרט „שרגא קטן" וברוך אלה, המפיק.

■ בעת הופעה בקיבוץ יחיעם בישר ח"כ **פסח גרו־פר** לנאספים, כי עדיין לא הפסיק את מאבקו בהנהלת ה־רכבת, מפני שהרכבת אינה עוצרת בישוב־מגוריו, עתלית. גרופר טען כי אין הוא נאבק ביגלל סיבות אישיות, אלא מ־שום שבעתלית מתגוררים עו־לים חדשים מרוסיה, הממתי־נים שעות ארוכות עד שרכבת עוצרת סוף־סוף בעתלית. „וזה גורם נזקים רבים למשק המ־דינה."

■ פגישה מיקרית בכסית עוררה ב**חיים חפר** זיכרונות מימים־עברו. לפני 22 שנים טייל חיים בירושלים, וראה בית באבו־טור שמצא־חן בעי־ניו, ושהיה שייך פעם לשייך ערבי בשם זה. הוא בירר למי שייך הבית עכשיו וכשמצא שבעליו הוא אדם בשם סבאג, קנה ממנו את הבית. חפר גר שם שלוש שנים עם אשתו הראשונה. בתוך הבית נמצא הקבר של השייך אבו־טור. ש־ניצב ממש בסלון. חיים שיפץ את הקבר ועשה ממנו במה קטנה, שעליה היו עולים ידי־דיו ונושאים נאומים מצחיקים. אחרי גירושיו מאשתו הרא־שונה, השאיר לה חפר את ה־בית. היא נישאה לאחר־מכן לבחור שנתגלה כנרקומן, ונ־טש אותה מאוחר יותר עם שלושת ילדיה. היא מכרה את הבית לאשה אמריקאית, וה־דבר הראשון שזו עשתה ב־בית היה הוצאת הקבר משם. חפר נזכר בכל אלה מפני של־כסית הגיעה בתו של בעל־הבית הקודם, **רחל סבאג,** המתגוררת עתה בארצות־הב־רית והנמצאת בארץ בביקור קצר.

■ נער בגיל בר־מיצווה צריך כבר להבין פרק בהיל־כות עסקים — כך חשב לעצ־מו הזמר **אריק לביא,** ש־הוזמן לחגיגה כזו. הוא נתן לבעל השימחה צ'ק, מתנת יום־הולדת, אך לחש באוזנו: „אל תפרע אותו עד האחד בחו־דש." רק אחרי שהצליח לה־ביך את הנער, אמר אריק שזה בסדר, הוא רק התלוצץ.

■ הדוגמנית **ג'ודי ברנס** פתחה בוטיק. היא רצתה להז־מין אנשים לפתיחה, אלא ש־מערכות עיתוני־הערב סרבו לקבל את נוסח המודעה ש־אמרה: „זרוקים וזרוקות, א־תם מוזמנים לאורגיה המונית." היא החליטה לשנות את הנוסח וכתבה: „אתם מוזמנים להיי־לולא." גם מודעה זו לא נת־קבלה. היא נאלצה להזמין את חבריה בטלפון.

קארין רוט בת ה־5, נבחרה ל„מיס קליפורניה" לשנת 78/79. קארין היא בתם של רות ביקל המרקידה הישראלית בעבר, המתגוררת כיום בלוס־אנג'לס עם בעלה הארכיטקט, דני רוט. קארין זכתה קודם לכן במקום הראשון בתחרות־היופי לילדות באיזור מגוריה, ניו־פורט, ואחר־כך עברה לתחרות גדולה יותר באורנג' קאונטי, וגם שם זכתה במקום הרא־שון. משם היתה הדרך לתחרות־היופי בלוס־אנג'לס קלה, וברוב הדר זכתה בתואר. מה שנדרש מפספוסית כזו היה אישיות בי־מתית, הליכה נאה על המסלול והתנהגות. בעיקבות הזכייה קיבלה הקטנה תפקידים בסרטי־פירסומת בטלוויזיה האמריקאית. בנו של השחקן האמריקאי ג'והן ויין לקח אותה תחת חסותו. מייק ויין מתכוון להפוך אותה לכוכבת. כנראה שעם יחסי ציבור כאלה עוד תגיע קארין רוט רחוק. עוד תשמעו עליה.

(המשך מעמוד 27)

גז בעיניים

ההפגנה האחרונה של אנדרי קלצ׳ינסקי הסתיימה כמו כל ההפגנות הקודמות: כאשר הגיעו הצלמים

לפני למעלה משנה הסעיר הצייר אנדרי קלצ׳ינסקי את הציבור הישראלי, ונדמה היה כי פתח פצע ישן, אשר כה רבים ניסו להגליד אותו, בעיקר באמצעים מלאכותיים. אנדרי השתלט על חדר בשגרירות הגרמנית בתל־אביב, כלא כמה אנשים ואיים לפוצץ את השגרירות כמחאה על מגמת שילטונות גרמניה המערבית ליישן את החוקים כנגד הנאצים.

אחרי משא ומתן ממושך עם המישטרה, הסגיר עצמו אנדרי, ושיחרר את בני הערובה. הוחלט אז לטפל בו בכפפות של משי ולא להאשימו, כפי שהיו מאשימים חוטפים אחרים. אנדרי הפך גיבור לאומי והסלחנות התקבלה, בגלל רגישות הנושא.

לפני חודשים אחדים איים אנדרי שוב לפוצץ את השגרירות והסכים לגלות לחוקרי המישטרה את מיטען חומר הנפץ שברשותו, רק אם יוזעקו העיתונאים. העיתונאים אכן באו, ואז התגלה כי היה זה איום סרק לצורכי פירסום. אז החלו רבים ממעריצי עקשנותו של אנדרי לחשוד ברצינותו ובשפיות דעתו.

ביום השני האחרון, כאשר המדינה כולה היתה עסוקה בלווייתה של גולדה מאיר, הוזעקה מישטרת תל־אביב לאחד הבתים בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב, ליד בניין העיריה. בבית שוכן מרכז התרבות הגרמני, והוא משמש בעיקר ככיתות לימוד לישראלים הלומדים גרמנית.

על פי המידע שהזניק את שוטרי מישטרת תל־אביב, והזעיק את צלפי היחידה המיוחדת של המישטרה, השתלטו שלושה צעירים על אחת הכיתות בבניין, ואיימו לפוצץ אותה על התלמידים ומורתם.

כשהגיע מפקד מישטרת תל־אביב משה טיומקין וגילה כי המדובר הוא באנדרי, היה יכול לנשום לרווחה. אנדרי, עם שניים מידידיו השתלטו אומנם על הכיתה, אך הם שיחררו את התלמידים הישראלים והחזיקו רק את מורתם. אחת התלמידות, „שהתחצפה" לחוטף, זכתה במשב של גז מדמיע ממיכל שהיה בידו. זה היה הנזק היחידי שהיה יכול להיגרם, משום שבידי אנדרי לא היו מיטעני חבלה, וגם האקדחים שהם החזיקו בידיהם היו אקדחי סטארטר, המיועדים להזניק רצים בתחרויות ספורט.

כשני ידידים ותיקים נפגשו אנדרי וטיומקין, וכעבור שעתיים של משא ומתן, כשטיומקין מנסה לזרז את כלי התיקשורת להגיע למקום, כדי שאנדרי יראה אותם, נכנע אנדרי והובל למעצר.

לטיומקין ברור, כי צפויות לו עוד הרבה הפגנות מאיימות כאלה מאנדרי, אלא אם כן יושלך המפגין נגד חוקי ההתיישנות של גרמניה, לכלא לתקופה ארוכה, או יאושפז בבית חולים.

קלצ׳ינסקי מתפרץ
הפגנה מוגזמת

עיתונות

מישפחה שכזו

בעיקבות „האחים" לבית האמונד מציע עיתונאי ירושלמי להפיק את „הגיסים", לפי יומן שרת

על הקמתו של חוג פוליטי חדש בישר בשבוע שעבר העיתונאי נחום ברנע לקוראי דבר. בהיעדר שם רשמי, כינה ברנע את החוג, המונה, לדבריו, כמה עשרות איש, כולם תושבי ירושלים, בשם „חוג־יומן־שרת".

וכשמו של החוג כן הוא.

החוג החדש, בדומה למועדון־חברים סגור, אינו מקבל כל דיכפין. המועמד לקבלה חייב למלא שני תנאים — לרכוש את שמונת הכרכים של יומן שרת, שמחירם 1300 ל״י, ולקרוא לפחות את שלושת הכרכים הראשונים. עד עתה עברו את מיבחן הקבלה שלושה חברי־כנסת, כמה עיתונאים ועוד כמה עשרות משוגעים־לדבר.

החברות בחוג משפיעה, לדברי ברנע, גם על המראה החיצוני של החברים. לכולם עיניים אדומות מחוסר שינה, שכן הם דוגרים מדי לילה על כרכי היומן, מחפשים בין 2,500 עמודיו את עצמם, את אוייביהם ויריביהם, או סתם אנשים ידועי־שם.

הכוס הנסתר. כדי לקרב את כלל הישראלים לדרמה המתחוללת בין דפי היומן, מציע החוג, באמצעות ברנע, הנימנה כנראה על מייסדיו, את ההצעה הבאה:

מחלקת הדרמה של הטלוויזיה תצלם את עלילות יומן שרת כהמשך ישיר לסידרה עתירת הפרקים, שעניינה האחים לבית האמונד.

- משה שרת יהיה אדוארד — האיש המיסכן שכל הזמן דופקים אותו.
- ציפורה שרת תהיה הגברת האמונד הזקנה — קשוחה, קנאית לכבוד המישפחה, רבת־תושיה וספקת־מה בלילות של משבר.
- פינחס לבון יהיה פול מארוני — איש מוכשר, מפוקפק מבחינה מוסרית, מעוות ביחסיו עם בני־אדם ושואף לכתר. בווריאציות קלות יכולים לשחק את פול מארוני גם משה דיין, אהוד אבריאל ואחרים.
- לוי אשכול יהיה ביל ריילי — מנהל העבודה המוגבל במיקצת, אבל בחור טוב, בהחלט בחור טוב, שהועלה לגדולה.

תחת השם האחים מציע ברנע את השם הגיסים, שהרי בעל היומן ושלושת גיסיו — אליהו גולומב, דוב הוז ושאול אביגור — היו אוהבים בלב ובנפש.

וכמה פרקים תכלול סידרת הגיסים? אליבא דברנע 250 לפחות.

טפט „מורלה"
קיים רק קטלוג אחד של מורלה
היזהרו מחיקויים.

„רובקס"
הגיע מלאי חדש של
הצלחות הנפלאות של „רובקס"

„רובקס"
הגיע מלאי חדש של
הצלחות הנפלאות של „רובקס"

„רעים"
לנשואין מאושרים
בן־יהודה 58, טל. 03-282932

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
חד״ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

כלי־נגינה
גיטרות — אקורדיונים
פסנתרים — אורגנים
מיתרים — חלקים
★ השאלה
★ תיקונים
★ מכירה
א. גינצבורג אלנבי 48 ת״א
פינת רח׳ גאולה, טל. 03-57773

הוגו שוורץ ידוע כפלייבוי - אבל הוא עלול לעלות למדינה ביוקר

מיליונים בלי בלמים

ביום שבת לפני שבועיים המריא מטוסו הפרטי של הוגו שוורץ מתל־אביב לדימונה, ובו הוגו וחבר־הכנסת רב־ההשפעה, חיים קופמן מסיעת הליכוד. עימם היה צריך להמריא גם חבר ועדת־הכספים של הכנסת, עדי אמוראי. אולם כיוון שהיה עליו לצאת לאירופה, ויתר על הנסיעה לדימונה.

בנסיעה זו ניסה הוגו שוורץ לשכנע את קופמן לתמוך, בעת הדיון בוועדה, במתן ערבות מלאה של המדינה לסיוע כספי, שיסתכם ב־215 מיליון לירות, למיפעל סרטי הבלמים (בריקבאנד) והמפרדים (קלאצ'), שהקים בדימונה.

הביקור לא עזר ביותר להוגו שוורץ, שכן קופמן אומר כי הביקור לא שיכנעו, אין לו פיתרונות למצב הקשה של המיפעל, ואין הוא יודע אם יתמוך בתוכנית של שוורץ להזרמה מאסיבית נוספת של כספי־מדינה למיפעל.

דיפלומט ★ מטעם צ'ילי

מדוע נזקק שוורץ למסע־שיכנוע, שיכנוע, כדוגמת זה שהוא מנהל עתה, אחרי שמדינת־ישראל השקיעה כבר כמאה מיליון לירות במיפעל בדימונה?

קופמן אינו היחידי ששוורץ עובד עליו.

התומך הראשי בכנסת בשוורץ הוא שר המיסחר־והתעשיה לשעבר, חיים בר־לב, המשדל את מנכ"ל מישרד התעשיה הנוכחי, עמוס מר־חיים, כי יילך לקראת שוורץ ותוכניתו. גם חבר ועדת־הכספים, שלמה אליהו, שחברת־הביטוח שלו היא המבטחת את המיפעל של שוורץ, תומך בקבלת תוכניתו של שוורץ.

משיחות עם חברי־כנסת אלה, התומכים בשוורץ, הסתבר כי איש לא בדק את מצב המיפעל, ואיש לא בחן מדוע הגיע לשפל־המדרגה הנוכחי.

העובדה המתמיהה היא כי שוורץ גייס לעזרתו את ראשי ועדת־הכספים של הכנסת, שיאשרו מתן ערבות־מדינה להלוואה שהוא מבקש. אולם אין אף בנק ישראלי אחד המוכן לממן אותו. שכן הבנקאים חרדים מפני הסתבכות גם בערבות מלאה של המדינה.

רק לפני כמה ימים, בדיון בהנהלת הבנק לפיתוח התעשיה, שכלכלניו מתנגדים נמרצות להזרמה כספית נוספת למיפעל של שוורץ, קרא חבר־ההנהלה, ומי שהיה מנכ"ל מישרד התעשיה, ד"ר משה מנדלבאום, כי צריך למנות כונס־נכסים למיפעל.

בעיקבות הסירוב הטוטאלי של הבנק לפיתוח התעשיה ומנכ"לו, יהודה גיל, לממן את המיפעל, מפעיל שוורץ לחצים על בנק הפועלים, באמצעות חיים בר־לב ועדי אמוראי. אולם גם כאן מתעקש מנכ"ל הבנק, אפריים ריינר, להתנות כל סיוע במינוי מנהל מטעם המדינה למיפעל. הוא גם תובע שהבנק יבצע רק את גביית ההלוואה, אולם המנהל שינהל את המיפעל במקום האחים שוורץ (הוגו ואדי) יהיה מטעם מישרד־התעשיה, ולא מטעם הבנק.

המנהל המוצע עתה למטרה זו הוא חזי שלח, מי שניהל קודם לכן את חברת־הביטוח אליהו. עליו להחליף את צבי שילר, שמונה מנהל מטעם מישרד־התעשיה, בראשות השר יגאל הורביץ, והודיע כי אינו מוכן להמשיך לשאת באחריות למה שקורה במיפעל, וכי יפרוש מתפקידו בימים אלה.

הוגו ואדי שוורץ היו בעלי מיפעל בשם בריקבאנד, שייצר סרטי־בלמים, ברמת־החייל בגוש דן. המיפעל נהנה מעזרה שנתן השר פינחס ספיר להוגו שוורץ, על־ידי הטלת מכסים גבוהים על ייבוא סרטי־בלמים. כך נאלצו בעלי המכוניות בארץ לרכוש את תוצרת בריקבאנד, שהיתה פחות טובה מתוצרת זרה, זולה יותר.

התירוץ להעדפת שוורץ היה כי הוא נושא תפקיד דיפלומטי מטעם צ'ילי. והוא דואג ליחס אוהד של צ'ילי לישראל.

המפעל חי לו בשקט, ובעליו עשו חיים תודות לכפיית בעלי־הרכב לקנות אצלם.

אחרי מילחמת יום־הכיפורים אישרה מדינת־ישראל לבעלי המיפעל תוכנית בהשקעה של יותר מ־100 מיליון לירות להעברת המיפעלים לדימונה. לפי התוכנית הוקמו במקום שני מיפעלים, בבעלות שתי חברות. מיפעל אחד נקרא קראמיק קסטינג קורפוריישן, והשני פריקשן מטיריילס קורפוריישן. שני המיפעלים נמצאים תחת קורת־גג אחת, ועובדים בהם אותם העובדים. הבעלות על שתי החברות היא בידי חברת אסבסטוס וכימיקלים, שבעליה הם אדי שוורץ, אזרח ישראלי ומהנדס במיקצועו, והוגו שוורץ, הרשום כתושב זר, המייצג משקיעים לא־ישראליים. מיפעל פריקשן מייצר סרטי בלמים ומפרדים, בציוד ישן, שהועבר מן המיפעל ברמת־החייל. מיפעל קראמיק מייצר עבור פריקשן מכונות חדישות לייצור סרטי בלמים ומפרדים.

חברת פריקשן המייצרת סרטי־בלמים, מפסידה הפסדי־עתק, אולם חברת קראמיק, המוכרת לפריקשן את המכונות לייצור, היא ריווחית ביותר. חלק נכבד מריווחי קראמיק מושקעים בפריקשן, כהשקעת

מנכ"ל גיל
לחיצה פנימית

בעלים. לטענת האחים שוורץ, מהשקעה כוללת בפריקשן של 113 מיליון לירות, הם השקיעו כ־40 מיליון לירות. לפי חישובי הבנק לפיתוח התעשיה, קרוב ל־30 מיליון לירות מהשקעת הבעלים בפריקשן באו מריווחי קראמיק על הציוד שהיא מוכרת לפריקשן. פריקשן משלמת לקראמיק בכספים שקיבלה כהלוואות ומענקים מן הבנק לפיתוח התעשיה. האחים שוורץ, שהם בעלי שתי החברות, קובעים באיזה מחיר תמכור קראמיק לפריקשן, וכך נוצר מעגל סגור ומושלם של העברת כספי־המדינה לכיסי הבעלים הפרטיים, ושוב חזרה כהשקעה, נוסף להוצאת כספים החוצה למטרות שונות.

מכבש ★ היוצר סרט

ההוצאות הראשונות ניתנו בשנת 1974, ואז התחייבו היוזמים שהציוד החדיש שייבנה ייצר סרטי־בלמים בשיטה חדשה, הקרוייה „פוזיטיב מולדינג", או לחיצה פנימית. לפי שיטת הייצור הקיימת במיפעל, מייצרים את הסרטים באמצעות מכבש, היוצר את צורת הסרט. בשיטה זו יש ביזבוז של כ־50% מחומרי־הגלם בתהליך הייצור. בשיטה החדישה של לחיצה פנימית יש ביזבוז של 10% בילבד.

בשיטה החדישה מייצרים כיום באמריקה ובאירופה, והיא הובאה לאחים שוורץ באמצעות מהנדס לשעבר של פורד, שעבר לכמה חודשים לדימונה ועזב, אולם התוכניות הנושאות את חותמות מחלקת־המחקר של פורד עדיין מצוייות במישרדי החברה בדימונה.

משנת 1974 ועד היום לא הצליחו האחים שוורץ לייצר בשיטה החדישה, וכל ההשקעות של יותר מ־100 מיליון לירות לא הביאו את התוצאות שלשמן ניתנו.

יש להזכיר עוד שמות של שתי חברות אמריקאיות, אינטאר פריקשן ואינטאר ספאר. בחקירה של שילטונות מס־ההכנסה, באמצעות פקיד־השומה־למיפעלים־גדולים, התברר כי חברת קראמיק משלמת לשתי חברות אלה תמלוגים עבור הידע, הכרוך

תעשיין שוורץ
כיסי הבעלים

מנכ"ל מר־חיים
סתימת חורים

בייצור המכונות החדישות, בגובה של 10% ל־20% מהתמורה שקראמיק מקבלת מפריקשן.

חוקרי מס־הכנסה לא קיבלו תשובה מספקת מן האחים שוורץ ועורכי־דינם, לגבי זהות בעלי חברות אמריקאיות אלה (עורך־הדין של החברה משה פורת, ועורך־הדין בועז נהיר קיבל על עצמו לטפל בחקירות ובתביעות מס־כנסה).

שתי חברות אלה מופיעות בעוד מקום. לפני כמה שנים חתמו האחים שוורץ חוזה עם ממשלת רומניה על הקמת מיפעל לסרטי־בלמים, וקיבלו תמורתו 5.5 מיליון דולר. מסכום זה הם שילמו מיליון דולר תמורת ידע לשתי החברות האמריקאיות. מס־ההכנסה סבור כי היה צריך להעביר מיליון דולר אלה ארצה, ואנשיו רוצים מאוד לדעת מי הם, סוף־סוף, בעלי החברות הזרות, הנהנות ממיליונים רבים גם מן החברה בישראל. לפני כמה ימים הודיעו אנשי מס־ההכנסה לחברה כי יכינו נגדה תביעה מישפטית בנושאים אלה.

גוף המכבד ★ את עצמו

לפני כשנה פנו האחים שוורץ לבנק לפיתוח התעשיה ולמישרד־התעשיה, והגישו תוכנית־השקעות מקיפה, בת כמה מאות מיליוני לירות, להשלמת המיפעלים. הם ביקשו ממדינת ישראל 330 מיליון לירות נוספות. השר יגאל הורביץ החליט לבדוק ביסודיות את הקורה במיפעל, וכתוצאה מן הבדיקה הודיע כי כל הזרמה כספית מותנית בכמה תנאים.

האחד: מינוי מנהל חיצוני מטעם המישרד. השני: מינוי מועצת־מנהלים (עד חודש זה אין מועצת־מנהלים לחברות); מינוי שמאי שיעריך כמה שוות באמת המכונות המיוצרות על־ידי קראמיק; הפרדה מוחלטת בין שתי החברות; הכנת מאזנים.

מכל התנאים בוצע רק אחד, וצבי שילר מונה כמנהל־כללי. אולם הבנק לפיתוח התעשיה החל בבדיקה יסודית של מצב החברה, וגילה כמה עובדות חדשות ומאלפות.

כך, למשל, התברר כי בעוד האחים שוורץ התעקשו כי הם עצמם יבנו עבור עצמם את המכונות המייצרות סרטים, ניתן לקנות מכונות אלה בחו"ל בזול יותר. מה גם שהמכונות שלהם טרם יוצרו. הוברר כי מתחילת 1978 לא שילם המיפעל את הכסף שגבה עבור מס־קניה ומס־ערך־מוסף. החוב על סעיף זה בילבד הוא בסך 12 מיליון לירות. כן מפגר המיפעל בתשלום חובות וריבית לבנקים, בסך 28 מיליון לירות, ועוד הוא צבר הפסדים שוטפים של 25 מיליון לירות. מסתבר כי לפני כל השקעה נוספת יש להזרים למיפעל 65 מיליון לירות, לסתימת חורים.

החברות מחזיקות מישרדים בניו־יורק העולים 20 אלף דולר לחודש, לטפל בייצוא המיפעל שטרם החל. הכוונה היא לייצא בהיקף רציני בציוד החדיש. המישרד בניו־יורק עוסק בקניות סרטי־בלמים ברומניה ובמכסיקו, ומכירתם לאמריקה. דבר זה אגב, הרתיע את יהודה גיל, מנכ"ל הבנק לפיתוח התעשיה, מקבלת תביעת הורביץ לשינוי הנהלת המיפעל וסילוק האחים שוורץ משליטה מלאה בו. גיל חשש כי הם ימשיכו לעסוק בייבוא לאמריקה מרומניה וממכסיקו, וידחקו את הייצוא המתוכנן של המיפעל החדיש בדימונה. לכן גם לא הצליחו לכפות עליהם את סגירת המישרדים ברמת־החייל, שהם כפילות, שכן הנהלת המיפעל שוכנת בדימונה.

הוגו שוורץ, שהתבקש להגיב, ניסה תחילה לטעון כי הוא רק מייצג משקיעים זרים, ואינו מצוי בנעשה בחברות. אחרי שנשאל על נסיעתו עם ח"כ קופמן, אישר כי הוא מצוי במיפעל. הוא אמר כי אין לו מושג על חקירת מס־ההכנסה, ויש לשאול על־כך את רואי־החשבון של החברה. הוא אמר כי לא ידוע לו שיש בעיות לגבי ההשקעות במיפעל מבחינת הבנקים, וכן כי אינו מסכים לשום מנהל חיצוני, שכן גוף המכבד עצמו לא יקבל זאת.

בשיחה עם עיתונאים הוא האשים את הבנק לפיתוח התעשיה בעיכוב מתן הלוואות וערבויות למיפעל, וכי דבר זה גרם להפסדים של 30 מיליון לירות ולכך שהמיפעל עובד רק ב־25% מכושר הייצור שלו. המיפעל מבקש עתה השקעה נוספת של 208 מיליון לירות. הוא מעסיק עתה 300 עובדים, ובידו חוזי־ייצוא חתומים לאמריקה, בהיקף של 16.5 מיליון דולר.

יגאל לביב ■

ממה הם חיים באמת?

המשך הדו"ח על הכנסותיהם האמיתיות ורכושם של כל 120 חברי הכנסת התשיעית

הכתבה הראשונה בסידרה, שפורסמה בשבוע שעבר, גרמה לסערה־זוטא בכנסת. „לו הייתי יודע שזה באמת המצב, יכול להיות שלא הייתי מצביע עבור ההעלאה!" אמר אחד מחברי ועדת־הכנסת לכתב העולם הזה.

יש הבדל בין הכנסת הנוכחית לבין הכנסות שקדמו לה לכך מסכימים הכל. תופעות של עשירים ועניים היו גם בכנסות הקודמות. חברי־כנסת אשר עצם כהונתם בתפקידים כאלה הביאה להם הכנסה כספית ניכרת בעבודתם שמחוץ לכנסת, היו גם בכנסות הקודמות. הדוגמה הקלאסית לכך היו שני ח"כים שהיו עורכי־דין, **חיים צדוק**, (שהיה אחר־כך שר־המישפטים מטעם המערך), ו**גידעון האוזנר** (שהיה אחר־כך שר־בלי־תיק מטעם ל"ע). צדוק שוב אינו חבר־כנסת. הוא התפטר מרצון וחזר לעסוק בפראקטיקה הפרטית במישרד־עורכי־הדין, שעזב כאשר מונה כשר, וגידעון האוזנר הוא עדיין חבר־כנסת וגם הוא חזר לעסוק בפראקטיקה הפרטית, שאותה עזב רשמית. שניהם הרוויחו סכומים ניכרים כנציגי חברות ממשלתיות, והיו שטענו כי כהונתם בכנסת עזרה להם בכך. אך איש לא יוכל אף פעם לבוא ולהאשים אותם בכך שהם ניצלו באופן ישיר את תפקידיהם, כדי לעשות רווחים.

אולם בכנסת הנוכחית המצב הרבה יותר גרוע. מרבית חברי־הכנסת שייכים למעמד המיוחד של אנשים, אשר המשכורת שהם מקבלים מהכנסת — תהיה גדולה כאשר תהיה, ומוגדלת כאשר תהיה — אינה מהווה אלא פסיק קטן בהכנסתם הכספית וברכושם.

די להעיף מבט בממשלה, בת 17 השרים כיום. 10 שרים (אבוחצירא, ארליך, דיין, וייצמן, מודעי, פת, שרון, נסים, ידין ותמיר) הם עשירים מופלגים. יתר השרים מתחלקים לשתי קבוצות: אמידים והחיים בצינעה. אל האמידים אפשר לשייך את בגין, בורג, שוסטק וכץ, ואילו שלושה השרים החיים בצינעה ממש הם המר, לנדאו והעני מכולם — דויד לוי.

למצב זה יש, כמובן, השלכות חברתיות ממדרגה ראשונה. אמר השבוע אחד מחברי־הכנסת, דווקא מהקואליציה: „כאשר פינחס ספיר המנוח היה מטיל גזירות כלכליות וגורם לכך שמישפחה ממוצעת לא היתה יכולה לגמור את החודש, אי־אפשר היה לבוא אליו בטענות אישיות. היה ידוע כי ספיר עצמו חי בצינעה, כי הראי אצלו בבית שבור, וכי אין לו אף אגורה שחוקה אחת בבנק. עכשיו, כשאי־אפשר לגמור את החודש, מביטים לעבר האחראים לכך ורואים כי הם טובלים בכסף."

להלן רשימה נוספת של חברי־כנסת:

הלוקש החודשי הוא לוקש

פלומין: הכנסה צדדית קבועה

סגן־שר־האוצר, יחזקאל פלומין, התפרסם בשבוע שעבר כמי שכתב מיכתב ליושב־ראש סיעת הליכוד בכנסת, חיים קורפו, שבו טען כי בעיקבות העלאת המשכורות האחרונה לחברי־כנסת נותר הוא מקופח, וכי משכורתו כסגן־שר, הצמודה למשכורת השרים, נמוכה עתה ב־400 לירות ממשכורתו של ח"כ. תשובתו של קורפו היתה עניינית: יחזיר־נא החבר פלומין את כל ההטבות שיש לו בתפקידו כסגן־שר, כמכונית צמודה והוצאות אש"ל בלתי־מוגבלות, והוא, קורפו, ידאג לכך שיקבל את 400 הלירות החסרות.

חליפת־מיכתבים זו יכולה היתה לשמש נושא לניקוי ראש ז"ל, לולא פתח בה מי שאחראי לאמיתו של דבר למדיניות הכלכלית של הממשלה, ולהתדרדרות המשק מאז המהפכים, הפוליטי והכלכלי. פלומין עצמו אמנם טוען כי התכוון רק להראות את האבסורד שבהחלטה שיוזמה על־ידי קורפו, להעלות את שכר הח"כים. אולם עצם הסוגיה מעוררת צחוק מר.

עד שמונה כסגן־שר־האוצר היה פלומין, נוסף על היותו חבר־כנסת, שותף בכיר באחת מחברות רואי־החשבון המשגשגות בארץ, אלמגור ושות'. כאשר מונה פלומין כסגן שר־האוצר, הוא מכר את חלקו במישרד רואי־החשבון. פלומין מסרב לאמר כמה קיבל עבור חלקו במישרד המשגשג, שאולי שיגשג, בין היתר, גם ביגלל העובדה שפלומין היה חבר־כנסת ואיש חזק במיפלגה הליברלית. אולם ידוע כי ההסכם בינו לבין מישרד אלמגור ושות' קובע שהתשלום נעשה בצ'ק חודשי במשך 10 שנים, וצמוד למדד. למרות הסירוב של פלומין לאמר לכתב העולם הזה מה הוא הסכום, אין ספק כי הסכום החודשי עולה על משכורתו של פלומין כסגן־שר, ועל משכורת אשתו, שושנה, עובדת בכירה בבנק לפיתוח התעשיה.

גם את משכורתה של שושנה פלומין, מסרב סגן־השר לגלות, אך הוא טוען כי היא גבוהה יותר מהמשכורת שהיתה לו לפני ההעלאה האחרונה. חישוב קר מוכיח כי הכנסותיה החודשיות של מישפחת פלומין, ממשכורתו כסגן־שר, ממשכורת אשתו ומהסכום החודשי שהוא מקבל ממישרד אלמגור ושות' מגיע לכ־70 עד 80 אלף לירות בחודש.

פלומין מודה כי יש לו בבנק ניירות־ערך רבים וטוען: „תראה לי יהודי שאין לו ניירות־ערך!" פלומין מתגורר עם מישפחתו בווילה הדורה בשכונת נווה־מגן ברמת־השרון.

אמיר: וילה בדימונה

ח"כ יעקב („ז'אק") **אמיר**, חבר מיפלגתו של אלון, ומי שנבחר לאחרונה גם כראש עיריית דימונה, סבל מהבחינה הכספית רבות ביגלל העובדה שהוא נבחר לכנסת. אמיר, חבר הוועדה שהעלתה את שכר הח"כים, ידע לספר כי בתפקידו הקודם, לפני שנבחר לכנסת — יושב־ראש ועד־העובדים של מיפעלי ים המלח — הוא הרוויח הרבה יותר, וכי הוא דחוק עתה מהבחינה הכספית.

אין ספק כי העובדה שהוא נבחר עתה לראש עיריית דימונה תשפר את מצבו הכספי של אמיר. הוא אומנם יקבל רק משכורת אחת, אולם הוצאותיו הרבות כראש העיר יכוסו. למרות מצבו הכספי הדחוק, נראה כי איכות־חייו אינה גרועה כלל וכלל. רק עתה השלים אמיר בניית וילה גדולה, באיזור הווילות של דימונה, והוא נוהג במכונית פיג'ו 504.

סבידור: שכר סופרים

אחר המתפרנס אף הוא ממאמרים בעיתונים זרים הוא ח"כ **מנחם סבידור**. עד שהיה לח"כ, שימש סבידור כמנכ"ל המועצה לייצור מוצרי פרי הדר, ולדבריו היתה המשכורת הריאלית שלו שם גבוהה בכ־5000 לירות לחודש ממשכורתו בכנסת. סבידור מתגורר בדירה בת ארבעה חדרים בצפון תל־אביב, ונוהג במכונית רנו 12.

ח"כ פלומין
שלוש משכורות

ח"כ אמיר
עני עם וילה

ח"כ סבידור
מאמרים וירושה

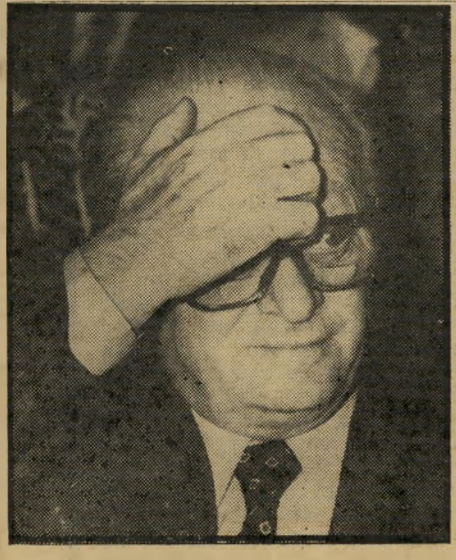

השר ארליך
חוזה לאופטיקה

המאמרים שהוא מפרסם כחבר־כנסת ישראלי בעיתונים זרים הם מקור להכנסה נכבדת ביותר לח״כ המיפלגה הליברלית, בעיקר משום שהצ׳קים המגיעים הם במטבע זר. לסבידור הכנסה נוספת. לאשתו רעיה שותפות עם אחותה בשלוש דירות ברחוב שלום־עליכם בתל־אביב, מהן היא מקבלת שכר־דירה באורח קבוע.

ארליך: מיפעל משגשג

האיש הממונה על הכספים במדינה אינו קוטל־קנים בכל הנוגע לכספים האישיים שלו. שר־האוצר **שימחה ארליך** היה איש עשיר עוד לפני שמינה כשר־האוצר. לארליך מיפעל, שהוא מקפיד לכנותו בשם „בית־מלאכה״, למוצרי אופטיקה. מיפעל האופטיקה שלו לא סבל מכישוריו הפוליטיים. כאשר היה יוסף ספיר המנוח, איש הציונים הכלליים, שר המיסחר־והתעשייה, הוא נתן רשיון־יבוא ראשון בארץ לעדשות אופטיות לעסקן הצעיר, שהיה בן טיפוחיו. הרשיון היה פריצת דרך להקמת מיפעל משגשג, הרשום על שם אשתו של ארליך.

עד היום עוסק ארליך, למרות העומס הרב המוטל עליו כשר־האוצר, במיפעל האופטיקה שלו. הוא מבקר בו לפחות פעם בשבוע, ובנסיעתו האחרונה לארצות־הברית נפגש עם יצרן אופטיקה גדול, שלא לצרכי מישרד־האוצר, אם כי איש עדיין אינו יודע אם ארליך חתם עם אותו יצרן על עיסקה בשם אשתו, או לא. ארליך מתגורר בדירה ברחוב פינקס בתל־אביב.

השר לוי ואשתו
חוב במכולת

לוי: מיקרה סעד

העני ביותר שבקרב חברי־הכנסת הוא שר־הקליטה **דויד לוי**. הוא מתפרנס ממשכורת של שר, אולם במשכורת זו קשה לו לפרנס את עצמו, את אשתו ואת 11 ילדיו. ללוי אין כל רכוש, ומעולם לא עסק בעסקים. מילבד משכורתו, מקבל לוי גם תמיכה מהביטוח הלאומי, בצורת תשלום עבור ילדיו. לוי, שהוא איש צנוע, חייב מדי חודש סכום של יותר מ־4000 לירות במכולת, הסמוכה לביתו בבית־שאן, וכאשר מגיע צ׳ק המשכורת, ממהרת אשתו, רחל, לשלם את החוב, עד לחודש הבא.

המצב הכספי הקשה של לוי, והעובדה שהוא ישר בכל מה שנוגע לכספי־ציבור, מביאים לכך כי לוי נמנע מלהיענות להזמנות לחתונות ולשמחות אחרות, משום שאין לו כסף להביא מתנה, ואין הוא מוכן לקחת סכום זה מקופת מישרדו, כפי שעושים שרים אחרים.

רבין: ההרצאות ממשיכות

מי שהיה ראש־הממשלה, ח״כ **יצחק רבין**, איבד אולי את כס ראשות־הממשלה ביגלל פרשת החשבון של אשתו, שהיא מנהלת הכספים של רבין. רבין הוא טיפוסי לפקיד הציבורי הבכיר שעשה את כספו תחילה מחיסכון, שהתאפשר לו ביגלל תפקידו, ואחר־כך מעיסוקים שבאו לו בעיקבות תפקידו.

כאשר היה רבין קצין בצה״ל, היתה משכורתו אלמנטרית, ולא היו לו כספים אחרים, כגון ירושה או תמיכת מישפחה עשירה. בשנת 1950 רכש רבין, שהיה אז קצין בדרגת סגן־אלוף, וילה בצהלה שעדיין לא נבנתה, ואליה נכנסו הרבינים לגור בשנת 1952. הווילה עלתה אז כ־14 אלף לירות, סכום נכבד באותם הימים, אך ניתנה באשראי לא־צמוד ל־25 שנה. כיום שווה וילה זו, שכבר אינה ברשות מישפחת רבין, למעלה משלושה מיליוני לירות ומתגורר בה משה שמיר, אחד התעשיינים העשירים בארץ, מנכ״ל חברת וישי ישראל.

מישפחת רבין, כמו מישפחות־קצינים אחרות, יכולה היתה להרשות לעצמה להיכנס לחוב כספי כבד כדי לרכוש את הווילה, משום שהוצאות־המחייה שלה היו נמוכות ביותר. רבין עצמו לא הוציא כימעט אגורה אחת, הן בגלל הליכותיו הצנועות והן בגלל העובדה ששירת בצה״ל, ואילו לבני־מישפחתו היו הנחות שונות ומגוונות. החנות היחידה שהיתה אז בצהלה היתה חנות מסובסדת של שק״ם.

ככל שעלה רבין בסולם הדרגות, כן התרחב גבול חשבון ההוצאות שלו, וכן גדלו אותם סעיפים בהוצאותיו שמומנו על־ידי המדינה, כנהג ומכונית צמודים לו ולאשתו, הזמנות להצגות קונצרטים, דמי־שימוש בטלפון, וכדומה.

מישפחת רבין נסעה לארצות־הברית, ב־1968, אחרי שהוא סיים את כהונתו כרמטכ״ל. הרבינים מכרו את הווילה בצהלה, קנו פנטהאוז בנווה־אביבים והרוויחו כסף רב על העיסקה. הפנטהאוז, ברחוב אשי 5 בנווה־אביבים נבנה על־ידי גיגי פרס, אחיו של שימעון פרס, ונמכר לרבינים — כמו לקצינים בכירים אחרים — בהנחה גדולה. לפרס היה כדאי לשכן בבתים שלו אנשי־שם, כמו רמטכ״ל מילחמת ששת־הימים. זה העלה את ערך הדירות האחרות שמכר. ואילו הרבינים נותרו עם כמה מאות אלפי לירות בידם — ההפרש בין המכירה לקניה — סכום שבאותם הימים היה ניכר.

בארצות־הברית גילה רבין כי הכסף הוא דבר חשוב, והוא התחיל לעשות כסף. הרצאות הגנרל־אמבסדור היו מבוקשות ביותר בקרב היהודים והלא־יהודים בארצות־הברית, ובמישטר הכלכלי של אמריקה הגדולה, כאשר הביקוש רב, ההיצע יקר. רבין התקשר עם אמרגן פרטי, שהכניס אותו ואת תמונתו לתוך קטלוג המרצים שלו, והחל מתרוצץ בין אירגונים יהודיים לחגיגות בר־מיצווה, לנאום, לברך, וללחוץ ידיים, כשאחריו האמרגן מקבל את הצ׳ק, שהיה בדרך כלל גדול.

כיום מישפחת רבין היא מישפחה עשירה. רבין ממשיך לערוך גיחות לחוץ־לארץ להרצות ולקבל כסף. היום יש תואר נוסף, שבו אפשר למכור את הרצאותיו: ראש־ממשלת־ישראל לשעבר.

נוסף על משכורתו כחבר־כנסת, מממנת המדינה כמה סעיפים בחשבון־ההוצאות של רבין. המדינה העמידה לרשותו מכונית וולוו חדישה, עם נהג צמוד, המקבל את משכורתו מקופת־המדינה. בקרייה בתל־אביב עומדים לרשותו לישכה ומזכירה, הממומנים על־ידי המדינה, והעוזרים לרבין לייצור כסף נוסף: לכתוב את ספרו, שעליו הוא כבר קיבל מהוצאות־ספרים בחוץ־לארץ מקדמות גדולות. ההוצאות האלה של רבין, הממומנות כיום על־ידי המדינה, מגיעות לכ־60 אלף לירות בחודש, וזאת נוסף על משכורתו כח״כ ולהטבות שהוא מקבל כח״כ.

מישפחת רבין ממשיכה להתגורר בפנטהאוז שלה בנווה־אביבים, וללאה רבין מכונית BMW.

דויד גלס: בדרך לכסף

אחד מחברי־הכנסת העניים הוא ח״כ המפד״ל **דויד גלס**.

גלס בא ממישפחת־פועלים, ואשתו, ברכה, ממישפחת מורים, כך שירושה לא קיבלו. עד שהיה חבר־כנסת, שימש גלס כמנכ״ל מישרד־הדתות, במשכורת ממשלתית בכירה. הוא מתגורר בדירה שכורה בדמי־מפתח, בת שלושה חדרים, בירושלים, ו„אני חבר־הכנסת היחידי שאין לו ניירות־ערך.״

לפני כמה שבועות פנה גלס לבנק שלו, וביקש הלוואה. הפקיד הסכים לתת לו אותה, אבל ביקש ממנו לשעבד את ניירות־הערך שלו. כשאמר לו גלס כי אין לו ניירות־ערך, הסתכל עליו הפקיד בחוסר־אמון גלוי.

גלס הרוויח עד ההעלאה האחרונה כ־9000 לירות נטו, והמשכורת הבאה שלו תהיה בסביבות 23 אלף לירות ברוטו. אשתו עובדת בחצי־מישרה בבנק ישראל, ומוסיפה עוד כ־6000 לירות לתקציב המישפחה.

אולם גלס מודה כי אין לרחם עליו, וכי הוא, כמו כל חברי־הכנסת האחרים אשר יש להם תעודת עורכי־דין ביד, נמצא בדרך לעשות הון. לפני חודשים אחדים קיבל את תואר עורך־הדין שלו, ונכנס כשותף במישרד עורך־דין ירושלמי מבוסס, יאיר גרין. גלס היה צריך לשלם לו 50 אלף לירות עבור השותפות. הוא גייס הלוואות, ביניהם הלוואה בת 2000 דולאר מקרובים־רחוקים של אשתו, ונכנס למישרד.

„עתה המצב הרבה יותר טוב,״ מודה גלס, „עברו רק כמה חודשים, ואני כבר יכול לגמור את החודש, מה שלא הייתי יכול לעשות קודם לכן.״ לגלס, כמו לכל ידידיו, ברור כי העובדה שהוא חבר־כנסת משמשת אבן־שואבת ללקוחות למישרד עורכי־הדין שלו, וכי תוך תקופה קצרה יתפח חשבון־הבנק שלו, ויהיו לו אפילו ניירות ערך.

יגאל הורביץ: בעל ההון

עם העשירים הגדולים של הכנסת נמנה מי שהיה שר־התעשייה, **יגאל הורביץ**. להורביץ שני משקים, בבאר־טוביה ובכפר־ורבורג הסמוכה, אולם כמו המשכורת שלו מהכנסת, גם ההכנסות ממשקים עשירים אלה אינה אלא בבחינת דמי־כיס. מילבד רכוש רב וניירות־ערך רבים, מצויה בידי מישפחת הורביץ הבעלות על מיפעלי טנא נוגה ברמת־גן, ומיפעל הגלידות בקריית־מלאכי. רק לפני שנים אחדות מכר הורביץ, תמורת מיליונים רבים, את מיפעל הבשר שלו, מרבק.

הורביץ אינו מתבייש בכספים הרבים שהרוויח, תוך שנים מעטות, תודות לכושר העסקים והניהול שלו. הוא עשה יש מאין, וצבר כסף רב. גם כשהיה הורביץ שר, ועמדה לרשותו מכונית־שרד, הוא אהב יותר לנסוע במכונית האמריקאית הגדולה שלו.

(כתבה שנייה בסידרה,
שתקיף את כל חברי־הכנסת)

ח״כ רבין
מזכירה ונהג חינם

ח״כ גלס
ללא צמודים

ח״כ הורביץ
עסקים בשפע

מאות אלפי איש התגברו על הגשם והקור ה

מיצעד הדמעות

„אצל אשכול היו רבע מיליון איש. כאן יהיו הרבה יותר," התנבא קצין מישטרה בכיר. והוא צדק. עוד לפני שנפתחו שערי פולובמו במישכן הכנסת, כבר הצטופפו אלפי אנשים לאורך הכביש המוביל לכנסת, והגיעו עד לרמזורי כביש רופין, מרחק של למעלה מקילומטר.

היו שם כל סוגי האנשים. ירושלמים לבושי כובעים רוסיים המגינים עליהם בפני הקור, תלמידי בתי־ספר, חיילות, נשים מבוגרות המחזיקות בידיהן מימחטות, וצעירות, אשר ערכו מעין תצוגת אופנה. קבוצות קבוצות, כשהם מונהגים על־ידי שוטרי המישטרה הצבאית וחיילות לבושות חצאיות צבאיות כשרגליהן קופאות מקור, הורשה הקהל המגוון הזה להתקדם לעבר הארון, עטוף דגל ישראל, שמעליו יריעה פלסטית שקופה, כדי להגן עליו מפני הגשם.

היו כאלה שעברו ביעף, כאילו ממלאים חובתם. אחרים השתהו ליד הארון, דקה, לעיתים יותר, ואיש לא דחף אותם מאחור. היו גם נשים רבות, שבכו, חלקן בשקט, בגניחות קטועות, אל תוך המימחטה ואחרות ערכו את השיחה האחרונה שלהן, ואולי הראשונה עם גולדה: „למה עזבת אותנו גולדה. מה נעשה עכשיו?"

הכל היה מאורגן כהלכה, סטרילי כימעט. לצד הארון בימה מיוחדת לעיתונאים וצלמים שארבו לכל אישיות חשובה המגיעה אל מול הארון. שני דוכני ברזל, מאחרי הארון, עמוסי זרי פרחים עם סרטים שחורים, אותם הקפידו חיילות לקחת מידי השליחים האבלים. מסביב לארון ארבעה ממישמר הכנסת, עומדים דום וזקופים, ולידם שני רבנים צבאיים, הקוראים תהילים תוך נענועי גוף.

הצדעה קצין מישטרה מעניק הצדעה אחרונה לגולדה. למטה: בן־אהרון מתייחד ליד הארון.

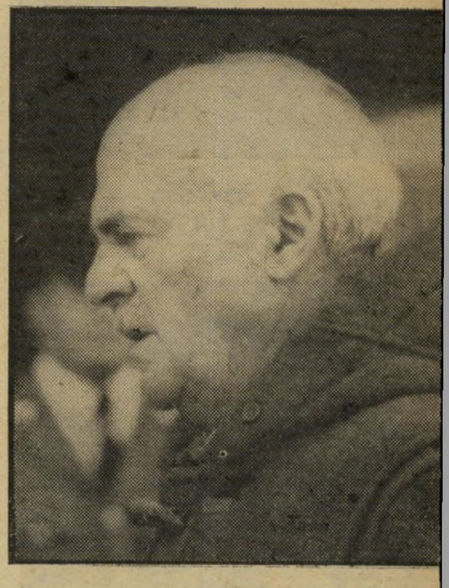

הארז ✶ נגדע

מארגני מיבצע חבצלת, הלוויה הממלכתית לגולדה מאיר, והיום שקדם לה, כאשר המונים עברו ליד הארון, יכלו לנשום לרווחה. והיתה להם סיבה. יומיים קודם לכן, בשבת האחרונה, נדמה

מאמץ רב היה נחלתה של אשה ירוש... מביתה ברחביה ועד לכנס... הסכימה לוותר, ועברה, יחד עם הקהל הרב מול ... רבני צה"ל שקראו תהילים מול הארון כשהוא ניצ...

מבט של מ.צ. איש המישטרה הצבאית מאלה שהופקדו על הסדר, סקר את החתיכה הבלונדית שעברה מול הארון.

תחינה לחייל אם ובתה, האם בת 107 והבת בת 80 מתחננות בפני אנשי המישטרה הצבאית לאפשר להן לגשת עד לארון כדי לברך את גולדה מקרוב. הן נידחו.

היה לכל מי שהוטל עליו לבצע את הטקסים, כי הכל ילך הפוך.

בשבת בצהריים עדיין לא ידע מזכיר הממשלה אריה נאור היכן תיערך הלוויה. „קיבלתי הודעה מישראל גלילי, כי גולדה לא ציינה היכן היא רוצה להיקבר, אבל אני לא מאמין למפא״ניק. עד שלא אראה את הצוואה במו עיני, לא נחליט.״

שעות ספורות אחר־כך, כשרק יצאה השבת, נפגשו בחדרו של נאור במישרד ראש הממשלה, השר לענייני טקסים ואנרגיה, יצחק מודעי, עם אחד מידידיה הקרובים של גולדה, ומי שמונה על־ידי המישפחה לטפל בענייני הלוויה, ישראל גלילי. גלילי נראה שפוף. מלבד אבלו הכבד על מותה של גולדה, שלה היה יועץ במשך כל השנים שבהן כיהנה כראש ממשלה, היה גלילי עדיין פצוע מתאונה שאירעה לו עשרה ימים קודם לכן, בקיבוצו נען.

גלילי הביא את צוואתה של גולדה, שביקשה לא לשאת הספדים, ואת בקשת המישפחה: „הממשלה יכולה להחליט היכן תיקבר גולדה, אולם המישפחה מבקשת כי ארונה יוצב בחזית הוועד הפועל של ההסתדרות בתל־אביב.״

נאור ומודעי הסכימו כמובן, ויצאו לישיבה של מטה הלוויה, שנערכה באולם הישיבות של מישרד ראש־הממשלה. שם היה הדיון ענייני יותר. השתתפו בו מלבד מודעי ונאור גם סגנו של נאור, רון לישנסקי, מפקד מחוז ירושלים אלוף־מישנה יעקב אבן, מנהל מרכז ההסברה יהודה אילן, ראש ענף מישטר ומישמעת של צה״ל ונציג המישטרה. המפתח לכל הדיון היה בידיו של אבן. אחרי שגובשה התוכנית, הודיע אבן, כי צה״ל יוכל לעמוד באירגון ובהבטחה של הלוויה, בהר הרצל בירושלים, ושל שני המוקדים שבהם יעבור הקהל על פני הארון: הכנסת ובניין הוועד הפועל.

שעה אחר־כך נערכה ישיבת האבל של הממשלה, שאותה ניהל באופן רישמי ייגאל ידין, אך את שרביט הניהול האמיתי לקח לעצמו שר־החוץ משה דיין: „מגיע לו לנהל את הישיבה, התבדח שר אחד מאחרי גבו של דיין „הוא חייב הרבה מאוד לגולדה.״ בישיבה סוכמו כמה נוש־

(המשך בעמוד 42)

נשיקה קשישה ירושלמית אוחזת בידה האחת מימחטה, ובשנייה, נשיקה אחרונה לגולדה.

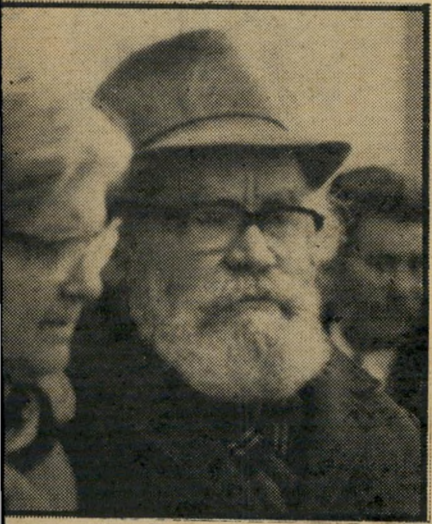

השחקן אחת הדמויות הידועות בארץ, מי ששיחק ברבים מסירטי הפירסומת של אורי זוהר, בא הפעם ללא חיוך, כדי לחלוק לה כבוד.

על גלגלים נכה צה״ל, מובל על־ידי חברו, לא הסכים לוותר אף הוא על הפרידה.

עז ובאו ללוות את גולדה בדרכה האחרונה

...לוות, שהשנים כפפו את גווה, אשר המסע ...ארכ...ה למעלה משלוש שעות, אך היא לא ...הארון. למטה: תימני דתי מצטרף אל שני ...דקות ארוכות והקהל כולו ממתין שיסיים.

שלושה דורות של מישפחה אחת באו להיפרד מגולדה. ציצין האב המתקשה להסתיר את יגונו הכבד, ליד הסבתא המוחה דמעה ולידה הבת הצעירה, המסתכלת בעניין, כאילו חורטת את המראה בנפשה, בארון המוצב מולה. למטה: שתי נשים, אחת מסתכלת ביגון קודר לעבר הארון ואילו האחרת שולחת ברכה אחרונה.

בשעה שמיקי ברקוביץ הוביל את מכבי תל־אביב לניצחון מזהיר על הבלגים, אחזו צירי־הלידה באשתו שלי, אשר ישבה ביציע

בת מתוך הסל

חיוך בעיניים

שלי ברקוביץ׳, רעייתו של כוכב הכדורסל מיקי ברקוביץ׳, שש שעות אחרי לידת בתה, ביום השישי האחרון. שלי, המחזיקה את בתה, קמה מייד אחרי הלידה והסתובבה כאילו נשלחה אליה בדאר.

מתח בעיניים

מיקי ברקוביץ׳ יושב על הספסל באחד הרגעים בהם לא שיחק בהתמודדות קבוצתו, מכבי תל־אביב, נגד קבוצת **פרש־אייר** בריסל. מיקי, היה גיבור המישחק, אחרי שהכריע אותו כבר בדקות הפתיחה.

זה היה הלילה הגדול של שלי ומיקי ברקוביץ׳.

בשעה עשר וחצי בלילה, ביום החמישי בשבוע שעבר, הסתיים המישחק הגורלי בין קבוצת הכדורסל של מכבי תל־אביב לבין אלופת בלגיה פרש־אייר. היה זה המישחק שהכריע את המשך השתתפותה של אלופת ישראל במישחקי גמר גביע אירו־פה לאלופות השנה. מכבי זכתה בניצחון מרשים, הביסה את יריבתה בהפרש של 35 נקודות — 108:73. מיקי ברקוביץ׳, כו־כבה של מכבי תל־אביב, היה גיבור ה־מישחק.

בתום המישחק הריע לו הקהל בשאגות קצובות, „מי־קי — מי־קי", ונשא אותו על כפיים. אבל הלילה של מיקי ברקוביץ׳ לא הסתיים בכך. הוא התמשך עד לשעות הקטנות של הבוקר, כאשר זכה בניצחון שני תוך פחות מ־12 שעות: אשתו שלי ילדה לו בת — תינוקת יפהפיה במישקל של 3.490 קילוגרם.

מיקי הוציא את האוויר מקבוצת האוויר־הצח. שלי הלכה אחריו והביאה תינוקת לאוויר־הצח. וחבריו של מיקי במכבי הצי־עו לו להעניק לבתו הראשונה את השם פרש־אייר.

לא מן הנמנע כי מישחקו של מיקי באותו הלילה הוא שזירז את לידת בתו. בתוכניתם המקורית של צמד הברקובי־צ׳ים לא נרשמה לידה ביום זה דווקא. שלי אומנם היתה כבר בחודש התשיעי להריונה, אבל הלידה נראתה לה עדיין רחוקה. „הרופא נתן לי עוד שבוע," סיפ־רה אחר־כך בהתרגשות, „אבל טען כי ההריון יכול להתמשך גם מעבר לזה. לא חשבתי כלל שאלד באותו היום."

שש דקות גדולות

בבוקר עוד הלכה שלי ברקוביץ׳ בת ה־24 לעבודתה, כממיינת יהלומים. היא עצמה אינה נראית כמי שהתמכרה לתאוות האבנים הטובות. מלבד זוג עגילי־יהלום קטנים, היא עונדת שרשרת זהב ותו לא. „אני מחביאה את היהלומים בכספת," היא מתבדחת.

בבוקר עוד הספיקה להכין תיסרוקת מייוחדת לכבוד המישחק. ואז — כשמיקי התגלה בשיאו, על משטח העץ של איצ־טדיון יד־אליהו, ישבה שלי היפה ביציע, בין אלפי האוהדים הנלהבים ויכלה ליהנות לראותם יוצאים מעורם למראה מיבצעי בעלה.

מיקי נפרד משלי בשעות אחר־הצהריים שלפני המישחק. אם אחזה בו התרגשות הרי שלא היה זה בגלל מצבה של אש־

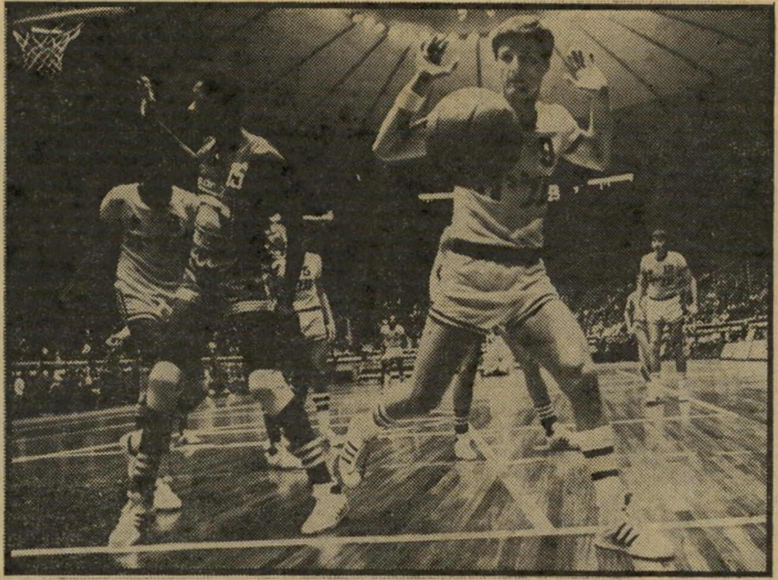

בלי ידיים

תמונה נדירה בה נראה מיקי ברקוביץ׳ מרים את ידיו כדי להימנע מלגעת בכדור. היה זה בעת התקפה של הכדורסלנים הבלגים על סל מכבי תל־אביב. הכדור עשה את דרכו החוצה מנגיעת־יד של כדורסלן בלגי.

תו, אלא בשל חשיבותו של המישחק. מכבי היתה זקוקה לניצחון בכל מחיר, אפילו במחיר של נקודת הפרש אחת, כדי לעבור לשלב הבא והסופי של מישחקי הגמר, שיאפשר לה להתמודד שוב על תואר אלופת אירופה בכדורסל.

מיקי ידע זאת. כל כדורדסלני מכבי ידעו זאת. אבל מיקי היה זה שיותר מכל חבריו עשה כדי להבטיח את הניצחון. הפתיחה היתה מהממת. פתיחה כזו של מישחק לא נראתה כבר הרבה שנים במישחקי אליפות אירופה. קרוב לשבע דקות צלפו כדורסלני מכבי לעבר סל יריביהם. הובילו כבר בתוצאה של 0:20 מבלי שהבלגים יקלעו אפילו סל בודד אחד — תופעה נדירה ויוצאת־דופן ב־מישחקים בין קבוצות ברמה זו.

אלה היו שש הדקות הגדולות של מיקי. הוא הכריע את המישחק בדקותיו הראשונות. הוא רץ, פרץ, ניתר, תיעתע וקלע מכל מצב. תוך שיתוף פעולה מלהיב עם ידידו מוטי ארואסטי נדמה היה שאיש אינו מסוגל לעצור את השד הזה. בסיום המישחק הסתבר שהוא קלע 34 נקודות מתוך ה־108 שקלעה קבוצתו — כימעט שליש.

זרי פרחים באהבה

שלי ברקוביץ' צפתה במישחק בעלה כשהיא מתמוגגת מנחת. הוא חסך לה את מחיאות הכפיים ואת כסיסת הציפורניים. המתח פג כבר אחרי הדקות הראשונות, הניצחון היה מובטח ומונח בכיס.

כשהסתיים המישחק היא התלוותה אל בעלה לחגיגת הניצחון, שנערכה באחד ממועדוני תל־אביב לכל השחקנים, נשותיהם והעסקנים. שלי נהנתה משתייה וארוחה טובה מבלי שהבחינה עדיין כי מישהי נוספת רוצה להצטרף לחינגא — זאת שנשאה ברחמה.

הם הגיעו הביתה בשעת לילה מאוחרת, עייפים, אך נרגשים מדי מכדי להירדם. הטלפונים לא הפסיקו לצלצל. אוהדים מברכים וידידים מתחלקים ברשמים. בקושי הצליחו הברקוביצ'ים להירדם קרוב לשעה שלוש בבוקר.

בחמש וחצי בבוקר התעוררה שלי כשהיא חשה תנועות משונות בביטנה. „בטח התינוק מסתובב קצת," אמרה לעצמה. כמה דקות אחר־כך התעוררה שוב. התנועות נעשו תכופות וברורות. עד שהבינה כי הפעם מדובר כנראה בצירים. היא החליטה להעיר את בעלה. מיקי העייף טען שאין מה לדאוג. „הרי נשאר עוד שבוע עד למועד הלידה."

אבל שלי התעקשה והתלבשה. בשש בבוקר כבר הוביל אותה מיקי לבית־החולים אסותא, שם היתה רשומה כחולה הפרטית של הד"ר אוקסהורן, מיקי התקשר לביתו של הרופא והזעיקו. יחד עימו הגיעה גם סופי המיילדת. בשש וחצי גברו ותכפו הצירים. שלי, שהשתתפה ב־קורס הכנה ללידה במשך תקופת הריונה, ציפתה ל־12 שעות של צירים כפי שלימדו אותה בקורס. אבל נראה שהצירים התחילו עוד קודם, בשעה שצפתה במישחק בעלה. ביגלל ההתרגשות לא הבחינה בהם כלל.

הפתעה להורים

ב־7 בבוקר, בניגוד לתחזיות, ילדה שלי בת קטנה, יפה ושמנמונת, בעלת עיניים כחולות ואצבעות ארוכות. הוריה קבעו מייד: „היא ברקוביץ'. שתי טיפות מים כמו האמא של מיקי."

מיקי עצמו לא נכח בשעת הלידה. „ברגע האחרון החלטתי שאני לא רוצה שמיקי יהיה בחדר. זאת היתה החלטה פתאומית... אני לא יודעת למה," מתנצלת שלי. שש שעות אחרי הלידה כבר נראתה כמי ששבה זה עתה ממכון טיפוח יופי. היא אינה נראית עייפה. היא מתהלכת בזריזות ויושבת בחופשיות, עד שניתן לחשוב שהתינוקת הגיעה אליה בחבילה, בדואר ישיר של חסידות.

להוריו של מיקי, שהוא בן יחיד, מצפה הפתעה. ביום הלידה הם שהו בארצות־הברית והיו אמורים להגיע יומיים אחרי הלידה. „לא רצינו לטלפן להם," גילתה שלי, „רצינו להכין להם הפתעה, שיחזרו ויגלו שיש להם נכדה."

חדרה של שלי בבית־החולים נראה כגן־פורח. עשרות זרי־פרחים נערמים בחדר. ביניהם זר פרחים „מחיים הספר", זר ורדים מ„שמלוק", הלוא הוא שמואל מחרובסקי מהנהלת הקבוצה, וזר ציפרנים ואיריסים מאמנון אבידן — בעבר כדורסלן של מכבי. יש גם זרים משכנים, סתם חברים, מעריצים ומעריצות של מיקי.

ומה קורה עם מיקי?

שלי צוחקת בקול: הוא מבולבל לגמרי ולא יודע מה נעשה איתו." מה שלא הצליחו לעשות לו חמישה כדורסלנים גבוהי־קומה ובהם שני ענקים כושים, עשתה לו תינוקת חייכנית בת יומה.

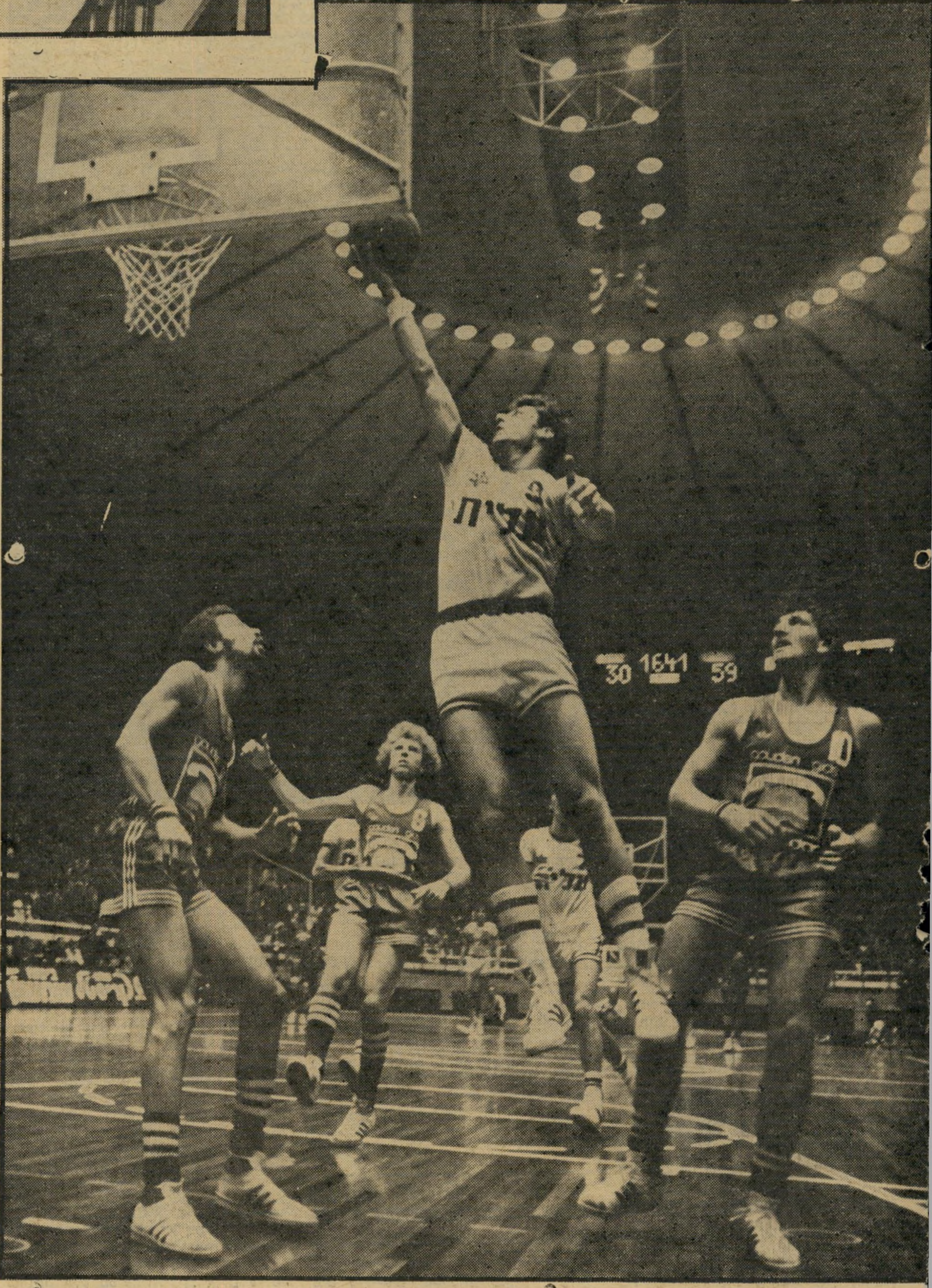

הפנתר המנתר פריצה אופיינית של מיקי ברקוביץ' אל הסל הבלגי. מיקי חודר לבדו דרך טבעת הכדורסלנים הבלגים (בגופיות השחורות), מזנק אל הסל כדי להשחיל את הכדור פנימה. על לוח התוצאות נראית תוצאת המישחק בדקה ה־16 למישחק: 59:30 למכבי. בתמונה למעלה משמאל: שלי ברקוביץ' במיטת בית־החולים.

פרשת אולמרט

איך השיג ח"כ אולמרט 80 אלף ל"י מקופת מיפלגתו - בניגוד לחוק

מתנה מכספי הציבור

עד ראש הגנב בוער הכובע. ובכיס השקרן בוער הכסף.

במאמץ לחפות על התמוטטות מערכת־השקרים שלו, התלקח השבוע ח"כ אהוד אולמרט, ופירסם מודעות־ענק, מעוררות גיחוך ולעג בכמה עיתונים. מחירן של מודעות אלה מסתכם בכמה רבבות ל"י. אבל הכסף תמורת מודעות אלה טרם שולם.

המודעות הוזמנו עבור אולמרט באמצעות חברת־הפירסום התל־אביבית לאור, שפירסמה בעבר כמה ממודעות התעמולה של לעם. אולמרט התחייב לדאוג לתשלום. עד כה טרם עשה זאת. ניתן לצפות ממנו כי הוא ינסה עתה, כפי שעשה בעבר, לגייס את המימון לצרכי המאבק הנואש שלו להצלת שמו האישי מכספי הציבור.

אולמרט נכון להיות גיבור, כל עוד אין הדבר מסכן אותו. כשם שהוא מוכן להיות נץ, המתנגד להסכמי־השלום ושאינו חושש מסיבוב נוסף של מילחמה, בידעו שהוא עצמו לא יילחם בה — כך הוא מוכן להגן גם על תדמיתו, בתנאי שהדבר לא ייגע בכיסו.

אולמרט עצמו סיפק את ההוכחה לכך לפני כשנה, בעת שריחפה מעל לראשו הסכנה כי ייאלץ לעמוד לדין על הוצאת־דיבה. היה זה בעת שהאלוף (מיל.) רחבעם („גאנדי") זאבי הגיש נגד אולמרט תביעה על פי החוק לאיסור לשון הרע, ותבע ממנו פיצויים בסכום של שני מיליון ל"י.

בפומבי אומנם הצהיר אולמרט כי הוא יהיה מוכן להסרת חסינותו, כדי שיוכל לעמוד לדין ולהתייצב מאחרי ההאשמות שהטיח בזאבי. אולם היתה זו אחיזת־עיניים בילבד. במישפט עצמו היה זה אולמרט שטען, כי אמר מה שאמר על זאבי במיסגרת „מילוי תפקידו כחבר־כנסת" — ובכך הפעיל אוטומטית את החסינות המוחלטת, שאין כלל אפשרות לבטל אותה — אף אילו רצה בכך. •

אלא שגם לשם הסתתרות מאחרי החסינות יש לנהל מאבק מישפטי. מאבק כזה עולה כסף. אומנם אולמרט עצמו הוא עורך־דין מיסחרי, המערבב את פעילותו הפרלמנטרית עם עיסוקיו המיקצועיים הפרטיים והוא יכול היה להגן על עצמו. אבל זאת נראתה לאולמרט, שמעולם לא הסתיר את הערכתו לכסף, הזדמנות פז לשימוש בכספי הציבור למטרותיו הפרטיות.

כאן ביצע אולמרט את אחד התרגילים המתוחכמים האופייניים לו, כדי להוציא בדרך מפוקפקת כספים מכספי המדינה, בצורה המעוררת חשד של עבירה על החוק.

אהוד הבלתי־אהוד

מייד אחרי שהוגשה נגדו תביעת־דיבה של האלוף זאבי, ביקש אולמרט שמיפלגתו תקציב לו סכום של 80 אלף ל"י, למימון ההגנה המישפטית שלו. אולמרט טען כי פעולותיו, בעניין „הפשע המאורגן", זכו בשעתו בגיבוי מצד סיעת־הליכוד. משום כך, כיוון שהתביעה נגדו באה, לדבריו, כתוצאה מפעילותו זו, הוא זכאי לקבל מימון מיפלגתי להגנתו המישפטית.

• להבדיל מחסינות רגילה, שהכנסת יכולה להסירה על־פי דרישת היועץ המישפטי לממשלה.

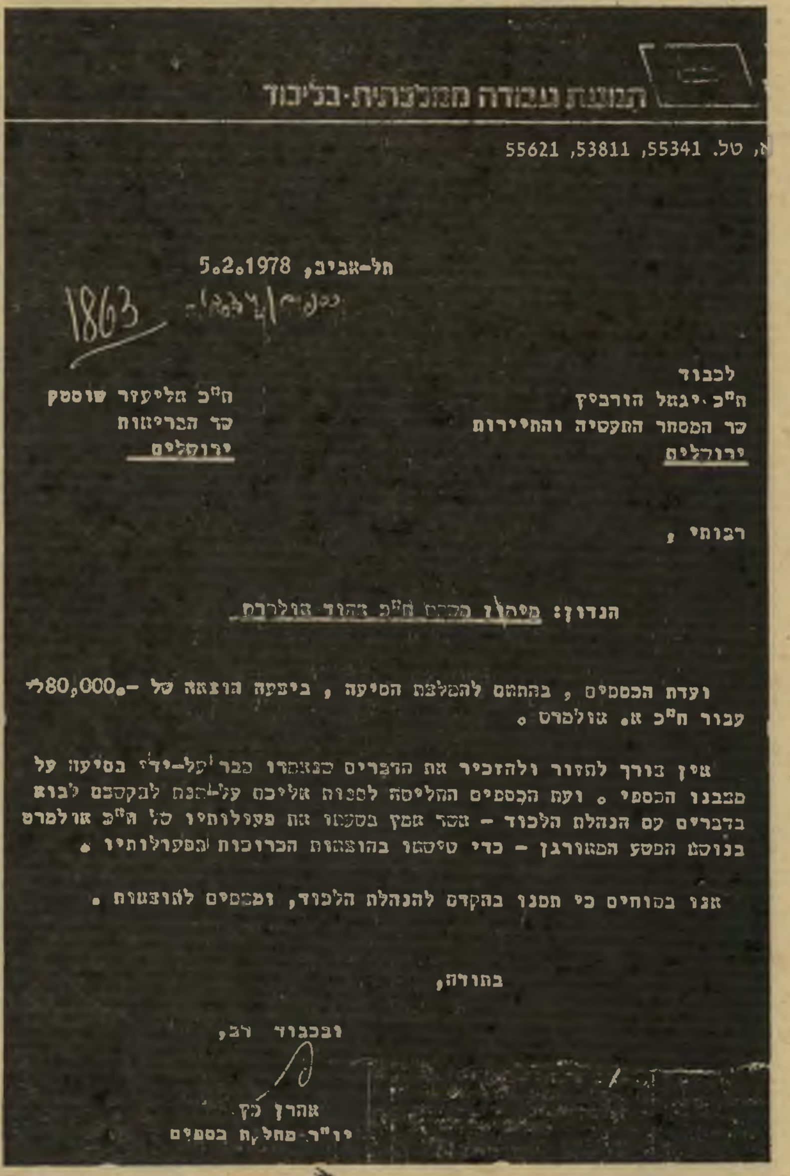
תנועת עבודה ממלכתית · בליכוד

א, טל. 55341, 53811, 55621

תל־אביב, 5.2.1978

1863

לכבוד
ח"כ יגאל הורביץ
שר המסחר התעשיה והתיירות
ירושלים

ח"כ אליעזר שוסטק
שר הבריאות
ירושלים

רבותי,

הנדון: מימון הכרת ח"כ אהוד אולמרט

ועדת הכספים, בהתאם להמלצת הסיעה, ביצעה הוצאה של ‎80,000.-‏ ל"י עבור ח"כ א. אולמרט.

אין צורך לחזור ולהזכיר את הדברים שנאמרו כבר על־ידי בסיעה על מצבנו הכספי. ועדת הכספים החליטה לפנות אליכם על־מנת לבקשכם לבוא בדברים עם הנהלת הליכוד - אשר אמץ בשעתו את פעולותיו של ח"כ אולמרט בנושא הפשע המאורגן - כדי שישאו בהוצאות הכרוכות בפעולותיו.

אנו בטוחים כי תפנו בהקדם להנהלת הליכוד, ומצפים לתוצאות.

בתודה,

ובכבוד רב,

אהרן כץ
יו"ר מחלקת כספים

ההוכחה המיכתב ששיגר יו"ר מחלקת־הכספים של לעם, אהרון כץ, אל השרים הורביץ ושוסטק בפרשת המימון לאולמרט. במיכתב, שנכתב בחמישה בפברואר 1978 נאמר: „ועדת הכספים, בהתאם להמלצת הסיעה, ביצעה הוצאה של 80 אלף ל"י עבור ח"כ אולמרט. אין צורך לחזור ולהזכיר את הדברים שנאמרו כבר על־ידי הסיעה על מצבנו הכספי. ועדת הכספים החליטה לפנות אליכם על־מנת לבקשכם לבוא בדברים עם הנהלת הליכוד — אשר אימץ בשעתו את פעולותיו של ח"כ אולמרט בנושא הפשע המאורגן — כדי שישאו בהוצאות הכרוכות בפעולותיו. אנו בטוחים כי תיפנו בהקדם להנהלת הליכוד ומצפים לתוצאות." עד היום לא נענתה הנהלת הליכוד לפניית לעם.

אבל אולמרט ידע כי אין כל סיכוי שהנהלת סיעת־הליכוד בכנסת תאשר לו את בקשתו. בחטיבות חרות והליברלים בליכוד מתייחסים אל אולמרט בזילזול גלוי. רוב הח"כים של סיעות אלה אינם לוקחים אותו ברצינות. קשה היה לתאר שבמצב הכספי הקשה בו שרוי הליכוד תמיד, יימצא רוב שיהיה מוכן לאשר לאולמרט מתנה של כמה רבבות ל"י ל־מסע־הרימום העצמי שלו.

משום כך לא היפנה אולמרט את תביעתו אל סיעת־הליכוד, אלא אל חטיבתו — סיעת לעם. לעם אומנם אינה זכאית להקצבת־כספים נפרדת מכספי מימון המיפלגות, בהיותה חלק מסיעת־הליכוד. אולם על־פי הסכם פנימי בתוך סיעת־הליכוד, מקבלת לעם את חלקה היחסי בהקצבת אוצר־המדינה לסיעות הכנסת.

הקצבה זו מספיקה בקושי למלא את צרכיה השוטפים של סיעת לעם, שקופתה נמצאת אף היא — כמו קופת סיעת הליכוד כולה — במחסור ובגירעון מתמידים. אף־על־פי־כן ידע אולמרט כי בסיעת לעם — שאינה מוכרת כסיעה נפרדת בכנסת — ייקל עליו לקבל את רבבות הלירות שנפשו חשקה בהן.

אומנם, גם בתוך לעם אין אהוד אהוד במיוחד. רוב חבריו לחטיבת לעם בזים לו, וסולדים משחצנותו. אבל נראה שלרובם יש סיבות טובות שלא לרצות להיכנס לעימות עם אולמרט. על פי השיטה שלמד ממורו ורבו, נוהג אולמרט לערוך רישומים מדוייקים והקלטות, מחזיק ברשותו תיקים של חומר על כל אחד מחבריו. מילבד זאת, כאשר הוא מופיע ובידו נס המאבק ב„פשע המאורגן", מי יעז להתנגד לו? אולמרט עוד עלול להכריז עליו, בהתאם למסורת המק־קארתיסטית, כעל פושע או כעל מי שמגן על פושעים.

וכך, באחת הישיבות של חטיבת לעם בכנסת, שנערכה בחודש ספטמבר 1977, שבה לא נוכחו חלק משמונת הח"כים של סיעת לעם, תבע אולמרט שהסיעה תקציב לו סכום של 80 אלף לירות למימון הגנתו המישפטית — במישפט שהוא ידע שהוא עשוי שלא להתקיים כלל, או בחלקו בילבד, ביגלל חסינותו הפרלמנטרית.

„הלוואי ולא היו מחליטים..."

יושב־ראש מחלקת־הכספים של סיעת לעם, אהרון כץ, ניסה להתנגד לדרישתו של אולמרט. הוא טען כי הסיעה נמצאת במצוקה כספית, ואין ברשותה הסכום שאולמרט תובע אותו לעצמו. אלא שאולמרט טען אז באוזני חבריו כי קופת לעם לא תינזק מכך: הסיעה תחליט ותאשר את בקשתו ותקציב לו את הכספים הדרושים; אחר־כך תפנה החטיבה להנהלת סיעת־הליכוד, תתבע ממנה להחזיר לה את הסכום ששולם לו, בטענה כי הדבר נעשה בעיקבות החלטת הליכוד להתייצב מאחרי פעילותו של אולמרט.

כמה מחברי חטיבת־לעם בכנסת טענו, וטוענים עד היום, כי לא ידעו מעולם על ההחלטה שהתקבלה בחטיבה לאשר לאולמרט את הכסף. כאשר נודע הדבר לשר־התעשייה־והמיסחר לשעבר, יגאל הורביץ, ראש חטיבת לעם, באיחור של כמה חודשים, הוא השתולל מזעם. „מי החליט שהתנועה תממן את אולמרט?" צעק הורביץ באחת מישיבות הסיעה המורחבת של לעם בכנסת, בחודש נובמבר 1977.

כאשר נזרקה השאלה לחלל, השתררה תדהמה כללית בין חברי הסיעה, שרבים מהם לא ידעו כל על הפרשה. מי שלא הרגיש בנוח היה יו"ר סיעת־לעם המורחבת, צבי שילוח, איש תנועת ארץ־ישראל השלמה, שאינו מכהן בעצמו כח"כ.

שילוח הסביר כי היה נוכח בעת שאולמרט העלה את בקשתו. „אבל לא החלטנו אז אם לעזור לאולמרט או לא," טען, „העניין לא הגיע לשלב של החלטה. לי היה ברור כי אם יחליטו בסוף לעזור לאולמרט, אז מדובר בסכום של 20 אלף לירות, או משהו כזה."

לעומתו טענו משה רז, המזכיר האירגוני של לעם, ואהרון כץ, יושב־ראש ועדת־הכספים של המיפלגה, כי הם זוכרים שהוחלט במפורש בישיבת הסיעה להקציב לאולמרט 80 אלף לירות.

אמר השבוע אהרון כץ, איש סוכנות החיתום לביטוח מופת: „הלוואי וההחלטה הזאת לא היתה מתקבלת. אבל לצערי הסיעה קיבלה החלטה."

פעולה בניגוד לחוק?

עצם ההחלטה של סיעת לעם לאשר לאולמרט סכום של 80 אלף לירות להגנתו המישפטית, נראית לכאורה כפעולה המנוגדת לחוק מימון המיפלגות (1973).

הסטיה מהחוק נעשתה לא רק על־ידי אולמרט, שתבע את הכספים, אלא גם בידי מי שאישרו אותם. יגאל הורביץ אחראי להקצבת הכסף כיו"ר חטיבת לעם באותה המידה, למרות שהוא אישית לא היה שותף להחלטה.

הזמנה

בחודשים האחרונים חשף „העולם הזה" פרטים מאלפים על חייו ופועלו של ח"כ אהוד אולמרט. בין השאר גילה שגיבור זה של חזית־הסירוב הישראלית לא שירת מעולם שרות קרבי בצה"ל, ולמעשה לא שירת כלל שרות אמיתי, אחרי תאונת־אימונים מגוחכת בטירונות. כן גילה את השיטות המוזרות שבהן הוא מנסה לנצל את מעמדו כח"כ לצורך התעשרות קלה.

ח"כ אולמרט הגיב על גילויים אלה בדרך האופיינית לאיש כמוהו: במטר של גידופים, שקרים ועלילות, בהסתתרו מאחרי המחסה הבטוח של החסינות הפרלמנטרית המוחלטת.

„העולם הזה" סתר את השקרים והעלילות אחד לאחד, אך הוא לא הסתפק בכך. כדי להביא את הדברים לידי בירור מוסמך בבית־המישפט, פירסם „העולם הזה" לפני שבועיים אתגר גלוי, ובו הגדיר את אולמרט בלשון חד־משמעית ובלתי־מתחמקת כשקרן שפל ומוג־לב. „העולם הזה" הזמין את אולמרט להגיש נגדו מישפט על פי החוק לאיסור־לשון־הרע, כדי להוכיח את טענותיו כלפינו בבית־המישפט ולאפשר לנו להוכיח את טענותינו כלפיו, בלא מחסה של חסינות פרלמנטרית.

מאז עברו שבועיים, ואולמרט לא מצא לנכון להגיש תביעה כזאת.

תחת זאת פירסם מודעות־ענק (על חשבון מי?) בעיתונות, שוב

למישפט

תוך ניצול החסינות הפרלמנטרית, ובהן גיבוב של התחכמויות, שטויות, גידופים ושקרים. הפסוק המעשי היחידי בדייסה עכורה זו הוא זה שבו מודיע אולמרט כי לא יגיש מישפט נגדנו.

כצידוק יחידי לבריחה זו מן המיבחן המישפטי, טוען אולמרט כי „העולם הזה" מבקש „להכפיש את שמו". ואנו לתומנו סברנו כי חוק־לשון־הרע — חוק דראסטי מאין כמוהו — נוצר כולו לשימושם של אנשים, הסבורים כי מנסים להכפיש את שמם שלא בצדק.

„העולם הזה" לא ייכנס לשום מישחקים והתחכמויות עם איש ברמתו של אהוד אולמרט. המקום היחידי להתדיינות עם אדם מסוג זה הוא בבית־המישפט, שבו ניתן לשני הצדדים לחקור איש את רעהו חקירת שתי־וערב, בלא הסתתרות מאחרי החסינות הפרלמנטרית. לשם כך יעברו כל חברי־המערכת, הנוגעים בדבר, בדיקה בגלאי־שקר („מכונת אמת").

„העולם הזה" חוזר על הזמנתו לאולמרט: נהג פעם אחת בחייך באומץ, צא מן החור של החסינות הפרלמנטרית והגש מישפט.

כל יום נוסף העובר מבלי שיוגש מישפט כזה אינו רק אות־קלון למיני־פוליטיקאי אלא גם למנהיגיו ולעמיתיו, הסובלים תופעות נאלחות כאלה של גאנגסטריזם פרלמנטרי זה, מבלי להכריח את האיש להתייצב למישפט ולשאת באחריות למעשיו — או להקיא אותו משורותיהם.

חוק מימון המיפלגות, שנחקק כדי להסדיר את מימון המיפלגות המיוצגות בכנסת, מגדיר במפורש (סעיף 1) מה הן ההוצאות שמותר לכל סיעה להוציא מכספי המדינה, שהיא מקבלת למימון פעולותיה.

החוק מגדיר כ„הוצאות" — „הוצאות של סיעה לאירגון פעולותיה, לתעמולה ולהסברה, ולקיום הקשר האירגוני והרעיוני עם הציבור, לרבות התחייבויות בשל הוצאות כאלה."

בסעיף ההגדרות מופיעים גם מונחים כמו „הוצאות בחירות" — ההוצאות של סיעה במערכת־הבחירות לכנסת. ו„הוצאות שוטפות" — שהן ההוצאות של הסיעה, כפי שהוגדרו בהגדרת „הוצאות", למעט הוצאות הבחירות.

בשום מקום אין החוק מכיר בהוצאה של סיעה לצרכי מימון הגנה מישפטית של ח"כ כהוצאות־סיעה, שניתן להכיר בהן כבהוצאה מוכרת על פי חוק מימון המיפלגות.

אם יש אי־בהירות בקשר להוצאה מסויימת של סיעה, קובע החוק במפורש מה יש לעשות במיקרה כזה. בסעיף 11 (סעיף קטן ג') לחוק מימון המיפלגות נאמר: „סיעה רשאית, בכל עת, לדרוש ממבקר־המדינה חוות־דעת, אם הוצאה מסויימת או סוג מסויים של הוצאות מהווים הוצאות שוטפות; חוות־הדעת תינתן תוך 21 יום..."

אבל איש מאנשי סיעת לע"ם לא העלה בדעתו לפנות אל מבקר־המדינה ולבקש ממנו חוות־דעת, אם התשלום לאהוד אולמרט עבור פעילותו הוא בבחינת הוצאה או הוצאה שוטפת המוכרת על־פי החוק.

הדרך אצה לאהוד אולמרט. הוא היה זקוק לכסף במהירות.

כאשר, בניגוד לדעתם של אנשי הכספים בסיעת לעם, התקבלה ההחלטה המפוקפקת לתת לאולמרט 80 אלף ל"י, הסתבר כי למרות ההחלטה קשה לממש אותה. בקופת לעם פשוט לא היה כסף כדי למסור אותו לאולמרט.

סיפר יו"ר ועדת־הכספים, אהרון כ"ץ: „אני הוזמנתי בכבוד גדול לאותה ישיבה. כאשר התקבלה ההחלטה אמרתי בפירוש 'אין לי כסף'. לא היה לי כסף בקופה."

אבל פטרונו של אולמרט, שר־הבריאות אליעזר שוסטק שמצבו העגום אינו מאפשר לו לברור באמצעים, לחץ למלא את מבוקשו של תומכו, הח"כ היחידי שבא עמו ללעם מסיעת המרכז העצמאי. כך נאלץ להתחייב על סכום כלשהו. כל מה שהצליח לגייס היה סכום של 45 אלף ל"י.

עיסקה סיבובית לדוגמה

אבל מה עושים אם אולמרט אינו מסתפק בזה ורוצה יותר?

גם לכך נמצא תרגיל מתחכם של עיסקה סיבובית, שנועד לספק את רצונו של „הילד הנורא" של הסיעה.

אהוד אולמרט תבע שכל הכסף ישולם לו במלואו מייד. הוא לא היה מוכן לקבל צ'קים דחויים. מה גם, שאין זה מקובל ואין זה נהוג בסיעות־הכנסת לשלם בצ'קים דחויים. אהרון כץ מקפיד על־כך במיוחד בגיזברות סיעת לעם. אולם הפעם הוא היה מוכן לחרוג מכלל־הברזל שקבע לעצמו.

נמצא סידור, שעל־פיו תשלם הסתדרות העובדים הלאומית, ששוסטק שולט בה, את יתרת הכסף לאולמרט. אבל כיוון שעל פי החוק אסור לתאגיד כלשהו לממן סיעה או מיפלגה, נעשתה העיסקה הסיבובית הבאה:

אולמרט קיבל את הכסף במזומנים מידי יצחק אפלבוים, מנהל אגף־הכספים של הסתדרות העובדים הלאומית. תמורת הכסף ששילם אפלבוים, לאהוד אולמרט, הוא קיבל שלושה צ'קים דחויים של סיעת לעם, העוקבים במיספריהם הסידו־

(המשך בעמוד 42)

מחיקה מחשידה נייר־המיכתבים הרישמי של „מישרד עורכי־הדין עוזיאל עצמון". במקור הופיעו על גבי הנייר שמותיהם של השותפים למישרד: עוזיאל עצמון, אהוד אולמרט וברוך אדלר. אולם בפנייה בקשר למישפטו של אולמרט, נמחק שמו של אולמרט בצורה המאפשרת לזהות את השם המחוק. האם היה כאן ניסיון טישטוש?

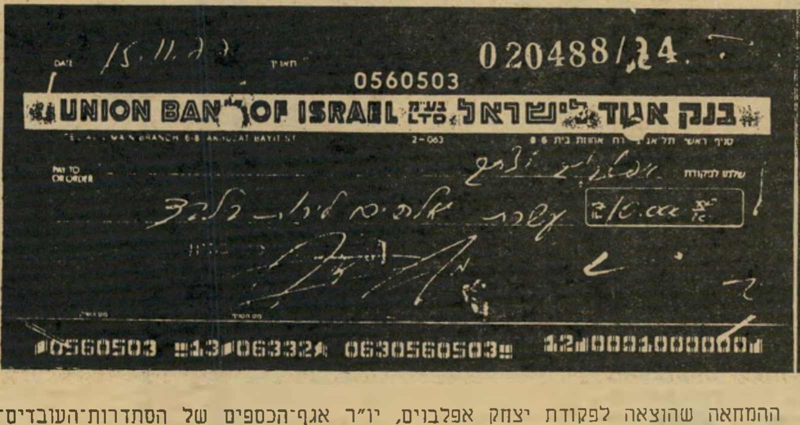

הצ'קים ההמחאה על סך 45 אלף ל"י שהוציאה ועדת־הכספים של לעם, לפקודת אהוד אולמרט, ב־12 בספטמבר 1977, כחלק מההקצאה למימון מישפטו. על גב המחאה זו מופיעה חתימתו של עורך־הדין עצמון. משמאל: ההמחאה שהוצאה לפקודת יצחק אפלבוים, יו"ר אגף־הכספים של הסתדרות־העובדים־הלאומית, כתמורה לחלק מהסכום ששילם — לדבריו, בעזרת הלוואה אישית — לאולמרט כדי לממן את מישפטו. זוהי אחת משלוש המחאות דחויות, שניתנו לאפלבוים בעיסקה.

וודקה וציונות

(המשך מעמוד 9)

העיר. קיים דימיון רב בין ראש־העירייה מנהל תישלובת־הנעליים בלנינגרד ויו״ר הקולחוז. המנהלים יודעים שעליהם לקדם את הייצור ורמת־החיים, ולהגשים את תוכניות־החומש. הם כבר הוכיחו את עצמם בעבר, ומסיבה זו נבחרו לכהונותיהם ה־נוכחיות. כשהם פורשים את תוכניותיהם אתה מרגיש שהם יודעים היטב על מה הם מדברים, ויש להם מענה לכל אחת מ־שאלותינו.

נפתלי פדר, שהיה בעבר גיזבר עיריית באר־שבע, מעורר שאלות הנוגעות למשק־הכספים, וראש־העיר העינייני אינו מת־בייש להזמין את גיזבר עיריית מינסק, כדי שזה יבהיר לו נקודה בלתי־ברורה.

28 בנובמבר

אחרי נסיעת־לילה ברכבת ממינסק, חוז־רים למלון אוקראינה במוסקווה. ביקורים בתערוכת הישגים ובקרמלין. הנחנו זר־פרחים על קברו של לנין במוזוליאום.

את מיבצר הקרמלין מקיפה חומת־לבנים אדומות, שנבנתה בימי שילטונו של אי־וואן השלישי, במאה ה־15.

משנכנסים לתוך הקרמלין, מבחינים ב־מערכת ענקית של ארמונות, המשמשים מישרדים ממשלתיים. ממול לקרמלין שו־כנת מוסקווה העתיקה, כשבמרכזה, מול המוזוליאום והקברים של ראשי המהפכה וגדולי־המדינה — כנסיה מרשימה, ש־אותה מעטר צלב־זהב גדול־מידות.

בערב מבקרים בבולשוי, בהצגת אופרה מפוארת.

הבולשוי קיים זה כבר יותר מ־200 שנה. התיאטרון מרשים, והוא מלא עד אפס מקום. בתיאטרון אולם ושישה יציעים גדו־לים. הקהל מקבל בהתלהבות ובקריאות „בראוו" את הזמרים־שחקנים. האופרה נמשכת ארבע שעות, ולמרות שאינני מבין את השפה, אני יושב רתוק למקומי.

למחרת היום מבטיחים לנו שנבקר ב־הצגה אחרת של הבולשוי. הפעם באולם־הוועידות. בנייתו של אולם זה, אחד מ־מיבני הקרמלין, הושלמה ב־1961 בימי ניקיטה כרושצ׳וב. האולם מזכיר במיקצת את היכל התרבות, אלא שניתן להכניס לתוכו כשלושה היכלי־תרבות.

בעת ההפסקה בבולשוי נוהרים רבים למיסעדה הענקית, הפועלת בתוך הבניין רק בזמן ההפסקה, ואחרים מטיילים בצע־דים מדודים במעין מסלול טיילת. בכל תיאטרון בברית־המועצות המכבד את עצ־מו יש בתוך הבניין מסלול־טיילת, ואנשים נעים בצעדים איטיים, כשהם משוחחים איש עם רעהו, ומניחים לאחרים להיכנס לטיילת לשם טיול־ערב והחלפת־רשמים. בחורף קר מדי מכדי לטייל ולהיראות בחוץ, עדיף לכן הטיול בתוך התיאטרון.

29 בנובמבר

פגישה אישית שלי ב־7 בבוקר, עם שלו־שה עיתונאים סובייטיים. הפגישה נמשכת כשעתיים, והתרשמותי בסיום השיחה היא, שהממשלה הסובייטית תפעיל עתה לחצים כבירים על ממשלת ארצות־הברית, לשת־פה בתהליך עשיית השלום.

העיתונאים מגלים ידיעה מפתיעה של ענייני ישראל, יודעים בעל־פה מאמרים רבים של העולם הזה, שתורגמו לרוסית ומתווכחים עליהם.

„הברית המסוכנת"

הפגישה ביני לבין העיתונאים ה־סובייטיים נקבעה, למעשה, עוד בתחי־לת הביקור. כמקובל אצלי בפגישות עם גורמים פוליטיים זרים אני מעורר לשי־חה, ומעדיף להאזין להערכותיהם. (נז־כרתי בפגישה הראשונה שהיתה לי עם סעיד חמאמי המנוח, כשלאחר שלוש שעות של שיחה תפס את ראשו בידיו והעיר לי כי בעצם „אנחנו" מנהלים מונולוג.)

במהלך השיחה האזנתי לדבריהם, ו־מפעם לפעם הצגתי אי־אלה שאלות, אם כי פה ושם טרחתי להסביר את עמדותי. כך, למשל, גרסתי שהאוטונומיה של בגין תביא למדינה פלסטינית. השלושה לא התלהבו מהסברי, אולי מפני שבמיקרה מעין זה, יימצא הסדר לבעיה הפלסטינית ללא הסובייטים. הם היו מעדיפים, כמובן, הקמתה של מדינה פלסטינית בדרך של הסדר מוסכם בין כל הגורמים המעורבים בסיכסוך, כולל שתי מעצמות־העל.

„נכון, רבים אצלכם חפצים בברית צב־אית עם ארצות־הברית, אבל אין להם מושג מה פירוש הדבר. ברית כזאת תהפוך

מועדון 5 לתרבות חדשה
רח׳ הס 5, תל-אביב
טל. 297263

תכנית החודש

* יום ה׳, 14.12: רב־שיח תוכנית השלום וכוחות השלום בישראל. משתתפים: ח״כ מאיר וילנר, ח״כ מאיר פעיל וויקטור שם־טוב (שר־הבריאות לשעבר).
* יום ה׳, 21.12: ערב בהאדות בהשתתפות גליה ישי ודני כץ.

המועדון פתוח משעה 8 בערב; התוכניות מתחילות בשעה 9 בערב בימי שני — מוסיקה, עתונות ישראלית וזרה.

אמנים בחסות הפקות תיאטרון בית־הובן

„רעים"
הצלחה בנשואין
בן־יהודה 58, טל. 03-282932

„רובקס"
הגיע מלאי חדש של הצלחות הנפלאות של „רובקס"

„סרטי נ"ח" מציגים:
אחד הסרטים החשובים ביותר של השנה. לאניני הטעם!

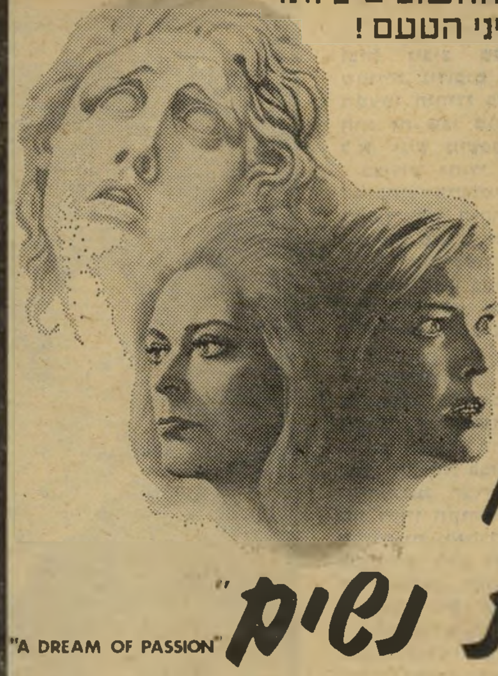

מלינה מרקורי
אלן בורסטיין
הסרטו של
ג׳ול דאסן
„זעקת נשים"
"A DREAM OF PASSION"

בכורה ארצית בקולנוע „אורלי" תל־אביב
9.30—7.15—4.30

דעתו של צ׳רלס צ׳מפליין מ„לוס אנג׳לס טיימס":
מחמם וחריף. דאסן הכניס בו כח בלתי יאמן. הוא יצר כמו „אשה לא נשואה" טרגדיה יוונית בת זמננו. זהו סרט שחובה לראותו. סרט שלא במהרה ישכח מלב ה־צופה.

במרחב

עתון לשלום

הופיע גליון מס׳ 5
(נובמבר—דצמבר)

ארה"ב והשטחים

- העורך, מקסים גילן, מדווח על רשמי סיור בארה״ב:
  — רמזים אמריקניים לכיוון ערפאת
  — מה תפקיד ה־.C.I.A במזה״ת
  — יהדות אמריקה — לשנוא את בגין ולשתוק.
- כתבינו במרחב, קארים באשיר ואליאס עוואד, מדווחים:
  — האמנם סרוב בוועידת בגדד?
  — סעיף סודי לחלוקת לבנון בקאמפ־דייוויד
  — מבט אל סוריה של אסאד.
- סיני פתר על פרשת העתון אטטליעה — צנזורה מצרית בישראל?

מבט אל ישראל פנימה

- שלום כהן — הספרדים והשלום
- יגאל לביב — מחדלי המודיעין הישראלי
- דב קולר — הבדואים ששילמו את מחיר השלום
- במרחב חוקר — פרסומים ומספרים בבחירות המקומיות במגזר הערבי.
- אנדרה דרזנין — ראיון עם דובר רק״ח: הוויכוח בחד״ש אחרי קאמפ־דייוויד.
- עשר שנים לקיבוץ כרם שלום
- מדוריהם הקבועים של זיווה שלם, נעמי גל והקריקטוריסט אלברט אלאין

להשיג בכל הקיוסקים

מחיר המינוי לשנה: 120 לירות
בהמחאה לפקודת „במרחב"
ת.ד. 39253, תל־אביב.

אותכם אוטומטית לאוייבי העם הסובייטי, עם כל המשתמע מכך, ועם הסכנות הנילוות לברית כזאת!"

אחרי־הצהריים פגישה בוועד האולימפי. נאמר לנו באופן חד־משמעי כי אין שום סימן־שאלה לגבי השתתפות ישראל במישחקים האולימפיים, וכי אין לברית־המועצות כל כוונה לסלק את ישראל מפדרציות בינלאומיות לספורט, ובכך לפסול אותה מהשתתפות באולימפיאדה.

הפרטיזן למד עיברית

הצלחתי לאתר קרובת־מישפחה, בת־דודה. אין זה קל לתייר לאתר אנשים במוסקווה, מפני שאין שם, עד עצם היום היום הזה, ספר טלפונים. אבל שירות המודיעין הטלפוני הוא יעיל למדי ובאמצעותו הצלחתי למצוא את קרובתי.

נדברנו להיפגש מחוץ לבית־המלון. הפגישה נרגשת למדי. אני מזכיר לה, לדבריה, את אבי, שאותו ראתה לאחרונה לפני כ־55 שנה, כשהיתה ילדה קטנה.

מוזר לפגוש בת־דודה שבעצם מבחינה גילה יכולה להיות אמך. לבת־דודתי אין שום כוונה לעזוב את ברית־המועצות ולעלות לישראל. היא היתה שמחה, כמובן, לבקר אצלנו. אבל יהיה טעם בביקור כזה רק „אם יהיה שלום באיזור".

היא ובעלה למדו הנדסה, עבדו שנים רבות כמהנדסים, ושניהם חיים עתה מהפנסיה. לשניים בן אחד, שסיים את לימודיו באוניברסיטה, והמכהן כיום כמרצה באחת האוניברסיטות. הם רואים את עצמם כחלק אינטגרלי של החברה הסובייטית, למרות העובדה שנשארה להם זיקה יהודית חזקה למדי.

30 בנובמבר

יום הפגישות האחרון.

יושב־ראש הישיבה הוא יורי ז'וקוב, סגן יו"ר ועד־השלום הסובייטי, חבר הסובייט העליון ומי שנחשב כפרשן המדיני הבכיר ביותר בברית־המועצות. ניתן להקבילו לחסנין הייכל בימיו של גמאל עבד־אל־נאצר.

ז'וקוב מטעים את שאיפתה העזה של ברית־המועצות לגבולות 1967 ונכונותה של מוסקווה לערוב לקיומה של ישראל. „את שורשי האיבה ביניכם לבין הערבים ניתן יהיה לעקור אם תסייעו לפיתרון הבעיה הפלסטינית, ותבצעו את החלטות אירגון האומות המאוחדות", מסביר ז'וקוב. „עזרנו לכם בעבר, ונהיה מוכנים לסייע לכם גם בעתיד. אבל עליכם להבין שהסכמי קמפ־דייוויד הם בבחינת נסיגה בתהליך השלום".

בעת ארוחת־הצהריים במלון פראגה מצטרף לפגישה גם הגריק זימנוס, יהודי, שהוא כיום אחד ממנהיגי ליטא ונציגה בסובייט העליון. בנעוריו למד עברית בגימנסיה העברית בליטא, ובמילחמת־העולם השניה שימש שם כמפקד התנועה הפרטיזנית. זימנוס תומך בעמדותיו של ז'וקוב, והשניים מבטיחים כי יחול שיפור ביחסים שבין ברית־המועצות וישראל אם תשנה ישראל את עמדותיה, ותסכים לפיתרון כולל של הסיכסוך.

אחרי ארוחת־הצהריים וחילופי־מתנות סרנו — נפתלי פדר, יוסי שריד, אברהם מלמד ואני, יחד עם המלווה, יורי מיכאייב —למישרדי אוביר, שהיא הרשות לענייני הגירה ורישום בברית־המועצות. הגשנו רשימה של 59 איש, הממתינים לקבלת היתרי־יציאה מזה חמש עד עשר שנים. ביקשנו שאוביר תדון מחדש בעניינים. ביקשנו גם להעניק חנינה לנידוני לנינגרד, בנימוק שאם היו נידונים עתה, לפי חוק חדש שנתקבל בברית־המועצות, היה העונש המכסימלי, שהיו צפויים לו, שמונה שנות מאסר בילבד, בעוד שהם נידונו ל־15 שנות־מאסר ויושבים כבר שמונה שנים.

מנהל אוביר, שעימו נפגשנו, הבטיח לנו לטפל בדחיפות בבקשתנו, ולהעניק לה את מירב תשומת־הלב.

אנו שוב באולם הוי־איי־פי, שותים וודקה ומשוחחים. דיילת חיננית מלווה אותי לבריוסקה, החנות המייוחדת ללא־מכס לתיירים, כדי לגלות שמלאי־הסיגרים אזל.

בדיוק בשעה 7 אנחנו נוסעים עם מלווינו לכיוון המטוס. לפני כבש־המטוס אנחנו נפרדים מהם בנשיקות, להוציא כמובן את ח"כ אברהם מלמד, המתנשק מטעמי כשרות עם הגברים בילבד.

האווירה בין כל חברי־המישלחת היתה, עד הסוף, ידידותית ולבבית.

פיצוץ בקומה השמינית

מה מסתתר מאחרי הפיצוץ בביתה של אלמנתו של יעקבלה כהן?

כאשר התפוצץ מיטען חומר־הנפץ בשעה 2 לפנות־בוקר בשבת האחרונה ליד דלתה של בטי כהן, היו בדירה רק היא ובנה בן ה־13, דורון. דורון נרדם שעה לפני כן. מאז מות אביו, לפני חודשיים, הוא שקע בעולם פרטי משלו, הסתגר בחדרו והאזין כל היממה למוסיקה.

בהלתה של בטי שככה, כאשר ראתה כי דלת הפלדה־המשוריינת, שהתקין יעקבלה כהן בשעתו, בלמה את הנזקים.

חבלני־המישטרה קבעו כי היה זה מיטען צבאי סטנדרטי, בן 200 גרם, שהופעל באמצעות פתיל־השהייה רגיל. לפחות שני אנשים נדרשו למעשה. האחד הצית הפתיל, והשני החזיק את המעלית בהמתנה.

אשר לסיבות הפיצוץ, מסרו מדליפי המישטרה כי לדעתם שתי סיבות לדבר: לחץ לגביית חוב, ואיום נגד דיבורים מיותרים. נראה כי שתי הגירסות נכונות.

לפני שבועיים ביקשה בטי כי אבוא לדירתה בדחיפות. משהגעתי, היתה בפיה בקשה אחת: שלא אפרסם דבר על הנסיונות להוציא ממנה בכוח רכוש. ניסיתי להסביר לה כי היא טועה, שכן הפירסום ירתיע את המתנכלים לה, אולם היא דרשה במפגיע כי הפירסום יימנע, מפני שהוא יסכן את חיי בנה. בעיקר חששה פן תדע המישטרה משהו מכל המתרחש. בשיחה תיארה בהרחבה את מר גורלה. מסתבר כי אחרי מות בעלה, שנחשב כאחד העשירים בישראל, לא נותר לה דבר. אמנם מצוייה בידיה רשימת־חייבים לבעלה, חלק מהם חייב סכומים ניכרים, אולם עם מותו הם מתחמקים מהודאה בחוב.

השנתיים האחרונות, שבהן עבר יעקבלה טיפולים רפואיים יקרים בלונדון, כילו את כל הונם, ולמעשה היא נותרה כימעט חסרת־כל. כימעט, כי הנכס היחידי שנותר לה ולבנה הצעיר (יעקבלה הדיח את בנו הבכור, גידעון, מכל חלק ברכושו, בשל התמכרותו להרואין, וסירב לראות בו בן) הוא בעלות, באמצעות דמי־מפתח, על מיבנה ברחוב הירקון, שבו פועל מועדון הלילה שאנו.

זכות זו על המיבנה שווה כמה מאות אלפי לירות, אב לא יותר.

כאשר היה יעקבלה בחו"ל, בשנים האחרונות, הופעל המועדון על־ידי בנו גידעון ועל־ידי ישראל דנוך. לפני כשנה דרש יעקבלה שהמקום ייסגר, מפני שדנוך וגידעון משתלטים עליו. כאשר סירבו לעשות כן, פנה למישטרה, שסגרה את המועדון. אולם עם מותו נפתח המועדון מחדש, ללא אישור הבעלים החוקיים, שהם כיום בטי ובנה הצעיר דורון.

מייד לאחר ההלווייה התחיל ישראל דנוך בנסיונות להעברת המקום לידיו. הוא ביקר בבית האלמנה הטריה, וטרם יבשו דימעותיה דרש כי תעביר את המועדון על שמו. דרישה זו נומקה על־ידו בכך שהילווה ליעקבלה 40 אלף דולרים, לדבריו, ולא קיבלם חזרה.

כאשר שמעה בטי תביעה זו, התייעצה עם עורך־דינה, אדם פרוסט, שהצהיר כי היא תחזיר כל חוב המוכח בכתב.

ישראל דנוך נוכח לדעת כי ביקוריו אינם מועילים.

הטענה כאילו יעקבלה חייב כסף לדנוך נולדה, כנראה, אחרי מותו. בשיחותי עם יעקבלה עברתי לא פעם על הפינקס בו רשם את החייבים לו, ואת אותם שהוא חייב להם. השם דנוך הופיע יותר מפעם אחת, אך כמי שחייב ליעקבלה. יעקבלה כהן שילם יותר מפעם אחת את הוצאות עורך־הדין של ישראל דנוך (אדם פרוסט), בכל פעם שזה נזקק לעורך־דין, והסכומים היו כבדים. דבר זה אישר גם יעקבלה בעדותו לפני ועדת־שימרון, שרצתה לדעת למי מהלקוחות של אדם פרוסט הוא שילם את החשבון. יעקבלה גם עזר בסכומים כבדים לאחיו של ישראל דנוך, שפתח מיסעדה בניו־יורק.

דרישתו של דנוך מוזרה שבעתיים בעיני מי שנכח בהלווייה של יעקבלה. בשעת ההלווייה האשימו ישראל דנוך והבן גידעון כהן את העיתונאים, שהיו במקום, וכימעט היכו אותם על כתבותיהם, שפגעו במנוח. עתה הם מנסים לנשל את אלמנת יעקבלה מרכושה האחרון.

בלשים ליד דלת־הפלדה המפוצצת בדירת יעקובלה

מי חייב כסף למי?

דנוך ואושרי בהלוויית יעקובלה

למי שייך המועדון?

השכן משה פיין*

מי שלח את החבלן?

אחרי שהבטחתי לבטי שלא אפרסם דבר על ההתנכלות לרכושה, פניתי לטוביה אושרי ושאלתיו מדוע הוא מסייע למתנכלים לאלמנתו של יעקבלה. הוא השיב כי אני טועה, וכי ישוחח אתי על־כך בנפרד. מקורבים של דנוך טענו כי לא ייתכן שהפיצוץ יבוא מצידו או מצד רחמים ואושרי, שכן הם לא יתנכלו לאלמנה.

יגאל לביב

* בודק את דלת דירתו המפוצצת.

פרשת אולמרט

(המשך מעמוד 39)

ריים לצ׳ק על סך 45 אלף ל״י, ששולם לאולמרט ישירות. כל צ׳ק כזה היה על סך של עשרת אלפים ל״י, כשמועד פרעונם ב־15 לכל אחד מהחודשים אוקטובר, נובמבר ודצמבר 1977.

מאין לקח יצחק אפלבוים את הכסף כדי לשלם לאולמרט מייד ובמקום?

על כך היתה לאפלבוים השבוע תשובה פשוטה: „לקחתי הלוואה אישית על שמי בבנק הפועלים, ונתתי לאולמרט את הכסף.״

מי שילם את יתרת חמשת אלפים הלירות להשלמת הסכום של 80 אלף ל״י שאושרו לאולמרט — על כך אין איש מאנשי־הכספים של סיעת־לעם יכול לתת תשובה. על כל פנים, בעזרת תרגיל סיי־

כי הוא ואולמרט שותפים, וכי הכסף שקיבל אולמרט מלעם, למימון הגנתו המישפטית, נכנס למעשה לקופתם המשותפת. טען עצמון: „אולמרט רק שכר חדר במישרד, שבו הוא יושב ומשתמש בשירותי־המישרד, אך ללא שותפות רשמית.״

טען עצמון: „אולמרט לא ייהנה מהכסף שקיבלתי כשכר־טירחה. כל הכסף הזה הוא עבורי, עבור ייצוג אולמרט במישפט.״

טענות אולמרט מחייבות בירור. ההוכחות המצולמות, המוצגות בעמודים אלה, מחייבות חקירה יסודית של מוסדות־המדינה, כדי לבדוק אם לא פעל אולמרט בניגוד לחוק:

- הוציא כספים ממיפלגתו בניגוד לחוק מימון המיפלגות.
- הוציא כספים ממיפלגתו, לכאורה

עורכי־הדין אולמרט ועצמון
שותפים — למה?

בובי זה אופשר התשלום המיידי לאולמרט, מבלי שהסתדרות העובדים הלאומית עברה על הסעיף בחוק האוסר על תאגידים לתרום או לממן מיפלגות.

אגב, סיעת לעם לא קיבלה מעולם את הסכום, שהעניקה במתנה לאולמרט מסיעת הליכוד. זו סירבה לממן את המתנה ופנייתו של אהרון כץ לשרים הורביץ ושוסטק — המתפרסמת כאן — מעידה על כך. אמר כץ השבוע: „עד היום לא קיבלנו מהליכוד אגורה אחת עבור הכסף ששילמנו לאולמרט!״

לאן הלך הכסף?

אילם השערוריה אינה מסתיימת בדרך שבה העניקה סיעת לעם מתנה של 80 אלף ל״י ל„ח״כיון. היא נמשכת אל השאלה: לאן הלך הכסף?

אולמרט טען כי העביר את הכסף לפרקליטו, עורך־הדין הירושלמי עוזיאל עצמון, שנטל עליו את ההגנה המישפטית עליו בתביעת־הדיבה שהגיש נגדו גאנדי. ואומנם — על גבי ההמחאה על־סך 45 אלף לירות, שניתנה לאולמרט ישירות מקופת לעם, מופיעה חתימתו של עורך־הדין עצמון בעת הפרעון.

אפשר שאולמרט העביר את הכסף מכיס אחד לכיס שני. כי עורך־הדין עצמון אינו אלא שותפו למישרד של אהוד אולמרט. שניהם, יחד עם עורך־הדין ברוך אדלר, מחזיקים מישרד עורכי־דין משותף ברחוב בן־יהודה 12 בירושלים.

יותר מזאת: למרות טענותיו של אולמרט, שאין ביניהם כל קשר־שותפות עיסקי, הרי נייר־המיכתבים המשותף מעיד ששניהם שייכים לפחות לאותו מישרד־עורכי־דין. נייר משותף יכול להעיד על שותפות מלאה, על שותפות מישרדית או על יחסי מעביד־עובד, והדבר טעון בדיקה.

נראה כי עצמון ואולמרט חשו בעצמם שהעניין מעורר שאלות — ועל כן, בכל הנוגע למישפטי אולמרט, טרחו למחוק את שמו של אולמרט בנייר־המיכתבים.

בשעתו הכחיש עוזיאל עצמון נמרצות לצרכי מימון הגנתו המישפטית, בעוד שלמעשה הכניס כספים אלה — שמקורם בכספי המדינה והציבור — לכיסו הפרטי.

מי אחראי

שני אנשים אחראים לבדיקת נושא חמור זה, המעיד, לכאורה, כי ח״כ יכול לעשות שימוש בכספי מימון המיפלגות כרצונו, בניגוד לחוק, וללא פיקוח כפי שמורה החוק. אלה הם מבקר־המדינה ויו״ר הכנסת.

חוק מימון המיפלגות קובע במפורש כי „מבקר־המדינה רשאי בכל עת לדרוש מנציגיה של סיעה הצהרה, חתומה בידיהם, בדבר שלמותם או נכונותם של הרישומים במערכת החשבונות או בדבר מהותה של הכנסה או הוצאה מסויימת... תוך שמונה שבועות. לאחר שקיבל את החשבונות האמורים ימסור מבקר־המדינה ליו״ר הכנסת דין־וחשבון על תוצאות ביקורת־החשבונות, וייציין בו אם ניהלה הסיעה מערכת חשבונות על פי הנחיותיו... לא היה הדין־וחשבון חיובי, ישלול יושב־ראש הכנסת מן הסיעה את שלושת התשלומים הקרובים למימון הוצאותיה השוטפות, ויחזיר את סכומי אותם התשלומים לאוצר־המדינה.״

כן קובע חוק מימון המיפלגות: „יושב־ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה.״

העולם הזה מוכן להמציא למבקר־המדינה וליו״ר הכנסת את כל המיסמכים הקשורים בפרשה מפוקפקת זו, שהיא, לכאורה, הוצאת כספים במירמה מכספי מימון המיפלגות, ותובע מהם לחקור את הפרשה עד תומה ולהסיק לגביה את המסקנות הקבועות בחוק.

אם לא יעשו זאת מיד, הם פותחים פתח לניצול בלתי־חוקי של כספי מימון המיפלגות לצרכים האישיים ולטובות־ההנאה הפרטיות של חברי־הכנסת, על פי השיטה של אותו ח״כ, אהוד אולמרט.

(המשך הסידרה על מעלליו ועיסקותיו המפוקפקות של אולמרט — בגיליון הבא.)

מיצעד הדמעות

(המשך מעמוד 35)

אים: שהלוויה אכן תיערך בהר הרצל, וביום השלישי בשבוע.

אריה נאור דיווח כי ראש־הממשלה מנחם בגין הודיע, כי הוא יגיע מאוסלו, גם אם הלוויה תיערך ביום שני, אולם היה מי שידע, כי באוסלו מזג האוויר אינו מבטיח המראת מטוסים בכל עת שרוצים. אז הוחלט, כי כדי להבטיח את השתתפותו של בגין תיערך הלוויה ביום השלישי בשבוע. הסיבה שנמסרה לציבור היתה, כי מיס ליליאן קארטר, אם הנשיא, מגיעה רק ביום השני בלילה, אולם הכל ידעו, כי אם היו מודיעים לוושינגטון, כי הלוויה תיערך ביום השני, היה מטוס הנשיא עם אם הנשיא מגיעים יום קודם לכן. רק אחר־כך התברר, כי השיקול נכון. ביום שני אחר הצהריים, כאשר היה צריך מטוסו של בגין להמריא מאוסלו, הוא לא יכול לעשות כן, בגלל הערפל והיה צריך לדחות את הטיסה בכמה שעות.

אז זרק משה דיין את הפצצה שלו: „אני מתנגד שהארון יוצב בבית הוועד הפועל בתל־אביב. ירושלים היא בירת ישראל. אם נציב אותו גם בתל־אביב, יוכלו האורחים מחוץ־לארץ להסתפק בכיבודה של גולדה בתל־אביב ולהימנע מסיבות פוליטיות לעלות לירושלים.״

הכל הבינו כי נימוקו של דיין אינו נימוק. לא ייתכן, כי מישלחות נכבדות המגיעות לישראל, כדי להשתתף בלווייתה של גולדה מאיר, לא יבואו לטכס הקבורה עצמו, אלא יסתפקו במעבר ליד הארון, יהיה מונח היכן שיהיה.

דיין התעקש והתעקשותו היתה מובנת לשרי הליכוד. איש מהם לא רצה כי הוועד הפועל של ההסתדרות יערוך טקס משלו, אשר ידגיש את ההבדל בין „הפועלים של גולדה,״ לבין אנשי הליכוד הנמצאים עתה בעמדה ממלכתית. ידין

הקבר שני קיטעי־קריאה, אשר אינם נחשבים כהספד. היה מי שדאג לבחור בשני קטעים מתאימים ביותר. האחד: פרק מסיפרה של גולדה חיי והשני, לקט מנאומיה של גולדה בכנסת בשנת 1970, על השלום. אנשיו של בגין במישרד ראש־הממשלה ניסו למנוע את קריאת הקטעים מהנאומים על השלום, שהיו אקטואליים מדי, אולם על כך עמדה המשפחה. ניסו למצוא קריינים מיקצועיים מטעם, שהם יקראו את הקטעים, אולם המישפחה ביקשה דווקא את אורנה פורת, שאת קריאתה אהבה גולדה בחייה.

כאשר הגיע חיל החלוץ של מיבצע חבצלת להר הרצל, לחלקה השמורה לגדולי המדינה, נתקלו בכמה בעיות נוספות. החזאי הודיע כי ביום השלישי ירד גשם זלעפות בירושלים. מזג האוויר חייב את צימצום קהל המלווים ל־482 איש, שלהם נבנתה במה מיוחדת. כדי לבנות את הבמה נאלצו לעקור משורשו עץ ארז שנשתל במקום לפני שנים רבות. בתה של גולדה, שרה, ידעה מביקוריה של אמה בקיבוץ רביבים את אהבתה הרבה של גולדה לעצים ופרחים, אולם צה״ל החליט לעקור את הארז.

הכבוד של היו״ר

את כל זאת לא ידעו מאות אלפי האנשים שעברו ליד ארונה ביום השני האחרון. הראשונים שהתייצבו ליד הארון היו בני המישפחה, שהגיעו מביתה של גולדה ברמת־אביב. מייד אחריהם הגיע נשיא המדינה יצחק נבון. הנשיא בחר ללכת במסלול החבלים ומחסומי המישטרה שבו צעדו כל המנחמים. רק כשהגיע אל מול הארון, וראה את בני המישפחה עומדים מאחריו, ניגש לנחמם, וחרג מהמסלול. גם ידידיה של גולדה, ישראל גליי־לי, אברהם („אייב״) הרמן, ימימה טשרנוביץ אבידר, יגאל אלון, וחבריה למיפלגה: שמעון פרס, ירוחם משל, משה שחל, ודני רוזוליו, צעדו כמו כולם, במסלול המכובד.

ידין, קארטר, מוינהן ונבון
התרוץ של בגין

מיהר להטיל את כל כובד מישקלו עבור ההצעה, ונימוקי הנגד של השר דויד לוי נפלו על אוזניים ערלות.

כמעט שערוריה

כאשר נודע הדבר למישפחתה של גולדה, מיהרו בניה מנחם ושרה וחתנה זכריה לשלוח מיברק מחאה לממשלה. ממלא מקום ראש־הממשלה ידין, שקיבל את המיברק לא מצא עוז בנפשו להשיב עליו, והטיל על סגן מזכיר הממשלה רון לישנסקי להשיב למישפחה האבלה.

בשלבים מסויימים נדמה היה כי תתפתח שערוריה ציבורית. אולם היה זה דווקא מזכיר ההסתדרות ירוחם משל, אשר הצליח לשכנע את בני משפחתה של גולדה, שלא לעמוד על דרישתם ו„להראות גדלות רוח מול קטנוניות הממשלה,״ ואכן המשפחה ויתרה.

למישפחה היתה בקשה נוספת: לעקוף את צוואתה של גולדה, ולקרוא ליד

אולם היה אחד שהיה צריך כבוד יתר, גם בלווייתה של גולדה. יושב־ראש הכנסת יצחק שמיר, אשר מעולם לא החליף עם גולדה יותר מאשר כמה מילות נימוסין, הופיע בדרך אחרת, מלווה בצבא פקידים, פקידות עוזרים וסגנים, עקף את הקהל, ניגש קרוב מאוד לארון, המתין עד שהצלמים יבזיקו לעברו במצלמותיהם, ושוב עקף את הקהל ונכנס חזרה למישכן ברוב הדר.

ככל שירד הערב, כן גדל קהל הבאים ללוות את גולדה. הקור הירושלמי הכאיב, הגשם הרטיב, המיטריות נפתחו, אבל המון בית ישראל לא ויתר. הורים לקחו את ילדיהם „כדי שיזכרו את המאורע,״ תיירים אמריקאיים הצטלמו ליד הארון, גם כן למזכרת. אולם הרוב היו אנשים פשוטים, שבאו מכל רחבי הארץ, בעצמם, כדי להגיד ללא אומר שלום אחרון.

זו עובדה. כשאוכלים בצל יש ריח לוואי מהפה. לתיא יש פתרון מצוין. שטיפת הפה עם 3-4 טיפות מי־פה תיאדנט בחצי כוס מים.
מי הפה עושים פעולה שמברשת שיניים אינה מסוגלת לבצע.
הם שוטפים ומחטאים את כל חלל הפה, חודרים לרווחים הקטנים ביותר שבין השיניים מסלקים את שאריות המזון ומעניקים לפה הרגשה טובה ורעננה.
מי־פה תיאדנט ממיסים את השכבות השומ־ניות שעל גבי השן אך אינם שוחקים את האמאיל המגן עליה כפי שעושות המברשת והמשחה.

מי־פה תיאדנט

תיא

באור־ורשבסקי

השידוך של גברת בגין

יש המוצאות חתן. יש שאינן מוצאות חתן, אבל הולכות לשדכנים. אבל אז חשוב כמובן מי זה השדכן: שדכן צמרת, או סתם אחד כזה היושב באיזה מישרד טחוב וקטן, עם מישקפיים רכובים על אפו וריח של גטו נודף ממנו.

היחידה בעולם שזכתה כי השדכנית שלה תהיה אשת ראש־הממשלה היא מזכירת הליכוד בכנסת, **אריאלה ניזרי**. במשך שנים רבות עובדת אריאלה עם **מנחם בגין**, עוד לפני שהיה ראש־ממשלה, והפכה בת־בית אצל מישפחת בגין, עוד כשהבגינים גרו ברחוב רוזנבאום 1 בתל־אביב, ולא ברחוב בלפור בירושלים.

עליזה („עלה״) **בגין**, אשתו הכבודה של ראש־הממשלה, החליטה לפני שנים אחדות כי תמצא חתן גם לאריאלה וגם **ליונה קלימוביצקי**, מזכירתו האישית של בעלה.

לפחות במיקרה של אריאלה זה לא היה מיבצע קל, משום שאריאלה כבר עברה את הנושא הזה של נישואין, ולא כל־כך נהנתה ממנו. היה לה פעם בעל, שהשאיר אותה גרושה עם ילד. אז אריאלה החליטה להיות זהירה במציאת חתן, ורבים כאלה ששיחרו לפיתחה, בעיקר אחרי שמניותיה עלו עם עליית הליכוד לשילטון, נדחו על־ידה.

אבל זה לא הבהיל את עליזה בגין. היא החליטה למצוא חתן ובכל מחיר. כאשר ביקר בארץ אחד מהחצר הביזנטית של בגין, איש המיפלגה הריוויזיוניסטית הקנדית ותורם נכבד לקרן תל־חי, **נתן סילבר**, שטחה בפניו עליזה את הבעיה שלה.

סילבר הוא איש־ביצוע, ולא המתין הרבה. לפני כמה חודשים הגיע לארץ פרופסור צעיר, קנדי במקורו, אם כי מרצה באוניברסיטת מק־גיל בארצות־הברית, ופנה ישר ללישכת ראש־הממשלה. הוא הציג את עצמו **כארווין קוטלר**, וטען שיש לו יחוס ושליחות. הייחוס הוא המוצא של אבא שלו, שגם הוא ריוויזיוניסט ותיק, וההמלצות של נתן סילבר. השליחות היא להתחתן עם אריאלה.

אחרי שעבר את הביקורת של עליזה בגין, בעת ארוחת־ערב שנערכה לכבודו בבית ראש־הממשלה, הוא הוצג בפני אריאלה. בין השניים נדלקה האהבה, והם טוענים שזה לא היה על־פי הוראה מגבוה. עליזה מיהרה לנסוע עם ארווין להכיר את ההורים האישיים שלו, בקנדה הרחוקה.

אולם אריאלה החליטה, למרות שהשידוך הוא של אשת המנהיג שלה, להיות זהירה עד הסוף. כלומר, לא להתחתן ככה על המקום. היא דרשה שתהיה מסיבת־ארוסין, והסבירה להוריו הנדהמים של ארווין כי בעדה שלה, העדה המיזרחית, נהוג לערוך קודם ארוסין. אז ערכו מסיבת ארוסין, לא לפני שתאמו זאת עם עליזה ומנחם בגין. המסיבה התקיימה בדיוק כשראש־הממשלה ביקר בקנדה, והוא, כמובן, היה אורח־הכבוד.

אחרי הארוסין צריך לחכות קצת, כך הסבירה אריאלה לארווין, והיא רוצה לעשות את ההמתנה דווקא בארץ. אז אריאלה חזרה, בלי ארווין, לישראל, ישר למישכן הכנסת, שם המשיכה לעבוד כאילו ולא קרה כלום, כלומר כאילו לא התארסה בכלל.

למי שבכל זאת שואל אותה מה עם השידוך, משיבה אריאלה כי הוא תקף, וכי החתונה תתקיים בחודש מארס הבא. החתונה תהיה, כמובן, בקנדה, שם תתגורר מעתה ואילך מזכירת סיעת־הליכוד בכנסת, יחד עם בעלה הפרופסור.

ברור לי לגמרי שמייד אחרי שפרשת־החתונה של אריאלה תסתיים, תסתער עליזה בגין על המזכירה האחרת, יונה. זו, שהנתונים שלה אינם מוצלחים פחות מאורתם של אריאלה, לפחות בכל הנוגע למציאת חתן, נשארה רווקה, אפילו ללא אירוסין, למרות שנשלחה לפני שבועות אחדים למסע מחוף־אל־חוף בארצות־הברית. לאחר שהמסע האמריקאי, לא הניב פרי, תחליט אולי עליזה בגין, כי ליונה מגיע בכל זאת חתן ישראלי, שלא יגרום לה לרדת מהארץ.

אריאלה ניזרי ועליזה בגין

לא על פי פקודה מגבוה

מי יקלוט את העולה החדשה

איילין פרוקטר

רק במושב

מסתובבת לה כיום בארץ חופשית ומאושרת, אמריקאית גבוהת־קומה ויפה, העונה לשם **איילין פרוקטר**, ועושה עיניים לישראל ולישראלים. היא פשוט מאוהבת במקום, בשבילה ישראל זה כמו בשבילי אמריקה.

מה לעשות? יש משוגעים לדבר אחד בכל מקום בעולם.

בקיצור, איילין זו אומנם כבר שנתיים בארץ, אבל עדיין לא נשבר לה לנשום אוויר הרים צלול כיין. היא רווקה בת 26, דוגמנית מתחילה שעבדה עד לפני כמה חודשים במישרד־נסיעות ברחוב בן־יהודה.

איך מסתדרת בחורה כמוה עם מישרד־נסיעות, דוגמנות וארכיאולוגיה — כי זה בדיוק מה שהיא עשתה בניו־יורק, היא עשתה את המאסטר שלה בארכיאולוגיה — אז התשובה מפיה של איילין היא בערך כך: הארכיאולוגיה שייכת לאמריקה, ואני מעדיפה לגור בארץ ולשטוף רצפות, העיקר לא לגור בשום מקום אחר בעולם. ומה היא מחפשת חוץ מאשר את הארץ שלנו? איילין רוצה גבר. אבל לא אחד כזה רגיל. הוא צריך להיות כיף של אדם — ואני שוב בקטע של ציטוט — היא רוצה להתחתן ולגור במושב, ורוצה לגדל הרבה ילדים ישראליים טיפוסיים.

אז מי שיש לו איזה שהיא חלקת־אדמה עם טרקטור, איילין מחכה.

מזל תאומים

לאורי ו**מזל גולדשטיין** יש לי פינה חמה בלב. כאשר הודעתי בפעם הראשונה כי השניים עומדים להתחתן, צחקו עלי כולם, אפילו החברים הכי טובים של אורי, ואמרו לי: „זה לא יכול להיות! אורי אף פעם לא יתחתן!״ כאשר הם בכל זאת התחתנו, ובשלב מאוחר יותר הודעתי לכם, כי אורי עומד להיות אבא, אמרו לי כולם: „זה לא יכול להיות! אורי זה לא טיפוס של אבא!״ עכשיו יש לי עוד הודעה בשבילכם, אבל תחכו בסבלנות עד שאני אזכיר לכם מי זה אירי, ובעיקר, מי זו מזל.

אורי ומזל גולדשטיין

איש לא האמין

אורי זה אחד הכתבים הצעירים והבולטים של הטלוויזיה, העוסק באחרונה יותר ויותר בענייני עריכה של מבט. בשבוע שעבר, למשל, כאשר החליטה **יעל חן**, עורכת השבוע, כי היא רוצה שלושה ימי חופש, דווקא בימי־העבודה של המאגאזין נבחר אורי למלא את מקומה.

מזל היא סיפור בפני עצמו, סיפור אגדה. אל״ף: היא אחת היפות ביותר בירושלים. בי״ת: עוד לפני שהיתה גברת גולדשטיין, היא היתה רב־סרן בצנחנים, סטודנטית באוניברסיטה ומלצרית בגלריה הקטנה ז״ל, הכל בעת ובעונה אחת.

הגימ״ל שלה הוא גולדשטיין. השניים נפגשו בגלריה הקטנה, גולדשטיין חיזר וחיזר, הצליח, מזל התאהבה ואז גולדשטיין נבהל. ככה הרומן שלהם נפסק ונמשך לסירוגין, עד שלבסוף התחתנו.

אז מה אני רוצה לספר לכם עכשיו? זהו. כולם להחזיק את עצמם על הכסא. מזל נמצאת בחודש התשיעי להריונה, והיא יפה יותר מתמיד. טוב, תגידו זה שהרופאים רמזו לאורי, בעדינות רבה, לא חוכמה, ידענו. אבל כמה מכם ידעו כדי שלא יקבל התקף־לב, שמוטב לו ללכת ולחפש עגלת־טיול לתאומים?

שני נעלמים

אני רוצה לספר לכם על רומן חדש, בלי הרבה פרטים, כי את שני הקשורים בו אי אפשר למצוא. הם כאילו נעלמו מהעולם שלנו, נסגרו בביתה שלה, ניתקו את הטלפון ויוצאים לעבודה רק בלית ברירה.

כוונתי **לרותי גביזון**, בתה של **אביבה גביזון**, הגיזעית של חיפה, ומי שהיתה חברתו של **עמוס טל־שיר**, ולבחיר ליבה החדש, הלוא הוא הזמר **דויד ברוזה** הכישרון התורן של הארץ.

בינתיים אין לי יותר מה לספר לכם, אבל רציתי לפחות לעדכן אתכם במה שידוע לי.

אבא מפקח על העירום

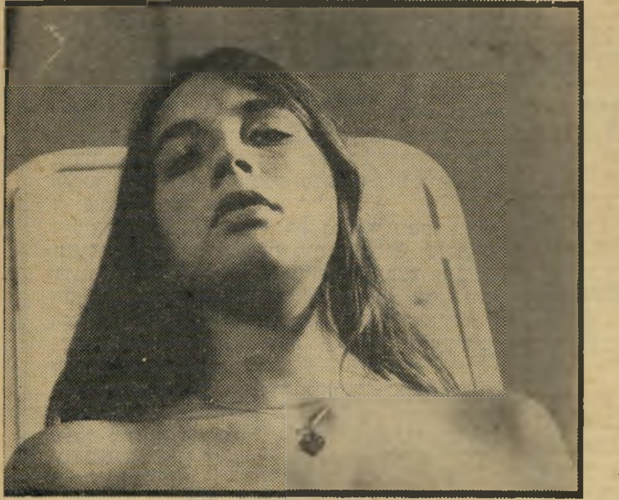

ענת עצמון
הצנזור האחרון

בחורה המסתובבת כשאפה בעננים היא השבועית שלי, שוב **ענת עצמון**. מה פיתאום אני כותבת עליה כל שבוע, אני בעצמי לא יודעת, אבל הסיפורים עליה מעוררים אצלי את היייצר, ומייד אני מוצאת את עצמי ליד מכונת־הכתיבה, מספרת לכם עליה. אם נמאס לכם אז יש פיתרון פשוט: תגידו לקטנה הזאת להפסיק לעשות גלים גבוהים מדי יום, ואז לא יהיה לי חומר עליה, ואוכל לתת לכם חופש ממנה.

במיקרה שלא ידעתם, אז **בועז דוידזון** עומד לעשות סרט יוצאים קבוע, ולסרט הזה יש משקיעים גרמניים, והם דרשו בכל תוקף שכל המשתתפים בסרט אסקימו לימון יחזרו ויופיעו בסירטם החדש. כיאה לשחקנית ראשית, הציעו לענת עצמון 250 אלף לירות עבור מישחקה. אבל ענת, שכבר יודעת מה שהיא רוצה, סרבה בכל תוקף והחליטה לקבל את הצעתם של **אבי נשר ושרון הראל**, לככב בסירטם החדש דיזנגוף 99.

וזה עוד לא כלום. אביה של ענת, **שמואל עצמון**, הפך אמרגנה של בתו, לכל דבר. הוא לחץ דווקא לכיוון בועז והכסף, אבל אחרי ריב וויכוח סוער נכנע, בלית ברירה, לבתו הצעירה והנמרצת.

אבל זה שוב לא הכל. הוא הסכים לתת לה להופיע בסרט של אבי ושרון רק בתנאי שבחוזה יהיה כתוב, ובמציאות יהיה ברור, שהוא יהיה הצנזור האחרון לקטעים הארוטיים בסרט, כי לענת מתוכננות כמה וכמה סצינות־עירום רציניות מאד, והוא — כוונתי לאבא שמואל עצמון — יהיה המחליט הסופי מה יראו מגופה של בתו ומה לא.

זו זכות שלא ניתנת לכל אבא לצנזר את עירום בתו. אבל זה בהחלט מגיע. אחרי הכל, הוא עשה אותה, לא?

צלילי מארש לחני?

במיקרה שלא ידעתם, אז **חני פרי** היא אחת מעשרת דוגמניות־הצמרת הבינלאומיות, והיא לא ירדה מהצמרת ומהכותרות במשך שש השנים האחרונות. היא, כמו שאומרים, עשתה היסטוריה, וכיום, אחרי שנים של עבודה מאומצת, יש לה דירה בניו־יורק בשדרה השניה, ליד רחוב מס׳ 54, כולה מוקפת בחברת־הסילון הבינלאומית.

אין לה תלונות בחיים, לא בשלב זה של חייה בכל אופן, כי כיום היא ממש מאושרת, ואם תאמינו או לא, מצלצלים אצלה פעמוני המארש הידוע.

חני פרי
מים בפה

מה הסיפור? ראשית, אני חייבת לספר לכם שוב שסיפור זה הגיע אלי בעזרתו של השפיון התורן שלי, זה שהיה שם, התארח אצלה וממנה שמע על מה שעובר עליה.

אז היא מאוהבת, ולא סתם אהבת ילדה צעירה בתיכון, אלא ממש אהבה כזאת הגורמת לה לא לצאת מהבית, לבטל הופעות ותצוגות, בקיצור אהבה כזאת שהזיזה את אדמת ניו־יורק מתחת לרגליה וסחפה אותה מי יודע לאן.

המאושר הוא יהודי אמריקאי שחור־שער וחתיך, בן 34, ששמו **מייק מינדלמן**. הבחור עוסק בקולנוע, ולא יעברו ימים רבים ותוכלו לראות את חני שלנו כשהיא מופיעה על מסכי הקולנוע. מה בדיוק היא יודעת לעשות בסרט איני יודעת, אבל הרי אומרים שהאהבה היא עיוורת, כך שלה לא צריכים לדאוג.

שניהם גרים בדירתה במנהטן, וחני מופיעה עם כוס־וודקה בידה, מיד עם הישמע המפתח במנעול, ואהובה חוזר הביתה. נעלי־הבית שלו מייד לרגליו, והשניים נכנסים לנירוואנה מושלמת.

הם הכירו זה את זה בלוס־אנג׳לס, באוגוסט האחרון, ומאז לא נפרדו דרכיהם. מספרים גם שמייק שאל אותה שאלה עקרונית אם היא תסכים להינשא לו, והיא ענתה כן משמעותי לחלוטין. אבל המילה האחרונה עדיין בפיו, והוא מילא אותו מים. אז מה יהא הסוף?

הרומן הסודי של יהודית רביץ

כל אצבעות הרגליים והידיים שלי אינן מספיקות כדי למנות את השמועות על הרומנים של הזמרת שיש האומרים עליה — וביניהם היא בעצמה — שהיא הכי טובה בארץ, **יהודית רביץ**. כל פעם מספרים עליה איזה סיפור אחר, ויהודית לא טורחת להכחיש או לאשר, אבל אחר־כך מתברר כי לא דובים ולא יער.

כששואלים את יהודית מי הרומן שלה היא משיבה: **יוני רכטר**. אם לא רצים מיד להבריק את הידיעה, מספיקה יהודית להסביר שהיא לא כל־כך מתכוונת אליו אישית, אלא לתוכנית שלה איתו, באופן קבוע וחד פעמי, כלומר, להסביר שהיא אוהבת רק את העבודה.

אבל יש לי הסקופ של העונה: ליהודית, שהיא בת 22, יש רומן, ורומן גדול, השובר לה את הלב, וגורם לה, כפי שהיא עצמה אומרת: „לקבל פצעים על הפנים מרוב דאגה.״

הרומן הזה, שיהודית שומרת אותו בסוד לא רק מפני הקולגות שלי, הרכילאיות למיניהן, אלא גם מפני החברים הכי טובים שלה והאמא והאבא שלה, הוא צעיר בן 18, ששמו **הארי**. מה שיפה בכל הרומן הזה הוא האופן שבו התחיל.

הארי מתגורר בבית הסמוך לזה של יהודית, ממש מעבר לרחוב. פעם, ואחר כך עוד פעם, ואחר כך עוד המון פעמים, היתה יהודית רואה את הארי, לעיתים לבוש ולעיתים לא כל־כך לבוש, מהמירפסת שלה, דרך החלון שלו, ולהיפך: כלומר, הוא מהמירפסת שלו והיא מהחלון שלה. עד שיום אחד נמאסו ההצצות ההדדיות האלה על יהודית, והיא גילתה יוזמה. היא צעקה לו בין המירפסות והחלונות שהוא מוזמן לבוא אליה לדירה, ולהפסיק להציץ.

יהודית רביץ
שריקות מהמירפסת

הארי בא ונפגע. מאז השניים מאוהבים. זה שהארי צעיר מיהודית בכמה שנים טובות, ויש לו עוד לעשות איזה שרות צבאי קצר, לא מפריע לה, כי לאהבה אין גבולות של שנים, ויש לה אפילו שיר חדש על זה.

מה שכן מפריע ליהודית זה שהארי נסע לחוץ לארץ, לכייף לפני הגיוס, ולה נעשה חושך בלב. הוא אומנם שולח לה גלויה מפה ומשם, אבל את מיספר־הטלפון שלה שכח, למרות שיהודית הרשתה לו להתקשר איתה קולקלט, כלומר על חשבונה.

התיקווה היחידה שלה היא שהארי פשוט נרגש מהנסיעה, וכשיחזור לארץ, ישוב הישר אליה. גם אני מקווה בשבילה.

הגט המייוחל

סוף־סוף מגיעה לקיצה תקופת הפירוד בין שני ספרי־הצמרת **דויד וליזה בביוף**. כידוע עבר על הזוג משבר רציני, ובית־המישפט מסר את הבית לליזה עם הבנות, ואת העסק לדויד, כל זמן שהם עדיין לא הגיעו להסדרי־גרושין. וכך, במשך יותר משנה גרה ליזה בביתם שבאפקה עם שתי בנותיה, פתחה לעצמה עסק עצמאי הנראה משגשג כמוה, כי מאז שהשתחררה ליזה, אפשר למצוא אותה מדי שבוע באילת, כשהיא חוגגת את החופש שלה בכפר של **רפי נלסון** עם המון שתייה והמון שמש. דויד מצידו נראה כשהוא מבלה בחיקן של דוגמניות־צמרת במועדוני־לילה, וגם חייו נראים לא רע בכלל.

לכל חגיגה יש סיום ושני אלה הגיעו סוף־סוף לשלב האחרון בהליכי הגירושין. אבל בלי בעיות אי־אפשר, ושני אלה פשוט לא ידעו איך לחלק את הרכוש. אז בלית־ברירה מוכרת ליזה את הבית באפקה, ודויד מוכר את המיספרה, ורק כך יוכלו סוף־סוף לזכות בגט המיוחל.

דויד ועליזה בביוף
חלוקת הרכוש

הסקופ של ידין על מותה של גולדה ✶ הגנרטור התקלקל בישיבת הממשלה ✶ הקשר בין גולדה ל"גלגלים" ✶ ידין רצה להחרים את נבון

● מבצע חבצלת

מיבצע השידורים של הרדיו והטלוויזיה, בעיקבות מותה של **גולדה מאיר,** קיבל את הכינוי מיבצע חבצלת, והוכן זמן רב מראש. הטלוויזיה למדה את הלקחים ממותו של מי שהיה יושב־ראש הכנסת, **ראובן ברקת,** והחליטה לשנות את המדיניות במיקרים של מות אישים חשובים.

אחרי האבל על מותו של ברקת הוחלט, שלא להשבית את השידורים, אלא למתנם. לא לשדר שידורים עליזים במיוחד, לשלב שידורים על הנפטר, ולהשתדל להימנע מלפגוע בתוכניות ה־רגילות, עד כמה שאפשר.

מיבצע חבצלת התחיל רק במוצאי־שבת, ואילו השידורים של ליל השבת מותנו, על־פי שיקולים שונים של העורכים, ללא הוראות המיבצע. מיבצע חבצלת נמשך במשך שלושה ימים, עד ליום השלישי בערב, אחרי שהסתיים האבל הלא־רשמי ונערכה הלווייתה של גולדה, ואז חזרו השידורים למסלולם הרגיל.

על מיבצע חבצלת היה אחראי באופן ישיר מנהל הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן** כשלידו עוזרים מנהל מחלקת התוכניות, **מרדכי** ("מוטי") **קירשנבאום,** ומנהל מחלקת החדשות, **חיים יבין.**

● ההודעות של ידין

כשעה אחרי שנודע על פטירתה של גולדה, כאשר כבר החלו במערכת החדשות בהכנת המהדורה, ובמחלקת־התוכניות התחילו בשינוי שידורי היום השישי האחרון, הגיע טלפון למערכת החדשות. על הקו היה עוזרו של סגן ראש־הממשלה **ייגאל ידין,** שדיבר בשם הבוס שלו.

לעוזרו של ידין היו שתי בקשות. הראשונה

ממלא מקום ידין
חרם על הנשיא

היתה, שכאשר יציינו את שמו, יכנו אותו בתואר "ממלא־מקום ראש־הממשלה," ולא ב־תואר "סגן ראש־הממשלה". השניה: שבמהדורת־החדשות, שתודיע על מותה של גולדה, יודיעו גם בשמו של ידין לכל חברי מרכז התנועה הדמוקרטית, שבראשה הוא עומד, כי ישיבת המרכז, שנועדה למחרת היום, נדחתה בגלל האבל על גולדה.

● ידין נעלב

כאשר התברר כי לא יהיה שידור, הוזמן הפרו־פסור **ייגאל ידין** לאולפן הטלוויזיה, כדי שיראיינו אותו מהאולפן.

אחרי שהגיע ידין לאולפן, התברר לו כי לפניו, יספיד את גולדה מאיר נשיא המדינה, **יצחק נבון.** ידין נעלב על כי אין הוא הכוכב הראשי, ואמר: "אם נבון מדבר לפני, אין לי מה לעשות כאן."

רק במאמצים רבים הצליח מנהל מחלקת־החדשות, **חיים יבין,** לשכנע את ידין שלא לעזוב את הבניין ולהופיע בכל זאת בשידור.

● סרט גולדה נקרע

התקלה הראשונה, הקשורה בשידורים על מותה של גולדה, היתה דווקא ברדיו.

הידיעה הראשונה על פטירתה של מי שהיתה ראש־הממשלה נמסרה במהדורת החדשות של השעה שש. אחרי שהקריינית הודיעה על כך, הוכנס לשידור סרט מוכן מראש, שסקר את תולדות חייה של גולדה.

במהדורה של השעה שבע בערב שוב הודיעו על פטירתה של גולדה ושוב הכניסו את הסרט. אולם אחרי מישפט אחד נקרע הסרט, ובמשך יותר משתי דקות היתה הפסקה בשידורים, עד שהטכנאים הדביקו את הסרט.

● חיסול חשבונות

התקלה השנייה באה דווקא מארצות־הברית. **דן שילון** התבקש לשדר כתבה אשר תסקור את האבל על מותה של גולדה בארצות־הברית, ובעיקר בקהילות היהודיות. שילון סירב. "עד שלא ישלמו את החוב הכספי לצוות שלי, לא אשלח כתבה," הודיע שילון.

לעורכי מבט המורחב, ששודר במוצאי־שבת, התברר כי סמנכ"ל הרשות, **שלמה עבאדי,** סירב לאשר את החשבונות שהגישו אנשי־הצוות האמריקאים ששכר שילון, באישור מירושלים, כדי לסקר את ועידת קמפ־דייוויד.

עבאדי סירב להבריק את הכסף לארצות־הברית, ושילון לא שלח את הכתבה. נראה כי הוא יחסל את החשבונות, תרתי משמע, כאשר יגיע בסוף החודש לארץ.

● הגנרטור התקלקל

התקלה השלישית היתה במוצאי־שבת ליד מישרד ראש־הממשלה. צוות של כתבים, בראשותו של **דן רביב,** המחליף עתה את **אלימלך רם** השוהה באוסלו, יצא למישרד ראש־הממשלה כדי לשדר בשידור ישיר את ישיבת־האבל של הממשלה, לאולפן.

סגן — סליחה, ממלא־מקום ראש־הממשלה, **ייגאל ידין,** פתח את ישיבת־הממשלה לפני הטלוויזיה, צעד מאד בלתי־שיגרתי, אחרי ש־הובטח לו שידור ישיר.

עשר דקות לפני השידור התברר כי הגנרטור של המשקית (ניידת השידור), שנשלחה למישרד ראש־הממשלה, התקלקל. הגנרטור התקלקל אחרי שהטכנאים הזהירו כבר פעמים אחדות את מהנדס הטלוויזיה, **אורי לעדן,** מפני אי־תקינותו, ודרשו להחליף אותו. דרישתם נדחתה. השידור הישיר מישיבת־הממשלה לא בוצע.

● ירדן מספידה

מהדורת־החדשות בעברית בתחנה הירדנית נפתחה כאשר הקריין מודיע בקול אבל: "צופים יקרים, אנו מודיעים בצער על פטירתה של הגברת גולדה מאיר." אחרי הודעה דרמאתית זו השתררה שתיקה במשך כמה דקות, ואז הוקרן סרט על חייה של גולדה, אשר הוכן מראש על־ידי התחנה הירדנית. מיד לאחרי הסרט, מבלי שיהיו מילות־קישור, הובא סרט על בואו של ראש־הממשלה, **מנחם בגין,** לאוסלו.

● הגלגלים של סבתא

ביום השישי האחרון הוחלט למתן את ה־שידורים, למרות שפקודת חבצלת עדיין לא נכנסה לתוקף. את השידורים פתח **חיים יבין** בהודעה על פטירתה של גולדה מאיר, ואחר־כך שודרה התוכנית באה שבת, על פי התיכנון המקורי. מהדורת השבוע שודרה אף היא על פי התיכנון המוקדם, אם כי בפיתחה חזר יבין על הודעתו, ושודר אף הודעות־אבל שהגיעו עד אותה שעה למערכת החדשות. הודעתו של **אנוור אל־סאדאת** לא שודרה, למרות שברדיו היא שודרה באותה השעה בדיוק.

הוחלט לוותר על הוואי חמש אפס, אך לא על גלגלים. היה מי שהתלוצץ כי גלגלים מתאים לשידור ביום מותה של גולדה, משום שהעיר דטרויט, מקום העלילה של הסרט, אינה רחוקה ממילווקי, העיר שבה גדלה גולדה.

13. 12

יום רביעי

● **שאלה של זמן (5.30).** הפעם תורו של הזקן, יצחק שדה, להיות נושא החי־דון לצעירים, וזאת על פי ספ־רו של יפרח חביב, האיש ש־הדליק מדורות. בתוכנית מש־תתפים בתו של שדה, רבקה, בנו, יורם, בעלה של העיתו־נאית זיוה יריב וח"כ מאיר פעיל. דורית ראובני תשיר את מסביב למדורה ואילו המשי־מות שהוטלו על ילדי קיבוץ משאבי־שדה, הנקרא על־שמו

שאלה: יורם שדה
שעה 5.30

של יצחק שדה, הם תרגילי ג'ודו, סידור מדורות וניפוץ אבנים.

● **האחים (8.00).** כוכבי הסידרה עסוקים עתה בלהתכונן לביקור בישראל, והם עושים זאת ברצינות ראו־יה לשמה. ג'ין אנדרסון, המ־גלמת את מרי האמונד, עסו־קה עתה בקריאת ספרו של יצחק רבין. ספרים אחרים על ישראל, בעיקר ספרי תיירים, נבלעים על־ידי דרק בנפילד (ביל ריילי), מרגרט אשקרופט (אשתו) וג'ניפר וילסון (ג'ני־פר האמונד). שניים לומדים עתה שירי חנוכה, כדי להפ־תיע בהם את קהל הצופים בארוחות הערב העשירות ש־תיערכנה בארץ. אלה הם רובין צ'דוויק (דייוויד האמונד) ו־ריצ'ארד איסטון (בראיין הא־מונד). הצוות כולו לומד עב־רית מפיו של קולין בייקר (פול מרוני). בייקר התפעל ממילחמת־ששת־הימים והגיע לארץ כמתנדב, עבד חודשים אחדים במיטבח של קיבוץ ה־גושרים וגמר להתפעל, אבל זוכר עדיין כמה מילים בעב־רית. בפרק של הערב עוסקים כל בני האמונד בחישובים, כדי לסכל את תוכניותיו של מרוני, אולם דווקא מרוני עסוק בדב־רים אחרים, לשכנע את אשתו להישאר עימו. מרי האמונד מנסה לשמור על השליטה ב־חברה, אך לשווא. אולם ה־טרגדיה של הפרק היא דווקא של ביל ריילי ושל אשתו — לבנם רונאלד אירעה תאונת־אופנוע.

פול מרוני

עבד בקיבוץ

● **מאחרי הקלעים (6.32).** שתי קבוצות של בני־נוער אמריקאיים עברו במשך 26 ימים חוויות של לחימה באיתני הטבע, במיס־גרת מחנה־קיץ שנערך באי הוריקן, ליד חופי מיין, שעל שמו, ולא בלי צדק, נקראת הסערה הגדולה.

14. 12

יום חמישי

● **בין האזרח לרשות (7.00).** זוהיר בהלול צועד בעיקבות כל־בו־טק. חלק גדול מתוכניתו מוקדש לבעיית ה־מפגרים בסקטור הערבי. אב מכפר ערה מתלונן על כך ש־בתו המפגרת לא שובצה במו־סד מתאים בזמן המתאים, ואי־לו מנהלי מועדון דרור בכפר ירקא, מועדון לילדים מפג־רים, מתארים את סבל הילדים בהעדר טלפון, כביש גישה והסקה.

מפגרים גם

בקרב הערבים

● **אדמת סורגים (9.30).** סרט־תעודה מצויין של אביב מוזס, המתאר את בית־הכלא הגדול בעולם, ברית־המועצות, בעזרת ראיו־נות עם אסירים־לשעבר וצי־

רמפול: ג'יין
שעה 10.00

לומים תיעודיים שצולמו ב־מצלמה נסתרת.

● **רמפול — פרקליט פלילי (10.00).** הסידרה של השבוע שעבר, שהחליפה את מרטין לותר קינג, ונדחתה בשבוע בגלל מישחק הכדורסל שנערך ביום החמישי שעבר. מדור זה היה היחידי שהצליח לרמוז על מישחק הכדורגל, אם כי עור־כיו נעתרו לבקשת הטלוויזיה שלא לפרסם זאת. בין הטל־וויזיה לבין מכבי תל־אביב יש הסכם, לפיו לא יהיה פירסום מוקדם לשידורים ישירים, אלא 24 שעות לפני המישחק, כדי שהקהל לא יימנע מלקנות כר־טיסים. רמפול הוא סיפור של ששה תיקים, אחד לשבוע, של פרקליט לונדוני מפורסם, ה־שחקן ליאון מקקרן. מקקרן הו־פיע בסרט על רמפול, וכאשר הצליח, שיכנע את התסריטאי ג'ון מורטיימר, התסריטאי של וויל שיקספיר, לעשות עוד חמישה פרקים. כדי שהסידרה תיראה אותנטית, הוקמה תפ־אורה מדוייקת להפליא לאולד ביילי ואילו תצלומי החוץ נערכו ליד כלא בריקסטון ו־האולד ביילי. הסידרה כולה היא סאטירה על עולם המיש־פטים הבריטי המכופתר, וה־שופטים ועורכי־הדין מושמים בה לקלס. בפרק הראשון, ה־ערב, מגן רמפול על נער צעיר המואשם בשוד אלים. רמפול משוכנע שהנער, המוכר כבר כעבריין, הוא חף מפשע במקרה זה. את תפקיד הנער, ג'ים סימפסון, מגלם השחקן הצעיר קיט ג'יין.

15. 12

יום שישי

● **הצריף של תמרי (3.00).** התסריטאית רות כסלו, הבמאי חגי מאוטנר והמפיקה צלילה רוז הפיקו את היצירה הגאונית של השבוע, עם הבובות של אריק סמית. הגברת מוועד השכונה, מינה וזינה (שימו לב לשמות) הלכו אל הינשוף, שהוא גם שופט וגם שוטר. לינשוף, יש סגן, שהוא גם סגן־שופט וגם סגן־שוטר — הקופיף. כל אלה עוסקים בבעיה של הצפרדעים שהשתכנו בשכונה ופתחו בית־ספר לשירה. מתי תרד כבר התוכנית הזו?

● **גלגלים (9.20).** זה ממשיך. אדם טרנטון, רוק הדסון, מסכים לחזור אל אשתו לי רמיק. בנם הבכור עורך חילופי משמרות ומתאהב באהובתו־לשעבר של אביו, ברברה, ואילו גרג מסתבך בפרשיית אהבים וסחיטה עם קטינה.

● **ספינת האהבה (ירדן, ערוץ 6, שעה 10.10).** הסידרה המצחיקה ביותר המוקרנת עתה, על מה שקורה בספינת טיולים מפוארת השטה ליד חופי האיים הקאריביים. מלא הומור, תסריט מצויין ושחקנים אורחים מעולים.

● **הוואי חמש אפס (10.35).** הזמרת צ'לסי מרימן, שאותה מגלמת השחקנית

הבעייה המצפונית של מקגארט

לויס נטלטון, היתה עדת־ראיה למעשה פשע, ועדותה יכולה

גלגלים: פרנציזה
שעה 9.20

להביא להרשעתו של מנהיג כנופיה בהוואי, קוקו אפלקה, השחקן טומי אטקינס. בין אפלקה לבין סטיב מקגארט מתפתח מאבק, כשזה רוצה לרצוח את העדה וזה רוצה להגן עליה. לעזרתו של מקגארט בא, באורח בלתי צפוי, מנהיג כנופיה יריבה, והבעיה של השוטר המוסרי היא האם להעזר בפושע כדי ללכוד פושע אחר.

● **פרלמן מנגן באך (10.10).** חסידיו של אחד מגדולי הטכנאים במוסיקה, הכנר הישראלי בעל השם הבינלאומי יצחק פרלמן, יתמוגגו בוודאי לשמוע אותו מנגן את הסונטה מספר שתיים מאת יוהאן סבסטיאן באך. היצירה הוקלטה בקונצרט פומבי שנערך בתיאטרון ירושלים למען איל"ן.

16. 12

שבת

● **חידושים והמצאות (6.30).** האילתית המעושנת היא אחד ממאכלי היוקרה בכל מיסעדה המכבדת את עצמה. אולם האילתית, שהיתה דג נפוץ במימיה המתוקים של ארצות־הברית, נכחדת מהעולם, והאמריקאים, אוהבי הדג, אינם מוכנים לוותר עליו. בתחילת שנות ה־40 (וזה אומנם חידוש, על פי שמה של התוכנית), החל הפרופסור לורנס דונלסון מאוניברסיטת ואשינגטון להפרות את הים בדגי האילתית. התברר כי האילתית מסוגלת לחיות גם במים מלוחים. דונלסון היה מגדל דגים אלה, ומשליך אותם אחר כך לים. בשנות ה־70 התגלתה דרך לשכנע את האילתית לא רק לחיות במים מלוחים אלא גם להתרבות בהם. במדינת אורגון בארצות־הברית החלה אופנה חדשה: הקמת חוות לגידול אילתית. בשנת 1977 נפתחה באורגון המדגרה הגדולה

7 פנים לאשה: סטירנר, קנלי ולורנס
יום ראשון שעה 10.00

בעולם לדגי אילתית, שבה מגדלים 80 מיליון דגים צעירים מדי שנה.

● **בצאת השבת (8.00).** המחלקה הדתית בניצוחו של הרב בנימין צביאלי אינה רוצה לרדת מההצלחה הפירסומית של המופע הטלוויזיוני שנערך לזכרו של מיכאל דויד לוי, שבו השתתף גם נשיא המדינה יצחק נבון. למרות שהמופע כבר שודר, מביאה בצאת השבת תוכנית נוספת, בהפקתו של חיים הוזמן ובבימויו של פינחס וינטרוב, על זמירות של לוי שאותן מבצעים חברי המדרשה הדתית למוסיקה.

● **אחותי בת השטן (10.00).** אחד הסרטים הישנים והטובים, שזכה בתחילת שנות החמישים להצלחה קופתית של ממש. יפהפיה נוהגת במכונית מפוארת, מארינה ולאדי, עוצרת טרמפ לצעיר, השחקן רובר חוסיין, אונסת אותו באיומי אקדח ואחר כך מובילה אותו לאחותה הנכה, השחקנית אודיל ורסווה. השיר מפסקול הסרט שנכתב על־ידי רנדרי גוסליין, יישמע מוכר גם לצעירים שלא ראו את הסרט. הוא היה שלאגר במשך שנים רבות, גם לאחר שהסרט ירד מהמסכים.

החתיכה אנסה את הטרמפיסט

17. 12

יום ראשון

● **עד 18 (8.00).** מגזין נוער חדש היורש את מקומה של התוכנית עלם ועלמה. המגזין, שהופעת הבכורה שלו היא הערב, ישודר אחת לשבועיים ומיועד לבני 16 עד 18. את התוכנית יעשו

הקשיים של יהודית רביץ

ויגישו צעירים, חברי מערכת מיוחדת שהוקמה לשם כך, שיעזרו במבוגרים מירה קני־פז המפיקה ושושנה צים הבמאים. את התוכנית של הערב ינחה זאב שצקי בן ה־16. כל תוכנית תונחה על־ידי צעיר אחר. שצקי יציג סרט תיעודי על נסיונם של צעירים לפלס דרכם בעולם הזמר, לעומת זמרים ידועים ומוכרים. להקה של צעירים, ליקוי חמה, מספרת על קשיי צעירים הרוצים להצליח, ואילו יהודית רביץ ויוני רכטר שכבר הצליחו שרים מתוכניתם החדשה ומספרים על הקשיים שלהם, שהפכו נחלת העבר. את הסרט בדם דני סיטון. בפינת אורח השבוע תופיע קיבוצניקית צעירה מקבוצת שילר, נוגה טננבאום, העוסקת בין היתר גם בציור אופנה. במדור מה כואב יארחו הצעירים את מנכ"ל התאחדות בעלי בתי־הקולנוע, צבי בורנשטיין, שעימו תתמודד הכתבת הצעירה דפנה אוריאל בנושא הנחות בכרטיסי קולנוע לבני־נוער. בלי השלום אי אפשר. סקר שהוכן במיוחד עבור התוכנית מספר מה דעת בני־הנוער על הסכמי השלום, ונערך גם מישאל טלוויזיוני ברחוב. את התוכנית הראשונה תחתום המצלמה הנסתרת, שיש אומרים שהיא מוצלחת יותר מהסרט ישראלים מצליחים.

● **שבע פנים לאשה (10.00).** הפעם סיפור של שילה דילייני הקרוי קיץ בסנט מרטין. נותרו רק עוד שלושה פרקים בסידרה גרועה זו. נלי, השחקנית פטרישה לורנס, היא שחקנית טלוויזיה מזדקנת הנכנסת לבית־חולים. שם היא פוגשת את דוריס, השחקנית איילין קינלי, ואת ארצ'י, השחקן מייקל קיצ'ן. בין נלי לארצ'י מתפתח רומן, למרות שבעלה של נלי מבקש ממנה שתחזור אליו ודוריס מקנאה בה.

18. 12

יום שני

● **מורשה (8.00).** בנימין צביאלי עשה כאן עבודה טובה, שתעניין גם את החילוניים שבקרב הצופים. הד"ר פינחס פלאי, שהוא אחיהם של הרב שמואל אבידור הכהן מבאה שבת ושל ח"כ מנחם הכהן, מראיין את ד"ר אברהם אמר על תנועת חב"ד, המתגלה בשידור מכל צדדיה היפים.

● **מעל בימת האופרה (9.30).** לאחר פידליו, שהוקרן בתחילת השנה, מוזמנים חובבי האופרה והמוסיקה בכלל להאזין לנשף המסכות של

דליה מזור סותמת חורים

ג'וזפה ורדי. האופרה צולמה בנוכחות קהל בתיאטרון לה־סקאלה במילנו, במיסגרת חגיגות 200 שנה ללה־סקאלה. על נשף המסכות מנצח קלאודיו אבאדו, שהוא דמות מוכרת לקהל הישראלי בעיקבות הופעותיו הרבות עם התיזמורת הפילהרמונית הישראלית. אבאדו הוא המנהל של לה־סקאלה ומשמש גם כמנהלה המוסיקאלי של התיזמורת הסימפונית של לונדון. על הביצוע הבימתי וההקלטה לטלוויזיה היה אחראי פראנקו זאפירלי, שביים כמה סרטי קולנוע, ביניהם רומיאו ויוליה ואילוף הסוררת. זאפירלי הוא

אופרה: מזור
שעה 9.30

הבמאי הזר הראשון שניתן לו לביים את שיקספיר בתיאטרון הלאומי של לונדון. בתפקיד הראשי מופיע זמר הטנור לוצ'אנו פאבארוטי, הנחשב כיום כיורשים של אנריקו קארוזו ובנימינו ג'ילי. פאבארוטי הוא זמר הטנור הראשי של המטרופוליטן אופרה של ניו־יורק והתפרסם בעיקר בגלל העזתו להופיע בשידורים ישירים של אופרות שונות בטלוויזיה. לצידו מופיע זמר הבס־באריטון פיירו קאפוצ'לי. את התפקיד הנשי הראשי היתה צריכה למלא שירלי וורט, אולם היא חלתה ערב ההופעה והוחלפה על־ידי זמרת הסופראן מארה זאמפיירי, שזכתה לביקורות טובות על הופעתה זו. תפקיד נשי אחר הוא של זמרת האלט הסובייטית אלנה אוברזצובה. למרות נסיונו הגדול של פאפירי היו כמה תקלות בשידור החי ולכן אי אפשר להגיש את האופרה בשלמותה. את החורים ממלאת בדברי קישור הקריינית דליה מזור.

19. 12

יום שלישי

● **למישפחה (7.00).** מיקה רביד ממשיכה בעקשנות להגיש מדי שבוע את אחת התוכניות הטובות בטלוויזיה. סידור פרחים, והפעם בכד זכוכית, יעניין כל עקרת־בית, בין היא שומעת את התוכנית או שהיא קוראת את התרגום העברי. בעיקבות הצלחת המשדר על עבודות באמייל, שניתן לעשותן בלי תנור מיוחד, מביאה רביד עוד שלל הצעות בעניין זה. פרק בחינוך ספורטיבי לילדים. הפעם מלמדת התוכנית את ההורים כיצד לעזור לילדיהם לבצע תרגילי התעמלות בצורה הנכונה.

● **זה הסוד שלי (שעה 8.00).** התוכנית האחרונה עם הצוות בלה אלמוג, משה („מושיק") טימור ומרדכי („מוטלה") שפיגלר. החל מהשבוע הבא צוות חדש.

● **כל־בו־טק (8.30).** רבים מחברי־הכנסת מודים שכאשר נמשכת ישיבת המליאה

ח"כים בעיקבות ה„כלבוטק"

עד שעה זו, הם עוזבים אותה וממהרים למלונותיהם כדי להתבונן בכל־בו־טק. התוכנית הפכה להיות מקובלת ביותר על חברי־הכנסת, המתחרים זה בזה בהגשת שאילתות בעיקבות הבעיות המועלות בה.

● **ג'יימס טיילור (9.30).** בשנת 1970 זכה זמר חדש בהצלחה בלתי רגילה, כאשר שירו אש וגשם טיפס לראש מיצעד הפיזמונים. מאז זוכה ג'יימס טיילור להצלחה, לאחר שאימץ לו סיגנון של תערובת של פיטר פול ומרי, בוב דילן, שלישיית קינגסטון עם מוסיקה כושית וג'אז. הכרה ראשו־

שעה 10.20
לו גראנט: אשנר

נה של הטלוויזיה הישראלית עם זמר מוכשר זה.

● **לו גראנט (10.20).** לו גראנט ניצב בפני בעיה שבפניה עומדים עיתונאים רבים, אם כי לא בחריפות כזו, כפי שהדבר מתבטא בפרק זה — בעיית הלחצים. בירייון צעיר פולש לבניין הטריביון ומחזיק את רוסי וכתבים אחרים כבני־ערובה בחדר החדשות. דרישתו היחידה היא לשכתב את אחת מהכתבות העומדות להופיע. מתברר כי אותו בירייון הוא אחיו של שודד, שניסה לשדוד חנות ונהרג. האח דורש שהכתבה של רוסי תציג את אחיו באור אוהד ותנקום בבעל החנות שירה בו למוות.

אתה יכול לעשן בשקט-

בהנאה. כמו מליונים ברחבי העולם הנהנים
מהטעם היחיד מסוגו של קנט.
הטעם העדין והנפלא שהוא שילוב
של תערובת טבק מעולה ופילטר
"מיקרונייט" המפורסם.
הם מעשנים אותה בשקט.
גם אתה יכול לעשן בשקט.

KENT
שווה כל מחיר.

קשר פרסומאים

קולנוע

במאיות

הפמיניסטיות באות

השיא של שבוע הסרט הצרפתי, שהס־תיים ביום השישי האחרון, היה ביקורן בארץ של שתי במאיות; אניאס וארדה ויאניק בלון, הידועה פחות. כל אחת מהן הציגה את הגירסה הפרטית שלה למאבק לשיחרור האשה, שהיה באחרונה נושא חביב מאד על תעשיית הקולנוע. בפגישו־תיהן עם הקהל הישראלי, אכן נסבה השיחה על הפמיניזם יותר מאשר על הקולנוע.

הפתעה למי שציפה לשמוע על ההתנכ־רות של תעשיית הקולנוע אל הנשים, באה כאשר שתי הבמאיות, כל אחת לחוד, חזרו והכריזו כי אומנם קשה מאד היום לארגן בצרפת הפקת סרט, אבל זה קשה לגבר ולאשה באותה המידה. עצם העובדה שאינן משתייכות למין „החזק" לא הפריעה להן.

אניאס וארדה מודעת במיוחד לבעיה זו. למרות שנותיה הרבות כבמאית (היא מחלו־צות הגל החדש בצרפת ומביימת למעלה מעשרים שנה), ולמרות הצלחות היוקרה שלה, לא הצליחה למצוא מפיק שיקח על עצמו את אירגון הפקת אחת שרה, השנייה לא, הסרט שהציגה במיסגרת השבוע. בסופו של דבר נאלצה להפיק את הסרט בעצמה, כשמלבד דאגות הבימוי ניצבו בפניה גם כל המיכשולים הפיננסיים. הסרט זכה אומנם בהצלחות בפסטיבלים ומופץ עתה, לשביעות רצונה, בארצות־הברית, אבל אם הסכימה לבוא הנה כדי ללוות אותו, היה זה לא מעט מתוך עניין למצוא גם בארץ, מפיץ שיהיה מוכן לטפל בו. ואכן, נראה שהיא מצאה לפחות אחד שמוכן לעיין בצורה רצינית בנושא ואולי גם לקהל הישראלי תהיה הזדמנות לראות את הסרט, בשלב מאוחר יותר.

תוצאה דומה היתה לביקורה של יאניק בלון. שלא כאחת שרה, השנייה לא, סירטה האחרון של בלון, אונס האהבה דווקא מכר כרטיסים רבים בצרפת. אבל רק ?תה נרכש להפצה בישראל, כאשר מפיץ מקומי הת־רשם כנראה באופן מיוחד מן האונס בחלקו הראשון של הסרט, המקנה לסרט כולו כח משיכה קופתי.

הגישה של שתי הבמאיות לנושא הפמי־ניסטי שונה בתכלית. אם בלון משתמשת

במאית אניאס וארדה
„בקולנוע קשה גם לגבר וגם לאשה"

בהתפרצות אלימה, שבה ארבעה גברים אונסים אשה, כדי להביא את הגיבורה שלה לידי הרהור על מעמדה בחברה ועל היחס של החברה לבעיות האשה, נוקטת אניאס וארדה לשון מרומזת יותר.

אחת שרה, השנייה לא הוא השוואה בין ההתפתחות הנפשית של שתי ידידות, כפי שהיא באה לידי ביטוי במשך 15 שנים בערך. אחת מן השתיים היא הטיפוס ה־אופייני של האשה הנכנעת, זו שחיה עם גבר נשוי למרות שאינו יכול להינשא לה, ויולדת לו שני ילדים. לבסוף היא נותרת בחוסר כל, אחרי שהוא מתאבד מפני שלא הצליח להתמודד עם קשיי החיים. האילוצים שבהם היא עומדת לאחר מכן, יחסם של ההורים, ההתקשרות עם נשים אחרות בעבודה, וההתבוננות סביבה בגורל בנות מינה, מביאים אותה בהדרגה אל הכרת הזהות העצמית שלה והפיכתה מיצור החי רק כפונקציה של יצור אחר, לאדם עצמאי ובלתי תלוי. מעניין שדווקא אשה זו, אשר בתחילת הסרט נראית כאבטיפוס למה שנהוג לכנות בשפה הפמיניסטית „השיפחה החרופה", מגלה את עצמה במהירות ובי־יסודיות גדולה יותר מאשר ידידתה, הזמרת הבוהמית הצעירה ממנה. זו המשוחררת לכאורה, מגיעה לאותו שלב של התפכחות נפשית מאוחר יותר.

תנועה לשיחרור הגבר. מעניין שכאשר משוחחים עם הגברת וארדה על הסרט, מתקבל הרושם שהיא אמרה בו אולי יותר מכפי שהתכוונה. למשל, היא מתנגדת בתוקף לעובדה שהגברים הופכים אצלה בהדרגה צללים, בחשיבותם הדרמ־תית, כאילו רצה הסרט לומר שהחיים יחד עמם, אינו עוד תנאי חיוני כל־כך. „ובכל הסרטים האמריקאיים הרבים שעשו על גברים, האם לא היה מעמדה של האשה כזה?" היא שואלת. ודאי שכן, והרי נגד זה מתקוממת בצדק, התנועה הפמיניסטית. האם צריך עכשיו לארגן תנועה לשיחרור הגבר, כדי להגיע לאיזון? אניאס וארדה טוענת שאין טעם בשיחרור האשה, ללא שיחרור הגבר.

מרכיב אחר בסרט שלה, אשר עורר התפעלות בכמה מן הצופים, העמיד אותה קצת במבוכה. אחת שרה, השנייה לא הוא סרט יפה מאד מבחינה חזותית, ואין ספק שלצלמת הישראלית נורית אביב, יש חלק נכבד בכך. אבל כאשר הצביעו על עובדה זו בפני הבמאית, היא השתדלה להסביר שלא חיפשה במיוחד את היופי, אלא צילמה את המציאות כמות שהיא. „ואם זה יצא יפה, אולי זה משום שנורית יודעת לדלות דווקא את היפה מתוך המציאות," היא מסבירה, ותשובה זו צריכה לענות על טענות שהושמעו כבר בעבר כלפי סרטיה — שהם נאים כל־כך לעין, עד שקשה להתייחס אליהם כאל תיאור של אמת, שכן, האמת לעולם אינה יפה כל־כך.

הטענה השלישית לגבי הסרט, ואותה לא ניסתה אניאס וארדה להפריך, היתה הסיום האידילי שלו, כאשר הנשים עם הגברים שלהן, מבלים על שפת אגם, בחיק הטבע המקסים ובאור הערב הענוג. זה כימעט מזכיר את הדרך שבה מלינה מר־קורי נהגה לסיים כל סיפור ברק בימי ראשון: „ואז כולם הלכו לים."

(המשך בעמוד 50)

האדם הנרדף

שעת מיבחן (פאר, תל־אביב, ארצות־הברית) — הסרט הזה מתחיל עם הכוונות הטובות ביו־תר שבעולם. הוא מנסה להראות כיצד מקשים על חייו של אסיר המשוחרר מן הכלא על תנאי, עד כדי־כך שבעצם אין לו שום אפשרות לקיים חיים נורמליים, לחתפרנס בכבוד, או לחוש עצמו כבן־אדם.

אלא שעד מהרה מסתבך הסיפור בסידרת תקריות מע־ציבות, מן הסוג השייך יותר לסרטי מלודרמה בינוניים, שבהם הגיבור מעורב כימעט מבלי דעת, ואשר מטילים בו ובמעשיו דופי. ואז מסתבר לפתע, כי מדובר בעצם בטיפוס בעל דרך מחשבה פלילית, המחריפה והולכת במהלך הסרט. בשלבים האחרונים, לא זו בלבד שאין אפשרות להשתתף בצערו של הנרדף, שהחברה אינה מניחה לו לחזור למוטב, אלא שמתחילים אפילו להרהר באפשרות שאותם קציני מיבחן קשוחים ואטומים, אינם טועים כל־כך ביחסם לאנ־שים כמו מאקס דמבו, האסיר שאותו מגלם דאסטין הופמן.

נוכחותו של הופמן בסרט היתה צריכה להקנות לו את כוח המשיכה העיקרי שלו. הופמן האמין מאד בנושא והיה שותף בהפקה, ואין ספק שלולא יזם בעצמו, קשה היה לשכנע אותו להצטרף למיבצע כזה. למרות כישרונו, הבעיה העיקרית בסרט, הגדולה אפילו יותר מליקויי הסיפור ומ־מבנה הדמויות, למען האמת הדמות, היא נוכחותו של הופמן. אחרי שהרגיל את צופי הקולנוע במשך שנים לתד־מית של קורבן הנלחם באומץ מול מעניו, החל מקאובוי של חצות וכלה באיש המאראתון, נדמה, לפחות בתחילת הסרט, שהוא עומד לעשות דבר דומה גם כאן. אולם כאשר דמבו מתחיל לחשוף את הצדדים המכוערים שבו, מיסתבר, שאינו ראוי להשתתפות בצער, נוצר רגש של ספקנות: לא יתכן שהופמן יעשה דברים מכוערים כאלה. יש כאן בוודאי איזו שהיא אחיזת עיניים ועוד מעט היא תתגלה. וכאשר זו אינה מתגלה עד סוף הסרט, לא נותר לצופה אלא להש־תומם. כיצד יתכן שמכר טוב כל־כך כמו דאסטין הופמן, וזה בדרך־כלל יחסו של צופה הקולנוע לכוכב אהוד, מסוגל לדברים נלוזים שכאלה! ולכן, הזיכרון האחד שיקח עמו, אולי, הביתה, הוא קצין המבחן שהופמן־דמבו קושר במכ־נסיים מופשלים, לגדר של אוטוסטרדה. זהו זיכרון קלוש במקצת לסרט שרוצה להיות כל־כך הרבה יותר רציני מזה.

דאסטין הופמן: דברים מכוערים

הפרימדונה הנישברת

זעקת נשים (אורלי, תל־אביב, יוון) כל מי שמתעניין ברכילות אמנותית שמאחרי חקלעים, ימ־צא בסרט זה עניין רב. הוא מספר כיצד שחקנית תיאטרון מכינה עצמה להופעה בתפקיד מדיאה וכיצד היא מתגברת על בעיותיה האישיות. הדמיון שבין הכוכבת בתפקיד ה־ראשי, מלינה מרקורי, לבין דמות השחקנית בסרט, שאותה היא מגלמת, אינו מקרי.

מאחר שהמעשה במדיאה, שרצחה את שני ילדיה כאשר בעלה החליט לזנוח אותה, קשה להבנה, וגודל הכאב שלה מובן עוד פחות לשחקנית, שהיא חשוכת ילדים, היא מנסה לעמוד על משמעות הטרגדיה באמצעות פגישות עם אשה שעברה זאת בחייה. זוהי אמריקאית, שהיתה נשואה ליווני, וכשבעלה איים לעזבה, רצחה את שני ילדיה, ונידונה בשל כך למאסר עולם. המיפגשים בין שתי הנשים צריכים אולי להביע את אי־היכולת של האמנות להגיע לידי שיחזור של החיים, ואילו קיטעי החזרות הרבים לפני המצלמה, צרי־כים, מצד שני להדגים את הדרך שבה האמנות יכולה, בצורות שונות, לזכך את החיים ולתת למאורעות משמעות שונה.

תאורטית, זה נשמע יפה מאד, מעשית, זה משכנע הרבה פחות. הבמאי ז'ול דאסן (רפיפי, טופקאפי), שכתב גם את התסריט, התקשה כנראה בעצמו לנתק את המצי־אות מן הדמיון. העובדה שהשחקנית בסרטו, היתה בזמן מן הזמנים אהובתו של הבמאי המנסה להדריך אותה לקראת ההצגה, בוודאי דירבנה אותו להכניס לסיפור פר־טים הקשורים בחייו שלו, עם מלינה מרקורי, פרטים שיכו־לים לרתק את המציצנים למיניהם, אבל אינם מצטרפים לתמונה כוללת מלאה. כאשר הוא מראה שחקנית שהיא קורבן בלתי פוסק לדרישות מעריציה ולרדיפות אמצעי התקשורת, יש בעניין מידה מסויימת של רחמים עצמיים, יותר מאשר התבוננות מפוכחת בנעשה.

אשר לגברת מרקורי, התוקפנות הקיצונית שלה בשנים האחרונות, מקשה על הצופה להאמין כי יש בה משהו שביר. לכן, בסצנה הגדולה שלה, בסרט זה, היא מתקנאה בהתערטלות הנפשית של מרלון בראנדו (בטאנגו האחרון בפריס) ומזמינה לעצמה סצנה דומה, שבה היא שופכת בפני המצלמה וידוי אישי ביותר. חבל רק שהמיסגרת שבתוכה הסצנה, גורמת לה להיות נטע זר בסיפור. אולי משום כך, מי שגונבת את ההצגה, דווקא בגלל משחקה המופנם, היא אלן בורסטין המוכיחה פעם נוספת שהיא אחת השחקניות החשובות של הקולנוע היום.

מלינה מרקורי: רחמים עצמיים

קולנוע

(המשך מעמוד 49)

לדברי וארדה, הסיום שייך למה שהיא מכנה „אוטופיה מיליטנטית”, כלומר, מעין עולם אידיאלי כפי שהוא משתקף בעיני הלוחמות לשיווי זכויות המינים. מי שזוכר את האושר, יודע, שאניאס וארדה אוהבת לעסוק באוטופיות, והשאלה שהתעוררה אז ומתעוררת גם היום, היא אם אוטופיה אינה פשוט בריחה מן המציאות, שהיא חומר הגלם של סרטיה.

סרטים

טרוף למטורף

מעריציו של קן ראסל ישמחו בוודאי לדעת שלא החמיצו לעולמי־עד את האפשרות לראות את סרטו האחרון ולנטינו.

מילפורד רוקדת עם נוראייב
כולם למדו אצל ולנטינו

אומנם עוד מעט ימלאו שנתיים מאז הסתיימו הצילומים ויצא לשוק, אבל עוד לא אבדה התיקווה. הסרט יוקרן על מסכי ישראל בקרוב. אבל לא בקרוב מאד. הוא מתוכנן לצאת אחרי דירה לשניים וההצלחה המסחררת של הצמד מרשה מייסון וריצ׳ארד דרייפוס מבטיחה לסרט זה חיים ארוכים.

אך מוטב מאוחר מאשר לעולם לא. ראסל, גם אם הוא אחד היוצרים המרגיזים ביותר הפועלים היום בעולם הקולנוע, מצליח לפחות, בכל אחד מסרטיו, להוציא את הצופים מן הכלים — מהתלהבות או מכעס — ובימים טרופים אלה, כאשר מרבית הסרטים אינם מעוררים יותר מאדישות, זהו הישג נכבד בפני עצמו.

חייו של רודולף ולנטינו, סמל המין הגברי המובהק ביותר שהיה אי־פעם להוליווד, האיש שהיה לפולחן עוד בחייו, הוא נושא שהומצא כאילו במייוחד למען ראסל. בן הכפר האיטלקי מן הדרום שעלה בדרגה, משוטף כלים לרקדן בשכר; בן זוגן של גברות משועממות בשעות אחר־הצהריים המוקדמות; האיש שגרם לנשים להתעלף מול עיניו והיה סמרטוט בידי אשתו השניה והשתלטנית; הגבר שסצנות האהבה שלו היו לחלום האוננيסטי של אמריקה, ואילו הוא עצמו, כך לחשו רבים, היה משהו שבין אימפוטנט להומוסכסואל (אם כי אין שום אישור רישמי לכל האגדות); בחור פשוט שהתפתה להאמין במיתוס של עצמו וביקש עצות מרוחות־רפאים; האליל המושלם שהיה בעצם קורבן ההמונים. ולסיכום: אוסף של ניגודים קיצוניים כה חריגים, שאילו ראסל המציא אותם, היו מאשימים אותו, כרגיל, בהגזמות גסות ובחוסר טעם מובהק.

אלילים וקורבנות. הפעם עמדה ההיסטוריה לימינו של הבמאי האנגלי הסוער, ומשום כך התגאה שלא נדרש כימעט להפליג אל עולם הדמיון הפרוע שלו. למרות שכאשר הוא מראה את ולנטינו,

מישל פיליפס ורודולף נוראייב ב„ולנטינו” של קן ראסל
החלום האוננيסטי של אמריקה

אליל־רקדן נוראייב ובמאי־מרגיזן ראסל
„איני מעוניין באמנות”

נות, אזי איני מעוניין כלל באמנות.”

כשהחל לעשות את הסרט, הסתבר עד מהרה כי זה עתיד להיות מוצר מפורסם עוד לפני שיגיע למסכים. קודם כל משום שלתפקיד הראשי בחר ראסל ב„ילד הנורא” של הבלט, ברודולף נוראייב, האדם שלזכותו יש לרשום את יציאת המחול מן התחום הצר של האמנויות השמורות ליפי־נפש בלבד, ישר אל תוך טורי הרכילות וכלי־התיקשורת ההמוניים.

למעשה התכוון ראסל לתת לנוראייב את התפקיד הקטן של ניז׳ינסקי, בסצנה הקצרה שבה לומד הרקדן הרוסי הגדול לרקוד טאנגו אצל ולנטינו. וזאת בעקבות תוכנית קודמת של ראסל, לעשות עם נוראייב סרט על חייו של ניז׳ינסקי. אולם

אחרי שדמות הולמת לתפקיד „רודי האלוהי” לא נמצאה, עלה רעיון גאוני במוחו של ראסל: מדוע שרודי החדש (נוראייב) לא יגלם את רודי האגדי (ולנטינו). הרי שניהם זרים שעשו קאריירה הרחק ממולדתם, שניהם הצליחו להצית את דמיון מעריציהם מעל ומעבר לגבולות המקובלים של אמנותם, שניהם היו אלילים וקורבנות של אמצעי־התיקשורת באותה המידה. ואם צריך לחכות לנוראייב שנה תמימה, עד שישתחרר מכל ההתחייבויות הקודמות הרבות שלו, כדי שיופיע בסרט, ראסל מוכן לכך ובחדווה.

קורעים אותך לגזרים. מבחינה פירסומית, אין ספק שהשיקול היה נבון. מחודש אוגוסט 1976 החל מתפרסם בכל רחבי העולם זרם בלתי פוסק של סיפורים על מהלך ההסרטה. נוראייב סוטר על פניה של מישל פיליפס, שאולי לקחה יותר מדי ברצינות את תפקיד האשה השתלטנית. נוראייב מתווכח עם ראסל, נוראייב מצטלם בעירום, וכך הלאה. התמונות שבהן הוא לבוש בגלימת שייך ומחזר אחרי נסיכת חלומותיו, בתוך אוהל מפואר, והתמונות שבהן אינו לבוש עוד בגלימה, אבל עדיין ממשיך לחזר באוהל. תפסו את שעריהם של הירחונים הצבעוניים בכל השפות. התילבושות המטורפות של שירלי ראסל (רעיית הבמאי) הופיעו באלבומי אופנה, וסיפורים מגוונים ופיקנטיים שפעו.

ראסל, כך אמרו, רצה פעם להיות רקדן בעצמו ומשום כך בחר בנוראייב לתפקיד הראשי. לדברי לסלי קארון, שמופיעה בסרט, אבל אינה רוקדת: „ראסל הוא

פיליפס ונוראייב במעמד מתוך „השייך”
סטירה על פני הכוכבת

מלמד את ניז׳ינסקי לרקוד טאנגו, או מתמודד בקרב אגרופים עם עיתונאי קשה־עורף שהעליב אותו, הוא משתמש ברכילות יותר מאשר בהיסטוריה של ממש.

אבל קשה לבוא בטענות אל ראסל על קטנות שכאלה. מזה כמה שנים יש הרואים בו את סמל הטעם הרע, וסרטיו זוכים בתגובות קיצוניות. מצד אחד, שירי־הלל על עיצובם החזותי, וכינויי חיבה שהמקובל ביניהם הוא „פליני של הצפון” (אין זה כינוי מופרך לגמרי, וסצנה אחת מתוך קזנובה אומנם הזכירה את ראסל הן בעיצוב והן בבימוי); מצד שני, ההשמצות שמטיחים בפניו על האורגיות החזותיות שלוחות הרסן, על סצנות כמו זו של עלמה מאהלר הרוכבת עירומה על אוזן של גראמופון, או על אבר מין ענק המככב בתוך ליסטומאניה, גובלות לעתים בביטויי־שינאה ממשיים.

ראסל אינו חושב כלל להתגונן. „המוניות ואמנותיות הם שמות נרדפים בעיני,” הוא מכריז. „כוונתי, כשאני מדבר על המוניות, היא לאותה אהבת חיים תוססת, קצת גדולה מן הטבע, קצת קלוקלת בטעמה, אבל אנושית ונמרצת. אם אין לזה קשר אל האמ־

כוריאוגרף יותר מאשר במאי,” וזאת משום שהוא רואה דברים בצורה חזותית אילמת, יותר מאשר בהתפתחות דרמתית של דיאלוגים. כאילו כדי לאשר דברים אלה, טוען שחקן אחר בסרט, סיימור קאסל, מוסקוביץ בסרט מיני ומוסקוביץ שראסל ממעט להדריך את שחקניו, הוא אומר להם בצורה מעורפלת מה הם צריכים לעשות וסומך עליהם שיעשו כמיטב יכולתם. לגבי אדם שהתרגל לחממת שחקנים, נוסח קאסאבטס, זה היה בוודאי נסיון מתסכל.

נוראייב עצמו טוען, שהוא תרם לא מעט לעיצוב דמותו של ולנטינו בסרט. „כשקראתי לראשונה את התסריט, התרשמתי שמדובר בדמות שאינה סימפטית כל־כך... החלטתי להקנות לו אופי קצת יותר חיובי, שלא יהיה יצור סביל כל־כך שיניח לסביבה לעשות בו כרצונה...”

עבודה מפרכת. אם כי לא היה זה הסרט הראשון שבו הופיע, היתה זאת הפעם הראשונה שנוראייב גילם תפקיד דרמתי בקולנוע. לפני שהגיע לאולפן היו לו ולאחרים, ספקות כבדים בקשר ליכולתו לעמוד במעמסה של סרט, אשר יונח כולו, על כתיפיו. נוראייב עצמו, כפי שהסתבר, מצא שהשד אינו נורא כל־כך. „שחקני קולנוע עובדים פחות מאשר רקדני בלט,” הוא מציין. ובאשר לעימותים עם ראסל, הוא אינו מתרגש כלל: „כמובן שהוא צועק בזמן החזרות, אבל לא יותר מכפי שצועקים כשחוזרים על בלט. כל זה שטויות, שחקני קולנוע פשוט אינם מורגלים לעבודה קשה ומפרכת, לכן הם מתרגשים מקטנות שכאלה. בעיני, ההסרטה הזאת היא פי אלף יותר קלה מעבודה על בלט,” הוא מסכם.

עבור ל"שרתון"
ENGLISH BLEND
היא נועדה לגברים כמוך.
"שרתון" היא סיגריה עם אישיות.
התערובת המשובחת שבה הוכנה בקפדנות
מעלי וירג'יניה מובחרים, כמיטב הסיגריות האנגליות.
אם עדיין לא ניסית-קח "שרתון" עוד היום.
מוקד/S1
Sheraton
20 KING SIZE FILTE
"שרתון"
סיגרית וירג'יניה אמיתית
ENGLISH BLEND
באריזה חדשה!

אתה עשוי להיות מיליונר

1.000.000

כשתרכוש דירה באחד ממשרדי המכירות של דירות גינדי

אברהם גינדי

הקניה הטובה ביותר 1978

אתה עשוי לזכות בסך של 1.000.000 ל"י (מליון ל"י) במזומן

בין 300* רוכשי דירות החל מתאריך 19.5.1978
תערך הגרלה, בה יזכה אחד הרוכשים בסך של
1,000,000 ל"י (מליון לירות) במזומן.

ההגרלה תיערך בנוכחות ● נציג המכון למסחר הוגן ● עו"ד ונוטריון ● רואה חשבון החברה ● נציג מודיעין אורחי

רמת-כוכב

פרוייקט יוקרתי

בראשון-לציון

אזור מגורים אקסקלוסיבי על גבעה

דירות בנות
3½-4 חדרים
ודירות גג

דגם מבני כוכב
ברמת-כוכב

• הפרוייקט יכלול בניני כוכב ושכונת קוטג'ים
• פיתוח סביבתי ע"י אדריכלי צמרת הכולל:
גני נוי, מדשאות, מרכז מסחרי מקומי ומתקני משחקים לילדים.
• כל בנין בעל תכנון ארכיטקטוני מרשים הכולל:
חדר ארונות, שני חדרי רחצה, מטבח מפואר, חרסינה פרחונית במטבח ועוד.
• לובי מפואר, חדר תרבות הכולל שולחן פינג-פונג ועוד.
• תנאי רכישה נוחים ל-24 חודשים + משכנתא לא צמודה.

משרדי מכירות: **ראשון-לציון** משרד המכירות הראשי רח' הרצל 62 (ליד התחנה המרכזית ותחנת סונול) חניה פרטית למבקרים במשרד. •
פתח-תקוה רח' חיים עוזר 28 (מול העיריה) • **רמת חשרון** רח' סוקולוב (יפתח בקרוב) •

* תום המבצע לאחר מכירת הדירה ה 300.

„אחרי גיל 25 קשה לחיות בלי פרטיות...״

„אנחנו נאלצות לעבור דירה כל שנה...״

„אנחנו לא מסוגלות למצוא חברה...״

מחיר הבדידות

הכרזות רמות בקעו מן הרמקולים: „דיור מייד!״ הנואמים על הבמה התלהבו וזעמו.

400 הצעירים והצעירות, רובם בני יותר מ־25, שהתכנסו להפגנה בכיכר מלכי־ישראל, האזינו, הגיבו והתווכחו בינם לבין עצמם.

רונית שוהם (30), גבוהת־קומה ומתולתלת שיער, נשאה בידה קופסת־התרמה.

ארנון עינברי (30), נמוך־קומה ומקריח, נשא נאום חוצב להבות מעל במת־הנואמים. „אני גר עם אמי.״ סיפר ארנון, „אינני מוכן לשים את כספי על קרן־ הצבי.״

צעיר אחר, יוני חן (25), נשא בידיו פלאקאט גדול, שעליו היה רשום: „תנו לנו זכויות תושב חוזר בלי לרדת.״

„נמאס לישון על מיטות של אחרים,״ טען יוני, שחקן בתיאטרון הנוער. „כשעוברים דירה כל שנה לא משתלם לי לקנות ריהוט, כי מחיר ההעברה עולה על התשלום לשכר הדירה.״

דיור מייד! תבעו 400 הרווקים והרווקות בהפגנה שערכו לפני שבועיים. הצעירים טענו כי הם נתונים במתח מתמיד בשל הצורך לעבור דירה כל שנה, וכי הם חשופים להשפלות ונאלצים לשכור דירות בתנאים קשים. ציפי ששון **(בתמונה למעלה)** הירושלמית נאלצת לחלוק דירתה עם גבר נשוי המביא לדירה את חברתו פעמיים בשבוע.

„אני חיה במתח מתמיד כאשר מתקרב מועד חידוש החוזה,״ טענה הצעירה ירוקת־העיניים, בין כיבוי סיגריה והצתת השנייה, „חודשיים לפני שאני צריכה לעזוב דירה, אני מתחילה לחפש אחרת וזה עולה לי במתח, בעצבים ובבריאות.״

צילה ז׳אן (29), דקת גו, החתימה על עצומה: „כל שלושה חודשים מקפיצים בעלי־הבתים את המחירים, מי יכול לעמוד בתנאים כאלה.״ צעקה בחום. „כשבאים לשכור דירה מחכה שם תור של 30, 40 אנשים ורק במזל מוצאים מה שרוצים.״

הארבעה, שהצטרפו זה עתה לתנועת דיור עכשיו, הכירו זה את זה בעת ההפגנה. הם גילו שיש להם אותן הבעיות.

תשע שנים ✶ בדירות שכורות

רונית שוהם עובדת כמזכירה בתל־אביב. משכורתה כ־5,500 לירות בחודש. הוצאותיה, רק על הדירה — השכורה ברחוב פרץ חיות, מגיעות ל־3,500 לירות בחודש. „עם משכורת כזאת אף פעם לא אגיע לדירה משלי,״ טענה הצעירה המטופחת. ,אני כבר לא בת עשרים. יש לי רכוש משלי והשקפות עולם משלי. פעם לא היה לי איכפת לגור עם שותפים, אבל היום אני זקוקה לפרטיות. יש לי רהיטים משלי, ונימאס לי להתחיל לגרור אותם, כל שנה מחדש.״

כבר תשע שנים גרה רונית בדירות שכורות. במשך תקופה זו החליפה דירות כ־9 פעמים. חודשיים לפני שנגמר החוזה היא מתחילה לחפש דירה, כי לטענתה, התחרות על הדירות עצומה. במישרדי תיווך אין היא מאמינה, מפני שלדעתה, הם משתמשים במודעות מהעיתונים, שאינן תמיד בתוקף. לדעתה הצטרפה חברתה, צילה: „אני הולכת למישרד תיווכים, שם נותנים לי כתובת. לא תמיד יש מיספר טלפון וכשאני מגיעה לדירה אומרים לי — ,כבר השכרנו׳.״ צילה שחומת־העור היא מורה בתיכון, כבר עשר שנים היא גרה בדירות שכורות.

שלא כרונית, צילה אינה יכולה להרשות לעצמה לגור לבדה, על כן היא גרה כיום בדירה המחולקת לשניים — החלק שלה וחלקן של שתי בחורות נוספות, המופרדים על־ידי מחיצה, לכל אחת מיטבח ושירותים משלהן, אבל „אין פרטיות בכלל,״ סיפרה צילה. „החדר שלי הוא בדיוק ליד המחיצה, אני לא יכולה לשמוע מוסיקה ולהביא חברים מאוחר בלילה, כי השכנות מתלוננות.״

„לכן אני מעדיפה לגור לבד,״ המשיכה רונית. בעבר, לא היה לה איכפת עם מי לגור. היא גרה עם מישפחות, ועם אשה זקנה שדרשה ממנה לא לצאת בלילה. „לא יכולתי להתקלח כל יום, כי היא דרשה ממני לחסוך במים, וזה הכניס אותי לדכאונות.״ לבסוף מצאה רונית דירת־חדר קטנה. היא טיפחה אותה, צבעה את הקירות, תיקנה את הדלתות הישנות וקנתה שולחן ועגלת־תה. אבל בעל הדירה היכרה בה, אחרי שלושה חודשים, שהוא עומד להעלות את המחיר. „תן לי הזדמנות למצוא דירה אחרת,״ ביקשה רונית, אך משלא מצאה הדירה, נאלצה לחתום על חוזה לשלושה חודשים נוספים, במחיר כפול.

שחקן הלהקה ✶ בודד בדירה

„אנחנו באים לדירה, בטלפון אומר בעל הדירה כי מחירה 2000 לירות,״ סיפר יוני חן. „כשמגיעים לדירה, רואה בעל המקום כי מיספר הבאים כה גדול והוא דורש 4000 לירות עבור דירה

(המשך מעמוד 53)

שלא שווה את המחיר." יוני, ששיחק ב־הלהקה, בתפקיד דורון ובימים אלה מו־פיע כ־זוטא, בהצגת הילדים ארך ברך זוטא, מתלונן כי המשכורת שמשלמים לו אינה מאפשרת לו לשכור דירה נורמלית. הוא גר עתה בדירה בת שני חדרים במר־כז תל־אביב. „אף אחד לא בא לבקר אותי, כי אין לי טלפון," סיפר. „לפעמים אני חוזר הביתה ומוצא הודעות על ה־דלת: „ביקרתי ולא מצאתי אותך בבית."

עד עתה גר יוני בדירת הוריו. כשהללו יצאו לחו"ל נאלץ לחפש דירה שלושה חודשים: אם כבר מגיעים להסכם, קופץ פיתאום מישהו ומציע לבעל־הבית שנה מראש ובעל־הבית בוחר בו." יוני סיפר

ארוחה לאחת

רונית שוהם שכרה דירה ללא טלפון, לכן אין ידידיה הרבים מבקרים בדירתה. רונית שוהם חיה בבדידות בדירה הגדולה אשר בתל־אביב.

מוסיקה לעצמה

צילה ז'אן בת ה־29 סובלת מהבדידות. שכניה אינם סובלים מוסיקה רעשנית ואת חבריה.

על תעלולים בהם משתמשים רווקים הרו־צים לשכור דירה. „מצלצלים לבעל־הדי־רה ואחרי השיחה משאירים את הטלפון פתוח כדי שאף אחד לא יוכל להתקשר. לפעמים, יש כאלה שהולכים ישר למע־רכת העיתון, לוקחים משם את הכתובת וכשאני מגיע לדירה אפילו שעה מראש, אומר לי בעל הבית כי כבר השכיר."

„כל ידידי הם אנשים שפגשתי בחיפוש אחרי דירות," סיפרה צילה, „קורה שאני פוגשת מישהו ברחוב והוא מוכר לי, ואז מתברר כי ניסיונו לשכור אותה הדירה ושם נפגשנו. אני מבינה אנשים שבאופן קבוע מגיעים לחפש דירות להשכרה."

„בארץ יש 480 אלף רווקים ורווקות," טענה רונית. „לחמישים אחוז מהם יש בעיית־דיור, למה שהממשלה לא תיבנה, כמו בארצות־הברית, דירות מייוחדות ל־השכרה לצעירים?"

ציפי ששון הירושלמית (31), שהגיעה גם היא להפגנה, ונשאה שלט גדול שעליו כתוב: „מחפשת שותף לדירה," סיפרה כי בלית־ברירה היא חולקת את דירתה עם גבר נשוי. „אני עובדת כמורה ולומדת בערבים," סיפרה ציפי, תימניה דקת־גיז־רה, „איני יכולה להרשות לעצמי לגור

עם אמא

גר עדיין ארנון עינ־ברי (30). „ביגלל שאני בבית אין לי מוטיווציה להתחתן."

ערבים

שלמים יושבת צילה לבדה בדירה. כדי להע־ביר את הערב, היא מכינה לעצמה חטיפים.

למי לצלצל?

חושבת צילה ז'אן, החוזרת מעבו־דתה בשעות מאוחרות. השכנים אינם מרשים להביא אורחים בלילה, לכן נשארת צילה לבדה עם ערימות העיתונים. „גם לי אין פרטיות," סיפרה צילה, הסובלת מהעובדה ששכניה יכולים לשמוע כל רחש מן הנעשה בדירתה ביגלל המחיצה המאולתרת המפרידה בין שתי הדירות הצמודות.

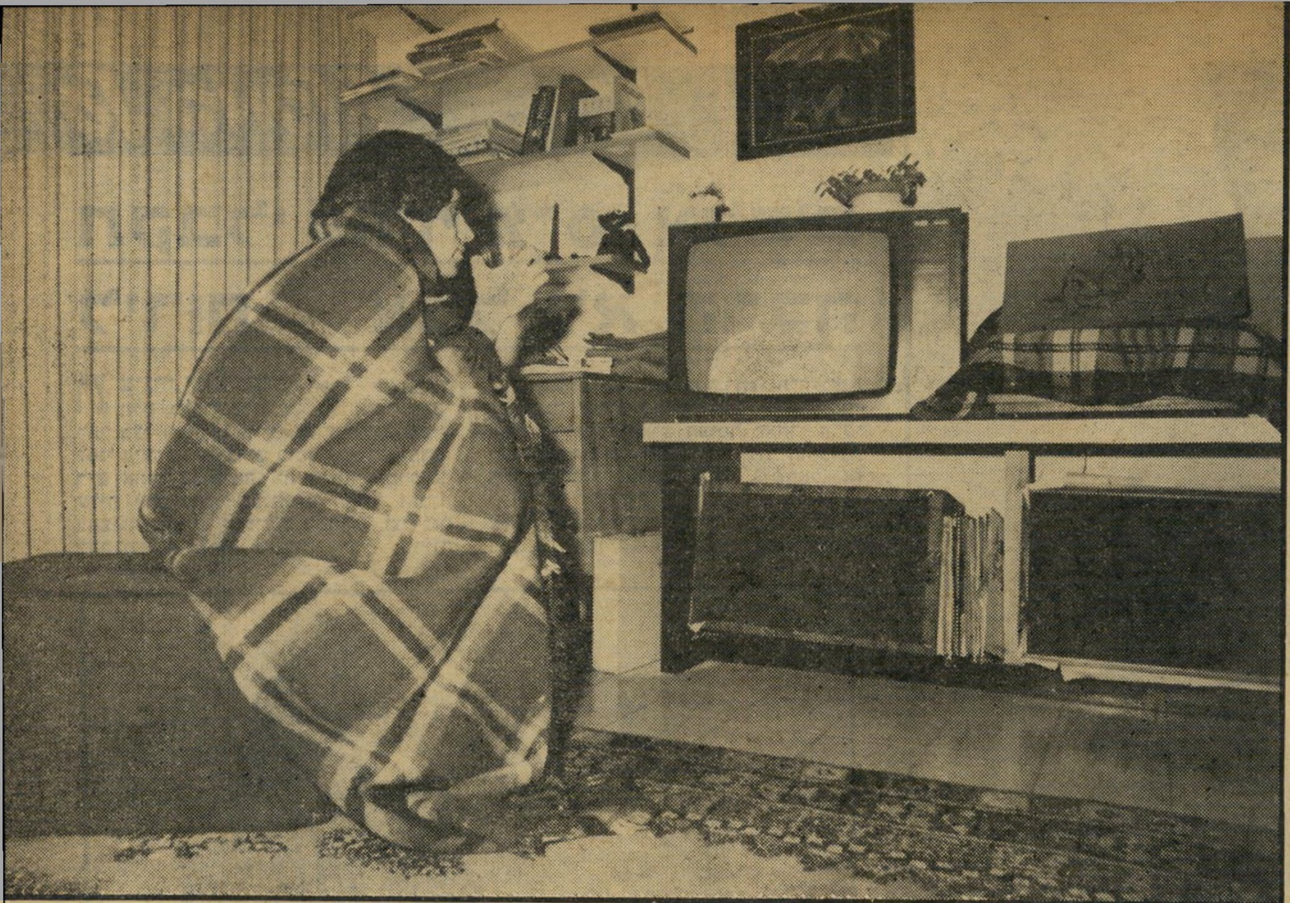

לבדי, באחת הדירות נפגשתי עם גבר שיוכל לבוא לדירה עם חברתו פעמיים בשבוע. לא היתה לי ברירה. חיפשתי דירה כבר חצי שנה, אז הסכמתי. בדירתה של ציפי, בירושלים, שני חדרים, מיטבחון וחדר אמבטיה שקירותיו סדוקים. „כשאני מבקשת מבעל־הבית לתקן את הקירות, או לסדר לי תריס חדש במרפסת, הוא אומר לי להפסיק להתלונן, אם לא, ימצא דיירת אחרת.”

„אין כל פיקוח על בעלי־הבתים,” התלוננה צילה וסיפרה כי בעלי הבתים מכניסים לדירות רהיטים ישנים ועלובים מ־שוק־הפישפשים ודורשים מחיר כמו בדירה מרוהטת. „אני משתמשת בגאז שדה,” סיפרה רונית. בדירתה בת השלושה חדרים, המרוהטת בסיגנון עתיק, אין טלפון ואין אנטנה לטלוויזיה. „להחליף אינסטלציה לגז ולסדר אנטנה לא משתלם, כי כל שנה אני עוברת דירה,” טענה.

„אומרים לנו לגור ביישובי ספר,” נאנחה צילה. „ניסיתי, בחיי, גרתי בפנימיה ארבע שנים. בצבא שרתי בשלושה בסיסים, גרתי אחר־כך שנה באשדוד ושנה באשקלון, לא שאני סנובית, אבל לא מצאתי שם את מקומי.”

„אנחנו לא בחורות צעירות,” מחתה ציפי. „אם לא נגור בעיר גדולה, לא נוכל למצוא חברה ומה כבר נשאר לרווקות כמונו אם לא חברה?”

טיפול פסיכולוגי

„מה כבר אפשר לסבול שגעונות של אחרים,” אמרה רונית, שבעבר גרה עם בחורה שהיתה חובבת חיות: „כל הבית היה מלא כלבים וחתולים,” סיפרה. „במקרר לא היה מקום לשים אוכל, כי היה שם מזון לכלבים וטונות של גבינה לחתולים. שתי בחורות בדירה, זה שתי מלכות במיטבח, וזה בלתי אפשרי, אחרי גיל מסויים, לכל אחת יש ההרגלים שלה, לפעמים אין לי חשק לנקות או לרחוץ כלים, אבל אם היתה גרה אתי עוד בחורה הייתי צריכה לנקות, מפני שלא נעים.”

סיפרה ציפי: „כשגרתי עם בחורות, היו כאלה שהביאו חברים לגור איתן, ניסיתי לגור עם בחורים, אבל אף פעם לא הסתדרתי איתם, כי אני טיפוס מיוחד, אני אוהבת שקט ואוהבת לצייר, אני אוהבת סדר ובחורים בדרך־כלל, לא מסודרים. הזנחתי את הציור ביגלל המתח, שבו אני חיה, כי כל הדאגות החומריות מתסכלות אותי ואני לא מסוגלת להתפתח בכיוון הרצוי לי. אני מכירה הרבה בחורות שהופנו לטיפול פסיכולוגי, ביגלל שגרו בדירות שכורות. אי אפשר לעבוד באופן סדיר, כי צריך לצלצל מהעבודה כדי למצוא דירה או לצאת באמצע היום לחיפושים.”

„הבוס שלי צועק עלי ביגלל שאני מסתכלת בעיתון בזמן העבודה,” סיפרה רונית, „אבל מתי אם לא בבוקר, אמצא את הדירה? אם מצלצלים בערב הכל כבר הושכר.”

לבד מול המסך כך מעביר יוני חן, שחקן הסרט הלהקה את זמנו. יוני, המשחק בתיאטרון־הנוער, סיפר כי אין משכורתו מספיקה לו לשכור דירה כרצונו. בדירתו אין טלפון. את השיחות מקבלת אחותו, הגרה ביד־אליהו, והיא מדווחת לו עליהן כאשר הוא בא לבקרה. אלה היו הסיבות שהביאו את יוני להפגנה.

„הטלפון בדירתי משותף לי ולשכנותי,” סיפרה צילה, „אי אפשר לחפש דירות, כי הן מדברות כל הזמן, אי אפשר לצלצל לחברים ולא מצליחים להשיג אותי בבית, כך שאני כימעט לא יוצאת.”

„כבר הפסקתי לחפש דירות עם טלפון,” אמרה ציפי, המשתכרת 3,000 לירות בחודש, „זה יותר מדי יקר.” ציפי, העובדת כשרטטת, התחילה לעבוד שעתיים נוספות בערב כדי לחסוך כסף. רונית נמצאת בגירעון של 9,000 לירות בבנק. יוני משתדל להצטמצם באורז ובמאכלים שמחירם נמוך, כדי לחסוך.

ארנון ענברי (30) גר עם אמו ועובד כפקיד בבנק. בשנה שעברה כימעט קנה דירה, אולם לא הצליח להשיג הלוואה. השנה קפצו, לדבריו, המחירים, כך ש־אפילו בעוד 10 שנים לא יוכל למצוא לעצמו דירה. „לא נוח בבית,” סיפר ארנון. „אני לא יכול לאכול מה שאני רוצה, כי אמי תמיד מבשלת. נכון שזה חיסכון בכסף, מפנקים אותי בבית, אמי מסדרת לי את החדר ומכבסת, אבל אין לי פרטיות. אני חושב שהגיע הזמן ש־בחור כמוני, לא יגור עם הדור הקודם. אחת הסיבות שבגללן לא התחתנתי, לדעתי, היא כי התרגלתי להיות מפונק, אם הייתי גר לבד זה היה מדרבן אותי להקים מישפחה.” בינתיים, ארנון אינו קונה ריהוט, כי „במילא לא יהיה לי איפה לשים אותו.”

למצוא חברה הולמת

רונית ישנה על מיטה עתיקה בעלת שקעים וגבשושיות, את המיטה היא מרפדת בשמיכות פוך כדי שתוכל להירדם. „להעביר גם מיטה כל שנה לדירה אחרת, זה כבר יותר מדי,” אמרה רונית.

„איבדנו צלם אדם,” הכריזה רונית, „כן, זה נכון, כשאין זמן לתחביבים, כשאי אפשר להתמסר לעבודה ואתה בודד, כי אין לך טלפון, או שאתה גר מחוץ לעיר ולא תמיד רוצים לקחת מונית, כדי להגיע למסיבה, אתה הופך אדם חסר־ביטחון עצמי, אני חושבת שאם הממשלה תארגן לנו דירות מיוחדות לצעירים, זה יתרום לא רק לכך שנוכל לחסוך, כדי לקנות דירה, אלא גם לירידת המתח שלנו ולמציאת חברה הולמת.”

יאירה יסמין ■

„לא לרדת!” קרא יוני חן, שבא להפגנת הרווקים והרווקות, כשהוא נושא פלאקאט גדול. בהפגנה השתתפו נוסף עליוני חן, עוד מאות משתתפים אשר רעייתם דומה לרעייתו של יוני ואינם מצליחים להסתדר.

בתוך הבלאגאן יוני מעביר את הזמן שבין הצגה להצגה בקריאה ובלימוד. ביגלל שאין מבקרים רבים בדירתו הוא מרשה לעצמו לשמור על אי־סדר. הבגדים זרוקים, וארוחותיו הן כריכים או אורז.

תקבלי עודף מ־10 אלפים לירות - אבל לא הרבה

תצוגות־האופנה הפכו באחרונה חלק בלתי־נפרד של כל אירוע חברתי בעל־רמה. מדברים על התצוגה שבוע לפני היערכה, מדברים בזמן התצוגה, ומדברים אחרי הסתיימה. יתכן שהיו מדברים עליה עוד, אלא שבינתיים הגיעה הזמנה לתצוגה אחרת, הנערכת למחרת, וצריכים להתכונן לקראתה. השכנה קיבלה הזמנה

בשנה שעברה, כשנערכה תצוגת־האופנה הראשונה שלו. באופן טבעי היתה סקרנות לדעת מי האיש העומד מאחרי הרעיונות והדגמים. והנה, בפגישת ההיכרות התברר שהאיש ישב בעבר בישראל. אז קראו לו שימעון. כשהארץ היתה קטנה עליו, נסע לארצות־הברית, נשא לאשה דוגמנית אמריקאית והפך מתכנן־אופנה

סן־סימון השימלה שדיגמנתי, ושמצאה חן בעיני: שימלת־ערב מבד מוסלין שקוף, זרועך מבצבצת מבעד לפתח המתמשך לאורך השרוול, כאשר בד המוסלין השקוף מונח ברפיון על גופך ומחמיא לו בצורה מעניינת.

פיזנטי בצד הדגמים הזוהרים מציע לך פיזנטי שימלת פלנל רכה ונשית, ההופכת בעזרת אביזרים מועטים למסעירה וחייתית, חגורת ליאופרד וכובע נוסח נהרו ז״ל, יחד עם מותניה מפרווה רכה, בעלת כתפיים מוגבהות. מדגמנת, קארין דונסקי.

לתצוגה שנערכת שעתיים לפני זמנה של זאת, ואומרים שדווקא לשם יבואו כל ה־יפות והיפים, החשובות והחשובים.

באירופה, למשל, נערכת תצוגת־אופנה בדרך־כלל בתחילת העונה, ואליה מוזמנים אותם שעיסוקם בכך, קניינים, מעצבי־אופנת ואנשי־תיקשורת, עיתונות, רדיו וטלוויזיה. הם יספרו לקהל הרחב מה מצפה לו בחודשים הקרובים בעולם־האופנה. אבל אצלנו זה אחרת.

האופנאי האמריקאי **סן־סימון**, שעם דגמיו ערכנו היכרות ראשונה בעונה שעברה, הציג את דגמיו בתל־אביב.

סן־סימון יושב דרך־קבע בארצות־הברית. אף־על־פי־כן יש בדגמיו מן הטעם הצרפתי, המקובל מאד אצלנו.

לראשונה פגשתי בדגמים של סן־סימון אמריקאי העושה חיל.

בדגמים שלו, שהצגתי השנה, יש חן מיוחד. סן־סימון מלביש אותך השנה מחוייטת להפליא, גם המחירים עלולים להפליא אותך. אבל — את הרי יודעת שעבור דבר טוב משלמים הרבה כסף. אם זה יעודד אותך, אז מ־10,000 ל״י תקבלי עודף.

אחד האופנאים הבולטים ביותר בפאריס הוא **פיזנטי**. התצוגות שלו הן אירוע מיוחד בעולם־האופנה, ולהיות נוכחת בתצוגה כזאת, פירושו שאת שם־דבר באופנת פאריס.

לשימחתם של אוהבי־האופנה בארץ, מציג פיזנטי את דגמיו, כאן אצלנו. האיש מאוהב בישראל, ומסייע כמיטב יכולתו למוסדות שונים בארץ — בצד חצגת רעיונותיו בשדה־האופנה.

כל דוגמנית המכבדת את עצמה, נהנית במיוחד כשעליה להציג מדגמי בית־אופנה מעולה. אני דווקא שמתי עין אל אחת השמלות, אלא שלמחרת בבוקר השתרך תור של עשרות נשים ליד החנות המייצגת את דגמי פיזנטי, ומכיוון שעמידה בתור

אוברזון מעיל גשם מפוספס בולט לעין בצבעים החזקים, זרוק כאילו ברישול אלגנטי מעל חצאית מצמר, שעליה מיקטורן מצמר.

זה לא התחביב שלי, ויתרתי על הרעיון, וגם חסכתי סכום לא־מבוטל.

מאדאם פיזנטי הגיעה גם היא לתצוגה האחרונה, הישר מפאריס, והביאה עימה מיזוודה מלאה באביזרים כמו חגורות, כובעים ותכשיטים שונים. מיזוודה זו הפכה את תהליך המדידה טרם־התצוגה, שבדרך־כלל הוא ארוך, מייגע, ומעצבן — חגיגה אמיתית. היה תענוג לפשפש במיזוודה ולהעלות כל מיני „פיצ׳פקעס׳״ (פריטים) הולמים לבגד.

זו השנה השנייה שפיזנטי מציג בארץ, והפעם הוא מציע לך אופנה נוצצת, שאותה משיגים בעזרת מיקטורנים זוהרים, בעלי כתפיים רחבות, מרופדות בכריות; חגורות וכובעים נוצצים; תכשיטים זוהרים, המשתלבים היטב עם שמלות רכות מבדים „נוזלים״, ואם את נהנית גם מנזילות בחשבון־הבנק — לא תהיה לך כל בעייה ברכישת דגמים אופנתיים אלה.

גידעון אוברזון היה ילד־הפלא של ה־אופנה הישראלית. השנים חלפו, הילד נעלם, והפלא נשאר.

גם כיום מצליח אוברזון לאסוף בתצוגות־האופנה שלו את רוב נשות־הזוהר בתל־אביב. הפעם הציג אוברזון בתצוגת־האופנה חליפות ושמלות מפוארות לשעות אחר־הצהריים והערב. השנה בולט בדגמיו הספורטיביים השימוש בעור זמש, המשתלב בצורה הולמת עם הג׳רסי (סריגת צמר נקי).

בית־האופנה של אוברזון, המכיר היטב את החורף הישראלי, רצה לשמור על נשותך — אותה נשיות שנעלמת בדרך־כלל בין הסוודרים והמעילים, ההופכים אותך כדור מתגלגל בין טיפות הגשם. הוא מציע לך שילובים שונים של מעילי־גשם עליזים לעין. אני לא רוצה להתערב בוויכוח הגדול אם יש לנו כסף או אין — אבל — בשנה האחרונה, במרבית האירועים החברתיים שנכחתי בהם, יכולתי להבחין במיספר לא־מבוטל של דגמים מבית־אופנה זה. אני אישית אוהבת את דגמיו הספורטיביים.

זהו מעט ממה שירד עלינו כמבול בתצוגות־האופנה בחודש האחרון.

חניתה צנטנר

סריגי הזן
ליפות שבאופנה
קו אופנתי חדיש ובלעדי לחורף 1978/79
להשיג בחנויות המובחרות.

במכונית קטנה אתה מקבל, בדרך כלל, שתי דלתות ונפח מנוע שאינו עולה על 900 סמ״ק

„רום 1301" מכונית גדולה במחיר של מכונית קטנה

זאת עובדה! לפניך „רום 1301" חדשה, הרבה יותר ממכונית גדולה — במחיר של מכונית קטנה.

„רום 1301" עם מנוע 1295 סמ״ק, 4 דלתות נפתחות לרווחה, כורסאות אורטופדיות לנהג המודרני, מרחב פנימי ליושבים מאחור ושפע מקום לרגליים.

„רום 1301" מצטיינת בהידור פנימי, בלוח שעונים חדיש, במערכת מחוונים משוכללת, במערכת חימום ואיוורור, תא מטען גדול, עיצוב נאה וגיזרה חדישה.

השכלולים והשיפורים שתמצא ב„רום 1301" מציבים אותה בשורה אחת עם המכוניות הגדולות באמת.

„רום 1301" מכונית גדולה במחיר של מכונית קטנה.

הספקה מיידית

תוספות מיוחדות:
רדיו, שטיחים,
כיסוי להגה,
צמיגים רדיאליים
ללא תוספת מחיר.

חידוש מהפכני:
הבטחת מחיר המכונית מיום ההזמנה ועד ליום המסירה

***המחיר לא כולל מע״מ**

המפעל: רום כרמל תעשיות טירת כרמל, ת.ד. 444 חיפה, טל. 6-570261—04 **סוכנות מרכזית: תל־אביב,** בית רום כרמל, רח' תוצרת הארץ 12, טל. 253849—03, 252181—03 **סוכנויות מכירה: תל־אביב:** ב.ק.ב. בע״מ, טל. 823449—03 ✶ **נתניה:** מוסך אמיתי, טל. 39942—053 ✶ **רמלה:** מוסך אהרון, טל. 29407—054 ✶ **חיפה:** כוכב שביט, טל. 532957—04; מוסך אחים אחראי, טל. 721416—04 ✶ **ירושלים:** פרוגרס, טל. 283362—02 ✶ **חדרה:** שרותי רכב שומרון, טל. 32277—063

****המפעל סופג עליית מחירי המכוניות מיום ההזמנה ועד יום מסירת הרכב לכל המזמין במשך חודש נובמבר 1978**

פרסום שגיא

נשים מוכות (1)

ריבקה מילו ובעלה ברוך הם פלאשים מאפריקה - הם נישאו כאן - ומאז הפכו חייהם המשותפים לאסון

גיהינום לשניים

דמעות על הלחי

„לא רציתי להתחתן איתו, והוא הכריח אותי," סיפרה רבקה בבכי. הנערה בת ה־17 טענה כי בעלה איים עליה, שיהרוג אותה אם לא תינשא לו. לדבריה, הרעיב אותה והיכה אותה.

„היא היכה אותי באכזריות, פחדתי ממנו ורציתי למות. לא היה לי אל מי לפנות ונאלצתי להתחתן איתו".

הנערה החבשית הצנומה ישבה על ה־ספה, ממוללת בידיה מיטפחת ספוגה ב־דמעות. שאר הבחורות שבמעון לנשים מו־כות, אי־שם בארץ, הפנו אליה את מבטן, הנידו ראשן תוך השתתפות בצערה. „כל כך צעירה וכבר סובלת" — הסבירה אחת מהן.

רבקה מילו נאנחה וגוללה בפניהן, בפעם המי־יודע־כמה, את השתלשלות העניינים שהביאו אותה למעון.

כשהגיעה לארץ, לפני שנה, לא חשבה כלל על נישואין, סיפרה רבקה, הנראית צעירה מ־17 שנותיה. במעון של עליית־הנוער, לשם הופנתה על־ידי הסוכנות, העבירה את זמנה בלימוד עברית ובמיש־חקים עם חברותיה. אי־שם ריחף האיום, בדמותו של גבר שמעולם לא הכירה. היא רק ידעה כי אביה יעד לה אותו.

הסימנים הכחולים

באחד הימים, שעה שהיתה לבדה בחדר, נשמעה נקישה בדלת. בפתח עמד גבר גבה־קומה ושחום עור. בתקיפות ובלי הרבה גינוני־טכס אמר: „אני ברוך, גטה, המישפחות שלנו בחו"ל ארסו או־תנו, ואני רוצה שתעזבי את המעון כדי שנתחתן."

כשרבקה נזכרה במיפגש הזה, זלגו הדמעות על פניה, כאילו היתה ילדה קט־נה. „לא רציתי להתחתן," סיפרה, „רציתי ללמוד, כמו כל בחורה בגילי, כי אני רוצה להיות אחות."

זעם בעיניים

„לא נגעתי בה," טען ברוך, הבעל. לדבריו הוא היה מאורס לרבקה במשך שש שנים, עוד כשהיתה באתיופיה, והיא נתנה את הסכמתה לנישואין. „החברות שלה הן שהסיתו אותה נגדי," קבע ברוך.

ברוך, כך סיפרה, לא שעה לתח־נוניה. כל שעניין אותו היה ההסכם בין שתי המישפחות. „הוא התחיל לבוא כל יום למעון ולאיים עלי ועל החברות שלי," נזכרה רבקה. „יש לי מישפחה גם בארץ, ואפילו אליהם הלך ואמר שאם לא אתחתן איתו יהרוג אותי. והם חשבו שהוא צודק."

„יום אחד ישבתי בחדר וקראתי. פת־אום הוא נכנס ואמר לי: ,בואי, אנחנו הולכים לרבנות.' ברחתי לקומה הרביעית. רציתי למות. ניסיתי לקפוץ מהחלון אבל הוא תפש אותי, נתן לי מכות עם החגורה והלך. אמר לי שאחכה לו."

אחרי כמה ימים חזר ברוך והזמין את רבקה לצאת איתו. רבקה פחדה, ולדבריה ביקשה את אחת החברות שתצטרף אליהם. אך החברה סירבה. לבסוף הלכה עמו רבקה למלון, ושם, לדבריה, הכריח אותה ברוך לשכב עימו. „למחרת בא ולקח אותי לרבנות. אז עדיין לא ידעתי מילה אחת בעברית. הוא סיפר להם שאני בת 17,

(המשך בעמוד 60)

ימי האושר

כך ניראו רבקה וברוך ביום נישואיהם, בשנה שעברה. החתונה נערכה במלון **הילטון** בתל־אביב, ולמראית־עין נראו בני־הזוג מאושרים. אולם כבר בשבוע הראשון לאחר החתונה החלו היחסים ביניהם להידרדר.

(המשך מעמוד 59)
וזה לא נכון. הייתי רק בת 15. בתעודות שלי כתוב שאני בת 17 אבל זה לא נכון, זייפו אותן כדי שאוכל לעלות לארץ. לא יכולתי להגיד להם שום דבר ברבנות. הוא סידר את כל העניינים, ולקח אותי איתו ליפו.״

ביפו גרו בני־הזוג בדירת חברים עד שקיבלו דירה באזור. רבקה קיבלה מהסוכנות מקרר, גאז ומכשירי־חשמל, וברוך הביא לדירה מיטה זוגית, ארון, שולחן וכמה כיסאות.

„הוא לא היה מדבר איתי,״ סיפרה רבקה. „אני הייתי הולכת בבוקר לאולפן, כשהוא עוד היה ישן, או שכבר הלך לעבוד ב־מלון. כשחזרתי היה אומר רק ,הכיני אוכל אני רעב.׳ יותר מזה לא דיבר איתי. כל מה שרצה ממני, היה כותב לי על פתק. אחרי האוכל היה יושב על הכיסא ומסתכל דרך החלון החוצה. אני הייתי קוראת בספר של האולפן. אחר־כך היה הולך לישון ואני הייתי יושבת בחדר השני, על הריצ־פה, וחושבת שאני רוצה למות.״

בלילה, כך סיפרה, היה דורש ממנה ש־תתמסר לו. „הייתי נכנעת לו עד שהיה עוזב אותי.״

המשיכה רבקה: „הוא מספר לכל מיני אנשים שקנה לי בגדים ואוכל. זה לא נכון. לא היה מה לאכול בבית. הייתי מו־צאת לחם לבן, או משהו אחר. לפעמים הייתי נוסעת לקרובים שלי, ביפו, ואו־כלת אצלם. לא יכולתי לסבול יותר את החיים האלה וברחתי.״

רבקה מילו ברחה אל ראש הוועד בארץ, הגר בלוד. הלה צילצל לברוך ו־

המצילה רות רזניק, מייסדת ה־מעון לנשים מוכות. „אין מספיק מעורבות ציבורית בעניין הנשים המוכות,״ אמרה רות רזניק.

הציע להשכין שלום־בית. רבקה חזרה, ושוב ברחה, הפעם למישטרה: „לא יכול־תי לדבר איתם,״ המשיכה לספר, „הם לא הבינו שפיני ואני עוד לא ידענו טוב עברית. הם קראו לברוך והוא אמר להם שאני שקרנית וגנבת, והחזיר אותי הבי־תה.

„כשבאתי למחרת בבוקר לאולפן, שאלה אותי המורה מה כל הסימנים הכחולים. סיפרתי לה את הכל והיא היפנתה אותי לעובדת סוציאלית, שנתנה לי לגור אצלה כמה ימים. ואז שלחו אותי למעון לנשים מוכות.״

טבעת בפרצוף

סיפרה רות רזניק (45), מייסדת ה־מעון: „כשרבקה הגיעה אלינו, נראתה כמו שבר־כלי. היא שקלה 35 קילו. היא סיפרה לי שבעלה היה מכריח אותה לאכול גם כשטענה שהיא חולה מהמכות ואינה מסוגלת לאכול. תוך חודשיים עלתה ב־10 קילו. היא לומדת באולפן ועוזרת לנ־קות, לבשל ולטפל בילדים. ניסיתי להשיג עבורה גט. הלכתי לרב פרנקל, ברבנות בתל־אביב. והוא אמר לי שאפילו אם היא בת 11, אבל נשואה, הנישואין בתוקף.

„רובקס״
הגיע מלאי חדש של הצלחות הנפלאות של „רובקס״

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118

סכם „מורלה״
קיים רק קטלוג אחד של „מורלה״, היזהרו מחיקויים!

מרפא בהיפנוזה
ילמדך
להשתחרר ממתח
ולהתגבר על בעיות גופניות ונפשיות
טלפון 03־737634

„רובקס״
הגיע מלאי חדש של הצלחות הנפלאות של „רובקס״

גילוי דעת

בעת האחרונה הולכים ומתרבים גילויי הנישול, הריסות הבתים והפגיעות באזרחים בדווים וערבים בישראל. אנו החתומים מטה, פונים אל השלטונות ודורשים להפסיק מיד את הפעולות, המלבות שינאה בין שני העמים.

אורי אבנרי
פרופ׳ ע. א. סימון
נתן ילין־מור
פרופ׳ חיים דרין־דרבקין
יגאל תומרקן
א. ב. יהושע
דן קדר
יורם דנציגר
נתן זך
יאיר גרבוז
ד״ר שמעון בלס
ד״ר נעמי קיס
פרופ׳ קלמן אלטמן
אשר צרפתי
פרופ׳ מיכאל הרסגור
פרופ׳ ארתור גולדרייך
גרשון פלוטקין
ד״ר טוביה שלונסקי
ד״ר גילה בלס

ד״ר בנימין כהן
בני כהן־אור
פרופ׳ ויליאם פרידמן
ד״ר ישראל לף
לטיף דורי
חנוך לוין
זיוה יריב
אהרן בכר
פרופ׳ שאול פוגל
ד״ר מנחם פרי
שלמה פרנקל
ד״ר אבי עוז
פרופ׳ דן מירון
נסים עזיקרי
רפי לביא
ד״ר ינינה אלטמן
יוסף גלילי
פרופ׳ אריה זקס
יבי

פרוות
עכשיו כדאי לתקן ולשנות
אצל
אלכסנדר
סירקין 27, תל־אביב

הגיעו מאיטליה!!!
דגמי אופנה מקסימים לנשים:
•חליפות משי •שמלות סטן
•חליפות מכנסיים ג׳ורג׳ט
•סוודרים יפיפיים

The Seahorse יבואנים A.C.
יבואני אופנת נשים אקסקלוסיבית
ת״א, ככר המדינה, רח׳ ז׳בוטינסקי 131,
טלפונים: 586681 ובערב 451597.
ניתן להשיג: ת״א: סלון „לונדון מיניסטור״, אבן גבירול 30; ר״ג: „מדפז״, רח׳ ארלוזורוב 4; ירושלים: „צחוק בצד״, פסג׳ הלל; רחובות: „זהו־זה״, רח׳ וייצמן 1; חיפה: „ריקי״, רח׳ נורדאו 23, „בגד־עור״, כרמל סנטר; סביון: „מק־ג׳ינס״; חולון: „וירגו״, סוקולוב 61.
פרסום רם

תן טרמפ לחייל

הוא לא מוכן לתת לה גט והיא פוחדת להתקשר אליו ולדבר איתו."

לברוך גטה (27), העובד כפקיד־קבלה במלון תל־אביבי, סיפור שונה לגמרי מזה של אשתו. „אנחנו מאורסים כבר שש שנים," סיפר ברוך בחיוך עצוב.

כשעלה ברוך לארץ לפני שש שנים החל מייד ללמוד באולפן, ואחר כך עבר קורס פקידי־קבלה במלון תדמור. כאשר התחיל לעבוד החל לשלוח כל חודש 100 דולר לארוסתו, כדי שיקל עליה לעלות לארץ. ומאז לא חסך, לדבריו, באמצעים, והיה מתרוצץ בין ירושלים לתל־אביב, במישרדים השונים, וכותב מיכתבים לכל מי שיכול היה לעזור לו.

כשהגיעה רבקה לארץ בא ברוך לבקר

במעון מנסה רבקה למצוא את מקומה. בתמונה היא מסדרת את מיטתה, בחדר המשותף לה ולחברותיה.

מוכות בצוותא במעון מקפידים על סדר־יום קבוע, ויש תורנות נקיון ובישול. רבקה (**שלישית מימין**) עוזרת לעדנה בן־אליהו (**ראשונה מימין**), ואם־הבית, קרלה פרנס (**שנייה מימין**), מתנדבת להכין מוצגים לבאזר.

אותה בעפולה.

ברוך הלך לרבנות וקבע תאריך לחתונה. „כשהכל היה מוכן," סיפר, „פתאום באה רבקה ואמרה שהיא לא רוצה להתחתן. בסוף הצלחתי לשכנע אותה. אירגנתי חתונה גדולה, במלון הילטון בתל־אביב, ב־50 אלף לירות, וקניתי לה שימלה נהדרת. היה נהדר. פתאום, אחרי שלושה ימים, היא וזרקה לי את הטבעת בפרצוף."

לדברי ברוך לא נתנה רבקה שום הסבר לשינוי הפתאומי ביחסה אליו. היא סרבה אפילו ללכת לקניות, היתה חוזרת מהאולפן והולכת לישון, וברוך נאלץ לבשל בעצמו. כשהציע לה להצטרף אליו לשולחן, היתה מסרבת. בצר לו הביא לדירה אדם שיתווך ביניהם, והראה לו את המקרר, שהיה מלא כל־טוב. אך רבקה סרבה לדבר עם מליץ היושר, והלה יצא את הבית.

למחרת בערב, כשחזר ברוך מהעבודה, לא מצא את אשתו בבית. במישטרת לוד נודע לו כי היא נמצאת בנפה. „הלכתי לשם," נזכר השבוע ברוך, „והם שאלו אותי מה קרה. סיפרתי להם את הכל והם אמרו: לה לחזור הביתה לחודש, ואם לא נסתדר היא יכולה לעזוב. מאותו היום היא התחילה לספור את הימים, עד סוף החודש, וכשנגמרה הספירה חזרה יום אחד מהאולפן בארבע אחר הצהריים במקום באחת.

„אני הלכתי למקלחת," טען ברוך, „והשארתי בתיק על השולחן 2000 לירות, שהוצאתי מהבנק לשלם חוב. כשבאתי לא מצאתי את הכסף. היא שוב ברחה. גיליתי שהלכה למישפחתה ביפו והחזרתי אותה הביתה. חיפשתי אצלה בתיק, אבל במקום הכסף מצאתי שם מיכתב לקרוביה שבו כתבה להם: ,אתם אמרתם לי לא להתחתן איתו, עכשיו אתם אומרים לי להישאר איתו. תעזרו לי להיפרד ממנו."

„למען שלום־בית"

„למחרת היום היא לא חזרה מהאולפן. הלכתי למנהלת ושאלתי אותה איפה רבקה. המנהלת אמרה לי שאין לה זמן לדבר איתי ושאבוא מחר. וכך עשיתי. אחרי העבודה באתי אליה, והיתה שם עובדת סוציאלית שאמרה לי לחכות בבית. חזרתי הביתה ומצאתי פתק ממישטרת חולון לבוא לבירור. באתי, והשוטרים חקרו אותי אם הרבצתי לה. אמרתי להם שלא. הם אמרו לי לחכות בבית בשקט ולראות מה היא תעשה. „שוב חזרתי הביתה אבל היא לא חזרה. לאן לקחו אותה? איפה היא? מה אני יכולתי לעשות — חיכיתי. אלוהים יודע כמה חיכיתי. הבחורה הזאת היא כל החיים שלי, לכן אני בדיכאון קשה. גם העבודה זה לא עבודה." זה, כבר קיבלתי אולקוס מזה. אין לי מזל, כל כך הרבה חיכיתי לה שתבוא לארץ, ודאגתי, וחיפשתי אמצעים להביא אותה לכאן, ועכשיו היא לא בבית. אם היא תבוא למען שלום־בית, אתן לה הכל. אבל אם לא תחזור, אולי אעזוב את הארץ."

בינתיים פנתה רות רזניק למישרד החינוך, כדי לסדר לרבקה מקום לימודים, אך לשווא. „אין היום מוסד חינוכי שמוכן לקבל אשה, גרושה או נשואה, אפילו אם היא עדיין ילדה קטנה, כי בשבילם היא אשה נשואה," סיפרה רות. „אם לא תחזור רבקה לבעלה, והיא אינה רוצה לחזור אליו, אין לדעת מה יעלה בגורלה. היא עדיין ילדה, ורק עכשיו הגיעה ארצה. היא לא מסוגלת לשכור דירה בכוחות עצמה, ואילו חברת הנשים שבמעון אינה חברה מתאימה לבחורה בגילה. אך אינני רואה פיתרון, וזה נראה כדרך ללא מוצא."

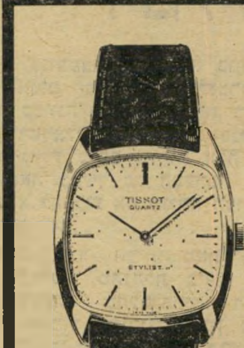

יופי ואיכות עם טיסו

טיסו – שעון האיכות
של היפות והיפים

שי חינם לכל קונה – מבחר מוצרי היופי
של הלנה רובינשטיין בתיק ספארי.
Helena Rubinstein

* מלכת היופי, דורית ילינק ושעון טיסו קוורץ שלה

TISSOT

תוקף המבצע עד אזילת המלאי.

חנויות המשתתפות במבצע (רשימה שניה)

אשדוד: שפינר, האשכול 6. **באר־שבע:** הרמן, תחנת „אגד"; מיקאדו, קק"ל 209; מרקוביץ, קק"ל 138. **בית־שמש:** ויזל, מרכז מסחרי. **בת־ים:** בלנק, רח' בלפור 49; קונפורטי, בלפור 76. **חולון:** כץ, שנקר 47; פטמן, סוקולוב 64. **חיפה:** אדית, הרצל 2; אדלר, הנביאים 9; בוטבול, שמריהו לוי 10; בינ־בן, הרצל 7; מילר, הרצל 50; פנייץ, הרצליה 5; קאופמן, הנביאים 13; קרומהולץ, הרצל 30; שושני, רח' עצמאות. **יפו:** אלקלעי, שד' ירושלים 45; סמואלוב, שד' ירושלים 34; קונפורטי, גבעת עליה — גן תמר. **ירושלים:** ביידא, המלך ג'ורג' 10; מיטל, מרכז כלל — יפו 97, קומה ב'; מלצר, הלני המלכה 7; סמיר, העתיקה 12; עהרנטל, המלך ג'ורג' 8; תכשיטי נוי, יפו 55. **נהריה:** אילוביץ, שיכון ממלכתי; המפיץ, תחנת „אגד", חנות 8; שמושקו, וייצמן 63. **נתניה:** עטיה, פינת היהלום; פרבר צבי, הרצל 22; שטטלר, שער העמק 8. **עכו:** רוזנברג, האור. **קרית־שמונה:** שמעון אוליאל, ליד קולנוע חרמון. **ראשון־לציון:** אלנר, רוטשילד; תכשיטי ארצי, רוטשילד 35. **רחובות:** אהרונסון, הרצל 178; סולומון, הרצל 194. **רמלה:** פרידמן, הרצל 100. **רמת־גן:** ליכט, ביאליק 54. **תל־אביב:** דידאס, בן־יהודה 11; וולף, אלנבי 77; לנגר, בן־יהודה 125; סבו, אחד העם 19; סוקולובר, נחלת בנימין 42; עטרת־פז, דיזינגוף 135; קאשי, אלנבי 90; קאשי, בן־יהודה 26; שזר את ויכמן, אלנבי 48; שירז, אלנבי 79.

חנויות שק"ם והמשביר לצרכן בכל הארץ

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

מומחים להדברת
תולעי עץ, עש
וחרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת ד 2272
טל. 790114-5-6 רש מס' 21 עסק 481/75

נמר של נייר

הכבוד האבוד של „ליל ה־29" ✶ הסיפרות העברית

כהיסטוריה ממויינת ✶ פאלאצ'י: מיכתב לילד אשר לא נולד ✶

אליעזר בן־יהודה דיבר עברית לראשונה בבית־קפה בפאריס

אמנות

איזמן

בימים אלה פתח הצייר מיכאל איזמן תערוכה בה הוא מציג 14 עבודות חדשות *. איזמן ששב באחרונה ממסע של הצלחה במערב־גרמניה, שם הציג מעבודותיו, שהן בעלות ממד עצמאי באמנות הישראלית, סיפר לעורך מדור זה על עבודותיו, ועל השקפותיו באמנות:

אני מנסה להיכנס לתוך הנייר, לרדת לשכבות שבו, לפצוע, לטפל, להכות, שיגליד, ושוב לפצוע, אני מתמודד עם הנייר, אני רוצה להפתיע אותו, ולחפש בתוכו את החיבור הקיים בין הצבע והתוכן, ולפעמים להרוס את שניהם, הרישומים שלי הם שפה, אותיות, סימנים. הם נראים כרישומים נאיביים, אנונימיים, ולעיתים כרישומים טכניים ותעשיתיים, או שירטוטים (מכונות, מטוסים, אדריכלות), רישומים פוליטיים על קירות, רישומי אסירים, טסטים רפואיים, גראפיטים. לשרוט קיר בציור זה כמו לחזור לקדמוניות.

מיכאל איזמן
משחזר

לפני כחודש חזרתי מגרמניה. האמת היא, שניסיתי להיכנס שם לנופים שאני מצייר כאן בארץ. ובעבודות החדשות שלי אני משחזר אותם נופים; את העצים, את הצל, אותו משהו אירופאי שהוא אולי הזכרונות מפתח־תיקווה, זיכרון־יעקב או גדרה של שנות ה־20' וה־30'. אילי משחזר את הנופים הקיימים בשירים של אריק אינשטיין בשנות החמישים. אני מקווה שאני מצליח לכלוא בעבודות שלי את האיטיות של פעם. להכניס לדפים חדשים ריח של דפים ישנים. יש לי לפעמים הרגשה כאילו שאני גואל איזה ציורים מסויימים שצוירו לפני כ־100 שנה, ומצליח להעניק להם תאוצה לעוד מאה, ואז יבוא צייר אחר, בן דור אחר, וימשיך את התאוצה הזאת. ואני מתכוון לנופים הפאסטוראליים ואימפרסיוניסטים. אותם דפי מחשבה ומעקב של נופים שנעלמים ונזים מן העולם. הדפים שאני מצייר עליהם, בנויים קצת כמו חלונות, מעין חלונות המצויירים אל העבר.

* עבודותיו של איזמן מוצגות בגלריה אורדן, רמת־השרון.

תיאטרון

זיבול מוח

ב־29 בנובמבר 1978, בא כותב שורות אלה, לאולם הגדול של התיאטרון הלאומי הבימה בכוונה הטהורה ביותר, לראות תיאטרון ישראלי ראוי לשמו. בניגוד לציפיותיו נאלץ כותב שורות אלה להתייסר על כיסאו, במשך כל המערכה הראשונה, כדי שלא להפריע את מנוחת הצופים בשורה שבה ישב.

המחזה הביתה, הביתה מאת יהושע סובול, שעלילתו מתנהלת ב־29 בנובמבר 1947, בניבכי מחלת־הרוח הישראלית. למקרא האמור בתוכניה, הבין כותב שורות אלה, כי מחזה זה הוא הראשון מתוך מיני־טרילוגיה פרי עטו של סובול, שבעזרתה מתכוון התיאטרון הלאומי לחגוג, 60 שנה לקיומו, 30 שנה להולדת המדינה, ועוד.

כותב שורות אלה הסתפק במיני־מחזה, או במילים אחרות: זיבול המוח שנפלט על הבמה, המערכה הראשונה היתה די והותר עבורו. רוחות ההיסטוריה, במהדורת סובול, שנעו על פני במת האולם הגדול, בתיאטרון הלאומי, היו שטוחות, חסרות עומק, נטולות אמינות — ואף לא קורטוב צבע או כישרון. הקהל מחא כפיים בהתלהבות, לרפליקות תיאטרוניות, שנישמעו כפלאגיאטים בני הגילגול ה־200, להברקותיו של עמוס קינן, שאותן לא מצא כראויות להבאה במחזותיו. חבל שהקהל מוחא כפיים לכל קלישאה ואינו יודע לצעוק „בוז". ובכלל, מתי צעק קהל צופי התיאטרון בשנים האחרונות „בוז"?

יהושע סובול
פלגיאט

מאחר שכותב שורות אלה, הצליח לקטום בנעוריו את כל הנטיות למאזוכיזם, ובעיקר למאזוכיזם קולקטיווי, העדיף לגוס כל עוד נפשו בו „הביתה, הביתה" לירושלים. אלא שבדומה לגומי־לעיסה רדף אחריו המחזה, בדמות כתב־התרבות עמנואל בר־קדמא, תחת הכותרת: 30 שנה, שלושה מחזות, סיפור אחד שהגיעה לירושלים במוסף השבת. בר־קדמי ראיין את סובול, שהגדיר את הצגתו, במילים: „הסיפור הוא של כל דאלים גבר, של תפוס את הרגע ואת ההזדמנות, של — אם אתה רק יכול, הרבץ את המכה. אין רוח יש רק היאחזות כללית בחומר..."

במחזה של סובול „אין רוח יש רק היאחזות כללית בחומר..." ותיאטרון אינו זקוק להיאחזות כללית בחומר. תיאטרון לאומי אינו יכול להרשות לעצמו, להעלות על קרשיו מחזה שכזה. תקוות כותב שורות אלה היא, שהמחזות המקוריים האחרים אותם יעלה התיאטרון הלאומי על קרשיו, במהלך העונה, יעלו בהרבה על רמת הביתה, הביתה, מעשה שאינו דורש אפילו מאמץ רב.

תיעוד

דור בארץ

ראובן קריץ, סופר וחוקר־סיפרות, פירסם בימים אלה ספר *, שהוא בבחינת סיקור קפדני, חסר תקדים לריבוד הסיפרותי הארצישראלי בכלל, ותמונת־מצב משוחזרת כהלכה של סיפרות שנות ה־40' בארץ (עד למילחמת העצמאות).

הדור הסיפרותי, שבו דן ראובן קריץ בסיפרו, ואשר את יצירותיו, סיגנונו ואופיו הוא מקטלג — הוא הדור המכונה „דור הפלמ"ח", או „דור בארץ", או „דור תש"ח". זהו דור סיפרותי שילדותו עברה עליו במיסגרת של הבית הלאומי בין שתי מילחמות־העולם, וחווייתו הבסיסית היא החווייה הארץ־ישראלית.

הספר הסיפורת של דור המאבק לעצמאות הינו ניתוח ברור וחד, במיבנים הלשוניים, בשיטות הסיפרותיות ובליקויים של יצירות שנות ה־40', כפי שהם ניראים לחוקר הסיפרות קריץ. החוקר אינו מוליך בשיטתו הממיינת את עצמו, להסקת מסקנות, אך הקורא העוקב אחר הדגימות שהוא מביא, עשוי לקבל תמונה דוחה למדי, מהסיפרות של אותם ימים.

דור סיפרותי זה, הינו בעל שלוש פנים. בציבור, בתוכניות־הלימודים, ובמערכת ה־מימסדית, מוכר דור זה תחת הכותרת „סיפרות דור הפלמ'ח", שאליו משתייכים כל אלה, שהיו קשורים בצורה זו או אחרת למיסגרת זו, בפועל, או באימוץ האידיאות הפוליטיות. הקבוצה השנייה, הנון־קונפורמיסטית (ובין חבריה סופרים כעמוס קינן, מירד שיף ובנימין תמוז) היא „המקוללת" — קבוצת הכנענים שעד היום יש נטיות, בקרב עורכי וחוקרי סיפרות שלא לקבל את עבודות המחברים המשתייכים אליה, כסיפרות, למרות, שיצירותיהם הצליחו לעמוד במיבחן הזמן והלשון, יותר ממחברי „סיפרות דור הפלמ'ח". הקבוצה השלישית, היא קבוצת מחברים, שהתאימו עצמם לאופנת התקופה ומתאימים עצמם לאופנת ההווה.

בסיפרו זה, מתעלם ראובן קריץ מכל המוסכמות הקבוצתיות הכפויות, וקובע תאריך, זמן ומקום, ולא אידיאולוגיה כמדד לספרות הדור. הגבול שקובע קריץ, רחב ומוצדק — כל הסופרים שהתחילו לפרסם סיפורת לפני מילחמת 48', במהלכה ובעיקבותיה.

סיפרו המקיף של ראובן קריץ, הוא קטלוג מרשים וקפדני, מלווה במידע ביוגרפי וביבליוגרפי, בצירוף הדגמות מיצירותיהם של הסופרים בני הדור האמור, ובצירוף ניתוח טכסטואלי מפורט, שיש בכוחו להעניק את ממד הזמן לסיפרותו של דור זה.

פירקי הספר ניפתחים בהקדמה תמציתית, המעמידה דור סיפרותי זה בממד הזמן, תוך תיאור תהליך הגיבוש הקבוצתי, אימוץ האידיאלוגיות הסיפרותיות־תרבותיות שלו, לשונו וכתבי־העת שלו. הפרקים הבולטים בספר, הם אלה שאותם מקדיש ראובן קריץ למשה שמיר, יזהר סמילנסקי, יגאל מוסינזון, מידד שיף ואחרים. את הכרך הראשון סוגרת רשימת ניספחים, המקיפה את סך כל פירסומי בני הדור בכיתבי־העת (!), בצירוף מיידע ביוגרפי מפורט על סופרי „המישמרת הצעירה", ורשימה קפדנית של רשימת כיתבי־העת השונים, באותם ימים. אין ספק, ש„הסיפרות של דור המאבק לעצמאות' מהווה ראי הסיפרות העיברית כהיסטוריה ממויינת.

ראובן קריץ
סיקור

המדובר הוא בכרך הראשון, העוסק בשלבים הראשונים של סיפרות הדור הזה, והכרך השני (בתיקווה שיראה אור בהקדם) ישלים את תמונת העומק של סיפרות זו, תמונה שתבסס בהרבה את פיתוח וקידום חקר הסיפרות הישראלית החדשה. על כל פנים, קשה לראות היום, רשימה, מאמר, הרצאה או עיון כלשהו בסיפרות הישראלית, וקודמתה הארצישראלית, ללא סיפרו זה של ראובן קריץ.

* ראובן קריץ, „הסיפורת של דור המאבק לעצמאות", חלק ראשון, הוצאת „פורה". 372 עמודים (כריכה קשה).

תרגום

טיפת חיים?

„אמש נודע לי על קיומך. טיפת־חיים אחת נימלטה מתוך האפסות. שוכבת הייתי בחשיכה, עיני פקוחות לרווחה, ולפתע ידעתי בביטחון שאתה נימצא שם בתוכי. אתה קיים. חשתי כאילו ניפגעתי מכדור של רובה. לבי נדם. כאשר החל לפעום שוב, בהתפרצויות אדירות של פליאה ותהיה, נידמה היה לי כי הושלכתי לתוך בור עמוק..." כך כותבת עיתונאית הצמרת,

,,כמו אמנון ותמר ושאר הבחורים והבתולות..." ציטוטון

בספר החלום ושברו מאת אליעזר בן־יהודה (ראה: ספרים) מספר מחייה הלשון העיברית על הפעם הראשונה שבה דיבר בחייו עיברית:

"ובאחד החוצות של פאריז, באחד בתי־הקהווה ברחוב בולוור מונמארטר, סחתי עיברית בפעם הראשונה עם אחד ממכרי, בשבתנו אצל שולחן עגול, שעמדו עליו שתי כוסות קהווה שחור, והקולות התמוהים של זו הלשון המיזרחית העתיקה, המתה, התערבו בתוך שאון הקולות העליזים של הלשון הצר־פתית החיה, היפה, העשירה... בפעם הראשונה סחתי אז עיברית. הן אומנם עוד בימים הראשונים של ,ההשכלה' שלי באחת העיירות הקטנות של ליטא, אחרי אשר טעמתי את הטעם הראשון של הסיפרות החדשה, אחרי קראי בסתר את ,אהבת ציון' ואת ,אשמת שומרון', התעוררה בנפשי תשוקה גם לדבר עיברית, ממש כמו אמנון ותמר ושאר הבחורים והבתולות שפגשתי בעולם החדש ההוא, ומפעם לפעם הייתי יוצא עם אחד מחברי, שידע סודי ו,נחטף' (והתחמק) גם הוא מחוץ לעיר בשדה ובהיחבא, בגניבה, בפחד ורעדה, פן ישמעו הבריות, סחנו בלשון הקודש. אבל זה היה מעשה ילדות. סחנו על אהבת אמנון ותמר ועל תעלולי עזריקס וכיוצא בדברים כאלה, ופעמים על מעשים קטנים מתוך ד' אמות של עולמנו הקטן, הצר והדל. אבל עתה זה היה מעשה מדיני, בעצם המרכז המדיני של העולם הגדול, בתוך שאון החיים המדיניים בכל תוקפם, וסחתי על המאורעות המדיניים הגדולים ועל מעשי החיים הגדולים, וכל זה בעיברית!"

אוריאנה פאלאצ'י, מחברת ראיונות עם ההיסטוריה בפתיחת סיפרה מיכתב לילד אשר לא נולד * שראה אור החודש בתירגום לעיברית.

פאלאצ'י, עיתונאית, הרפתקנית, סופרת ולוחמת על זכויות האדם, ילידת פירנצה, איטליה, שלחמה כילדה בפאשיזם של מוסוליני. היא השלימה לימודים באוניברסיטה, כתבה על הוליבוד דרך חור המנעול, ערכה סיבוב סביב העולם לצורך הכנת ספר על נשים תחת הכותרת המין המיותר, ניהלה פרשת יחסים מורכבת עם אלכסנדר פופולוס, פטריוט יווני, ממתנגדי מישטר הקולונלים, שנהרג בתאונת־דרכים ,,מיסתורית". פאלאצ'י היא כישרון סיפרותי, רב עוצמה, תושיה ומקוריות. בימים אלה נישפטת פאלאצ'י באיטליה, על העלמת עובדות מישפטיות. לטענתה, מצוי בידיה חומר המעיד על כך שבמאי הסרטים הנודע, פאזוליני לא נירצח

אוריאנה פאלאצ'י
החיים נמשכים לנצח

על־ידי נער שאותו אסף על רקע הומוסכסואלי, אלא כתוצאה מקנוניה של גופים שהיו מעוניינים בחיסולו.

מיכתב לילד אשר לא נולד הוא מיפגש ראשון של הקורא הישראלי (למעט סידרת ראיונות שלה שפורסמה באחד הצהרונים) עם כתיבתה. בספר היא מתמודדת עם אחת מבעיות היסוד של עולם חדש, שבו נאבקות נשים על מקומן בחברה. הספר כתוב כולו בגוף ראשון, ומציג מעולמה של אשה הנאבקת עם מעמדה, ומגלה שהתעברה. האשה מתייחסת להריון, ולייצר האימהות, כאל עניין של בחירה, ולא של כפייה. בהתחלה היא מנסה להפיל את וולדה, אך כאשר מבהיר לה רופא הנשים, כי ההפלה היא בלתי־חוקית, היא מחליטה להביא את התינוק לעולם מתוך בחירה, ולהעניק לו את כל אהבתה.

אולם הוולד מת ברחמה של המספרת, והיא מתמלאת בתחושות אשם, ושואלת את עצמה שאלות כמו: **האם התאבד הילד ברחמה בשל הפסימיזם שלה? את הספר מסיימת פאלאצ'י במילים: לא נשאר ממך דבר, רק צינצנת אלכוהול ובה צף משהו אשר לא רצה להתפתח כדי ליהפך גבר או אשה, משהו אשר לא עזרתי לו ליהפך גבר או אשה, מדוע היה עלי לרצות, אתה שואל, מדוע היה עלי לרצות? מדוע? כי החיים קיימים, ילדי, הקור עוזב אותי ונעלם כאשר אני אומרת שהחיים קיימים, עירפול החושים נעלם, אני מרגישה כי הנני החיים עצמם. האור נדלק. אני שומעת קולות. מישהו רץ וצועק מתוך יאוש. אי־שם נולדים אלפי ומאות אלפי ילדים, אימהות ואבות של ילדי העתיד: החיים אינם זקוקים לך ואף לא לי. אתה מת. יתכן כי גם אני גוססת. אולם אין זה חשוב. כי החיים אינם מתים, הם נימשכים לנצח..."**

ישנם ספרים חשובים ולא גדולים. ספרים שלא ימצאו מקומם במדף סיפרי הנצח, אלא במדף סיפרי התקופה. סיפרה של פאלאצ'י הוא כזה, ספר שיש בכוחו לפענח עוד טפח מעולמה של אשה, עולם שחדל להיות פאסיבי, ותופס בהדרגה את המקום הראוי לו.

* אוריאנה פאלאצ'י, ,,מיכתב לילד אשר לא נולד", נוסח עיברי: שולמית אהרון, הוצאת מסדה—פרס, 127 עמודים (כריכה קשה).

ספרים

החלום ושברו

קשה להאמין היום, בסוף שנת 1978, כי לפני פחות ממאה שנה לא דיברו עדיין עיברית, ולשוננו היתה כלואה בין עשי הספרים. לעיתים הזמן משכיח את פלאי עטו של מחייה הלשון העיברית **אליעזר בן־יהודה**, בצירוף הערות של הבלשן ד"ר **ראובן סיוון** *.

* אליעזר בן־יהודה, ,,החלום ושברו", ההדיר וצירף מבוא והערות ראובן סיוון, ספרית דורות, הוצאת מוסד ביאליק, 251 עמודים (כריכה רכה).

ההיסטוריה. בימים אלה, ראתה אור, תיזכורת מרתקת בנושא תחיית הלשון העיברית, מיבחר כתבים בענייני לשון, פרי

דיברי ההקדמה של ד"ר סיוון מעניקים לדרכו ולתרומתו של אליעזר בן־יהודה, את ממד הזמן, ומביאים לקורא את סיקור פלא תחיית הלשון העיברית. דומה שאליעזר בן־יהודה, עובר את מיסננות שר־ההיסטוריה, כענק של תרבות, שאין

אליעזר בן־יהודה
מעשה מדיני

דומה לו בכל התרבויות האחרות, וכמה מהגדרותיו של סיוון, מבהירות זאת: ,,פעילותו הבלשנית של בן־יהודה היתה צמודה לפעילותו המדינית. הוא ראה בתחיית הלשון, חלק בלתי־נפרד ותנאי הכרחי לתחיה הלאומית. בכל יצירתו הכתובה, שילב את מאבקו המדיני והציבורי במאבקו להחייאת השפה ולהשלטת הדיבור. פעילותו המחקרית נשאה אופי שימושי ותכליתי מובהק. הוא ביקש לחשוף את אוצרות הלשון בסיפרות לדורותיה, לברר את משמעי המילים ואת גילגוליהן במרוצת הזמן, ולשטוח את החומר הזה לפני הציבור, ואף להוסיף עליו משלו, כדי שישתמש בו בחיי יום־יום, בבית־הספר, בסיפרות ובעיתונות. בעבודת הכשרת הלשון לצורכי החיים החדשים הירבה לעסוק בחקר האטימולוגי של שורשים ומילים, והישווה אותם למקביליהם בלשונות שמיות אחרות שלמד אגב עבודתו; ארמית, סורית, ערבית. במאמרים המדעיים המעטים שפירסם לא ביקש לגלות חדשות ונצורות, אלא להוסיף, לברר וללבן את יסודות התפתחות הלשון העיברית וללמד זכות על הפעולות להרחבה וליצירה חדשה, וכן לכוון את שלב המעבר מלשון סיפרותית ללשון הדיבור..."

מיבחר כתבים זה של אליעזר בן־יהודה בענייני לשון, עלול להרתיע בשל כותרת המישנה שלו קוריים רבים, שאין עניינם מתמצה ב,לשון', אלא שהקובץ אינו מחקר מדעי יבש, אלא ספר מרתק, החושף מעט, מעולמו של אדם בודד, שיצא להילחם נגד ההיסטוריה, והלשון שכולנו משוחחים בה, היא העדות לניצחונו של בן־יהודה את ההיסטוריה. הקובץ בלווית ההערות וההארות, מעניק מעט משיעור קומתו של אדם זה.

בתרבות הישראלית בה הפך אליעזר בן־יהודה לפיזמון בינוני של מיצעד הפיזמונים העבריים, מן הראוי לצרכני העיברית לבוא בהיכלו של ספר זה, ולצאת בין עמודיו למסע המופלא של מאבקי הלשון שאותם עבר אליעזר בן־יהודה, ולשוב ולחיות את הפלא של התחדשות לשון זו.

תילעי תרבות

עליבות לשמה

ניוון עיתונאי, שטיחות ועליבות לשמה מלווים באחרונה את מישדר הטלוויזיה עלי כותרת בעריכתו של **מתי רבן** (שהחליף את **חנינא אמרן**). תהליך זה ניכר בהתייחסות לה זוכה הסיפרות העיברית בשבועיים הראשונים לחילוף המישמרות הכפוי הזה.

בתחילה נראה הדבר כמיקרה, כאשר הובאה גב' אלמונית המתפרנסת מהשגחה על עובדות השירותים במישרד החקלאות, גב' שהציג **מני פאר** כמשוררת שצמחה במיסדרונות מישרד ממשלתי. מן ההר הזה לא צמחה **דליה רביקוביץ** חדשה, או יונה וולך מתוחכמת, ואפילו לו זלדה משוחזרת. מן ההר יצא עכבר, שבעיברית מגומגמת קראה שירים אינפנטיליים בשבח השר שמעסיק אותה.

בשבוע השני הובאה אלמונית נוספת, הפעם צעירה, שבעיברית עילגת, סיפרה שחיברה ספר אודות... מייק־בראנט. אותה גברת סיפרה אפילו, שעל כתב־היד שלה עברה המורה לסיפרות שלימדה אותה בבית־הספר. עד כאן, ניתן לשאת את התחלוא. אך כאשר פנה אליה המנחה, **דן מרגלית** ושאל למוטו, שמצאה לסיפרה, סיפרה הגברת הנ"ל, שהיא בדקה את כל מה שניכתב בעיברית על המוות, ולאור מימצאיה היא בחרה בשיר של **אורי צבי גרינברג**.

פועל כאן איזה מיכאניזם פסיכופאטי. בשבוע הבא, תציג תוכנית זו מן הסתם, את נהגו של שר האוצר שחיבר ספר על חיי המין של **ברוך שפינוזה**, או את שומר הסף של שר־הפנים שחיבר ספר פוזות מיניות לפי מיספרי תעודות הזיהוי, או ספר של מעריצה עיוורת של אלוויס פרסלי, שתחשוף את הרכב נוסחת הגריז שהזמר המנוח מרח על שערותיו.

האם ישנו מישהו ברשות־השידור שאיכפת לו? האם הריפורטואר ה,,תרבותי" הזה נעשה על־מנת לספק את צרכיו של חבר הנהלת רשות־השידור **אהרון פאפו**? אם לא זה וזה, מוטב שעורכה החדש של עלי כותרת ישמור את טעמו התרבותי למאדיומים המישפחתיים שלו, ולא יציף את העם הזה בניוון, שטיחות ועליבות תרבותיים לשמם.

בחטף

תזמורת מקבלי טובות ההנאה של לאה פורת

ביום רביעי הקרוב, ה־20 בדצמבר 78', בשעה שבע בערב, תתקיים במוסד ואן־ליר בירושלים, המליאה הראשונה של המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, בהרכבה החדש, בהנהלתה הוותיקה של הגברת לאה פורת. יש בכוחו של הרכב זה להעיד כאלף עדים, על מצב התרבות הישראלית בעידן השר **זבולון המר**.

אין באפשרותה של מועצה זו להגן על האינטרסים האמיתיים של התרבות הישראלית, ולפי הרכבה נראה שחבריה נבחרו על־מנת להגן על האינטרסים האישיים שלהם ולנגן לצלילי חלילה של הגברת פורת.

על חברי המועצה נמנים: בן ציון אור־גד, המגן על האינטרסים של איגוד המלחינים, אשר נוסף לכך, הוא משמש כפקח־מוסיקה מטעם מישרד החינוך; אלי אייל, נציגי ד"ש בסוכנות היהודית; דוקטור אריאלי נחום, נציג איגוד הסופרים הדתיים; ישעיהו בן פורת; יורם בק, עורך עיתון התעמולה החדש של הסוכנות היהודית — בשירות אלי אייל; חנוך

לאה פורת
מועצה חדשה

ברטוב; פרופסור נורית גוברין, שהיתה חברה במועצה הקודמת ומיעטה להשתתף בישיבות; חנניה גיבשטיין, אחיו של יעקב אגם; מיכל זמורה־כהן, מנהלת מחלקת המוסיקה ברדיו, המקיימת פרוייקטים משותפים עם המועצה; עורך־הדין חזן, יועץ מישפטי של אגודת הקומפוזיטורים והמלחינים; פרופסור יוסף טל, מלחין הנהנה מכספי המועצה; אלישבע כהן, עוצרת במוסיאון ישראל; הרב ישראל מאיר לאו; ב.י. מיכלי, מעסקני אגודת הסופרים; חנה מרון מהתיאטרון הקאמרי; לאה פורת; מוקי צור מהתנועה הקיבוצית; עודד קוטלר מתיאטרון חיפה; ליא קניג מתיאטרון הבימה. הרכב זה שנספחת לו רשימה של עוד עשרות אחדות של אנשים, שלא זכו להותיר עד כה, רישום כלשהו בתרבות הישראלית, מעיד על הפיכת המועצה לתרבות ואמנות, החולשת על סכום, שיהיה השנה 300 מיליון ל"י בקירוב, גוף פיקטיבי, שימלא את צורכי התרבות של המימסד, ולא של החברה הישראלית כולה.

מאת דן עומר

דיין, איש המזימות

(המשך מעמוד 17)

מתוך שלושה חבריה: רמטכ״לים־בדימוס ייגאל ידין וחיים לסקוב.

יום שישי, 21.1.55

בלילה ניסיתי להיוודע אם היתה פעולה (תגמול), ולא הצלחתי. שכבתי מודאג ללא גבול.

שבת, 22.1.55

חתירות רמטכ״ל...

יום שני, 24.1.55

בלמרחב מאמר חריף נגדי („הברירה: מדינה של ביטחון״, מאת מאיר בן־גור) על נאומי בכנסת, והברירה שהצגתי בין חוק ושוד. ההשראה של המטכ״ל מזדקרת מכל שורה — כל שכן כשהמאמר גדוש פרטים ופרטי־פרטים על עניינים הידועים רק למטכ״ל...

✶ „שוד מטוסים וחטיפות ברכבות״

יום שלישי, 25.1.55

בשיחה עם ראובן ברקת:

לבון הוכיח כי גם באופיו גם בשכלו יש יסודות שטניים. הוא זמם מעשי־זוועה, שנמנעו הודות להתקוממותם של רמטכ״לים — עם כל נכונותם של אלה לכל מעשה הרפתקני. דיין היה מוכן לשוד מטוסים וחטיפת קצינים מרכבות. אך הוא הזדעזע מההצעה (של לבון) לגבי רצועת־עזה. מקלף תבע יד חופשית לרצוח את שישקלי, אך הוא התחלחל כשנתן לו לבון פקודה מטורפת לגבי איזור הספר של „המפורז״ הסורי...

יום רביעי, 26.1.55

הושבנו ליד שולחנות קטנים, ארבעתיים. מסובי היו גב׳ לאוסון* שניסתה כורחה בעגבים תפלים והוכיחה שוב בעליל היותה סרת כל טעם ובמיקצת אף לא־שפוייה, גולדה וג׳ונסטון שנתגלה כמספר בחסד עליון, וליבב אותי ואת גולדה כל הערב במעשיות מעניינות ביותר על (נשיא ארצות־הברית פרנקלין ד׳) רוזוולט.**

בין דיבור לדיבור ביקשתי סליחה ועיינתי בניירות שבכיסי — שלושה במיספר. הראשון הוא העתק פקודת־מיבצעים — לחטוף חיילים סורים „בתחומנו״; השני — מיכתב לבון לרמטכ״ל: מתי נשאל על־כך? מתי אישר? התנגדות מוחלטת לכל התוכנית, דרישה לבטלה מייד, הוראה לא להוציא שום פקודה כזאת בלי אישורו; השלישי — הרמטכ״ל אל שר־הביטחון: נכון, שר־הביטחון לא אישר, אבל הוא, הרמטכ״ל, היה סבור כי העניין בסמכותו, שכן הכוונה לפעולה „בתחומנו״...

מוסיף שרת:

הייתי „מקולח״ כדבעי. אחר כל השערוריות שוב פקודה כזו ללא סמכות? ומה החיפוי השקוף הזה „לחטוף בתחומנו״? הן ברורה מראש תואנת־השווא המוכנה כאן! אחרי הארוחה החלפתי מלים מיספר עם לבון — הוא מלא זעם וייאוש; אי־אפשר להמשיך כך!

יום ראשון, 6.2.55

טדי ביקש להשפיע עלי כי אעשה מאמץ „לרכוש את לבו״ של משה דיין.

באותו היום, בשעות הערב, ישיבת החמישה — משה שרת, לוי אשכול, זלמן ארן, גולדה מאיר ופינחס לבון.

תשובת לבון היתה החלטית — אין לו טענות כנגדי, עלי לנהוג לפי מצפוני, אבל הוא לא ימשיך עם שימעון פרס במישרד־הביטחון ומתוך תלות גמורה ברמטכ״ל, לגבי כל העניינים הצבאיים. סיפר בלי סוף דוגמות על תעלולים ושיטותיהם הפסולות, בייחוד של פרס. כאילו שכח כי יכולתי לספר כהנה וכהנה על תעלוליו ותרמיותיו הוא, כלפי אני וכלפי אחרים.

יום ראשון, 27.2.55

בן־גוריון חזר משדה־בוקר, כדי לכהן כשר־הביטחון בממשלת שרת. היום הישיבה הראשונה בהשתתפותו, כ„שר־הביטחון ותו לא״.

דקות מיספר לפני התחלת הישיבה נכנס שמאי ואמר: „מר בן־גוריון מבקש לראותך.״ היה זה רגע משונה. בן־גוריון נכנס ועמד מול שולחני, כשאני יושב על אותו כיסא, ממש כמו שאני הייתי נכנס לחדרו זה בעבר ועומד מול שולחנו. אך לא היתה שהות להשתקע בהרהורים על תהפוכות הגורל.

עם בן־גוריון הופיע הרמטכ״ל, ובידו מפות גלולות.

הבנתי מייד על מה ידובר. המטכ״ל פתח בהרצאת תוכנית של תגמול...

---

* אשת השגריר האמריקאי.

** שליח הנשיא אייזנהואר, שבא לטפל בחלוקת מי־הירדן.

פעולת עזה, ששינתה את פני המרחב, אומנם בוצעה 48 שעות לאחר מכן.

יום שלישי 1.3.55

בהפסקה קפצתי לבקשת צפורה לתוך מסיבה לכבודה של אתל היימן מדרום־אפריקה אצל זלדה עראון. ניגשה אלי (יעל), הבת הבכירה של משה ורות דיין, ילדה מבריקה בשכלה ועצמאית ברוחה. תפסה אותי משוחח עם אולשן. אמרה: „משה, אתה ראש־הממשלה, ואולש, אתה נשיא בית־הדין העליון, אימרו לי, מה נעשה במדינה שלנו, מדוע נהרגו 37 אנשים (מדוע לא 45? *), זה לא נחוץ, לגמרי לא נחוץ!״ הבטתי בפניה הפיקחות והנרגשות ושתקתי. לא אמרתי לה: „שאלי את אביך!״

✶ „בשורת גאולה מפי מצורע״

יום שני, 11.4.55

על ההצעה להנהיג מישמרות מעורבים של חיילי ישראל, מצריים והאו״ם בגבול רצועת עזה התריס הרמטכ״ל:

„אבל אינני רוצה כי או״ם ימנע הנחת מוקשים! אנו מעוניינים ללמד את המצרים לקח, כי בכוחנו אנו הפסקנו את פעולות־המיקוש שלהם!״

ומוסיף שרת:

בחינת הקריאה של רחל המשוררת: „אך אני לא אחפוץ בשורת גאולה אם מפי מצורע היא תבוא!״ (בשירה „יום בשורה״).

בפילוסופיה זו, כי הסתייעות באו״ם משפילה קרננו, וכבודנו הלאומי מחייב פיתרון כל בעיית הביטחון בכוחנו בילבד, באה לידי ביטוי כל תורת צמרת צה״ל על רגל אחת...

יום חמישי, 14.4.55

ראובן שילוח מספר לשרת על „שיחתו הממושכת עם בן־גוריון באותו ערב ועל שיחת לילה ובוקר עם משה דיין״.

נוכח כי אין בן־גוריון שולט כלל בעובדות־היסוד של המערכה המדינית, ולעומת זה כי אין הוא רואה בכל הבהירות את מלוא הטווח של המגמות המדיניות שבהן דוגל הרמטכ״ל. הוא עצמו

הרמטכ״ל
„תורת הנקם לשמו״

מחשיב מאד כריתת חוזה־ביטחון עם ארצות־הברית, ואילו דיין שולל יעד זה בשלב הקיים, משום הכבלים שיוטלו על־ידי כך על חופש־פעולתנו הצבאית. פניו למילחמה, וכל תריס שיוקם בפניה פסול בעיניו.

אדיקותו בעיקרון התגובה נוקשה כשהיתה: „המוני העם בארץ הזאת ואנשים כמשה דיין ויגאל אלון לא יסבלו בשום פנים מעשי־רצח ללא עונש.״ הרי לך הצדקה מוחלטת של תורת הנקם לשמו.

יום שישי, 15.4.55

שרת על שיחתו עם אהוד אבריאל:

קיטרג בחריפות קיצונית על גישתם של

---

* בפעולת עזה נהרגו 37 מצרים ו־8 ישראלים. סה״כ: 45 בני־אדם.

הודעה משמחת לרוכבי אופנועים

BMW

הננו שמחים להודיע לציבור רוכבי האופנועים, כי התחלנו לייבא את האופנועים הידועים בעולם בעוצמתם, בביצועיהם ובבטיחותם.

פרטים נוספים בחברה.

רכב ניר בע״מ רחוב נירים 6, ת״א, טל. 34777

האירגון הסוציאליסטי בישראל

„מצפן״ בעל־פה

נגד בגין – שר הדיכוי של הפלסטינים

נגד ארליך – שר הניצול של הפועלים

האסיפה תתקיים ביום חמישי,
ה־14 בדצמבר, בשעה 8 בערב,
בבית בני־ברית (אולם א׳),
רחוב המאספים פינת רחוב קפלן, תל־אביב

המען להתקשרות: ת.ד. 28061, תל־אביב—יפו

ספט „מורלה״
קיים רק קטלוג אחד של מורלה
היזהרו מחיקויים.

„רובקס״
הגיע מלאי חדש של הצלחות
הנפלאות של „רובקס״

בן־גוריון והרמטכ״ל לעניינים, כינה את כל ההנמקה המדינית של תוכנית־ההרפתקה לגבי רצועת עזה כילדותית ומגוחכת. תאשים את בן־גוריון בחוסר־כנות נפסד ביותר, כשהוא טוען כי כל דאגתו היא לאמהות שלא תשכולנה את בניהן...

ובעניין אחר:

ביקשתי את איסור לברר במטכ״ל עניין מכתביה של אלמנת בנט *. כשסיפרתי לו על ביטויו של ג׳יבלי אמר: „ואילו באה אשה מרת־נפש זו להתאונן לפני הרמטכ״ל, היה אומר לה: ,את באמת מדברת שטויות!׳ זוהי תרבותם של אנשים אלה.״

„כך התחיל הפשיזם

יום שלישי, 10.5.55

הצרפתים החליטו למכור נשק כבד וחדיש למצריים. אנשי מישרד־הביטחון החליטו להשלים עם כך, ובילבד שיוסרו העיכובים על מילוי ההתחייבויות שנתנה צרפת לישראל בנושאי הרכש. כותב שרת:

מתברר כי הרמטכ״ל ומנכ״ל־ביטחון (שימעון פרס) ניהלו בעניין זה מו״מ עם שגריר צרפת בישראל בלי ידיעת מישרד־החוץ — מעשה פרוע, שייתכן רק אצלנו, על כל פנים לא בצרפת עצמה.

יום חמישי, 26.5.55

שגרירי ישראל בארצות־הברית, באנגליה ובצרפת — אבא אבן, אליהו אילת ויעקוב צור — נפגשו לשיחה עם הרמטכ״ל. כותב על כך שרת ביומנו:

נצטייר סיכום שכזה: אין לנו (— אמר משה דיין —) כל צורך בחוזה־ביטחון עם ארצות־הברית. להיפך, הוא יהיה אך לרועץ לנו.

חוזה־הביטחון רק יכבול ידינו, וישלול מאיתנו כל חופש־פעולה — והוא הדרוש לנו בשנים הקרובות. מעשי תגובה — אשר לא נוכל לעשותם אם נהיה קשורים בחוזה ביטחון — הם סם־חיים לנו. ראשית, הם מחייבים את הממשלות הערביות לנקוט אמצעים נמרצים לביטחון הגבולות, כמוכח מפעולתה של ממשלת ירדן. שנית, וזה העיקר, הם המסייעים לנו להחזיק את המתח ביישוב ובצבא. בלעדיהם לא יהיה לנו עם לוחם, וללא מישטר של עם לוחם הרינו אבודים.

בני־המושבים שנחלצו לנגב יטשו את עמדותיהם ויחזרו, אם נעבור לסדר־היום על מעשי־רצח ללא תגמולי־עונשים. רק משום שהפכנו למדינת־חסות, ואנו מבקשים תיקון למצב הביטחון המעורער בפניות דיפלומטיות אל מעצמות זרות, השתרר ביישוב מצב־רוח שאינו מאפשר פיתוח תנועה חלוצית.

אסור לספר כי אין לארצות־הברית או לבריטניה מזימה לקרוע מאיתנו את הנגב. למען ילכו בחורים לנגב יש להתריע על סכנה הנשקפת לו.

הדברים נאמרו בלהט ובכוח־שיכנוע רב. מסקנותיהם ברורות. אין למדינה הזאת דאגות בינלאומיות, אין לה בעיות כלכליות, שאלת השלום אינה קיימת כלל, לא חשוב כלל מה יתחולל באיזור שמסביב, או אפילו בעולם כולו — היא רשאית, אף חייבת, לעשות חשבונה מתוך צרות־אופק גמורה ולחיות על חרבה, גם לראות בחרב את המכשיר העיקרי, אם לא היחיד, להרמת־רוחה ולהחזקת המתח המוסרי בשורותיה.

לשם כך מותר לבדות סכנות — לא, מיצווה לעשות זאת — ולשם כך חובה לנקוט שיטה של ניקמת־דם. בפירוש נאמר: „מימי ,השומר׳ המסורת שלנו היא לנקום בעד כל מעשה רצח״. ועל הכל, מי יתננו מילחמה חדשה עם ארצות־ערב, כי אז ניחלץ אחת ולתמיד מכל הצרות ונצא למרחב.

פליטת־פה כזו: „בן־גוריון עצמו אמר כי כדאי לשלם לאיזה ערבי מיליון ל״י למען יתחיל במילחמה!״

גידעון טוען: „הן כך התחיל הפשיזם באיטליה ובגרמניה!״

„אילו היו לו שתיים...״

יום שלישי, 7.6.55

בישיבה בביתו של בן־גוריון בתל־אביב.

בן־גוריון הוכרח ללכת באמצע הדיון לשעה קלה, ובהעדרו התנהלה שיחה חופשית על תקלות ומומים מוסריים. כסה, בבואו, מסר לבן־גוריון מיכתב מבנו (צבי כסה). אחר־כך סיפר לנו כסה מה עניינו של המיכתב — כתב־האשמה נגד הרמטכ״ל, המסית את הדור הצעיר נגד הנהגת התנועה; כינס את בני־המושבים ומשקי־האיחוד, הסיר מעל כתפיו את סימני־הדרגה והכריז כי הוא מדבר כאיש־תנועה, ולא כרמטכ״ל.

הרמטכ״ל וראש־הממשלה סוקרים מישמר־כבוד *
אילו היו לו שתי עיניים...״

קרא למרד נגד „הזקנים״, קרא לממשלה הנוכחית „תבוסנית״, הגדיר את מדיניות־החוץ שלה כהתרפסות, התריע נגד כל ניסיון להגיע להסכם עם ארצות־הברית על ברית־ביטחון...

כשחזר בן־גוריון שאלתיו אם ידוע לו דבר הופעותיו אלה של הרמטכ״ל, ומה הוא אומר לעשות כדי לרסנו. בן־גוריון היה נבוך וגימגם משהו לא ברור.

יום חמישי, 5.1.56

רעייתו של שרת, ציפורה, במיכתב לכלתה ולבנה קובי, השוהים בחו״ל:

פשוט, בידיים, יוצרים מצב־רוח של מילחמה. לא כולם מטורפים, אך לא קשה להיגרר אחר היסטריה. לאבא עכשיו רק מטרה אחת — למנוע מילחמה ככל האפשר, וזה לא קל כאשר לראש־הממשלה ולרמטכ״ל מצב־רוח אחר, לראשון מתוך שהוא אוהב לשחק בחיילים וחי בדימיונות, ולאחרון מתוך שהכניס לראשו כי עתה היא שעת־כושר למגר את האויבים.

יום שני, 3.12.56

חודש לאחר מילחמת סיני מסייר משה שרת, מי שהיה ראש־הממשלה ושר־החוץ, בקמבודיה. עתה אינו ממלא עוד שום תפקיד ממלכתי, ועל המילחמה הישראלית־מצרית נודע לו מקריאה בעיתון, כשהיה בהודו.

עד שהוחתמו הדרכונים, הביע לי הקצין את התפעלותו ממיבצע־סיני ואמר כי „לה ז׳נרל דיין״ עשה דבר גדול.

אמרתי כי דיין הוא בעל עיין אחת — אילו היו לו שתיים, ודאי היה עוד מגדיל לעשות.

---

* מכס בנט, איש הרשת הישראלית במצריים, שהתאבד בכלא.

* ביניהם: או נו, אז ראש ממשלת בורמה.

"YOU"
הבושם המדליק...
עכשיו גם בדיאודורנט וסבון יופי.
הסוכן בישראל בלמון בע״מ המפיצים חברת נורית בע״מ

חלום של מיליון
השבוע בהגרלת הפיס
חלום שיכול להפוך למציאות
פרס ראשון
מיליון לירות
סך כל הפרסים
7.212.000 ל״י
גם החלום שלך יכול להפוך למציאות
מפעל הפיס

indonesian specialties...
DISCOVER A NEW STYLE OF DINING
Indonesia
DINING ROOM
home of the „rijst-tafel" in israel
IN THE HOLLAND FRIENDSHIP CLUB
4 KEREN HAYESOD – HERZLYA PITUACH
EVENINGS 8:00 – EXCEPT MONDAYS
93 81 97
BACKGROUND MUSIC–HEATED / AIR CONDITIONED
CANDLE LIGHT ✱ RESERVATIONS SUGGESTED

ספט „מורל׳ה״
קיים רק קטלוג אחד של מורלה
היזהרו מחיקויים.

„רובקס״
הגיע מלאי חדש של הצלחות
הנפלאות של „רובקס״

איך מלבישים צפרדע בנעלי התעמלות Tornado®?...

...לאט לאט כמובן!

נעל הספורט
החדשה
של "גלי" - "טורנדו".
יצרנים מעטים בעולם
יכולים להתגאות בנעל מסוגה.
סולית הפוליאריטן המוזרק
שאיננה נשחקת,
העור העליון, העיצוב והנוחות.
בקיצור, דרך חדש של נעלים.
עם הצפרדע כמובן,
המובטיחה צעדים רבים רבים... וכן... גם קפיצות.

Gali-גלי®

Made in Israel

פרסום מלניק | סטודיו M&M | ל. בראון

במדינה

בתי סוהר

זעקה ממשמקים

זוועות הכלא הישראלי הוצגו לשופטים — באמצעות מחזה של שני אסירים

אוסקר ויילד, אשר בילה שנים בבית־כלא באנגליה, אחרי שהורשע במעשים הומו־סכסואליים, כתב את הבלדה מכלא רדינג, ממעמקים קראתיך יה.

תן לי ביס של חופש, הצגה המועלית על־ידי אסירים־לשעבר, נשמעת כהד לאותה זעקה.

לילות שחורים ונעולים. סבלו של האסיר אינו נובע רק מהתנאים האיומים השוררים בבית־הכלא הישראלי. הסבל נגרם מהשלילה הפיתאומית של החופש, מסבל המישפחה ומהפגישה הראשונה עם תרבות עבריינית וחברה מרוכזת של עבריינים.

זה בדיוק מה שקרה לניסים ברכה, עולה חדש מתורכיה, ותלמיד־לשעבר של אמן הפנטומימה מרסל מרסו, שהסתבך בקשרים עם קטינה ונידון למאסר, ולבן־עמי סנה, שהיה מנהל בקואופרטיב אגד ונאסר לשלוש שנים בעוון מעילה.

שניהם נפגשו בכלא מעשיהו, ושם, „בלילות השחורים והנעולים,״ העלה ברכה את קורותיו ומחשבותיו על הנייר בעברית, אך באותיות לאטיניות.

ברכה ממשיך וטוען כל הזמן כי הוא חף־מפשע, וכי נעשה לו עוול, ומודה כי טענה כזו אינה אוריגינלית בבית־הסוהר. רבים הם הטוענים לניקיון כפיהם. דווקא המודים והמכירים באשמתם, ובצידקת החברה המענישה — הם המיעוט.

במיעוט זה נמצא סנה, המכיר בכך שהיה עליו „לשלם את חובו לחברה״, אך טוען כי אפשר היה לעשות זאת בדרך אחרת, שלא תעלה למדינה כ־90 אלף ל״י לשנה — עלותו של אסיר בכלא.

השניים חברו יחד והעלו לבסוף את ההצגה לפני האסירים בכלא. למרות שאמצעי־התיקשורת ביקשו לצלמם ולפרסם את ההצגה, סירבו השניים להצטלם, כל עוד הם בכלא.

לכנסת ולבית־הסוהר. לפני כארבעה חודשים השתחרר בן־עמי סנה, החזיר את חובו לאגד, ומאחר ונשאר מחוסר־עבודה, חשב כי יוכל לשקם את עצמו מבחינה כלכלית על־ידי העלאת המחזה בפני קהל. הוא אסף כספים בין החברים המעטים שנותרו לו, וכך נוצרה חברת ההפקות ברק.

כשהשתחרר ברכה, לפני כחודשיים, החלו בחזרות, ובעזרת התיאטרון החיפאי החלו מעלים את ההצגה ומריצים אותה בפני סטודנטים. השבוע הוצגה לפני קהל של מישפטנים, בחסות המכון לקרימינולוגיה של אוניברסיטת תל־אביב.

בהופעת יחיד (כימעט) ריתק ברכה את שומעיו. בתיפאורה דלה ומדכאה, שבה נראה תא בית־סוהר המכיל בית־שימוש כימעט פתוח, עולות כל בעיות הכלא: הצפיפות, שליטת החזקים בחלשים, ההתעללות ההומו־סכסואלית. ביקורת נוקבת נמתחת על מערכת־המישפט, על אדישותם של שופטים ועל אי־הצדק הסוציאלי וצביעותה של החברה, השולחת לבית־הסוהר מועל קטן, ולכנסת אדם המעורב בשערוריות כלכליות בקנה־מידה בינלאומי. המרירות והשינאה מופנות מפעם לפעם לעבר הקהל: „פרצופי־השומן הבנים, הבלונים הנפוחים.״

מילון ידלין. יהיה ערכו הסיפרותי של המחזה אשר יהיה — השופטים ישבו וכוססו צפורניים, והסניגורים חייכו במבוכה לשמע הביקורת על הסניגור „הסגרתני״. את כנותו של המחזה, את הזעקה והכאב הטמונים בו, הצליח מלכה להעביר בשלמות לקהל הצופים.

תוספות לחוויה: השירים והלחנים שכתב שמואל קראוס שישב בעצמו לא מכבר בכלא, ומילון מעודכן של שפת־הכלא, המופיע בתוכניה, שנכתב על־ידי אסיר אחר: אשר ידלין.

סמים, אש״ף וכל השאר

המישטרה טענה שהשוטר־לשעבר שיתף פעולה עם אש״ף, ואחרי שנהרסו חייו נתברר שזאת היתה „פליטת פה״

סנדרוביץ׳ ובתו
החתונה נדחתה

„המישטרה חושבת כי אירגון־המחבלים אש״ף משתף פעולה עם כנופיית־מבריחים לצורך הברחת הרואין לישראל. — זאת טען אתמול נציג המישטרה בבית־המישפט בתל־אביב, כאשר ביקש לעצור לחקירה את חיים סנדרוביץ׳ בן 48, מרחוב האתרוג בבת־ים.״

ידיעה זו פורסמה בשבוע שעבר בצהרון ידיעות אחרונות. יומיים לאחר מכן, כששוחרר סנדרוביץ׳ על פי בקשת המישטרה, לא טרח העיתון לפרסם כי לדיברי המישטרה עצמה, פליטת־פה של מפקח־מישנה יצחק פסח בבית־המישפט היא שהביאה להחשדתו של סנדרוביץ׳ בקשרים עם מה שהוגדר על־ידי המישטרה כאירגון עויין.

דובר מישטרת מחוז תל־אביב, פקד אברהם ברומט, שנתבקש להגיב על הפרשה המוזרה של שירבוב שמו של השוטר לשעבר חיים סנדרוביץ׳ בקשר עם „אירגון עויין״, לא התרגש: „מפקח־מישנה פסח פלט בבית־המישפט את הדברים. פסח היה עוד תחת הרושם של פרשת ז׳וז׳ו נידם, ולכן אמר את מה שאמר. כל זה שטויות. אני לא יודע מה עושים מזה עניין. השוטרים שלנו פולטים דברים חמורים הרבה יותר. אז מה? אם סנדרוביץ׳ רוצה, שיגיש נגד המישטרה תביעת־דיבה...״

התקף־לב לחותן. סנדרוביץ׳ אינו מישפחתו צפו בטלוויזיה. בדרך נס לא נפגע איש. למישטרה סיפר סנדרוביץ׳ כי אינו יודע מי מתנכל לו.

אחרי נסיון־ההתנקשות בחייו, רכש סנדרוביץ׳ אקדח. כיוון שהוא בעל עבר פלילי, לא יכול היה להשיג רשיון לנשיאת־נשק, והאקדח היה לכן ללא רשיון: „ביקשתי אז את הגנת המישטרה, והם אמרו לי שאין להם כוח־אדם להגן על כל אחד שמנסים להתנכל לו.״

הלוואה מערבי. לפני כחודשיים נסע סנדרוביץ׳, בפעם הראשונה בחייו, לחו״ל. הוא בילה חופשה בת שבועיים וחצי באמסטרדאם. במהלכה הפסיד את כספו במועדוני־הימורים.

הוא פנה לאדם שהכיר, בשם אבי, וביקש ממנו הלוואה. הוא הבטיח להחזירה מייד כשישוב לישראל. את אבי, ערבי ישראלי ששמו המלא איבראהים אוטר, הכיר סנדרוביץ׳ עוד בישראל. אבי היה שותף אז בבאר ברחוב דיזנגוף.

„אבי היה אחד מהחברה. בכלל לא ידעתי שהוא ערבי!״ סיפר סנדרוביץ׳.

ואכן, עם שובו לישראל שלח סנדרוביץ׳ סכום של 3500 דולר באמצעות בנק דיסקונט בארץ לסניף הבנק באמסטרדאם. הוא לא ניסה להסתיר את ההעברה. שם המוטב היה איבראהים אוטר.

הקבלות על העברת הדולרים, נתפסו בחיפוש בדירתו של סנדרוביץ׳, שבוע אחרי שחזר מחו״ל. המישטרה מצאה גם ולא ניסה להסתירם. הוא ביקש מבית־המישפט לשחרר את סנדרוביץ׳. בית־המישפט לא קיבל את בקשת הסניגור.

טיהור — רק למודיע. יומיים בילבד לאחר מכן, כששוחרר סנדרוביץ׳, הוא הלך למישטרה כדי לבקש את האחראים שיתנצלו על־כך שהחשידוהו בקשר עם אש״ף. הוא ביקש מקצין־מישטרה שטיפל בעניינו שיפרסם בעיתון שאין לו כל קשר לדברים שיחסו לו: „במישטרה אמרו לי שאם אשתף איתם פעולה, אז הם ידאגו לטיהור שמי. כששאלתי אם הם מתכוונים לכך שאהיה מודיע שלהם, חייכו ולא ענו.״

„מהדברים שלהם הבנתי שכל העניין של החשדות שלהם היה בלוף. הם התכוונו לעשות אותי מודיע שלהם, ולכן דאגו לפרסם את שמי ולהחשיד אותי בכל מיני דברים, שידעו מהתחלה שאין לי איתם שום קשר. בכל הימים שהייתי עצור, לא בא אף אחד מהשוטרים לדבר איתי. הם לא שאלו אותי שום דבר.

„איך זה יכול להיות שיומיים אחרי שמבקשים לעצור בן־אדם באשמת קשר עם אירגון־מחבלים, משחררים אותו ללא חקירה?״

בנו בן ה־26 של חיים סנדרוביץ׳, שמואל, הושעה מעבודתו בעקבות ה„הסתבכות״ של אביו. בבניין בורסת־היהלומים, שם הוא עובד כקצין־ביטחון, אמרו לו כי יוכל להחזיק במישרתו רק אם יעזוב את בית הוריו ויגור לבדו. „אנחנו לא יכולים להחזיק בעבודה אדם שאביו משתף פעולה עם אש״ף!״ אמרו לו לדבריו.

„מידע חסוי״. מספר שמואל: „מאז המיקרה הזה אינני אותו אדם. שירתתי את המדינה וקיבלתי ציון־לשבח במילחמת יום־הכיפורים. אני לא יכול עכשיו להסתובב ברחוב. החלטתי לעזוב את הארץ. אחרי מה שהמישטרה עשתה לאבא, נשבר לי לגמרי מהמדינה הזאת.

„כשניסיתי להעביר לאבא סיגריות, כשהיה עצור בבית־המעצר באבו־כביר, ראיתי בפתח כמה שוטרים. ביניהם היה מפקח־מישנה פסח. הוא הצביע עלי באצבע ואמר לשוטרים שהיו איתו: ׳אתם רואים את זה? זה הבן של סנדרוביץ׳. כל השוטרים פרצו בצחוק.״

עורך־הדין לידסקי זועם אף הוא על המישטרה: „ההסתמכות על מידע חסוי במיקרה זה לא היתה הכרחית, והראייה — כעבור יומיים לא שימש מה שכונה על־ידי המישטרה מידע חסוי עילה למעצר, והמישטרה לא התנגדה לשיחרורו של של סנדרוביץ׳. מה יכול להשתנות בתוך יומיים? המסקנה מכך היא שהשימוש במידע חסוי על־ידי המישטרה עלול להובילה בדרך חתחתים.״

עומד להגיש תביעת־דיבה נגד המישטרה. לעומת זאת הודיע כי הוא שוקל ברצינות להתנצר ולעזוב את הארץ עם מישפחתו: „אינני יכול לחיות כאן יותר. אתה יודע מה זה שכתוב בעיתון שאתה משתף פעולה עם אש״ף, ורוצה לפגוע במדינה? אנשים שהכרתי שנים מסרבים פיתאום לדבר אתי! לא מעניין אותם שום דבר. כתוב בעיתון. בשבילם זה מספיק. אפילו בני מישפחתי מפנים אלי את הגב. אני מנסה להסביר להם שהייתי עצור וששוחררתי אחרי חמישה ימים, אבל זה לא עוזר!

„מה שעובר על מישפחתי מאז המיקרה, זה גיהינום. בתי עומדת להתחתן השבוע. כששמע אביו של החתן שנעצרתי בעוון קשירת קשר עם אש״ף, קיבל התקף־לב, והוא מאושפז בבית־חולים עד היום. עשרות אנשים הודיעו לנו שלא יבואו לחתונה. אני בטוח שגם קרובי־מישפחה לא יבואו!״

בעד סנדרוביץ׳ מספר את הדברים בדירת המישפחה בבת־ים, צילצל הטלפון. מעברו השני של הקו היתה אשתו של חיים, ניצה, העובדת כתופרת ברשת חנויות־הבגדים שניידמן: „חיים, אני לא יכולה יותר! העובדים בחנות הודיעו לי עכשיו שלא יבואו לחתונה. הם אמרו שהם מפחדים שיגידו שהם מכירים אותנו..״

אקדח בלתי־חוקי. חיים סנדרוביץ׳ פוטר ממישטרת ישראל ב־1959, אחרי 6 שנות שרות. אז הורשע בקשירת קשר לפריצה, ונדון לשלוש שנות מעצר, שמהן ריצה שנתיים. כשהשתחרר מהכלא החליט לפתוח דף חדש בחייו. הוא התחיל לעבוד כנהג־משאית בחברות שונות, ובתקופה מסויימת עבד גם עבור מישרד־הביטחון.

כל אותה תקופה שירת במילואים, ונלחם בשלוש מילחמות כנהג־טנק.

לפני כשנה נערך נסיון־התנקשות בחייו של סנדרוביץ׳. אלמונים ירו לעבר דירתו, וכדור־אקדח, שנורה כדי לחסלו, נתקע בתיקרת חדר־האורחים בשעה שהוא ובני־

שוטר־לשעבר סנדרוביץ
„זה גיהינום!״

את האקדח, שהיה מונח בחדר־האורחים של הדירה.

מכאן ועד החשדתו של סנדרוביץ׳ בהשתייכות לרשת של הברחת־סמים ושיתוף־פעולה עם אירגון עויין היתה הדרך קצרה. בבקשה להוצאת פקודת־מעצר נגד סנדרוביץ׳ מסרה המישטרה לשופט בית־מישפט השלום בתל־אביב, ישי לויט, „מידע סודי״ על החשוד.

בעירעור על המעצר טען עורך־הדין צבי לידסקי, בא־כוחו של סנדרוביץ׳, כי מרשו העביר את הכספים באמצעות הבנק,

י"ג כסלו תשל"ט, 13.12.78 שנה 43 המחיר: 15.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2154

העולם הזה

הפרס לכוכב הכדורסל:

ליל הניצחון

נולדה לו בת

שלי ומיקי ברקוביץ